revija
VARNOST
1/2024
Ministrstvo za notranje zadeve
Republike Slovenije
Letnik LXX
ISSN 0350-7114
ISSN 2232-318X

Preverili smo študentski utrip na Višji policijski šoli

Delo policije in ministrstva med avgustovskimi poplavami

Spoznajte naše kolege v Bruslju

Policisti, ki blestijo v športu in glasbi: Tim, Gorazd, Mihaela, Klavdija, Žiga in Jan

KAZALO

UVODNIK

4 Ne, v policiji nam res nikoli ni dolgčas!

AKTUALNO

6 Poslanica ministra za notranje zadeve ob prvem letu dela na Ministrstvu za notranje zadeve v tem mandatu

7 Pogovor z generalnim direktorjem policije mag. Senadom Jušićem: »Poklic policista združuje troje: čast, dostojanstvo in odgovornost«

13 Vas zanima, kakšen je običajni dan kandidatov za policiste v Tacnu? Preverili smo študentski utrip na Višji policijski šoli!

21 Piloti Letalske policijske enote dobili nov helikopter, poimenovali so ga Lojzka

25 Javno mnenje o policiji in varnosti v Sloveniji. Razmere se normalizirajo, zaupanje v policijo se povečuje

28 Policijski TikTok – od pomislekov do zgodovinske prizme

NOVICE

32 Slovenski kulturni praznik na ministrstvu je letos navdihnil Rudolf Maister

33 Z akcijo Šolar na smuči tudi letos do varnega in zabavnega smučanja

34 Policijski prostor na Informativi spet odlično obiskan!

34 Odločno preveč voznikov vozi prehitro, med vožnjo telefonira, kadi, se prehranjuje …

DELO POLICIJE MED POPLAVAMI

37 »Reševanje življenj. To je bila naša glavna naloga!« Pregled aktivnosti policije in ministrstva med najhujšimi poplavami v zgodovini samostojne Slovenije

STROKOVNI PRISPEVKI

90 Dr. David Smolej: Učinkovito zatiranje korupcije mora biti v finančnem interesu Slovenije in Evropske unije

96 Dr. Bojan Geršak: Svetovna trgovina z diamanti – priložnost za kriminalce, izziv za preiskovalce

106 Antonio Jeseničnik: Kako izboljšati pravno pomoč policistom?

112 Martin Soban: »Črna skrinjica« v avtomobilih koristna tudi za policijo

118 Neža Miklič: »Iskali smo vas. Tu smo. Vse bo v redu«

MEDNARODNO SODELOVANJE

132 Svetovalci na stalnem predstavništvu Slovenije pri EU v Bruslju: »Odlična izkušnja tako v poklicnem kot zasebnem življenju!«

147 Pomočnik generalnega direktorja policije Jože Senica postal diplomant prestižnega programa FBI

USPOSABLJANJE

149 Policisti PPE so se usposabljali za delo na višini in se povzpeli na trboveljski dimnik, najvišji v Evropi

7

Mag. Senad Jušić: »Nositi uniformo slovenskega policista je čast in simbol državnosti.«

13

Fotoreportaža tacenskega vsakdana: od jutranjega zbora in učilnice do telovadnice in strelišča

ŠPORT

152 Patruljni tek na smučeh, preizkus pripravljenosti in tek v spomin

154 Na državnem prvenstvu policije v veleslalomu si je zmago prismučala ekipa PU Maribor

156 Pogovor s policistoma Timom Toplakom, uspešnim tekmovalcem v ju-jitsuju, ter njegovim očetom in trenerjem Gorazdom Toplakom

166 Pogovor s svetovno prvakinjo v karateju, študentko Višje policijske šole Mihaelo Jerinić: »Karate je povsem osvojil moje srce«

PROSTI ČAS

170 Pogovor s policistoma Klavdijo Trnovšek in Žigo Bešterjem, avtorjema simpatične božične glasbene videovoščilnice

176 Pogovor s policistom Janom Leščancem: »Poslušalci metala so najboljša in najzvestejša publika«

IN MEMORIAM

181 Poslovila se je kustodinja muzeja slovenske policije Darinka Kolar Osvald

IZŠLO JE

182 Priročnik Zaščita otroka pred izvenšolskim nasiljem

132

Policija se z zabavnimi, šaljivimi vsebinami že eno leto uspešno predstavlja tudi na TikToku.

»Delo naših svetovalcev v Bruslju? Izjemno dinamična služba v kulturno zelo raznolikem mestu!«

28

Katastrofalna ujma, ki je avgusta prizadela Slovenijo, je v policiji in na ministrstvu razkrila pomen medsebojnega sodelovanja, pomoči in solidarnosti.

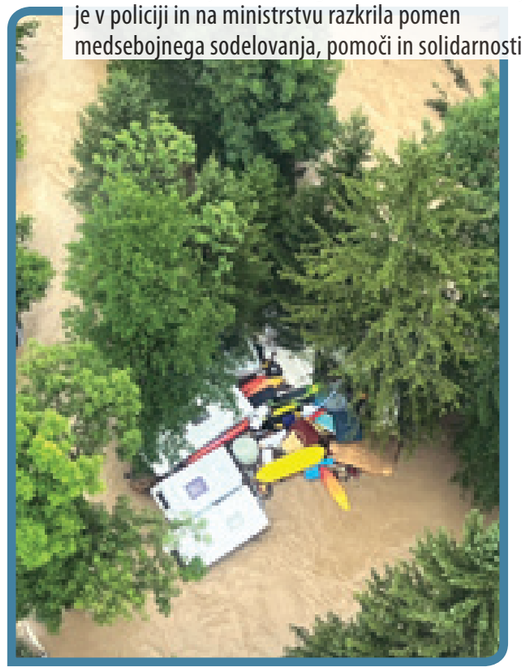

149

Člani Gorske policijske enote so opravili vrtoglavi vzpon na najvišji evropski dimnik.

170

Ona v prostem času poje, on igra kitaro. Žiga in Klavdija sta naš novi policijski glasbeni duet!

37

90

Dr. David Smolej: »V popoplavnem obdobju mora biti delo policije na področju odkrivanja in preprečevanja korupcije še bolj proaktivno.«

VARNOST 1/2024

ISSN 0350-7114
ISSN 2232-318X

Priprava: Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU
Lektoriranje: mag. Nataša Podhraški, SOJ SGDP GPU
Fotografija na naslovnici: Andraž Šegš, SOJ SGDP GPU
Oblikovanje naslovnice: Služba za upravno poslovanje MNZ
Tehnično oblikovanje: Mirsada Dželadini, SUP MNZ
Tisk: Tisk Žnidarič, d. o. o.
Naklada: 3.000 izvodov
Naslov: Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU, Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana
Spletna naslova: www.gov.si, www.policija.si
Telefon: 01 428 57 45, **e-naslov**: varnost@policija.si

Slovenska policija | policija_si | MNZ RS Policija | police_slovenia

Izjave oziroma prispevki so mnenja avtorjev in ne odražajo nujno mnenja uredništva ali slovenske policije.

UVODNIK

NE, V POLICIJI NAM RES NIKOLI NI DOLGČAS!

Ko policisti predstavljamo svoj poklic ljudem, se radi pohvalimo, da je naš delovnik dinamičen, zanimiv … nikoli dolgočasen. Delamo na terenu, podnevi in ponoči, ob nedeljah in praznikih, v lepem in slabem vremenu. Že splošni policijski postopki so velikokrat zelo zahtevni in tudi naloge, ki jih je treba opraviti, od nas ponavadi terjajo konkretne fizične in tudi psihične obremenitve. Za vse, ki si želijo novih izzivov: pri nas jih vsekakor ne manjka! Precej dober uvid v to dobijo kandidati za policiste že na začetku šolanja – kako razgiban je urnik študentov Višje policijske šole, vam s fotoutripom predstavljamo prav v tokratni Varnosti!

In kot da dinamika policijskega poklica sama po sebi ni dovolj, je tu še element nepredvidljivosti! Poklicni vsakdan nam namreč pogosto dodatno otežujejo zunanji dejavniki, na katere nimamo vpliva. V mislih imamo različne naravne nesreče, kakršne se vrstijo v zadnjih letih, od pandemije nalezljive bolezni svetovnih razsežnosti do nič manj strašnih prizorov požarov, kakršen je pustošil na Krasu predlani, in katastrofalnih poplav, ki smo jim bili priča zadnje poletje. K sreči je policija institucija, ki se je sposobna zelo hitro odzvati. V ta namen se usposabljamo, pripravljene imamo najrazličnejše načrte delovanja. Res pa so določene situacije, na katere ne moremo biti nikoli povsem pripravljeni. In takrat še kako prav pride tudi sposobnost improvizacije in koordinacije in, kar je morda najpomembnejše, prepoznavanje stiske ljudi, želja pomagati, preprosto biti človek. Vse našteto so naši zaposleni hvalevredno pokazali med avgustovsko ujmo, tako v smislu koordiniranega izvajanja operativnih nalog kot nesebične pomoči in spontanih izrazov solidarnosti, ki je mnogokrat presegla stroge službene okvire. V številki revije, ki je pred vami, smo (z nekaj časovne distance) poskušali zajeti tudi to poglavje slovenske policije.

Ampak po izjemno razburkanem obdobju si mnogi želimo, da bi se ozračje končno umirilo, da bi se zmanjšal službeni »tempo« in bi se laže posvetili svojim domačim, družini, pa tudi svojim hobijem in prostočasnim aktivnostim: športu, umetnosti, glasbi ... Veliko zaposlenih v policiji se na ta način sprošča, spet drugi nabirajo novih moči in energije za še učinkovitejše delo, tretji pa so iz začetnih konjičkov spisali prave življenjske uspešnice. Koliko resnično zanimivih zgodb je to! Nekatere od njih si lahko preberete na naslednjih straneh. Izvedeli boste, kako je skupina policistov gornikov oziroma plezalcev združila prijetno s koristnim in se povzpela na najvišji evropski dimnik. Pa tudi, da imamo v slovenski policiji vrhunski športno-trenerski par »oče-sin«, nadebudno kandidatko za policistko, ki ob šolskih obveznostih kot za šalo zmaguje v karateju, uspešen vokalno-kitarski duet, ki je »zakuhal« letošnjo božično videovoščilnico policije, in celo čisto pravega heavymetalca z lastnim bandom!

Ob tem smo seveda pripravili še pester nabor aktualnih tem, kot so intervju z generalnim direktorjem policije mag. Senadom Jušićem, predstavitev nove pridobitve v policijski floti, ki so jo letalci ljubkovalno poimenovali kar Lojzka, in prispevek o policijskem TikToku. Slednji je dokaz, da v policiji le nismo čisto brez smisla za humor. Med strokovnimi prispevki vas bo zagotovo pritegnil članek o eksotični tematiki, ki je doslej še nikoli nismo obravnavali: svetovni trgovini z diamanti, izpostavljamo pa tudi branje članka s konkretnimi napotki, kako naj policisti pristopijo do najdene pogrešane osebe z demenco. V rubriki Mednarodno sodelovanje toplo priporočamo za spremembo nekoliko manj formalno predstavitev naših svetovalcev, ki v imenu notranjega ministrstva in slovenske policije službujejo v Bruslju. Kakšno je torej življenje Slovencev v prestolnici Belgije? Predvsem zelo zaposleno!

Mirno, a vseeno pustolovščin polno leto vam želimo. Morda pa boste prav v naši reviji našli navdih in začeli ustvarjati lastne zanimive zgodbe. Veseli bomo, če jih boste delili z nami.

Uredništvo

Foto: Andraž Šegš

POSLANICA MINISTRA ZA NOTRANJE ZADEVE BOŠTJANA POKLUKARJA

POD ČRTO – PRVO LETO JE ZA NAMI

21. februarja 2023 sem v državnem zboru svečano prisegel, da bom spoštoval ustavni red, ravnal po svoji vesti in z vsemi svojimi močmi deloval za blaginjo Slovenije. Tudi danes, po dobrem letu dni, so te izrečene besede moje edino vodilo v sleherni odločitvi, ki jo sprejmem kot minister za notranje zadeve. In tako bo tudi ostalo.

Ponosno lahko rečem, da je slovenska policija stabilna, učinkovita in visokoprofesionalna organizacija, ki deluje v skladu s svojimi temeljnimi zakonskimi pristojnostmi in odlično skrbi za notranjo varnost Republike Slovenije. Še posebej lahko pohvalim ambicioznejši pristop vodstva policije predvsem pri zatiranju kriminalitete in učinkovitejšem odzivu na aktualne strateške in operativne varnostne izzive, s katerimi se soočamo. Kot minister sem in bom vedno stremel k temu, da za policijo zagotovim kar najboljše pogoje za uspešno in varno delo policistk in policistov na vseh področjih, vključno z optimalnimi zakonskimi podlagami, kakovostno opremo, sodobnimi prostori, vozili in floto.

Pred kratkim smo predali v uporabo večnamenski transportni helikopter, ki se je že pokazal kot neprecenljiv pri izvajanju nalog policije. Na področju investicij je naša prednostna naloga energetska sanacija objektov ministrstva in slovenske policije. V zaključni fazi je tako na primer celovita energetska prenova Policijske postaje Kranjska Gora. Zagotovili bomo tudi nove, sodobne prostore za policiste s Policijske postaje Rače. Nedavno smo namreč že kupili zemljišče v Občini Hoče - Slivnica.

Zadnje leto so – tako kot tudi prejšnja – zaznamovale migracije. Glede tega smo polno dejavni tako na ministrstvu kot v policiji. Za sistematično integracijo v slovensko družbo je bila novembra lani sprejeta strategija vključevanja tujcev, ki niso državljani EU, v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje Republike Slovenije. V sklepni fazi je strategija priseljevanja, ki obravnava ključna področja, kot so med drugim zunanji vidiki migracij, priseljevanje zaradi dela in varnostni vidiki migracij.

Zaradi povečane stopnje ogroženosti zaradi terorizma smo konec lanskega oktobra uvedli začasni ponovni nadzor na notranji meji s Hrvaško in Madžarsko, s čimer želimo zagotoviti visoko stopnjo varnosti vsem prebivalcem. Tudi ta ukrep so v policiji izpeljali hitro in se učinkovito prilagodili novim razmeram in okoliščinam.

Seveda ne morem mimo obsežnih avgustovskih poplav in plazov, ki so se nedvomno dotaknili prav vsakega izmed nas. Angažiranost našega resorja, še zlasti celotne policije, se je kazala v nalogah, ki smo jih opravljali v najbolj kritičnih trenutkih in na najbolj ogroženih območjih. S tem smo prebivalkam in prebivalcem zagotavljali

Foto: Bor Slana, STA

splošno varnost, zaščito in jim nudili oporo. Poleg tega smo skupaj s sindikatoma in stanovskimi združenji izpeljali humanitarni projekt Dam za dom, namenjen finančni pomoči v poplavah oškodovanim sodelavkam in sodelavcem. Vsem vpletenim in vsem, ki so po lastnih zmožnostih pomagali, se iskreno zahvaljujem.

Med prednostnimi nalogami v letu 2024 ostaja delo na področju migracij. Tu bomo med drugim še naprej zagotavljali varnost vseh prebivalcev Slovenije, ostali dejavni na mednarodni ravni (še zlasti pri preprečevanju nezakonitih migracij in boju proti tihotapcem) in odstranjevali ograjo na meji s Hrvaško.

Pri načrtovanih spremembah zakonodaje lahko napovem posodobitev več zakonov: o nalogah in pooblastilih policije (uskladitev določb s pravnim redom EU, ukrep prepovedi približevanja, hramba podatkov v policijskih evidencah), o javnem redu in miru ter o mednarodni zaščiti (hitrejši in učinkovitejši postopki mednarodne zaščite). Nekatere nujne spremembe Zakona o tujcih so že zaživele v praksi, pripravljamo pa tudi redno novelo, ki med drugim zagotavlja prenos revidirane direktive o modri karti EU in uvaja dovoljenje za začasno prebivanje za digitalne nomade.

Tik pred sprejetjem je Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2024–2028. Njen temeljni cilj je učinkovito zagotavljanje družbenega okolja, ki bo dolgoročno vplivalo na zmanjšanje kriminalitete in nam tako vsem omogočalo čim bolj brezskrbno bivanje in delo v varnem okolju. Prav slednje je – če potegnem črto pod vse – tisto najosnovnejše, zaradi česar sem tukaj skupaj z vami, vsemi zaposlenimi na ministrstvu, v policiji in na inšpektoratu.

Boštjan Poklukar
minister za notranje zadeve

POGOVOR Z GENERALNIM DIREKTORJEM POLICIJE MAG. SENADOM JUŠIĆEM

»POKLIC POLICISTA ZDRUŽUJE TROJE: ČAST, DOSTOJANSTVO IN ODGOVORNOST«

Mag. Senad Jušić prihaja s Primorske. Od 8. septembra 2023 kot generalni direktor policije vodi našo institucijo. Zase pravi, da ni rad v ospredju, vendar se je moral prilagoditi odgovornosti in zahtevnim odločitvam, ki jih prinaša njegov položaj. Ljubljanske megle se je že dodobra navadil. V pogovoru nam je približal svoj pogled na preteklo leto, predstavil ključne izzive, s katerimi se soočamo, in razkril načrte, kako sooblikovati varnejšo prihodnost za vse.

Foto: Andraž Šegš

Spoštovani. Skoraj leto dni ste že v vlogi prvega moža policije, najprej kot vršilec dolžnosti in zdaj že kar nekaj mesecev s polnimi pooblastili. Kakšen je pogled na našo ustanovo z vrha?

Slovenska policija dobro opravlja svoje naloge in prebivalcem naše države zagotavlja visoko stopnjo varnosti. Za to se moram zahvaliti prav vsem policistkam in policistom ter preostalim zaposlenim, ki vsakodnevno predano delajo. Kot je slišati skoraj vsako leto, lahko tudi za preteklo obdobje potrdim, da je bilo dela za policijo res veliko. Običajno je tudi, da že nekaj let slovensko policijo poleg vseh rednih nalog, ki jih policisti opravljajo vsakodnevno, zaznamujejo nepredvidljive naloge ali dogodki, v mislih imam poplave, ponovno uvedbo nadzora na meji s Hrvaško, še pred tem vstop Hrvaške v schengen in podobno. Dejstvo je, da z vsem opravljenim delom še naprej dokazujemo, da smo kos varnostnim izzivom, ki so pred nami.

Večkrat ste že poudarili, da ste karierni policist, ki je prehodil vso pot od patruljnega policista do vodilnega v policiji. Bi nam zaupali, kakšen je recept za tako uspešno kariero v policiji?

Res je, del te institucije sem že več kot 32 let in sem karierni policist v pravem pomenu besede. Tako kot številni med nami sem prehodil vso pot od patruljnega

policista do generalnega direktorja policije. Vseskozi sem si prizadeval skrbno in kakovostno opravljati svoje delo. Moj iskreni namen je vedno bil in bo še naprej predano opravljati zahtevne naloge policije in se v celoti posvetiti vodenju našega organa. Menim, da biti policist ni samo poklic, ampak je poslanstvo, čast. V preteklem letu sem spoznal številne odlične sodelavce, segel v roke mnogim junakom iz naših vrst in prav zaradi tega verjamem, da je policija cenjena med ljudmi in zaupanja vredna institucija.

Kaj je vaše osnovno vodilo, ki mu sledite na vseh svojih delovnih mestih? Katere kompetence, mislite, so ključne za to, da lahko uspešno vodite tako veliko institucijo, kot je policija?

Osnovno vodilo, ki mu sledim, je integriteta, strokovnost. Osebno verjamem v poštenost, odgovornost ter strokovno in etično ravnanje v vseh situacijah. Vseskozi sem si prizadeval skrbno in kakovostno opravljati svoje delo. To bo moje vodilo še naprej in verjamem, da mi bodo v veliko pomoč tudi moje bogate izkušnje ter znanje, ki sem si ga v vseh teh letih pridobil na področju dela uniformirane in kriminalistične policije. Tudi skrb za neodvisnost in strokovnost našega skupnega dela bo pri meni še naprej v ospredju. Naša temeljna naloga je namreč varovati življenje in premoženje ljudi in temu moramo slediti.

Med obveznostmi je veliko sprejemov in obiskov, in to ne le v policiji, ampak tudi drugod, doma in na tujem. Od vas se pričakuje aktivna udeležba na številnih srečanjih ... Radi greste med ljudi, se dobro znajdete na protokolarnih dogodkih? Kaj pa – zagotovo za vsakogar stresno – nastopanje v javnosti? Bi rekli, da vam leži? Za vami je namreč že kar precej nastopov pred kamero ali mikrofonom, ki spadajo k takšni funkciji.

S prevzemom vodstvenih položajev v policiji vse, kar ste našteli, spada k delu. Tega se kot generalni direktor policije dobro zavedam in sem to sprejel kot del svojih obveznosti. Naše delo je javno. Kot institucija moramo s komuniciranjem skrbeti, da ljudi obveščamo o svojem delu, nenazadnje gre tudi za transparentnost našega dela in s tem krepitev zaupanja institucije v javnosti. Zasebno pa nisem rad v ospredju. Zavedam se tudi, da moje obveznosti vplivajo na mojo družino, in se trudim čim racionalneje razporediti službene in zasebne obveznosti.

V svoji predstavitvi dela policije v lanskem letu ste dejali, da dobro delamo in da smo kos varnostnim izzivom. Torej dobro obvladujemo tudi nezakonite migracije, čeprav se je število nezakonitih prehodov državne meje precej povečalo? S čim bomo zamejili te prehode in prebivalcem naše države zagotavljali varnost in miren spanec?

Številne naloge, ki so povezane z migracijami, so naša stalnica že nekaj let. Vsekakor bi še enkrat rad pohvalil vse policistke in policiste ter uslužbenke in uslužbence policije za dobro delo na tem področju.

Naj pa tudi jasno povem, da slovenska policija izvaja vse potrebne ukrepe za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje nezakonitih migracij, med katerimi je tudi odkrivanje organiziranih hudodelskih združb, ki se ukvarjajo s tihotapljenjem nezakonitih migrantov. Da je res tako, kažejo tudi podatki o odkritih migrantih in tihotapcih. Če ponazorim še s številkami, je bilo v obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2023 na vseh notranjih mejah skupno evidentiranih 60.587 nedovoljenih vstopov, kar 96 odstotkov s hrvaške strani (58.193). Število je za 84 odstotkov večje od števila nedovoljenih vstopov na zunanji schengenski kopenski meji leta 2022, ko je bilo teh 31.605. V letu 2023 je bilo obravnavanih 479 dogodkov (242 v letu 2022), v katerih je bilo prijetih 557 tihotapcev ljudi. Kar za 514 tihotapcev je bil odrejen tudi pripor.

V preteklem letu smo velik poudarek namenili tudi aktivnostim na področju mednarodnega sodelovanja, tako sodelovanja z Europolom kot tudi s sosednjimi državami, drugimi državami EU in državami Zahodnega Balkana, saj se zavedamo, da problematika migracij ni omejena na meje držav. Le skupaj lahko države rešujemo izzive na področju migracij. Kar je ključno, poudariti je treba delo na vseh treh ravneh (lokalna, regionalna in državna raven). S skupnimi in usklajenimi ukrepi smo močnejši in kos izzivom na področjih boja proti tihotapcem in učinkovitega upravljanja migracij.

Po lanskem vstopu Hrvaške v schengensko območje so v policiji sledile velike organizacijske spremembe, saj so bile ukinjene postaje mejne policije. Ali je reorganizacija zdaj dokončna? Koga ste poslali na našo južno in vzhodno mejo po ponovni uvedbi mejnega nadzora s Hrvaško in Madžarsko?

Po vstopu Hrvaške v schengensko območje je slovenska policija izvedla organizacijsko-kadrovske prilagoditve, kar pomeni, da so bile v prvi fazi ukinjene vse postaje mejne policije, v nadaljevanju pa so bili policisti premeščeni v notranjost, predvsem na območne policijske postaje in policijske postaje za izravnalne ukrepe. Organizacijsko-kadrovska prilagoditev je sicer v veliki meri končana, vendar kljub temu še potekajo postopki premestitev posameznih policistov iz manj obremenjenih enot v bolj obremenjene in kadrovsko slabše zasedene enote.

Ob uvedbi ponovnega nadzora na notranjih schengenskih mejah Slovenije s Hrvaško in Madžarsko se je na kontrolne točke napotilo policiste policijskih postaj za izravnalne ukrepe, ki so posebej usposobljeni za izvajanje mejne kontrole. Hkrati se je na območje med mejnimi prehodi v varovanje t. i. zelene meje napotilo policiste skupin za izravnalne ukrepe na območnih policijskih postajah. Vsi ti policisti prihajajo s posameznih policijskih uprav, kamor so bili premeščeni ob ukinitvi enot mejne policije. Za policijo je bil to vsekakor izziv. Šlo je za prerazporeditev okoli 1.500 policistov, kar ni malo. Moram reči, da nam je skupaj s sindikatoma in ministrstvom uspelo najti rešitve, ki so bile sprejemljive za večino zaposlenih.

Nadzor na meji je bil že večkrat podaljšan. Ali z njim dosegamo pričakovane rezultate?

Oktobra lani je bil uveden ponovni nadzor na notranjih mejah s Hrvaško in Madžarsko. To smo v policiji storili na podlagi odločitve Vlade Republike Slovenije zaradi povečane grožnje terorizma, ekstremizma in organizirane čezmejne kriminalitete. Policija je v skladu z odločitvijo ministra za notranje zadeve tako rekoč čez noč ponovno ustanovila več mejnih prehodov za mednarodni promet, za državljane EU in osebe s pravico do prostega gibanja po pravu EU ter za lokalno prebivalstvo, prav tako pa se na

Foto: Andraž Šegš

obeh mejah ponovno izvaja varovanje državne meje. Da je bila ta odločitev pravilna, se kaže z učinkovitostjo vseh ukrepov, ki so jih policisti uvedli za obravnavo kaznivih dejanj čezmejne kriminalitete in prekrškov s področja prehajanja meje, pa tudi z večjim številom oseb, zavrnjenih zaradi neizpolnjevanja pogojev za vstop, ugotovljenimi t. i. SIS-zadetki, pa tudi z ugotovljenimi drugimi prekrški s področja prometne varnosti in javnega reda. Ponovna uvedba nadzora na notranjih mejah, ki se je zgodila tako rekoč čez noč, je potrdila fleksibilnost, strokovnost in organiziranost dela policije, ko se je treba takoj odzvati na novonastale okoliščine. To je odraz učinkovite organizacije in za to so zaslužni vsi policisti in uslužbenci policije.

Že kar nekaj časa je, odkar je bila ukinjena avtocestna policija. Ali menite, da smo z reorganizacijo zdaj uspešnejši na področju prometne varnosti?

Prepričan sem, da nam je uspelo optimizirati delo policije na avtocestah. Poleg organizacije 24-urne pokritosti avtocestnega omrežja smo hkrati povečali število izvedenih poostrenih nadzorov. Ravno omenjeni pristop je pripomogel k temu, da so bile posledice prometnih nesreč na avtocestah in hitrih cestah lani manj hude. V obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2023 je policija na avtocestah in hitrih cestah sicer res obravnavala 15,6 odstotka več prometnih nesreč kot leto poprej, tj. 2.225 lani in 1.924 leta 2022, res pa je tudi, da se je obremenitev avtocestnega omrežja z vozili povečala za 20 odstotkov. V teh nesrečah, in to je pomemben podatek, je umrlo 48 odstotkov manj udeležencev, in sicer 13 (leta 2022 kar 25), manj je bilo tudi hudo telesno poškodovanih, in sicer 26,3 odstotka manj oziroma 42 (57 v letu 2022), in manj lahko telesno poškodovanih, in sicer 10,9 odstotka oziroma v številkah 507 (569 v letu 2022). Po drugi strani pa je policija na avtocestah in hitrih cestah izvedla tudi več ukrepov. Obravnavala je namreč za 18,8 odstotka več kršitev cestnoprometnih predpisov, in sicer 75.643 (63.698 v letu 2022). Izstopajo predvsem kršitve, ki so povezane s hitrostjo (teh je bilo 24.573, leto prej 18.225), varnostno razdaljo (teh je bilo 5.819, leto prej 3.482) in uporabo telefona (teh je bilo 5.157, v letu 2022 4.061).

Policija se vedno rada pohvali z velikimi uspehi pri preiskovanju velikih kriminalnih združb, odkrivanju finančne kriminalitete itd. Ampak za ljudi je zagotovo najpomembnejše delo policije na tistih bolj vsakdanjih področjih, ki jih sami najbolj občutijo, kot so denimo tatvine, vlomi, kraje, hrup, vandalizem ... Pogosto od občanov slišimo očitke, da se s prijavami takih zadev policisti nimajo časa ukvarjati, da jih ne jemljemo dovolj resno. Kako bi to komentirali?

Zavedam se, da so občani najbolj občutljivi za kazniva ravnanja, ki jih osebno prizadenejo, in takrat si želijo popolno angažiranost policije. Prepričan sem, da policisti in kriminalisti vsako zadevo obravnavajo resno in zavzeto. Poleg tega v policiji vse več pozornosti usmerjamo k preventivnim dejavnostim, ki so usmerjene v preprečevanje in zmanjševanje kriminalitete. Tudi rezultati večmesečnih in mednarodnih preiskav imajo določeno preventivno sporočilo in posredno prispevajo k zmanjševanju organiziranih oblik kriminalitete.

Kateri so tisti varnostni izzivi v prihodnosti, tako na lokalni kot globalni ravni, ki bi lahko vplivali na varnost v Sloveniji oziroma ki jim moramo posvetiti največ pozornosti?

Policija se že vrsto let srečuje s povečanim obsegom organiziranih oblik kriminalitete. Te vplivajo na razvoj vseh

drugih oblik kriminalitete, ki močno vplivajo na varnost. Zato je treba nadaljevati aktivno odkrivanje vseh oblik organizirane kriminalitete, kar je čedalje zahtevnejše in kompleksnejše, saj se trendi nedovoljenih aktivnosti ves čas spreminjajo, predvsem z uporabo najnovejših tehnologij, kriptiranih komunikacijskih sredstev ter spletnih omrežij, zlasti t. i. temnega spleta, pri preprodaji prepovedanih drog in nedovoljenih snovi v športu. Tudi nedovoljene migracije imajo velik vpliv na občutek varnosti v skupnosti in kazalniki ne kažejo, da se bodo kaj kmalu umirile. Zato je treba vlagati veliko truda v njihovo omejevanje. Na področju gospodarske kriminalitete je velik izziv kriminaliteta, povezana s spletnim okoljem. Ta je v zadnjih letih v izrazitem porastu in ta trend se pričakuje tudi še naprej, že zdaj pa povzročeno škodo lahko merimo v milijonih evrov. Čeprav se lahko pohvalimo s številnimi uspešno zaključenimi preiskavami, pa je to področje dela zaradi mednarodnega elementa in oteženega preiskovanja v spletnem okolju izjemno oteženo in sta preventiva in ozaveščanje javnosti dva izmed ključnih elementov, za katere si prizadevamo. Velik izziv so tudi preiskave s čezmejnim delovanjem storilcev pri poslovanju podjetij, finančnih transakcijah in odkrivanju protipravne premoženjske koristi oziroma sporno pridobljenega premoženja, še zlasti zaradi številnih preprek pri preiskovanju ob različnih pravnih ureditvah. Eden od konkretnejših prihodnjih izzivov so zagotovo tudi potencialna korupcijska tveganja ob sorazmerno visokih sredstvih, namenjenih popoplavni obnovi Slovenije, ter nasploh pri porabi evropskih sredstev in proračunskih sredstev RS.

Med prednostnimi nalogami policije seveda ostaja tudi aktivno delo na področju okoljske kriminalitete, femicida, nasilja v družini in nasploh obravnave vseh oblik spolnega nasilja, pa zagotavljanje varnosti državne meje ter preprečevanje njenih nedovoljenih prehodov. Poudaril bi rad, da je na področju organizacije policije moja prioritetna naloga tudi čimprejšnja vzpostavitev kariernega sistema v policiji.

Kaj so prioritete policije v tem letu? Za kaj si boste najbolj prizadevali?

Na vrhu prioritet policije sta vsekakor odkrivanje in preprečevanje vseh kaznivih dejanj, izpostavil pa bi kazniva dejanja s področja nedovoljenih migracij ter organizirana gospodarska in koruptivna kazniva ravnanja, obenem pa je tudi področje prepovedanih drog naša prioritetna in stalna naloga, s čimer v slovenski policiji zagotavljamo izvajanje obvezujočih nalog iz Resolucije o nacionalnem programu na področju prepovedanih drog 2023–2030 in Strategije EU na področju drog za obdobje 2021–2025, kar se je odrazilo denimo v odmevni policijski akciji na začetku februarja na območju Policijske uprave Maribor. Ob preiskovanju organizirane in gospodarske kriminalitete so prioriteta tudi odkrivanje in pregon vseh oblik kibernetske kriminalitete ter sprotno in hitro odzivanje na nove pojavne oblike kriminalitete v urbanem in lokalnem okolju s poudarkom na kriminaliteto zoper okolje in prostor. Pomembno področje je omejevanje vseh oblik sovražnosti, kjer je nujno treba nadaljevati napore, ki jih je začrtal Strateški svet za obravnavo sovražnega govora, ter napore skupnostnega naslavljanja sovražnosti v družbi, kar bo podrobneje opisano v Resoluciji o nacionalnem programu preprečevanja kriminalitete 2024–2027. Razvoj varnostne situacije v Ukrajini in Gazi ima tudi neposredni vpliv na notranjo varnost EU in Slovenije, zato bo tudi na tem področju treba vložiti več truda. Ena ključnih

Foto: Polona Rebernik

Mag. Senad Jušić med razigranimi študenti sedme redne generacije Višje policijske šole, potem ko so s slovesno zaprisego15. novembra 2023 v Tacnu še uradno zaključili svoje šolanje.

prioritet je preiskovanje korupcije, saj je percepcija v javnosti ob številnih medijsko izpostavljenih koruptivnih praksah izjemno negativna. Policija na tem področju že zdaj vlaga veliko napora v odkrivanje in preiskovanje korupcijskih kaznivih dejanj, to pa bomo poskušali v nadaljevanju še izboljšati z ustreznimi organizacijskimi in vsebinskimi ukrepi (denimo povečanje števila kriminalistov, povezovanje z drugimi organi, ozaveščanje o negativnih posledicah).

Že precej časa se govori o prenovi kariernega sistema v policiji. Kako daleč je prenova?

Policija je z vidika upravljanja človeških virov, kariernega sistema in plačnega sistema vpeta v enoten javnouslužbenski sistem in plačni sistem javnega sektorja. Javnouslužbenski normativni okvir premeščanja kadra, ocenjevanja, napredovanja, nagrajevanja in plačne ureditve ne pokriva v zadostni meri potreb sistema našega organa. Zaradi različnih parcialnih posegov v določene skupine delovnih mest, ki so nastali kot posledica sklepanja stavkovnih sporazumov, so se pojavila večja plačna nesorazmerja in tudi anomalije pri prehajanju na zahtevnejša delovna mesta (izgube plačnih razredov pri premeščanju na zahtevnejša delovna mesta, enako ali nižje plačilo na delovnih mestih z zahtevnejšimi nalogami in podobno). To povzroča izjemno nestimulativno delovno okolje za izbor izkušenega kadra za zasedbo zahtevnejših delovnih mest.

V letu 2016 je bila ustanovljena Delovna skupina za pripravo izhodišč kariernega sistema v Policiji ter v letu 2019 Delovna skupina za pripravo predloga kariernega sistema Policije. Ugotovitve navedenih delovnih skupin so bile izhodišče tudi za delo Delovne skupine za vzpostavitev kariernega sistema v Policiji v lanskem letu, ki je v sodelovanju z reprezentativnima sindikatoma zastavila temeljna izhodišča kariernega sistema. Temu primerno je minister za notranje zadeve imenoval delovno skupino na ministrski ravni, ki bo pripravila dokončen predlog za vzpostavitev kariernega sistema. Člani te skupine so državna sekretarka, generalni sekretar MNZ, generalni direktor policije in oba predsednika reprezentativnih sindikatov. Verjamem, da smo na dobri poti, da bomo sistem čim prej tudi v resnici udejanjili.

V zadnjih 20 letih se je število zaposlenih v policiji močno zmanjšalo, za okoli 15 odstotkov. Ali to vpliva na dodatno obremenitev preostalih zaposlenih in kakovost varnostnih storitev? Kako rešiti to težavo?

Policija se na kadrovskem področju sooča z enakimi izzivi kot vse druge organizacije. Večji odliv kadra je povezan tudi z odhodi številčnejših generacij zaposlenih v pokoj. Izziv pa ni samo pomanjkanje kadra, temveč tudi soočanje z višanjem povprečne starosti zaposlenih.

Ravno zato smo se v policiji močno angažirali z različnimi aktivnostmi za promocijo poklica policist in zaposlitvenih možnosti. Leta 2018 je bila ustanovljena posebna delovna skupina za promocijo zaposlovanja, na podlagi treh izvedenih raziskav pa je bila tudi že pripravljena Strategija promocije policijskega poklica 2023–2025, v kateri smo opredelili ciljno populacijo, ključne motivacijske dejavnike in način izvajanja promocije.

Na podlagi strategije smo izvedli usposabljanje 22 policistov promotorjev z različnih policijskih uprav, ki bodo izvajali promocijo poklica policist na regionalni ravni v srednjih šolah, na kariernih sejmih, med prazniki in na drugih sejemskih dogodkih.

Poleg promocije v živo smo močno okrepili tudi promocijo zaposlovanja in predstavitve policije na družbenih omrežjih (Facebook (Meta), Instagram, TikTok, platforma X). V letu 2023 smo prvič uvedli drugi vpisni rok za študente Višje policijske šole, vse z namenom optimizacije in povečanja zaposlitvenih kapacitet v policiji.

Zdi se, da se z ministrom za notranje zadeve Boštjanom Poklukarjem odlično razumeta. Kako ocenjujete sodelovanje policije z notranjim ministrstvom?

Najino sodelovanje ocenjujem kot odlično. Vesel sem, da ima minister posluh za delo policije. Obenem sem mu hvaležen za izkazano zaupanje, pa tudi za podporo in razumevanje našega dela. Policija namreč za zagotavljanje visoke stopnje varnosti vseh prebivalcev Slovenije potrebuje ustrezno finančno podporo za svoj razvoj, širjenje znanja in posodabljanje tehnične opreme, saj je le tako lahko uspešna v boju z nenehno novimi varnostnimi izzivi, ki jih prinaša razvoj naše družbe.

Pomemben deležnik pri vodenju dela policije sta tudi oba reprezentativna sindikata. Kako ocenjujete sodelovanje z njima?

Sam si prizadevam za korektno in tvorno sodelovanje s sindikatoma. Pravzaprav je tudi moje osnovno vodilo skrb za zaposlene, zagotavljanje dobrih delovnih pogojev, predvsem pa ohranjanje organizacijske in strokovne stabilnosti ter kontinuitete, ki sta osnovni pogoj za dobro delovanje tako velike institucije, ki skrbi za varnost ljudi. Ključno vlogo pri tem imata tudi sindikata. In ja, lahko povem, da odlično sodelujemo.

Policija sodeluje tudi s številnimi drugimi institucijami in združenji, denimo z Agencijo za varnost prometa, Združenjem Sever ipd. Menite, da je sodelovanje dobro? Bi ga lahko še kako okrepili?

Korektno in tvorno sodelovanje z našimi veteranskimi in drugimi stanovskimi organizacijami je izjemnega pomena. Vsi zaposleni v Policiji in na Ministrstvu za notranje zadeve smo lahko ponosni na svoje korenine – na svojo preteklost, neprecenljivo vlogo naših nekdanjih sodelavcev, ki so s svojim delom dokazovali profesionalnost in lojalnost do slovenskega naroda. Z Agencijo za varnost prometa sodelujemo pri vseh pomembnih preventivnih dogodkih in preventivnih akcijah. So naš partner v skrbi za prometno varnost.

Ne moremo brez omembe dejstva, da je bila policija v zadnjih letih deležna številnih kadrovskih menjav. Si boste prizadevali za stabilizacijo sistema?

Naša temeljna naloga je varovati življenje in premoženje ljudi. Da to lahko uspešno opravljamo, pa potrebujemo, kot že omenjeno, organizacijsko in strokovno stabilnost ter kontinuiteto. Sam bom vedno skrbel za neodvisnost in strokovnost svojega in tudi našega skupnega dela. Delovno mesto pa ni privilegij, temveč odgovornost do ljudi, s katerimi delamo, in do ljudi, ki jim zagotavljamo varnost.

Že več let poteka intenzivna promocija zaposlovanja v policiji. Kaj menite, katere so tiste prednosti dela policista, zaradi katerih bi se mladi odločili za ta plemeniti poklic? Kako bi vi nagovorili mlade in jih povabili v naše vrste?

Na kratko: policijsko delo je zahtevno in odgovorno, je poslanstvo s plemenitim ciljem pomagati ljudem. Je raznoliko, policisti opravljamo različne naloge, zato je dinamično in raznoliko tudi delovno okolje. Policija ponuja možnosti za strokovni razvoj in napredovanje znotraj organizacije. To vključuje specializacijo na različnih področjih. Zato vse, ki so jim blizu te prednosti poklica, vabim, da se prijavijo in pridružijo naši veliki modri družini.

Se vam zdi, da se je delo policista zelo spremenilo od takrat, ko ste sami prvič stopili v policijske čevlje? Dejstvo je namreč, da se je družba z razvojem tehnologije zelo spremenila, postala hitrejša, kompleksnejša. Kako se to kaže pri delu policije?

Mislim, da ja. Pa vendar je bil ta razvoj postopen. Policija se je namreč z nenehnimi spremembami v družbi prilagajala in razvijala, saj je samo tako lahko učinkovito odgovorila na vse izzive, s katerimi se je srečevala v vseh letih. Nenazadnje policija je in bo še naprej zagotavljala visoko stopnjo varnosti vsem. Treba pa bo še naprej slediti trendom, vključevati razvoj tehnologije, prilagajati zakonodajo in nenehno iskati izboljšave in načine sodelovanja z vsemi deležniki, ki prispevajo k skupni varnosti.

Bi nam zaupali, kako skrbite za svoje psihofizično zdravje? Dejstvo je namreč, da dolgi delovniki in stresne situacije lahko pustijo posledice na posamezniku. Kako torej skrbite za svoje dobro počutje in kako bi navsezadnje morali zase skrbeti vsi zaposleni v policiji?

Vsi zaposleni v policiji bi zaradi narave svojega dela nujno morali najti tisto nekaj, kar jim omogoča doseganje psihofizičnega dobrega počutja. Zame je to telesna aktivnost, kolikor mi dopušča čas; naj bo to tek, hoja ali sproščen sprehod z ženo. Vsekakor je tu tudi skrb za zdravo prehrano. Zelo pomembno je, da človek najde načine, kako doseči ravnovesje tako v umu kot v telesu.

Kako preživljate svoj prosti čas? Vam ga sploh kaj ostane? Kdo je mag. Senad Jušić, kadar ni generalni direktor policije?

Doma sem mož, oče in prijatelj, ki preživlja izzive dnevnega utripa tako kot večina. Pred mnogo leti mi je znanec (po poklicu zdravnik) povedal, da sta za psihofizično zdravje ključnega pomena ura branja in ura telovadbe na dan. Preden sem zasedel delovno mesto generalnega direktorja policije, sem ta nasvet v največji možni meri tudi udejanjal. To mi je zelo pomagalo. Zdaj poskušam vsaj ob koncih tedna, če mi službene obveznosti le dopuščajo, najti sprostitev v sprehodih, obisku savne ali fitnesa. Zelo rad grem z ženo na kratke izlete in potepanja po naših prelepih krajih. Občasno, vsaj ob večernih urah, pa posežem po dobri knjigi.

Vemo, da prihajate s Primorske. Kako se Primorec navadi ljubljanske megle? Česa se najbolj veselite ob prihodu domov? Je to sonce, morje? Doma vas seveda nestrpno čaka tudi družina.

Glede na to, da je zelo blizu deveto leto, odkar se dnevno vozim v Ljubljano, naj povem, da sem tudi megli kos. Še kako so mi poznana stanja ob jutranjih konicah na primorski avtocesti in prav tako ljubljanska megla, vendar sem pozitivno naravnan in na življenjske izzive gledam s pozitivne strani – vedno lahko spoznaš in se (na)učiš nekaj novega. Ob prihodu domov se vsekakor najbolj razveselim srečanja z družino, pa seveda tudi primorske klime, ki mi je bila položena v zibelko. Zame ima Obala svoj čar in energijo.

Kaj bi položili na srce vsem nam, zaposlenim v policiji, in vsem, ki bi se želeli pridružiti našim vrstam?

Poklic policista združuje troje: čast, dostojanstvo in odgovornost. Nositi uniformo slovenskega policista je namreč čast, simbol državnosti. Vrlina tistih, ki ščitijo pravice šibkih, je dostojanstvo. Odgovornost pa se kaže v skrbi do sodelavcev, s katerimi delamo, do ljudi, ki jim zagotavljamo varnost, in do države, ki ji služimo.

Besedilo: Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU

Foto: Brigita Petric

Foto: Andraž Šegš

ŠTUDENTSKI UTRIP NA VIŠJI POLICIJSKI ŠOLI

VAS ZANIMA, KAKŠEN JE OBIČAJNI

DAN KANDIDATOV V TACNU?

Mnogi med vami ste tudi sami obiskovali Višjo policijsko šolo oziroma pred tem Srednjo policijsko šolo. Se še kaj spomnite, kako je bilo, ko ste gulili tamkajšnje šolske klopi? Ker so pravkar potekali vsakoletni informativni dnevi, ki so vsako leto množično obiskani, smo preverili brbotanje med kandidati za policiste.

Zanimalo nas je, kako poteka njihov dan ... Ali je vsakodnevni dvig zastave pri jutranjem zboru še vedno tako resna stvar in ali v učilnici zbrano poslušajo, kaj jim imajo povedati predavatelji. Zanimalo nas je, kako uspešno povezujejo usvojene teoretične in praktične vsebine, pa tudi, kako jim gredo od rok in nog borilni športi. Preverili smo tudi njihovo spretnost na strelišču in še in še.

Na Policijski akademiji v Tacnu in v policijskem vadbenem centru v Gotenici se kandidati za policiste usposobijo za opravljanje nalog policije, varovanje življenja ljudi in premoženja, zagotavljanje osebne varnosti, prepoznavanje protipravnih dejanj in odkrivanje storilcev, ustrezno uporabo zakonov in predpisov ter policijskih pooblastil, spoštovanje in varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, preventivno delovanje ter zatiranje kriminalitete.

Poleg tega spoznajo organizacijo organa, značilnosti policijskega dela ter etična načela policijskega kodeksa, razvijejo pa tudi komunikacijske spretnosti. Spoznajo tehnična sredstva in opremo ter se jih naučijo varno uporabljati. Med šolanjem krepijo in vzdržujejo psihofizično pripravljenost, ki je pomembna za policijsko delo.

To delo je namreč zahtevno in odgovorno, a tudi lepo in pomembno. Je poslanstvo s plemenitim ciljem. Policisti pomagamo ljudem v nesreči ter skrbimo za spoštovanje zakonov in zagotavljanje varnosti v družbi. Naše delo zahteva odprtega, komunikativnega in odločnega človeka z občutkom za pravičnost, ki ima tudi ustrezne motorične sposobnosti.

Ker slika pove več kot tisoč besed, smo za vas pripravili slikovni kolaž, ki prikazuje pestro dogajanje, polno adrenalina in tudi pristnega prijateljstva med našimi mladimi sodelavci. Za sodelovanje se zahvaljujemo kandidatom 2. letnika Višje policijske šole.

Besedilo: Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU

Foto: Andraž Šegš

Foto: Andraž Šegš

Dolgoletna tradicija šolajočih se kandidatov je, da se vsako jutro pred začetkom pouka zberejo na jutranjem zboru in dvigu zastave. Urejeni in usklajeni so v čast in ponos našemu organu!

Foto: Andraž Šegš

Telovadnica je prostor, v katerem kandidati preživijo kar precej časa. Blazine so zaradi zagotavljanja varnosti pri vadbi precej pomembna podlaga za pridobivanje ustrezne psihofizične pripravljenosti bodočih policistov. Za zdaj gre le za vajo, toda ko bo šlo zares, akcije žal ne bodo ublažile mehke blazine.

Foto: Andraž Šegš

Foto: Andraž Šegš

Strokovni prijemi, udarci, meti in pritiski se štejejo za uporabo telesne sile kot zelo pomembnega prisilnega sredstva in kandidati preživijo mnogo ur pri njihovem učenju. Pomembno je, da dobro obvladajo tehnike samoobrambe in praktičnega postopka ter poznajo pravila uporabe. Le tako jih namreč lahko uporabijo strokovno, zakonito in učinkovito.

Foto: Andraž Šegš

Foto: Andraž Šegš

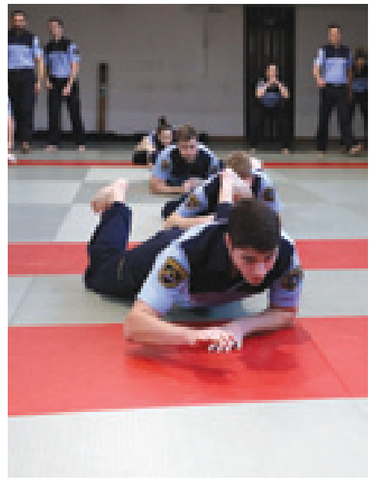

Foto: Andraž Šegš

Vadba naših mladih sodelavcev poteka pod budnim očesom policijskih inštruktorjev, ki so kot predavatelji strokovnih predmetov zaposleni na Višji policijski šoli. Nekateri med njimi so uspešni tekmovalci v borilnih veščinah, nekdanji tekmovalci in trenerji. Med njimi sta tudi Tim in Gorazd Toplak, s katerima smo v tokratni številki Varnosti pripravili daljši intervju.

Lani smo praznovali 50 let sistemskega zaposlovanja uniformiranih policistk, nekoč imenovanih miličnice. Če se je nekdaj zdelo, da nežnejši spol ni najprimernejši za terensko delo, kandidatke za policistke dokazujejo, da se brez težav lahko kosajo s svojimi moškimi kolegi.

Foto: Andraž Šegš

Foto: Andraž Šegš

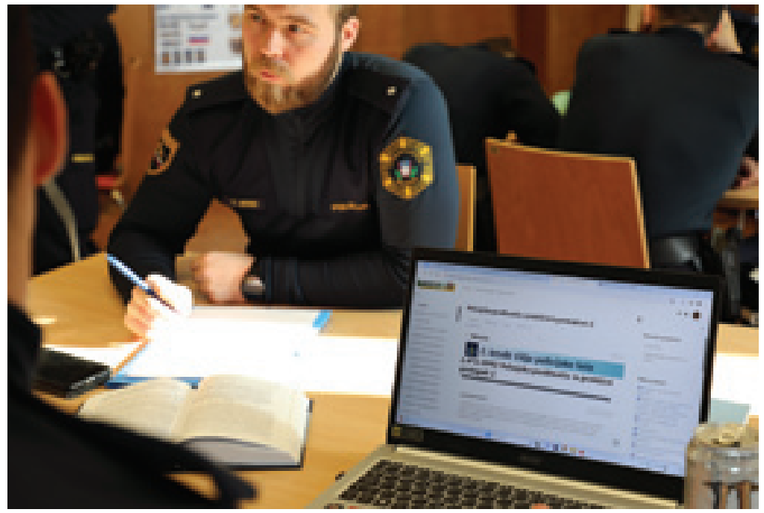

Več glav več ve – to je rek, ki vsekakor drži. Pouk v učilnicah ne poteka le statično, s poslušanjem predavateljev, ampak se za usvajanje snovi pogosto oblikujejo študijske skupine, v katerih si kandidati med seboj pomagajo in skupaj pridobivajo prepotrebno novo znanje, ki ga bodo prav kmalu že lahko uporabili na terenu.

Foto: Andraž Šegš

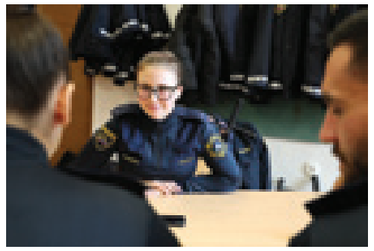

Foto: Andraž Šegš

Foto: Andraž Šegš

Foto: Andraž Šegš

Foto: Andraž Šegš

Pri enem izmed ključnih predmetov na Višji policijski šoli kandidati za policiste pridobivajo znanje o ravnanju z orožjem. O tem, kako pomembno je dosledno upoštevati pravila o varni rabi orožja, najbrž ni treba izgubljati besed. Kandidati so pri vajah v streljanju poleg znanja skrbno opremljeni tudi z zaščitno opremo. Za zaščito vida in sluha tako ne smejo manjkati zaščitna očala in glušniki.

Foto: Andraž Šegš

Foto: Andraž Šegš

Foto: Andraž Šegš

Med dveletnim šolanjem, polnim številnih preizkusov in napornih, neprespanih noči, se med kandidati spletejo prijateljske vezi, ki trajajo vse življenje. Kako pomembno je imeti ob sebi sodelavca, na katerega se lahko opreš, se v vsej veličini pokaže šele, ko kandidati začno svojo delovno pot na policijskih postajah.

Foto: Andraž Šegš

V slogi je moč, na mladih svet stoji, skupaj zmoreva vse ... To je samo nekaj misli, ki se nam porodijo ob tej fotografiji. Kaj pa vam?

LETALSKA POLICIJSKA ENOTA PONOSNO PREDSTAVILA NAJNOVEJŠO PRIDOBITEV

V SVOJE VRSTE SPREJELI

JEKLENO PTICO LOJZKO

Letalska policijska enota je bogatejša za še tretji večnamenski transportni helikopter tipa Agusta Westland AW 169, ki je bil dobavljen na začetku decembra lani, odslej pa bo tudi v uporabi. Slovesni prevzem nove jeklene ptice je potekal 6. februarja 2024 na sedežu Letalske policijske enote. Helikopter je dobil izjemno simpatično ime – imenuje se namreč Lojzka!

Foto: Brigita Petric

Slovenska policija se od leta 2016 intenzivno modernizira in opremlja z najsodobnejšo policijsko tehniko, opremo in vozili. V zadnjih štirih letih so bili nabavljeni trije novi vrhunski policijski helikopterji Agusta Westland AW 169, ki dnevno opravljajo tako policijske naloge kot naloge podpore sistemu zaščite in reševanja. Danes ima slovenska policija najmodernejšo floto helikopterjev v regiji, na kar smo lahko vsi skupaj izjemno ponosni.

»Takšne priložnosti, kot je današnja, so razlog za veliko zadovoljstvo v naših vrstah, saj kažejo na spodbuden premik policije v smeri razvoja in modernizacije. Sodobnega policijskega dela si brez podpore iz zraka ni več mogoče predstavljati.

Prednosti in manevrske zmogljivosti helikopterjev so pri zagotavljanju varnosti nepogrešljive. To se pokaže pri vsakem reševanju v gorah, pri vsakem iskanju pogrešane osebe, pa tudi pri iskanju nevarnega, oboroženega storilca. Helikopter je nenadomestljiv pri preprečevanju nezakonitih migracij, nadziranju prometa iz zraka in pri varovanju množičnih prireditev. In nenazadnje – nenadomestljiv je pri prevozu ponesrečenega ali bolnega, ki potrebuje nujno medicinsko pomoč.

Ko štejejo sekunde in je vsak izgubljen trenutek lahko usoden, je možnost helikopterskega prevoza nemalokrat tista, ki odloča med življenjem in smrtjo,« je ob prevzemu dejal generalni direktor policije mag. Senad Jušić.

VSESTRANSKO UPORABEN

Do zdaj se je novi tip večnamenskega transportnega helikopterja AW 169 izkazal pri gašenju požara na Krasu leta 2022 in v naravni nesreči zaradi poplav avgusta lani, ko je policija s štirimi policijskimi helikopterji reševala ljudi in živali ter prevažala specialiste z različnih področij, hrano, gorivo in drug tovor. Ta tip helikopterja se uporablja tudi pri reševanjih v gorah (v primeru udara strele na Triglavu v letu 2022, v katerem je bilo udeleženih skoraj 20 pohodnikov, in v primeru lanskega plazu na Mojstrovki), prevozih tovora, obnovi planinskih poti, delovanju gorske in specialne enote ter vseh vrstah policijskih nalog.

Foto: Brigita Petrič

Foto: Brigita Petric

Vsak helikopter pa ima seveda tudi svoje ime. Vodja letalske policijske enote Dejan Kink je povedal, da s poimenovanjem novega helikopterja ni bilo težav. Kljub modernizaciji enote namreč niso pozabili na zgodovino. Zato se niso odločili za poimenovanje po angleški abecedi, ki narekuje ime Lima, temveč je helikopter dobil žensko ime, ki je bilo v času ustanovitve Letalske policijske enote v letu 1967 najpopularnejše – to je Lojzka. Poudaril je tudi, naj nas poimenovanje nikakor ne zavede: kljub staremu imenu novega helikopterja je Letalska policijska enota ena izmed najbolje opremljenih letalskih policijskih enot v EU.

Besedilo: Letalska policijska enota UPS GPU

Novi večnamenski helikopter je zamenjal starejša transportna helikopterja tipa AB 212 in AB 412, ki sta bila zaradi težko dobavljivih delov in izrabe že izločena iz uporabe. Nove helikopterje policija uporablja za policijske, humanitarne, reševalne in druge naloge ter za gašenje, transport ljudi, opreme in tovora (tudi živali). V praksi so njegove glavne prednosti velika potovalna hitrost in zelo velika zaloga moči, saj helikopter s polno vzletno maso lahko lebdi do višine 3.500 metrov, z enim rezervoarjem goriva pa lahko opravi okoli 800 kilometrov ali dobre štiri ure letenja. Opremljen je z vitlo, tovorno kljuko, reflektorjem in zvočnikom. Vse to v primerjavi s starejšimi helikopterji pomeni ogromno prednost. Tak helikopter je zgrajen po najsodobnejših letalskih standardih. Za operativne naloge je uporaben tako podnevi kot ponoči in lahko leti tudi v najtežjih vremenskih razmerah.

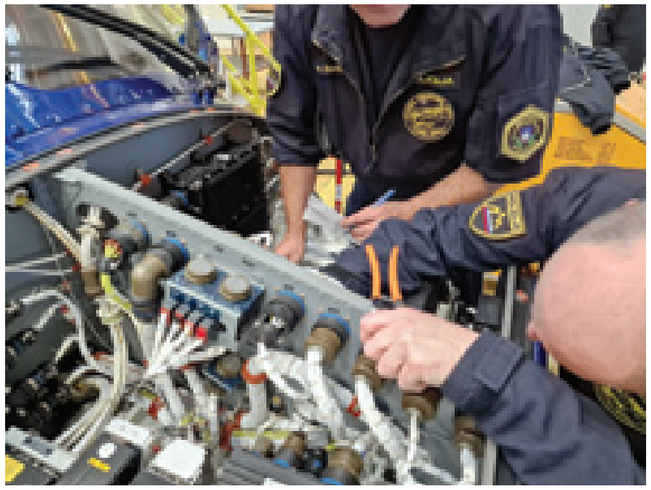

Foto: Brigita Petric

Foto: Brigita Petric

Letalska policijska enota je nepogrešljiva pri zagotavljanju učinkovite helikopterske podpore policijskim enotam, službam sistema zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah ter drugim upravičenim subjektom v okviru načrtovanih, interventnih in humanitarnih nalog. Z njenimi helikopterji je bilo lani v 1.459 letih opravljenih 1.792 ur letenja (v letu 2022 je bilo v 1.497 letih opravljenih 1.788 ur letenja). Z moderno in močnejšo floto, ki jo sama vzdržuje in s katero zagotavlja operativnost helikopterjev (s tremi enakimi helikopterji policija zagotavlja najvišjo stopnjo razpoložljivosti zračnih transportnih zmogljivosti), bo lahko zagotavljala še kakovostnejšo podporo policijskim enotam na terenu in drugim sistemom v državi.

Foto: IVK/Varen svet

JAVNO MNENJE O POLICIJI IN VARNOSTI V SLOVENIJI

RAZMERE SE NORMALIZIRAJO,

ZAUPANJE V POLICIJO SE POVEČUJE

Direktorat za policijo in druge varnostne naloge na Ministrstvu za notranje zadeve je konec leta 2023 pripravil analizo, v okviru katere je proučil dosedanje raziskave javnega mnenja o zadovoljstvu z delom policije in občutkom varnosti v Sloveniji, ki so bile pripravljene v zadnjem desetletju. S to študijo se je znova pokazalo, da je ugled policije v javnosti tesno povezan s splošnimi razmerami v državi, predvsem pa njeni rezultati optimistično nakazujejo, da se zaupanje v policijo postopoma povečuje. Res pa je to trend, ki se lahko z novimi družbenimi pretresi kaj hitro spet obrne. Vsi namreč vemo, kako težko in počasi se gradi ugled neke institucije, in tudi, kako zlahka ga je mogoče spet izgubiti ali zapraviti ...

Direktorat je pregledal in primerjal najpomembnejše javnomnenjske raziskave o delu policije v obdobju od leta 2012 naprej. Tako tiste, ki jih izvaja Policija sama, kot nekatere najpomembnejše raziskave neodvisnih raziskovalcev. Pri tem je ugotavljal predvsem gibanje rezultatov v naslednjih kategorijah: zaupanje v policijo, zadovoljstvo z delom policije, zakonitost dela, strokovnost, učinkovitost, uspešnost na posameznih področjih dela, spoštovanje človekovih pravic in občutek varnosti v kraju bivanja.

Na anketne rezultate bistveno vplivajo tudi zunanji dejavniki

Za dvig svojega ugleda v javnosti si mora policija aktivno prizadevati: najbolj s strokovnim, neodvisnim, kakovostnim in učinkovitim izvajanjem policijskih nalog, vključno s preventivnimi nalogami, večjo prijaznostjo in strpnostjo policistov pri stikih z ljudmi, tudi takrat, ko jih obravnavajo v policijskih postopkih, z odnosom do ljudi kot partnerjev pri zagotavljanju varnosti, s pretehtano in sorazmerno uporabo represivnih ukrepov in drugim.

Vendar pa avtorji analize opozarjajo, da lahko tudi aktualno politično stanje ter ekonomske, socialne in družbene razmere bistveno vplivajo na spremembe javnega mnenja. To seveda velja tudi za policijo, ki je vseskozi neločljivo vpeta v dogajanje v družbi, zato je pri razlagi rezultatov po njihovem mnenju zagotovo treba upoštevati tudi zunanje dejavnike.

V Sloveniji so bili ti dejavniki v zadnjih desetih letih predvsem: obvladovanje gospodarske krize pred letom 2014 in migrantski tok v letih 2015 in 2016, epidemija nalezljive bolezni covid-19 v letih 2020 in 2021, obdobje po državnozborskih, lokalnih in predsedniških volitvah ter soočanje prebivalcev z draginjo in inflacijo

v letih 2022 in 2023, nenazadnje pa je tu še nestabilno mednarodno okolje zaradi vojn v Ukrajini in Gazi. Policija sicer ne more vplivati na vzroke za nastanek vseh teh dejavnikov, imajo pa ti nedvomno vpliv na izmerjene rezultate anket. V nadaljevanju izpostavljamo le nekaj najzanimivejših poudarkov.

Nihanje zaupanja v slovensko policijo kot institucijo

V zadnji javnomnenjski anketi Ogledalo Slovenije agencije Valicon, ki meri stopnjo zaupanja v različne slovenske ustanove (oktobra 2023), je bila policija med 28 ustanovami uvrščena na peto mesto, kar je za pet mest bolje kot dve leti pred tem oziroma v oktobru 2021, ko je bila uvrščena na deseto mesto. Za primerjavo, najbolj zaupanja vredna ustanova je bila Civilna zaščita s stopnjo zaupanja 61. Pri policiji je imela stopnja zaupanja vrednost 21, kar pomeni rast zaupanja za tri točke v primerjavi s prejšnjim merjenjem marca 2023 in upad zaupanja za dve točki v primerjavi z merjenjem oktobra 2022.

Rang	Institucije in organizacije	Oktober 2023
1	Civilna zaščita	61
2	Mala slovenska podjetja	57
3	Podjetje, organizacija, v kateri delujete	38
4	Vojska	28
5	**Policija**	21
6	Velika slovenska podjetja	14
7	Šolstvo	11
8	Spletne trgovine	7
9	Trgovine/trgovska podjetja	-3
10	NIJZ	-7

Prvih deset slovenskih institucij na lestvici zaupanja

(Vir: Valicon, Ogledalo Slovenije, jesen 2023)

Po letu 2014, ko je policiji zaupalo največ ljudi, je zaupanje v našo institucijo precej upadlo, najprej med migrantsko krizo v letu 2015 in nato opazno še v času ukrepov zaradi covida-19 v letu 2021. Pri merjenju oktobra 2021 je dosegla celo najslabši rezultat doslej. Padec zaupanja je razumljiv v luči represivnih ukrepov policije med epidemijo, zlasti na področju zagotavljanja javnega reda in miru, saj jih ljudje večinoma niso sprejeli z naklonjenostjo. V nadaljnjih merjenjih v letu 2022 in 2023 se je zaupanje v policijo izboljšalo, kar je mogoče pripisati tudi odpravi ukrepov po epidemiji covida-19.

V Sloveniji je zaupanje v policijo pod evropskim povprečjem ...

Kot kažejo podatki javnomnenjske raziskave Eurobarometer, ki se v celotni EU izvaja dvakrat letno, je zaupanje v policijo v Sloveniji v primerjavi z zaupanjem v policijo v drugih evropskih državah precej manjše oziroma pod evropskim povprečjem. Vrednostno je bližje območju držav EU, kjer ni uveden evro, kot državam z evrom. Je pa spodbudno, da trend zaupanja v slovensko policijo postopno narašča. Pri zadnji meritvi (pomlad 2023) je stopnja zaupanja le še dve odstotni točki pod povprečjem EU. Primerjava zadnjih dveh merjenj pokaže, da se je zaupanje v policijo v Sloveniji povečalo za 9,8 odstotka, v EU pa se je znižalo za 1,4 odstotka.

Tako je Slovenija glede na stopnjo zaupanja v policijo (67 odstotkov med 27 državami članicami uvrščena na 15. mesto, kar je za šest mest bolje kot v predhodni raziskavi, ko je bila s 55-odstotno stopnjo zaupanja v policijo na 21. mestu. Ljudje sicer najbolj zaupajo policiji na Finskem (96 odstotkov), sledijo Danska (93 odstotkov), Švedska (89 odstotkov), Nizozemska (86 odstotkov), Luksemburg (85 odstotkov), Litva (79 odstotkov), Portugalska (78 odstotkov), Nemčija (77 odstotkov) in druge. Najmanj pa so zaupali policiji v Bolgariji (45 odstotkov), na Poljskem (46 odstotkov), v Romuniji (47 odstotkov), na Slovaškem (49 odstotkov), Malti (52 odstotkov), v Latviji in na Cipru (59 odstotkov).

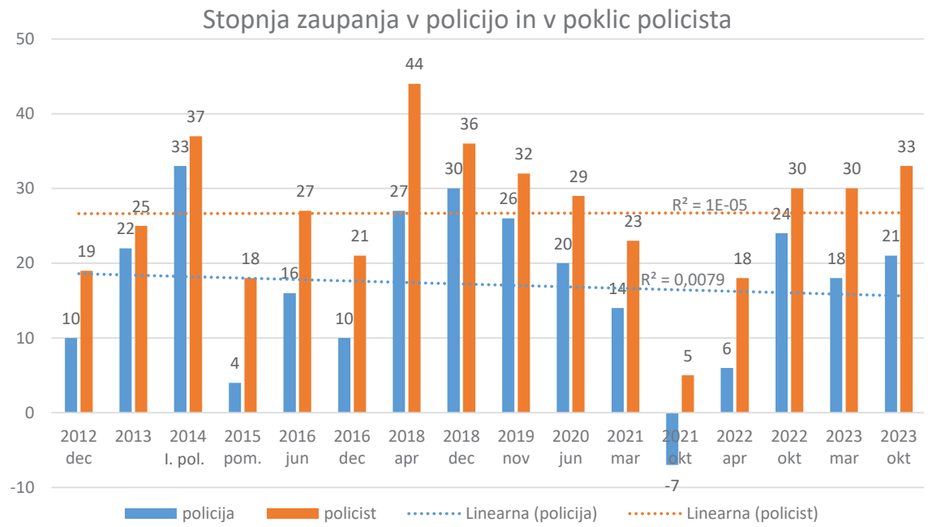

Grafikon prikazuje spreminjanje stopnje zaupanja v policijo od decembra 2012 do oktobra 2023.

(Vir: https://www.valicon.net, december 2023)

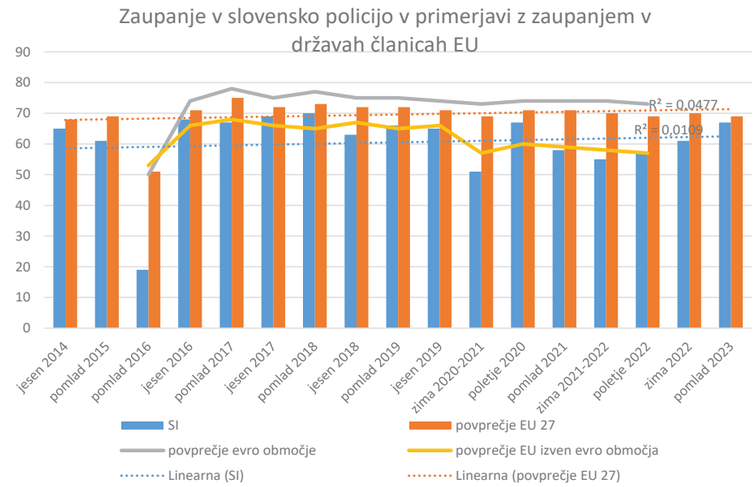

Grafikon prikazuje zaupanje v slovensko policijo v primerjavi z zaupanjem v državah članicah EU, in sicer je povprečno za devet odstotnih točk nižje od evropskega povprečja. V negativnem smislu najbolj izstopajo pomlad 2016, zima 2020/2021 ter obdobje od pomladi 2021 do poletja 2022.

(Vir: https://europa.eu/eurobarometer/surveys/browse/all/series/4961, 7. december 2023)

... po drugi strani pa smo po občutku varnosti še vedno v svetovnem vrhu!

Navedena primerjava z evropskim povprečjem nekoliko preseneča, saj se – po drugi strani – lahko pohvalimo, da se Slovenija v svetovnem merilu uvršča v sam vrh po občutku varnosti v državi oziroma kraju bivanja. Direktorat je namreč podatke črpal tudi iz zbirke podatkov avstralskega inštituta za ekonomijo in mir o svetovnem indeksu miru in iz svetovne zbirke podatkov Numbeo o kriminalitetnem indeksu v 144 državah.

Iz poročila o svetovnem indeksu miru za leto 2023 izhaja, da je Slovenija med 163 državami uvrščena zelo visoko, in sicer na osmo mesto. V primerjavi z letom 2022 je sicer izgubila eno, v primerjavi z letom 2021 pa tri mesta. Pred njo so Islandija, Danska, Irska, Nova Zelandija, Avstrija, Singapur in Portugalska, za njo pa Japonska, Švica, Kanada, Češka, Finska in druge države. Hrvaška je na 14. mestu, Nemčija na 15., Madžarska na 18., Italija na 34., Velika Britanija na 37., Francija na 67. mestu, sledijo še ostale države.

Drugi svetovni kazalnik, ki izkazuje varnost posameznih držav, sestavljata indeks varnosti in kriminalitetni indeks. Po podatkih portala Numbeo (za leto 2022) se je Slovenija pri indeksu varnosti umestila zelo visoko, saj ta znaša 77,3 (višji ko je kazalnik varnosti, varnejša je država). Pri določanju kriminalitetnega indeksa, ki je obraten od kazalnika varnosti, so se upoštevali splošno zaznavanje stopnje kriminala, zaznana stopnja varnosti na podlagi odgovorov domačinov in obiskovalcev čez dan in ponoči ter zaskrbljenost glede pojavnosti določenih kaznivih dejanj (žeparstvo, rop, kraje avtomobilov, fizični napad, ki so ga izvedli tujci, nadlegovanje na javnih krajih in diskriminacija na podlagi barve kože, etnične pripadnosti, spola in vere). Upoštevala so se tudi premoženjska kazniva dejanja (vlomi, tatvine, vandalizem in podobno) ter druga nasilna kazniva dejanja, kot so napadi, umori, spolni delikti in drugo. Oba indeksa skupaj, tako indeks varnosti kot kriminalitetni indeks, ocenjen z vrednostjo 22,7, sta Slovenijo uvrstila med države z nizko stopnjo kriminala, in sicer na deseto mesto med 142 državami.

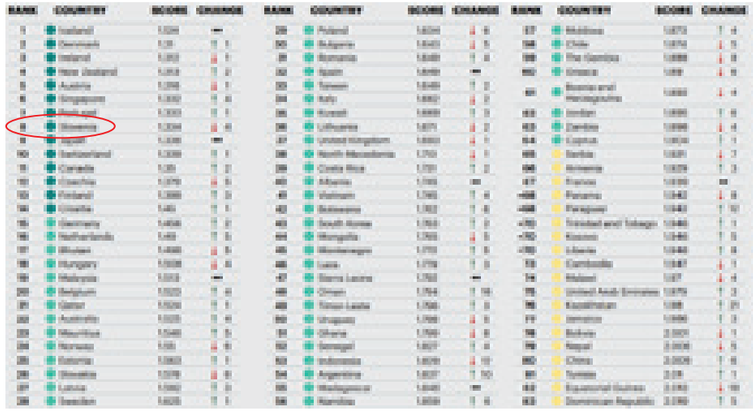

Svetovni indeks miru

(Vir: Institute for Economics & Peace. Global Peace Index 2023: Measuring Peace in a Complex World, Sydney, junij 2023)

Pričakovati je nadaljnje izboljšanje javnega mnenja o delu policije

Naj sklenemo. Umeščenost Slovenije med deset najvarnejših držav na svetu je vsekakor nekaj, s čimer se lahko upravičeno pohvalimo, in upamo, da bo tako ostalo tudi v prihodnje. Tudi na ravni države so se po svetovni zdravstveni krizi zaradi covida-19 v letih 2020 in 2021 razmere leta 2022 normalizirale in v slovenskem javnem mnenju se je posledično izrazilo izboljšanje mnenja o delu policije.

Izboljšanje sicer še vedno ni takšno, kot je bilo pred letom 2020, ugotavljajo na direktoratu, vendar pa se je negativni trend obrnil, in če ne bo večjih negativnih družbenih, političnih, socialnih in gospodarskih pretresov, ki bi zahtevali represivno ukrepanje policije v večjem obsegu, lahko pričakujemo nadaljevanje izboljšanja javnega mnenja o delu policije. Zaupanje javnosti v policijo je namreč sorazmerno s stabilnostjo razmer v družbi, slednje pa je nekaj, česar se zagotovo vsi nadejamo.

Besedilo: Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU

Foto: Tatjana Breznik

KOMUNICIRANJE NA DRUŽBENIH OMREŽJIH

POLICIJSKI TIKTOK – OD POMISLEKOV DO ZGODOVINSKE PRIZME

Na področju strateškega komuniciranja smo policisti vseskozi izstopali in še danes pogosto slišimo, da se imamo s čim pohvaliti – denimo z eno najstarejših internih revij v javnem sektorju, z razvejano mrežo usposobljenih komunikatorjev, ki se znajo dobro odzvati v še tako kritičnih situacijah, pri rabi družbenih omrežij in še kje. Tudi zgodba o policijskem TikTok profilu je zgodba o pogumu, drznosti in uspehu. Nenazadnje je slovenski policiji prvič v zgodovini prinesla prizmo, nagrado za komunikacijsko odličnost, ki jo podeljuje Slovensko društvo za odnose z javnostmi.

Kanal, ki s hitro rastočim številom uporabnikov ponuja številne priložnosti

TikTok, platforma, ki se od drugih podobnih digitalnih platform razlikuje predvsem po tem, da v ospredje postavlja objavljanje krajših videoposnetkov, je v Sloveniji najhitreje in edino rastoče družbeno omrežje, ki je imelo v letu 2021 več kot 100.000 uporabnikov (Mediana TGI, 2021). V regiji Adriatic (Slovenija, Hrvaška, BiH in Srbija) prvič v zgodovini beležimo zmanjšanje uporabe Facebooka, medtem ko se najbolj povečuje raba TikToka. Skoraj polovica njegovih uporabnikov je mlajših od 24 let, podatki pa kažejo tudi, da se povečuje delež starejših uporabnikov.

Zaradi rasti števila uporabnikov, njihove demografske slike in načina delovanja platforme ta pomeni izjemno priložnost za komunikatorje in njihove organizacije. Skoraj vsaka tema na svetu, naj bo še tako nenavadna, na TikToku najde svojo publiko: svoj prostor pod soncem so tu našli tudi policisti in mnoge policijske organizacije, ki na TikToku že navdušujejo s svojimi izvirnimi vsebinami (denimo nizozemska, novozelandska in nemška policija ter mnoge druge).

TikTok v sodelovanju z radijci najprej preizkusili v okviru odmevne skupne kampanje na temo alkohola

TikTok smo konec leta 2022 prvič preizkusili na PU Maribor, ko smo snovali obsežnejšo kampanjo za izboljšanje prometne varnosti. Soočali smo se z izzivi na področju varnosti cestnega prometa, s kampanjo pa smo želeli nagovoriti mlade in vsebino prilagoditi specifični problematiki. Za nami je bilo namreč leto z večjim številom kršitev cestnoprometnih predpisov, več je bilo mrtvih, lažje in huje telesno poškodovanih v nesrečah. Obenem smo se soočali z izjemno velikim deležem alkoholiziranih povzročiteljev prometnih nesreč, zlasti takih s smrtnim izidom. Čez leto smo seveda že ukrepali in izvajali številne operativne, preventivne in medijske aktivnosti.

Priprava kampanje je potekala ob razmisleku o tem, kako že tolikokrat slišana policijska svarila mladim predstaviti tako, da se jim bodo res vtisnila v spomin. Naše misli so bile usmerjene tudi k temu, kako učinkovito nasloviti problematiko uživanja alkohola, ki je voznikom tako zelo domača. Odločili smo se pripraviti šaljivo komunikacijsko kampanjo, ki bo temeljila na izgovorih, ki voznike prešinejo ob storjenem prekršku, ko se zasvetijo modro-bele luči in se zasliši sirena.

Brez lastnega TikTok kanala in brez posebnih finančnih sredstev, a z obilo ustvarjalnosti smo svoje partnerje v projektu našli v Hitradiu Center, svoje moči pa smo združili s Petro Skrivarnik in Lucijo Urankar ter Timom Koresom – Korijem.

Za projekt *Izgovori? Če voziš odgovorno, jih ne potrebuješ!* prejeli strokovno nagrado za odličnost

S projektom smo prvič v zgodovini slovenske policije sodelovali na razpisu za nagrado za komunikacijsko odličnost in v družbi močnih konkurentov na Slovenski konferenci za odnose z javnostmi osvojili prvo mesto, domov v Maribor pa pripotovali s kipcem prizme. Žirijo so navdušili tudi konkretni rezultati komunikacijskih aktivnosti in kazalniki boljše prometne varnosti, ki so nedvomno rezultat skupnega prizadevanja zaposlenih na policijski upravi. Skupno je serija devetih kratkih filmov na različnih profilih družbenih omrežij policije in Hitradia Center dosegla skoraj 400.000 ogledov (organski doseg). V svetu viralnosti resda pri tem ne gre za izjemne dosege, a izkušnja je prinesla še nekaj pozitivnega – glede na pozitivne odzive uporabnikov je prispevala k odločitvi, da konkretneje razmislimo o svojem TikTok profilu, h kateremu smo se vedno vračali tudi ob razpravah o aktivnostih za promocijo zaposlovanja.

Nagrada je pomenila spodbudo za vzpostavitev lastnega TikToka, zlasti zaradi promocije policijskega poklica

Privabljanje mladih in ohranjanje zaposlenih je velik izziv številnih policijskih organizacij po svetu, ki vedno znova ugotavljajo, da tradicionalni pristopi na tem področju ne zadostujejo več. Tudi člani delovne skupine za promocijo zaposlovanja smo veliko razmišljali o tem, da je čas za nekaj novega in da potrebujemo nov pristop, nov kanal.

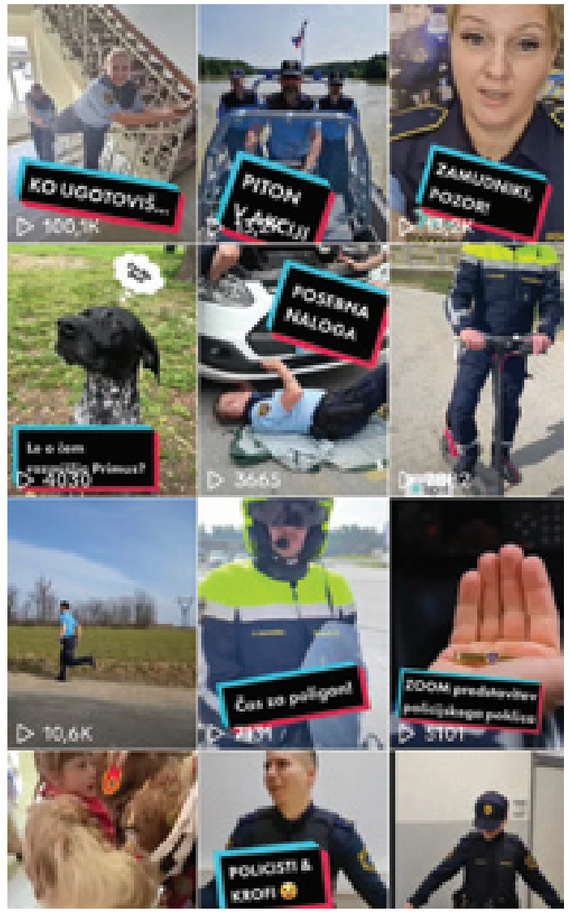

Foto: PU Maribor

Foto: PU Maribor

TikTok postaja pomembna platforma, ko govorimo o iskanju dela in nasvetov o tem. Pomembno je, da prednosti te platforme izkoristimo prav zdaj, ko pripadniki generacije Z (rojeni med letoma 1995 in 2010) razmišljajo o svoji karierni prihodnosti. To je pokazala tudi raziskava Mediane (Mediana TGI, 2021) o pogledu na življenjske dogodke, ki so se v preteklem letu ali se bodo v prihodnjem letu zgodili uporabnikom TikToka in Facebooka.

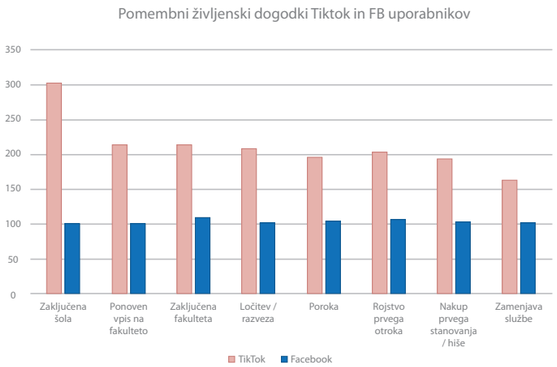

Kako učinkoviteje nagovoriti današnjo, tako drugačno generacijo mladih?

Promocija policijskega poklica je seveda velik izziv ob zavedanju, da naša (na videz) toga in hierarhična policijska struktura (vsaj na prvi pogled) ni najbolj skladna z željami in kariernimi prioritetami večine mladih. Nevarno in izmensko delo, delo med prazniki in vikendi, izven domačega kraja, nezmožnost opravlja dela od doma – vse to lahko vpliva na karierne odločitve mladih.

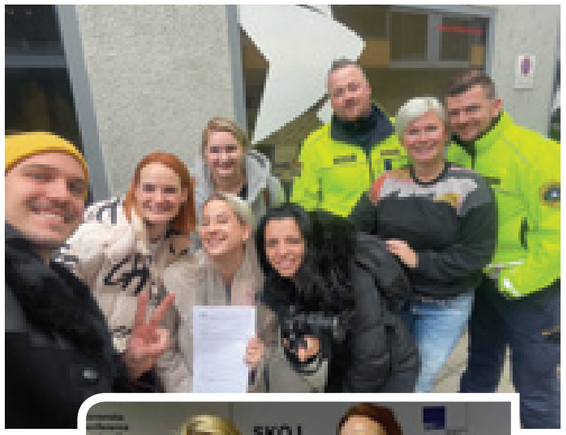

Foto: PU Maribor

Foto: PU Maribor

Tu je še drugačen pristop mlajših generacij do samega dela, ko govorimo o iskanju ravnovesja med poklicnim in osebnim življenjem (želja po fleksibilnem in prilagodljivem delovnem času), čedalje manjša zvestoba istemu delodajalcu, delu, celo področju, pa iskanje dela, ki ima smisel, ter službe, ki omogoča razvoj in priložnosti za napredek ...

TikTok je zato nedvomno pomembno orodje v procesu znamčenja delodajalca (izgradnje blagovne znamke delodajalca, angl. Employer branding), torej načrtnega izvajanja aktivnosti za grajenje dobre in prepoznavne znamke delodajalca z deljenjem vrednot, poslanstva in vizije organizacije, da bo pomagala zadržati zaposlene in privabiti nove. V smislu strateškega komuniciranja pa mora ta temeljiti na komuniciranju, ki je izvirno, pristno in avtentično ter temelji na premišljeni komunikaciji in sledi začrtanim komunikacijskim ciljem in sporočilom, kot so:

- da je policijski poklic težak, vendar obenem prinaša tudi veliko zadovoljstva,
- da gre za poklic, pri katerem so pomembne osebnostne lastnosti (denimo empatija in razumevanje),
- da je to poklic, v katerem lahko rasteš, se razvijaš in vplivaš, da torej ima smisel (kar poudarjamo tudi z novim motom, ki krasi plakate in objave naših družbenih omrežij: Izberi modro. Izberi poklic, ki šteje.).

Idealna platforma za zabavne in šaljive, lahkotnejše vsebine

TikTok nam v tem pogledu prinaša pomembno priložnost. Glede na priljubljenost lahkotnejših, avtentičnih vsebin nam omogoča, da svoje delo na pristen način približamo ljudem. Pri tem je pomemben tudi zabaven pristop, ki se tako zelo prilega šaljivemu žargonu TikToka. Komunikatorji humor nemalokrat uporabljamo kot retorično orodje, saj gre za izjemno učinkovit način pri nagovarjanju javnosti:

- pomaga nam lahko, da se bolje povežemo s svojimi javnostmi,
- poveča lahko prepričljivost in pozornost,
- s humorjem ima naša vsebina veliko večji doseg in učinek traja dlje (bolje si zapomnimo smešno vsebino kot pa resno),
- vpliva na občutek zaupanja in gradi naklonjenost,
- ena izmed študij (Rosenholm, 2022) je pokazala, da zabavni pristop na TikToku pozitivno vpliva na kredibilnost vira in sporočila.

V enem letu pilotnega delovanja policijskega TikToka prejeli odlične odzive

V slovenski policiji smo se tako na začetku preteklega leta odločili testno ustvariti svoj TikTok profil in v le nekaj mesecih smo zaznali izjemne odzive. Zavedamo se, da je za organizacijo, kot je policija, izjemno pomembno odgovorno, kredibilno in verodostojno komuniciranje, ki nenazadnje vpliva na nam tako zelo pomemben odnos ljudi do policije. Ob prizadevanju za uresničevanje teh načel si želimo tudi, da bi bilo naše komuniciranje karseda izvirno in zanimivo.

Veseli nas, da ste mnogi zaposleni tako pozitivno sprejeli te vsebine, prejeli pa smo tudi obilo pozitivnih odzivov strokovne javnosti, številnih strokovnjakov za komuniciranje. Naše delo so opazili v strokovni reviji Marketing magazin, o našem profilu so poročali tudi mediji, lani pa smo se s TikTok vsebinami predstavili tudi na dveh strokovnih konferencah s področja komuniciranja.

Besedilo: Anita Kovačič Čelofiga, Policijska uprava Maribor

Foto: Tatjana Breznik

Zabaven, šaljiv pristop nam omogoča, da svoje delo na pristen način približamo ljudem.

Foto: SOJ MNZ

Minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar ob ogledu razstavljenih umetnin

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK NA MINISTRSTVU JE LETOS NAVDIHNIL RUDOLF MAISTER

Skoraj že tradicionalno kulturno-umetniško razstavo pred slovenskim kulturnim praznikom smo na Ministrstvu za notranje zadeve letos posvetili humanističnim in duhovnim vrednotam generala in poeta Rudolfa Maistra. Vlada je namreč leto 2024 razglasila za njegovo leto, saj obeležujemo 150-letnico njegovega rojstva in 90-letnico smrti.

Na ogled smo postavili slike, fotografije ter poezijo osmih ustvarjalk in ustvarjalcev in tako vstopili v njihov svet umetnosti in misli ter doživljanja barv in besed, prežetih s spominom, osebnostjo, občutji in domoljubjem Rudolfa Maistra.

Avtorice in avtorji v svojih delih med drugim preizprašujejo smisel vojn in verjetnost premikov k zrelejši družbi, prikazujejo svoja občutja dogodkov, povezanih z generalom in njegovimi borci za severno mejo, njegovo podobo pesnika in podobo vojaka ali pa z umetniškim delom subjektivno izražajo svoj vrednostni odnos do ljubljene osebe.

Foto: SOJ MNZ

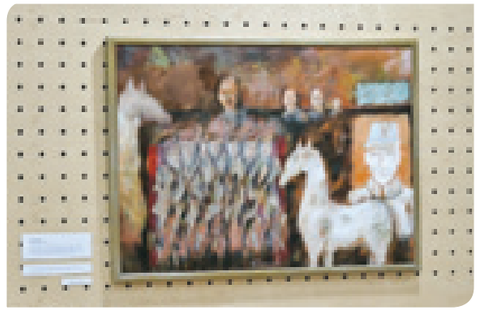
Foto: SOJ MNZ

Foto: SOJ MNZ

Odprtja razstave 7. februarja 2024 so se udeležili sodelujoči slikarke in slikar, pesnici in fotografinja: Ana Vidmar (Sekretariat MNZ), Brigita Modic (Služba za evropske zadeve in mednarodno sodelovanje MNZ), Janez Klavžar (Policijska uprava Novo mesto), Ljubica Werber (Sekretariat MNZ), Maša Šemrov (Policijska uprava Kranj), Mojca Golob (Policijska uprava Ljubljana), Nada Mihelčič (Sekretariat MNZ) in Tanja Barle (Sekretariat MNZ).

Z AKCIJO ŠOLAR NA SMUČI TUDI LETOS DO VARNEGA IN ZABAVNEGA SMUČANJA

Z medijskim dogodkom na smučišču Rogla smo 12. februarja 2024, kljub nekoliko kislemu vremenu, začeli akcijo Šolar na smuči. Na izjemno priljubljeno akcijo se je letos prijavilo več kot 3.200 učencev iz kar 61 osnovnih šol iz različnih krajev po Sloveniji. Okoli 1.800 učencev četrtih razredov se je vključilo v učenje alpskega smučanja na slovenskih smučiščih Rogla, Mariborsko Pohorje in Stari vrh. Okoli 1.400 učencev tretjih razredov pa se je v Planici, na Pokljuki, Rogli, v centru Bonovec Medvode, Staneži̇čah in Parku Jezersko začelo učiti teka na smučeh.

Organizatorji (Smučarska zveza Slovenije, Policija in Zavod za šport RS Planica) vsakoletno akcijo pripravljamo v želji, da bi pri otrocih spodbudili ljubezen do športa in zdrav življenjski slog ter jih pripravili za zabavno, a tudi varno športno udejstvovanje na belih strminah in smučinah.

Foto: Simona Kern

Policisti smučarji z velikim veseljem sodelujemo v akciji, ozaveščamo otroke o mednarodnih pravilih obnašanja na smučišču in tako prispevamo k varnosti v zimskih športnih središčih. Letos smo veseli tudi nove pridobitve, posodobljene smučarske uniforme, posebej zasnovane za policijsko delo na snegu.

Foto: Anita Kovačič Čelofiga

Foto: Policija

POLICIJSKI PROSTOR NA INFORMATIVI SPET ODLIČNO OBISKAN!

Foto: Simon Rosič

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je 19. in 20. januarja 2024 znova potekala Informativa, letos že 15. po vrsti. Naše srečanje z učenci in dijaki, ki iščejo svojo karierno pot, je bilo izjemno veselo, policijski prostor pa kot navadno odlično obiskan.

Poleg splošnih policistov so svoje delo predstavili kriminalisti in kriminalistični tehniki, ki so pokazali, kako iščejo sledove in dokaze na kraju zločina. Vodnik službenega psa in njegov štirinožni pomočnik sta znova navduševala s svojimi vragolijami, a hkrati pokazala, kako koristni so službeni psi pri svojem resnem policijskem delu. Z nami so bili tudi policijski specialci, pri katerih je vedno veliko obiska, saj gre za eno najskrivnostnejših in najelitnejših enot slovenske policije. Predstavili so se tudi policisti posebne policijske enote, ki velikokrat skrbijo za varnost na različnih množičnih prireditvah, prometni policisti in policisti, ki varujejo državno mejo. Za občasno glasbeno kuliso so skrbeli največji veseljaki med policisti, to so policisti Policijskega orkestra.

Foto: AVP

Agencija za varnost prometa je ob tej priložnosti policiji predala v uporabo tudi policijske silhuete z radarjem. »Ker policisti ne morejo biti vedno prisotni na vseh odsekih cest, kjer se dogajajo prekoračitve hitrosti, smo z veseljem sprejeli osem silhuet, ki bodo zagotovo – to kažejo tudi pretekle izkušnje – pomagale dodatno umirjati promet,« je ob tej priložnosti povedal vodja Sektorja prometne policije na Generalni policijski upravi mag. Ivan Kapun. Silhuete policistke z radarjem bodo razporejene po vseh osmih policijskih upravah, postavljene pa bodo na odsekih cest, ki izstopajo po tovrstni problematiki in kjer je izvajanje policijskega nadzora oteženo.

ODLOČNO PREVEČ VOZNIKOV VOZI PREHITRO, MED VOŽNJO TELEFONIRA, KADI, SE PREHRANJUJE ...

Uporaba telefona med vožnjo je nevarna, saj zmanjšuje sposobnost pravočasnega odzivanja na razmere v prometu. Zato je Agencija za varnost prometa v januarju pripravila novo nacionalno preventivno akcijo Osredotoči se na cesto. Policisti smo bili v tem času še bolj pozorni na vse tovrstne kršitve, opozorili pa smo tudi na nevarnost prehitre vožnje.

Agencija je ob začetku akcije predstavila rezultate ankete o navadah voznikov. Kar četrtina jih priznava, da med vožnjo niso vselej pozorni na druge udeležence v prometu, da ne spremljajo prometne signalizacije in ne spoštujejo pravil. Več kot 40 odstotkov jih priznava, da med vožnjo kadijo, se ličijo, prehranjujejo ali izvajajo druga opravila, ki zmanjšujejo osredotočenost. Skrb vzbujajoč je tudi podatek, da le tretjina voznikov med vožnjo vedno obvladuje svoja čustva. Tudi različna čustvena stanja lahko namreč vplivajo na počasnejši reakcijski čas, slabše predvidevanje ter večjo verjetnost za bolj tvegane odločitve in agresivno vožnjo.

Foto: AVP

Foto: LPE

Velik del Slovenije so na začetku letošnjega avgusta prizadele katastrofalne poplave. Močno deževje je običajne potoke, suhe hudournike in mirne reke spremenilo v pošastno vodno ujmo, ki je pred seboj uničevala vse. Na fotografiji, ki so jo iz zraka posneli kolegi iz Letalske policijske enote, je razdejano območje na Mozirskem.

POMOČ IN SOLIDARNOST

»REŠEVANJE ŽIVLJENJ.
TO JE BILA NAŠA GLAVNA NALOGA!«

Četrti avgust 2023 se bo za vedno zapisal v zgodovino kot dan, ko so velik del naše države zajele obsežne poplave, kakršnih v samostojni Sloveniji ne pomnimo. Napovedi vremenoslovcev so nas sicer v dneh pred tem datumom opozarjale na možno vremensko dogajanje, toda niti v najmračnejših sanjah si nihče ni mogel predstavljati, da se bodo strašne napovedi uresničile po najbolj črnem scenariju. Policisti so bili aktivno vpeti v reševanje življenj ljudi in varovanje njihovega premoženja na območjih, ki so jih po obilnem deževju razdejale poplave, pa tudi zemeljski plazovi. Ker je bilo aktivnosti zares mnogo in so bile te precej raznovrstne, vam na naslednjih straneh predstavljamo delo različnih policijskih enot širom po Sloveniji.

Na nekaterih območjih v državi so padle stoletne oziroma celo tisočletne vode in uničile vse, kar jim je stalo na poti. Drobni potoki in rečice so se spremenili v nevarne hudournike, ki so drli iz vseh smeri in spreminjali rečna korita, pri tem pa podirali domove in uničevali državno infrastrukturo. Številne reke so prestopile bregove in se obsežno razlivale po poplavnih poljih, da ni bilo videti roba, do koder so običajno segale njihove struge. Kot da to še ni dovolj, so se sprožili številni plazovi in pokopali pod sabo mnogo objektov. Uničeni so bili prešteviln domovi in poslovni objekti, ogromna škoda pa je nastala tudi na cestah in mostovih, kanalizaciji, vodovodih, električnih povezavah in številni drugi infrastrukturi, ki je ključna za sodobno življenje v 21. stoletju. Žal so pri tem burnem dogajanju ugasnila tudi življenja.

Vreme se je najhuje zneslo nad območjem Koroške in Gorenjske, severne Primorske, pa tudi na Celjskem in v osrednji Sloveniji, kjer je delo prve dni obsegalo zlasti reševanje in evakuacijo ljudi, dostavo hrane, nujne opreme in tehničnega osebja na nedostopna območja, preverjanje stanja cest in njihove prevoznosti ter varovanje kritične infrastrukture, domov in drugega premoženja ljudi, ki je ostalo nezaščiteno po množičnih evakuacijah.

Policisti – pripadniki Letalske policijske enote skupaj s pripadniki Gorske policijske enote ter policisti številnih enot z regijske in državne ravni – so bili prisotni na vseh poplavnih območjih in so pri tem ves čas sodelovali z drugimi službami zaščite in reševanja, kot so gasilci, Civilna zaščita, Gorska reševalna

POLICISTI NEUTRUDNO DELOVALI NA TERENU

Policisti so skupaj z drugimi intervencijskimi službami in občani z neprehodnih in neprevoznih območij s helikopterjem reševali ljudi, s čolni pomagali evakuirati ujete občane, z živo verigo čez deročo vodo na varno prepeljali prebivalce, izvajali cestne zapore, vzpostavljali telekomunikacijske povezave in storili še vse ostalo, kar je bilo potrebno za varnost ljudi, pa tudi živali in premoženja. Razmere so bile ponekod izjemno hude, a pomoči kljub temu – in prav zato! – niso odrekli nikomur.

zveza Slovenije in druge. Za potrebe varovanja evakuiranih območij ob poplavah in opravljanja drugih nalog v zvezi s tem so bili vpoklicani tudi pomožni policisti.

Da so policisti srčni ljudje v pravem pomenu besede, so dokazali številni posamezniki iz naše velike družine, ki so ljudem pomagali tudi v svojem prostem času ali med težko pričakovanim letnim dopustom. Izjemna požrtvovalnost je bila izkazana tudi s tem, da so bili nekateri policisti in nekatere policijske postaje tudi sami prizadeti (poplavilo je namreč tudi njihove domače ali službene prostore), a so se kljub temu odzvali klicu na pomoč in dali prednost soljudem. To zmorejo le véliki ljudje!

Za to, da je lahko pomagal prav vsakdo, je poskrbela tudi akcija Dam za dom, v kateri smo zbirali sredstva za naše sodelavce, ki so bili oškodovani v avgustovski vremenski ujmi. Akcija je potekala pod združenimi močmi notranjega ministrstva, Policije in inšpektorata, ki so se povezali z obema policijskima sindikatoma ter našimi stanovskimi združenji. Pri projektu smo sodelovali tudi z eno najbolj prepoznavnih človekoljubnih organizacij pri nas, tj. Zvezo prijateljev mladine Slovenije. Tako smo prizadetim sodelavkam in sodelavcem pomagali obnoviti tisto, kar je ujma odnesla, in hkrati sporočili, da v teh težkih razmerah niso sami.

INTENZIVNO KOMUNICIRANJE Z JAVNOSTMI

O vseh aktivnostih smo sproti in usklajeno obveščali javnost, pri čemer smo uporabljali prav vse razpoložljive komunikacijske kanale policije, od vsakodnevnega obveščanja novinarjev po elektronski pošti, objav na spletu in družbenih omrežjih do organiziranja izjav za spletne in tiskane medije, radie in TV-postaje, na katerih so naši zaposleni tudi večkrat gostovali v različnih oddajah. S pomočjo policijskih enot smo poiskali človeške zgodbe s terena in pridobili presunljive fotografije ter posnetke reševanja ljudi in živali, s čimer smo neposredno predstavili utrip dela policistov na terenu v najzahtevnejših razmerah.

Jeseni smo pozvali enote v policiji, naj nam opišejo dogajanje na njihovih območjih v preteklem avgustu, da ne bo pozabljeno. Številne enote so se odzvale, kar nas zelo veseli.

Tako zdaj objavljamo njihove zgodbe, ki smo jih zbrali v tem času: nekatere so daljše, bolj opisne, nekatere sicer krajše, bolj skope, a ne glede na to skupaj s fotografijami odražajo velikanski angažma številnih posameznikov, ki so se zagotovo zapisali tudi v srca tamkajšnjih prebivalcev. Kar nekaj policistov in občanov med temi pa je, kot boste lahko prebrali v nadaljevanju, prejelo tudi priznanja policije za požrtvovalnost in plakete notranjega ministrstva.

Foto: LPE

Policijske patrulje na Koroškem, v Zgornji Savinjski dolini, na Gorenjskem, v Medvodah, na Kamniškem in v širši okolici Ljubljane so že ponoči 4. avgusta poročale o razlitju vodotokov, zaprtju cest, številnih poplavljenih objektih in sodelovanju z gasilci ter Civilno zaščito v intervencijah, a prava razsežnost vodne katastrofe se je pokazala šele zjutraj. Številni ljudje so ostali ujeti v poplavljenih hišah in vozilih, mnogi odrezani od sveta in potrebni pomoči. Takoj zjutraj sta na pomoč poletela oba policijska helikopterja z ekipo Gorske enote policije in reševalci, ki so kljub slabi vidljivosti, dežju in zahtevnim vremenskim razmeram začeli reševati ljudi.

S PRIZNANJI SMO SE V POLICIJI IN NA NOTRANJEM MINISTRSTVU ZAHVALILI JUNAKOM, KI SO V POPLAVAH REŠEVALI ŽIVLJENJA IN PREMOŽENJE LJUDI

Kaj je lahko več kot ponujena roka, roka, ki brez vprašanj objame, drži v naročju in odnese na varno, prime lopato in dela ves dan, več dni zapored? Žal je na svetu tako, da se ravno iz najhujše tragedije in bolečine rodijo najlepše zgodbe. O nekaterih izmed njih lahko preberete tudi v nadaljevanju, kjer so s kratkim opisom navedeni junaki, ki smo jim decembra lani podelili medalje policije za požrtvovalnost v času poplav in plakete ministrstva za njihove zasluge.

Namestnik generalnega direktorja policije Igor Ciperle je ob podelitvi priznanj in plaket poudaril, da je Policija kot organ med prvimi, ki se odzove ob kriznih dogodkih. »Kako pomembna je njena vloga, se izkaže prav v trenutkih največje nemoči. Besede, ki sem jih slišal, in sicer ›najprej smo reševali življenja, to je bila naša glavna naloga‹, najiskreneje povzamejo bistvo dogajanja v prvih avgustovskih dneh.«

Tudi minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar je izrazil svoj ponos zaradi pogumnih posameznikov na Ministrstvu za notranje zadeve, v Policiji in na Inšpektoratu RS za notranje zadeve, ki so v tistih dneh reševali življenja ljudi in njihovo premoženje ter s svojo požrtvovalnostjo poskrbeli, da je delovala kritična infrastruktura: »Kot minister za notranje zadeve sem še posebej ponosen, da ste vsi vi, skupaj s Civilno zaščito, gasilci, reševalci in pripadniki Slovenske vojske rešili na desetine življenj ljudi in zavarovali njihovo premoženje, za kar vam iskreno čestitam in se vam tudi osebno zahvaljujem.«

»Pogum vseh vas je bil v tistih težkih dneh zares neverjeten in za vse nas navdihujoč, mnogokrat samoiniciativen v obliki medsosedske pomoči, pomoči v skupnosti, v kateri živimo, ali pomoči sodelavkam in sodelavcem, pogosto pa tudi v sestavih prostovoljnih gasilcev, reševalcev ter občinskih štabov Civilne zaščite,« je še dodal. Po ministrovih besedah smo si spet dokazali, da znamo držati skupaj. Kot sodelavci, kot narod in kot država.

Prejemniki medalj policije za požrtvovalnost

Medalje policije za požrtvovalnost so prejeli (po abecednem vrstnem redu):

- policist **Robert Bezamovski** (Policijska postaja Laško), ker je bil koordinator med civilno zaščito, policijo, gasilci in reševalci, požrtvovalno pomagal gasilcem pri reševanju tujega premoženja, fizično urejal promet, usklajeval delo mestnih redarjev ter pomagal delavcem komunale in gasilcem pri prestavljanju cestnih zapor;
- policisti **Matej Brajnik** (Sektor splošne policije), **Matjaž Černuta** (Policijska postaja Bovec), **Marko Gačnik** (Policijska postaja Kranjska Gora), **Darko Krapež** (Policijska postaja Ajdovščina), **Aleš Paradiž** (Policijska postaja Ruše), **Matej Cvetko, Gregor Hajdenkumer, Robert Hočevar, Tadej Jerman, Matjaž Jurjevec, mag. Bojan Kos, Matjaž Kovič, Tomaž Lovrenčič, Gorazd Matić, Aleš Mlekuž, Tanja Novak, Mišel Oblak, Jure Olaj, Igor Podjed, Primož Škufca, Breda Šprajcar, Aleš Štupica, Nejc Travner, Gregor Vajzman, Tomaž Vinazza, Igor Zrinski, Srečko Žagar** in **Vanči Žnidaršič** (Letalska policijska enota), ker so v času neurij in najhujše naravne nesreče v zgodovini Slovenije kot del posadke v najzahtevnejših okoliščinah uspešno reševali življenje in premoženje ljudi;
- policista **Tilen Brajnik** in **Tomaž Paradiž** (Policijska postaja vodnikov službenih psov Celje), ker sta zaradi neprevoznosti cest več dni ostala v službi in vestno skrbela za službene pse ter nudila pomoč policistom pri varovanju ljudi in premoženja;
- policist **Janez Centrih** (Policijska postaja Mozirje), ker je s svojim hitrim odzivom in spretnim iskanjem prevoznih poti do bolnišnice rešil življenje dveletnemu dečku, ki se je zastrupil;
- policist **Bojan Donko** (Policijska postaja Dravograd), ker se je zaradi neprevoznih cest samoiniciativno peš podal na dolgo pot v službo in več dni zapored nesebično pomagal ljudem;

Foto: mag. Nataša Podhraški

- policisti **Antonio Jeseničnik, Aleš Resnik, Robert Drolc** in **Milan Kojadinović** (Policijska postaja Medvode), **Matic Frelih** in **Matej Skočir** (Policijska postaja Ljubljana Šiška), takratna kandidata za policista **Kristijan Ribič** in **Matjaž Vrečič** (Višja policijska šola), ki sta vmes že zaprisegla, ter **Matija Kalan** (občan z območja Policijske uprave Ljubljana), ker so z reševanjem v avtomobilih ali stavbah ujetih ljudi, reševanjem premoženja, zagotavljanjem varnosti in predvsem s postavitvijo žive verige tvegali svoja življenja zaradi reševanja življenj drugih;
- policist **Peter Kodrun** (Policijska postaja Mozirje), ker je skupaj s tastom samoiniciativno uredil popravilo vodovoda do njihovega naselja, požrtvovalno reševal predmete, ki jih je deroča voda odnašala iz poplavljenih hiš, sosedu dostavil hrano in vodo ter gibalno ovirani sosedi pomagal na varno;
- policist **Gorazd Krajnc** (Specializirana enota za nadzor prometa), ker je z delovnimi stroji, tovornim vozilom in orodjem prostovoljno več dni zapored odpravljal posledice poplav in za sovaščane zbiral hrano, pijačo, orodje in druge osnovne dobrine;
- policist **mag. Aleš Krenk** (Sektor za gospodarsko kriminaliteto), ker je pomagal pri zbiranju različnega materiala za odpravljanje posledic ujme in tri hiše obvaroval pred vdorom vode;
- policist **Alojz Kuplen** (Policijska postaja Ravne na Koroškem), ker je pomagal pri reševanju premoženja ljudi, sodeloval pri organiziranju in opravljanju humanitarnih prevozov ter zagotavljanju

osnovnih dobrin oškodovanim ljudem in uspešno usklajeval aktivnosti različnih služb;

- policist **Franc Marolt** (Sektor splošne policije), ker je sosedom pomagal reševati premoženje, organiziral pomoč več prizadetim v poplavah in podal več koristnih predlogov pri odpravljanju posledic ujme;
- policista **Sebastian Mohorič** in **Damir Urek** (Sektor splošne policije), ker sta poleg pomoči sodelavcu organizirala in nudila pomoč več prebivalcem iz prizadetih regij;
- policist **Sašo Ocvirk** (Policijska postaja Velenje), ker je kot član helikopterske posadke in reševalec letalec v času poplav reševal življenja in nudil pomoč prizadetim v poplavah;
- policista **Matija Ozimic** in **Damjan Vidmar** (Policijska postaja Ravne na Koroškem), ker sta pomagala pri reševanju ljudi in njihovega premoženja ter organiziranju in spremljanju humanitarnih prevozov, pa tudi pri zagotavljanju osnovnih dobrin oškodovanim na poplavljenem območju;
- **Boštjan Pahovnik** in **Franček Strmčnik** (občana z območja Policijske uprave Celje), ker sta s pogumnim reševanjem po vrvi čez deročo reko rešila 16 oseb;
- policist **Marko Peter** (Policijska postaja Mozirje), ker je samoiniciativno organiziral reševanje oseb, ki jim je voda uničila domove, in njihovega premoženja, organiziral, da se je z gradbenim strojem očistila pot v smeri Avstrije in so se iz te smeri lahko prebili reševalci, ter pomagal vzpostaviti delovanje oddajnikov za vzpostavitev komunikacije med Koroško in preostalim delom Slovenije;
- policist **Igor Šegel** (Sektor kriminalistične policije na Policijski upravi Celje), ker je reševal vozila, opremo in druga materialno-tehnična sredstva, priskočil na pomoč prebivalcem od plazu zasutega naselja ter fotografiral stanje na terenu in s tem pomembno pomagal civilni zaščiti pri odpravljanju posledic plazu;
- policist **Andrej Špruk** (Postaja prometne policije Ljubljana), ker je aktivno sodeloval pri odpravi posledic v več poplavljenih objektih, čeprav so poplave prizadele tudi njega;
- policist **Andrej Uršič** (Sektor za operativno-tehnične sisteme), ker je vzpostavil zaradi ujme prekinjeno radijsko in mobilno komunikacijo ter s tem omogočil, da so bili ljudje in interventne službe ponovno povezani;
- policist **Aleš Vrabič** (Policijska postaja Dravograd), ker se je zaradi neprevoznih cest samoiniciativno izpostavil nevarni vožnji po gozdnih vlakah s štirikolesnikom in tako odhajal na delo ter nesebično pomagal ljudem pri odstranjevanju posledic plazov in poplav.

Prejemniki plaket ministrstva

Plakete ministrstva za izjemno strokovno delo, izjemne zasluge in dosežke pri širjenju varnostne kulture v času uničujočih poplav v Sloveniji ter za posebne prispevke h krepitvi ugleda ministrstva so prejeli:

- **Letalska policijska enota,** ker je med poplavami z reševalnimi in obveščevalnimi aktivnostmi odigrala eno najpomembnejših vlog. Čez dan so bile posadke v zraku in so pomagale ljudem, ponoči pa so potekala vzdrževalna in servisna dela;
- **Gorska enota policije,** ker so bili njeni člani del helikopterskih posadk, ki so med nalivi, strelami in v vetru s poplavljenih in nedostopnih območij iz zraka reševali ljudi in njihovo premoženje, pa tudi živali;
- **Policijska uprava Celje,** ker so bili policisti in drugi zaposleni med poplavami vseskozi na razpolago vodstvom policijskih enot s poplavnih območij ter jim pomagali pri organizaciji policijskih sil na terenu in zagotavljanju kadrov iz drugih policijskih enot. Pomagali so tudi pri organiziranju spremstev konvojev tujih sil mednarodne civilne zaščite in s tem pripomogli, da so prišle na kraj poplav varno in v čim krajšem možnem času;
- **Policijska uprava Kranj,** ker je od začetka poplav izvajala vse aktivnosti za varnost ljudi in premoženja na prizadetih območjih. Aktivno so sodelovali z lokalno skupnostjo, gasilci in civilno zaščito, s svojo prisotnostjo in neposredno pomočjo na prizadetih območjih pa učinkovali pomirjujoče na prebivalce;
- **Policijska uprava Ljubljana,** ker je skupaj s policijskimi postajami ves čas izvajala vse aktivnosti za varnost ljudi in premoženja na prizadetih območjih. Policisti so vseskozi sodelovali s predstavniki lokalnih skupnosti in civilne zaščite. Uprava je prerazporejala policiste in jih iz drugih enot usmerjala na prizadeta območja, kjer so opravljali nadzor nad varnostjo ljudi in premoženja ter preprečevali izvrševanje kaznivih dejanj;
- **Policijska uprava Murska Sobota,** ker so bile vse njene aktivnosti usmerjene k varovanju ljudi in premoženja na prizadetih območjih;
- **Direktorat za logistiko,** ker so njegovi zaposleni na Policijski akademiji v Tacnu zagotavljali namestitev, oskrbo in prehrano občanov, katerih domovi so bili uničeni zaradi poplav. Na razpolago so takoj ponudili tudi 27 službenih stanovanj za prizadete v poplavah. Ključna je bila njihova koordinacijska vloga pri zbiranju podatkov o škodi na policijskih objektih, vozilih in opremi ter sanaciji nastale škode;
- **Direktorat za policijo in druge varnostne naloge,** ker je ves čas sodeloval s štabom Civilne zaščite Republike Slovenije in skrbel za neprekinjeno izmenjavo informacij s policijo ter sodeloval tudi pri pripravi interventnega zakona zaradi poplav in v okviru drugih odzivnih skupin, zlasti za področje pridobivanja evropskih sredstev zaradi škode, povzročene državnim organom;
- **Franc Marolt** (Uprava uniformirane policije), ker je ponoči obveščal sokrajane Komende, da so ob naraščanju vode umaknili na varno svoje avtomobile in premoženje, pomagal pri preprečevanju vdrtja vode v hiše sosedom, nudil tople napitke in odeje prebivalcem, da so se premočeni lahko ogreli, organiziral pomoč več prizadetim v poplavah, tudi sodelavcem iz policije, in poskrbel za odvoz odpadkov;
- **Andrej Uršič** (Urad za informatiko in telekomunikacije), ker je v policijskem nadzornem centru zaznal prekinitve nekaterih komunikacij, predvsem v radijskih sistemih, ki so zelo pomembni za operativno delo policije in nekaterih drugih državnih organov, ter omogočil ponovno delovanje zvez.

Vsem prejemnikom medalje in plaket še enkrat iskreno čestitamo in se jim zahvaljujemo za njihovo pomoč.

ZAHVALA OBČANOM

Policisti smo v prvih dneh po poplavah prejemali številne zahvale ljudi, ki smo jim pomagali. Vendar pa se moramo zahvaliti tudi mi: brez občanov nam marsikdaj ne bi uspelo! Ko so reke po državi prestopile bregove, smo znova spoznali, kako nepogrešljiv partner pri policijskem poslanstvu so občanke in občani. Policisti se zato zahvaljujemo vsem prebivalkam in prebivalcem po vsej Sloveniji, ki so nam v tistih dneh izkazali zaupanje in podporo, pa tudi pomagali, ko je bilo treba. Hvala vsem, ki so ob kriznih trenutkih stopili ob bok policistom. V čast si štejemo, da smo del takšne skupnosti!

Foto: mag. Nataša Podhraški

4. avgust 2023 je bil dan strahu, nemoči in neizmerne žalosti zaradi uničujoče moči narave, ki nas je ponovno poučila, da smo na tem planetu le gostje, ki lahko nemo opazujejo njeno moč. Toda 4. avgust je bil tudi dan zmage. Zmagala je namreč človečnost. Nesebična pomoč. In požrtvovalnost. Ta dan in tudi še številne nadaljnje smo dokazali, da v življenju štejeta največ prav življenje samo in pomoč sočloveku. Sosedu, prijatelju, znancu ali tudi povsem neznanemu. Na fotografiji so posamezniki, ki so zaradi svoje nesebične in požrtvovalne pomoči prejeli priznanja slovenske policije in notranjega ministrstva.

NOTRANJE MINISTRSTVO SKRBELO ZA NEMOTEN POTEK SISTEMSKIH NALOG V ZVEZI S POPLAVAMI

Najhujše poplave v zgodovini samostojne Slovenije so imele vpliv na vse segmente delovanja države, vključno z njenimi institucijami. S tem ne mislimo samo zmožnost delovanja ob nesreči, temveč tudi na zaposlene, ki so jih poplave ravno tako prizadele. Naše ministrstvo se je zato nemudoma odzvalo in pridružilo pri takojšnjem ukrepanju vseh pristojnih državnih služb.

Aktivaciji državnega načrta sledilo takojšnje ukrepanje

Z aktivacijo Državnega načrta zaščite in reševanja ob poplavah (v nadaljevanju: državni načrt) se je v delovanje ob naravni nesreči vključilo tudi Ministrstvo za notranje zadeve z organoma v sestavi (v nadaljevanju: ministrstvo). Aktiviranje omenjenega načrta pomeni, da je nesreča tako velikega obsega, da se morajo v njeno reševanje vključiti vsi za to pristojni organi in organizacije na ravni države, regije in lokalnih skupnosti. 4. avgusta 2023 je bil v jutranjih urah sprejet sklep o aktiviranju Načrta dejavnosti Ministrstva za notranje zadeve ob poplavah (v nadaljevanju: načrt dejavnosti). Načrt dejavnosti je priloga državnega načrta zaščite in reševanja, s katero organ predvidi svoje delovanje in organiziranost ob nesreči, zagotavlja izvajanje nalog iz svojih pristojnosti ter skrbi za kadrovske, finančne in materialne vire, s katerimi se odziva ob nesreči. Je hkrati pripomoček, s katerim se lahko v trenutku začne izvajati dejavnost v spremenjenih varnostnih razmerah. Slednja mora biti usmerjena v izvajanje nujnih nalog za preprečevanje hujših posledic nesreče, in to tako za državljane kot tudi za organ in njegove zaposlene. Načrt dejavnosti vsebuje tudi osnovne napotke zaposlenim za ukrepanje pred in med poplavami ter po njih.

Že zgodnje jutro 4. avgusta 2023 je pokazalo vse razsežnosti nesreče, ki so zahtevale nujno ukrepanje. Posledično je bil izveden izredni sestanek vodstva ministrstva, na katerem so bile izpostavljene naloge, ki jih je bilo nujno treba izvesti za preprečevanje hujših posledic nesreče za delovanje organa in zagotovitev varnih okoliščin za delo zaposlenih. Ob dejstvu, da je na ministrstvu veliko zaposlenih, ki prihajajo na delo z različnih območij države, in da so enote organov v sestavi regijsko umeščene (tudi na območjih, ki so jih poplave najbolj prizadele), je bila ena izmed ključnih nalog omogočiti zaposlenim pravočasen umik in varno pot domov. Tako je bil v petek, 4. avgusta 2023, omogočen predčasni odhod domov vsem, ki niso opravljali nujnih nalog. Obsežne poplave so bile napovedane tako za petek kot tudi za soboto, 5. avgusta 2023.

Zagotavljali neprekinjeno delovanje vseh organizacijskih enot

Situacija na terenu se je spreminjala ves čas, temu pa je bilo prilagojeno tudi delovanje ministrstva. Predstavniki ministrstva in policije so se udeleževali sestankov štaba Civilne zaščite RS (v nadaljevanju: štab CZRS), katerega delo je vodil poveljnik Srečko Šestan, ter tako zagotavljali izvajanje nalog iz pristojnosti organa. Predstavniki policije na regijski ravni pa so se udeleževali tudi štabov civilne zaščite na območju najbolj ogroženih regij in občin, saj so razmere zahtevale usklajevanje aktivnosti na vseh ravneh. Štab CZRS je deloval vse do 31. avgusta 2023.

Ves čas aktivacije državnega načrta in načrta dejavnosti MNZ ob poplavah je ministrstvo zagotavljalo neprekinjeno delovanje vseh organizacijskih enot in dejavnost prilagajalo situaciji, ki so jo povzročile poplave. Ob tem je skrbelo za sprotno obveščanje javnosti o aktivnostih iz svoje pristojnosti, usmerjenih zlasti v skrb za varnost državljanov in njihovega premoženja na ogroženih območjih, pozneje pa tudi o aktivnostih v zvezi z upravnimi zadevami, povezanimi z izgubo dokumentov in drugih listin ob poplavah, aktivnostih v zvezi z obvestili o najdenem izgubljenem orožju in strelivu ter o delu ministrstva in policije. Skupaj je bilo pripravljenih 11 sporočil za javnost in 51 objav na različnih družbenih omrežjih pod imenom ministrstva. Izvedeni so bili tudi obiski vodstva ministrstva na najbolj prizadetih območjih.

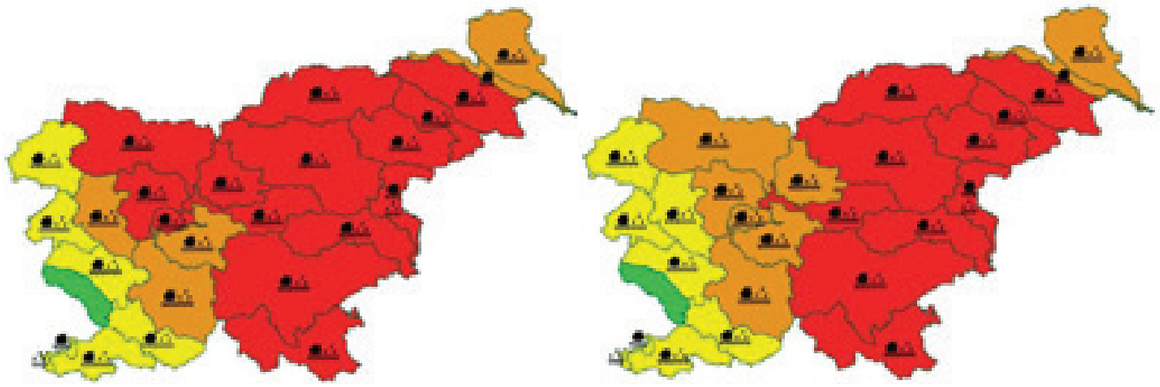

Napoved poplav za 4. in 5. avgust 2023 (Vir: ARSO)

Foto: LPE

Foto: LPE

Foto: PU Ljubljana

Poplavljenih je bilo tudi več objektov policije.

Ministrstvo skrbelo za sistemske naloge, policija za delovanje na terenu

Nujne naloge na terenu je izvajala policija, medtem ko je upravljanje sistemskih nalog v zvezi z nesrečo izvajalo ministrstvo. V prvih dneh po uničujočih poplavah je bilo pripravljeno poročilo o vplivu poplav na zaposlene (lastna ogroženost in prizadetost zaradi poplav, zmožnost prihoda na delo), zmožnosti delovanja ministrstva z organoma v sestavi na vseh ravneh ter poškodovanosti objektov in delovnih sredstev. Na podlagi prvih prejetih podatkov je bilo ocenjeno, da je vsaj 17 javnih uslužbencev MNZ in 97 uslužbencev policije zaradi poplav utrpelo škodo v domačem okolju; začasno je bil tudi onemogočen prihod v službo več uslužbencem znotraj ministrstva kot celote. Medtem ko delovna sredstva in objekti za delo upravnega dela ministrstva niso bili ogroženi, je bilo zlasti na območju policijskih uprav Celje, Ljubljana, Kranj, Nova Gorica, Maribor in Murska Sobota poplavljenih več objektov policije.

Kot del dejavnosti ob poplavah je ministrstvo pripravljalo dnevna poročila o izvajanju nalog, ki so vsebovala poročila notranjih organizacijskih enot v zvezi z aktivnostmi na terenu – zlasti policijskih nalog, nalog upravnih notranjih zadev, določenih nalog inšpekcijskega nadzora in drugih nalog, nujnih za odziv ob nesreči. Poročila ministrstva so bila vključena v dnevna poročila štaba CZRS, s katerimi je bilo dnevno seznanjeno vodstvo ministrstva z organoma v sestavi.

Med drugimi aktivnostmi, ki ne spadajo neposredno v zakonske naloge, je ministrstvo omogočilo zasilno namestitev in zagotovitev prehrane za evakuirane prebivalce občin Ljubljana in Medvode ter začelo nabor primernih službenih stanovanj na območju celotne Slovenije, ki bi se lahko predala v uporabo tistim, ki so jih poplave najbolj prizadele. Na pobudo zaposlenih je tudi zbiralo prijave prostovoljcev za organizirano pomoč ogroženim prebivalcem na terenu. V celotnem obdobju izvajanja aktivnosti ob poplavah so se izjemno izkazali številni zaposleni kot posamezniki, ki so prostovoljno in nesebično priskočili na pomoč sodelavcem in drugim prizadetim v poplavah, in to tako v obliki fizičnih del, materialne ali finančne pomoči.

Avgustovske hude poplave so zahtevale takojšen odziv vseh podsistemov v okviru nacionalnovarnostnega sistema Republike Slovenije. Poplave za našo državo niso nenavaden ali nepričakovan pojav, zato se nanj pripravljajo vsi pristojni organi na vseh ravneh (s pripravo načrtov, usposabljanji, vajami, opremljanjem enot za delo ob poplavah in podobno). Za poplave in druge nesreče je izdelanih vrsta načrtov ter uporabnih navodil, ki so dostopna na spletu. Toda obseg tokratnih poplav je kljub pripravam in predvidevanjem presegel tisto, kar bi si upali napovedati, da se lahko zgodi. Aktivnosti odziva sistema so tako trajale vse do 31. avgusta 2023, ko je bila preklicana aktivacija državnega načrta in z njim povezanih drugih dokumentov.

Besedilo: Irena Utroša, Sektor za varnostno načrtovanje DPDVN MNZ

POLICISTI GORSKE POLICIJSKE ENOTE NEPOGREŠLJIVI V ZAPLETENIH REŠEVANJIH S HELIKOPTERJEM

Pri obvladovanju posledic avgustovskih poplav so v večjem obsegu sodelovali tudi policisti gorske policijske enote. V nalogah so imeli eno od ključnih reševalnih vlog. Bili so del policijskih posadk helikopterjev, s katerimi so v zelo slabih in zahtevnih vremenskih okoliščinah s poplavljenih in nedostopnih območij iz zraka reševali ljudi in njihovo premoženje.

Foto: LPE

Eno bolj neobičajnih reševanj je potekalo v Črni na Koroškem, kjer je bil pri evakuaciji poškodovanega občana uporabljen celo delovni stroj, tj. bager, na katerega so reševalci in policist gorske enote skozi okno stanovanjske hiše naložili občana in ga od tam z jeklenico dvignili v helikopter ter prepeljali v bolnišnico. V vsem uničenju so pomagali tudi živalim, med njimi psu Boltu v kraju Luče. Lastniki so ga morali pustiti za sabo, na družbenem omrežju pa so takrat strtega srca zapisali: »Moram objaviti, ker se mi para srce, ker smo morali v hiši Raduha v kraju Luče pustiti našega psa Bolta brez vode in hrane.« Skrb je prišla do gorskih reševalcev in policistov, ki so ga s policijskim helikopterjem prepeljali na varno.

Foto: LPE

Do ljudi v stiski so se z večjih višin spuščali s helikoptersko jeklenico, v nekaterih primerih, ko ni bilo druge možnosti, pa so se do ljudi prebijali tudi čez deročo vodo. Z veliko iznajdljivosti so vsakič našli možnost, da so lahko priskočili na pomoč vsem, ki so jih potrebovali.

To so bile razmere, ki jih v takem obsegu tudi policisti gorske enote še niso doživeli. A kot so povedali, to ni bilo najhuje. Najtežje je bilo videti človeka, ki je ob evakuaciji s seboj vzel le torbico, vrečko z osebnimi stvarmi ali majhen nahrbtnik. Za seboj je pustil svoj dom, kolikor ga je, če sploh, še ostalo. To, kot pravijo, je bilo večje breme kot samo reševanje.

Policisti gorske policijske enote so v naravni nesreči pokazali veliko dobrosrčnosti in požrtvovalnosti, tako kot vsak drug sodelujoči pa so pokazali, da je z dobrim skupinskim delom tudi v tekmi s časom in neizprosni bitki z naravo mogoče premagati na videz nepremagljivo. Po njihovem mnenju uspešno opravljeno delo ni samo posledica posebnih znanj, veščin, spretnosti in usposobljenost teh policistov, temveč v veliki meri tudi razumevanja in podpore policije, da krepi tudi to enoto in ji omogoča, da od sebe v najtežjih situacijah da največ, kar lahko. To se je pokazalo kot ključno med poplavami in v zahtevni poletni reševalni sezoni v gorah, v kateri so bili policisti gorske enote vključeni v še skoraj 190 drugih nesreč in dogodkov.

Besedilo: mag. Bojan Kos, Letalska policijska enota UPS GPU

UPANJE IZ ZRAKA: S TREMI HELIKOPTERJI REŠILI SKORAJ TRISTO LJUDI

Od začetka poplav so bile oči javnosti in medijev pogosto uprte v nebo. Ne le zaradi skrbi pred močnim deževjem, ki se nekaj dni kar ni in ni ustavilo, temveč tudi zaradi upanja, ki ga je prinašala pomoč iz zraka. Slovenski policisti smo v dobrem tednu s tremi helikopterji rešili skoraj tristo prebivalcev in prepeljali več ton najnujnejšega materiala za pomoč ljudem. Pri tem so nam pomagali tudi gorski reševalci.

Foto: LPE

Letalska policijska enota je od petka, 4. avgusta, do četrtka, 10. avgusta 2023, opravila reševanje in evakuacijo 286 prebivalcev na kritičnih območjih ter izvedla prevoz še 42 oseb, ki so se ukvarjale z reševanjem in obvladovanjem posledic poplav, med njimi gorske reševalce, tehnično osebje, komunalne delavce za spremljanje stanja vodotokov, geologe, člane civilne zaščite, gasilce in druge.

Rešenih je bilo tudi deset živali. Poleg reševanj in evakuacij je bilo na poplavljena območja prepeljanega še za okoli 13 ton materiala oziroma hrane, vode, goriva, agregatov, zdravil in drugih nujnih potrebščin. Letalska enota je opravljala tudi observacijo poplavljenih območjih in zavarovanje podatkov, ki jih pristojne službe potrebujejo za nujne analize stanja na terenu.

Foto: LPE

Pri svojem delu so policisti uporabljali helikopterje tipa AW169, EC135 in A109E. V zraku so bili tudi po trije helikopterji policije hkrati. 7. avgusta, denimo, je prvi helikopter na območju Savinjske doline izvajal reševanje in evakuacijo prebivalstva ter prevažal nujno opremo in tehnično osebje. Drugi helikopter je izvajal reševalne naloge in obenem sodeloval v sistemu za reševanje v gorah. Prvo nalogo je že zjutraj opravil na območju Škofje Loke zaradi poškodbe osebe, drugo pa na območju Savinjske doline zaradi hujšega bolezenskega stanja. Tretji helikopter pa je izvajal nadzor na poplavljenih območjih na območju celotne Slovenije zaradi pridobivanja podatkov o stanju cest, območij in vodotokov ter nadaljnjega ustreznega odziva pristojnih na posledice naravne nesreče in obvladovanja razmer.

Besedilo: mag. Bojan Kos, Letalska policijska enota UPS GPU, in Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU

Foto: LPE

Foto: LPE

Na kritično območje Koroške Bele, ki je bilo ogroženo zaradi nevarnosti plazu, so policisti s helikopterjem pripeljali tudi material za obvladovanje razmer na plazu. Prevoz je bil zelo zahteven, saj je to območje zelo strmo in nestabilno.

Foto: LPE

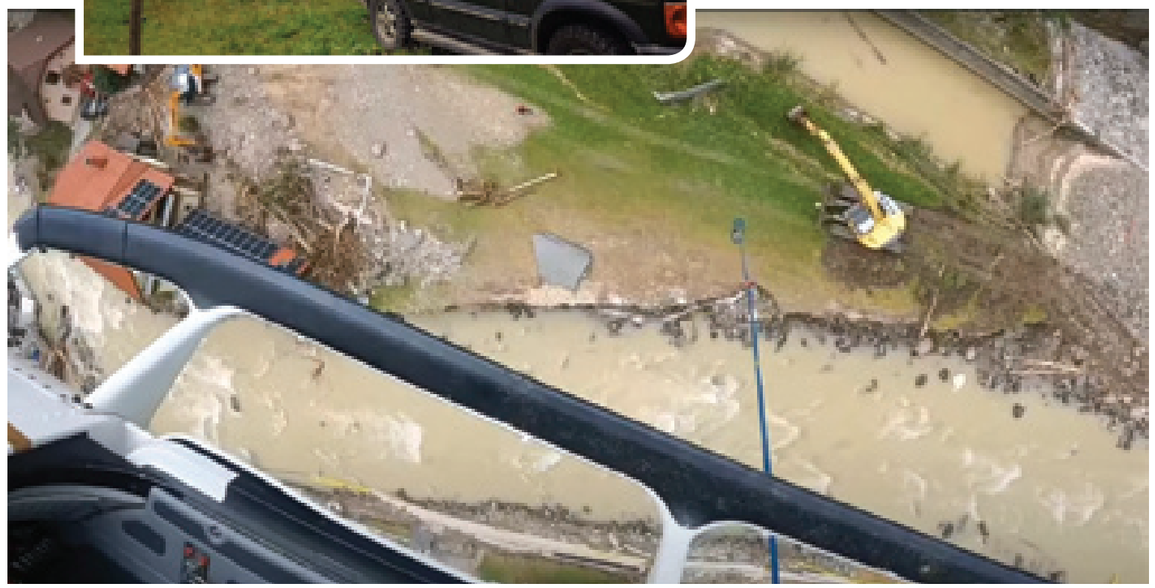

Pri aktivnostih za sanacijo poplavljenih območij, ki so potekale še ves mesec, so pomagale tako pristojne službe kot tudi veliko prostovoljcev – sosedje, sorodniki, prijatelji ali pa preprosto ljudje, ki na prizadetem območju nikogar niso poznali, a so želeli pomagati. Poleg pridnih, močnih in spretnih rok je v takih trenutkih nepogrešljiva tudi zahtevnejša mehanizacija, ki pa za svoje delovanje potrebuje gorivo. Ekipa Letalske policijske enote je tako 9. avgusta 2023, tudi s pomočjo reševalcev na vodi, dostavila sode goriva za bager, ki je bil takrat ključen za sanacijo toka Savinje. Sode so z vitlom pripeli na helikopter in podvesno (tako da med poletom visijo v zraku) previdno dostavili tja, kjer so jih potrebovali, pripeljali pa so tudi drugo nujno opremo.

NA POMOČ NA POPLAVLJENA OBMOČJA CELO Z VODNIM TOPOM IN DRONI

Na Gorenjsko, natančneje v Poljansko dolino, kjer so bile posledice poplavne ujme najhujše, je na pomoč gasilcem in strojni gasilski mehanizaciji prišla tudi posadka z vodnim topom policije. V pregled terena in reševanje ljudi pa se je vključil tudi brezpilotni letalnik, s katerim so policisti preverjali, ali še kdo potrebuje pomoč.

Foto: Roland Brajič

Foto: Roland Brajič

Voda v Poljanski dolini je bila sicer kmalu nazaj v svoji strugi, a je za seboj pustila pravo razdejanje. Na cesti je bilo blato, kamenje, kupi peska, ob njej pa podrta drevesa in plazovi. Vse operativne enote so se po svojih najboljših močeh trudile spraviti življenje prebivalcev nazaj v stanje pred poplavno ujmo. Tako je bilo treba znova vzpostaviti komunikacijske vode, elektriko in nenazadnje urediti vso prometno infrastrukturo za povezanost med kraji. V pomoč pri normalizaciji razmer pa je odšel tudi vodni top. Njegova posadka je skupaj z gasilci čistila ceste in ulice.

Foto: SOJ MNZ

Kako poteka sodelovanje gasilcev in policistov ter delo gasilskih vozil in vodnega topa slovenske policije, sta si na terenu ogledala tudi minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar in namestnik generalnega direktorja policije mag. Robert Ferenc, ki sta pozdravila uporabo vodnega topa pri humanitarnih nalogah.

Foto: Simon Zajc

V času najhujših poplav so policisti z brezpilotnimi letalniki pregledali območje Medvod, kjer je bilo veliko stanovanjskih objektov pod vodo. Z droni so z višine od 50 do 70 metrov na območju, ki je bilo povsem nedostopno, iz zraka v približno 40 minutah zelo natančno in v celoti pregledali poplavljene objekte in okolico. Tako so v kratkem času preverili, ali je še kje, morda na strehah, balkonih, drevesih, v bližini deroče reke itd., kdo, ki je v težavah in potrebuje pomoč. Čeprav je pregledovanje terena potekalo v svetlem delu dneva, so uporabili tudi termografsko kamero, ki zaznava toploto, in tako natančno preverili tudi tiste dele terena, kjer je bodisi vidljivost slabša bodisi se ljudi zaradi ovir ne bi videlo, npr. v krošnjah dreves. Droni so bili izjemno uporabni tudi pri spremljanju reševanj, ki so potekala na tleh, saj so policisti iz zraka lahko videli, ali se kraju reševanja po vodi približuje kakšen predmet, ki bi lahko poškodoval reševalce, in jih na to pravočasno opozorili.

PRI ZAVAROVANJU PREMOŽENJA POMAGALI TUDI POLICISTI KONJENIKI

Na poplavljenih območjih so bili nepogrešljivi tudi policisti konjeniki. Ti so skrbeli predvsem za varnost premoženja ljudi, ki so jih poplave najbolj prizadele. Tam je bilo namreč veliko nezavarovanega premoženja, kar je povečalo možnost za priložnostne tatvine. Da si storilci ne bi protipravno prilaščali predmetov, so bili na območjih stalno prisotni policisti.

Prisotnosti konjenikov so bili občani veseli, njihovi odzivi pa so bili izjemno pozitivni. Patruljiranje s konji ima poleg povsem operativnega dela, ki ga policisti lahko opravljajo, tudi velik preventivni učinek, saj je konjenik viden na daleč. Konji so tudi v pomoč pri vzpostavljanju pozitivne vezi z občani, saj živali delujejo pomirjujoče in so mnogokrat v veliko veselje otrok in tudi odraslih.

Policisti konjeniki so se v pomoč na prizadeta območja odpravili takoj, ko je bilo mogoče, čeprav so poplave ogrozile tudi Postajo konjeniške policije Ljubljana. Ta se namreč nahaja neposredno ob strugi Save, ki je v tistem obdobju izjemno narasla. V najbolj kritičnih dneh poplav so zato poskrbeli za konje in jih umaknili na varno, takoj ko je nevarnost minila, pa so odšli pomagat ljudem.

Besedilo: Policijska uprava Ljubljana

Foto: PKP Ljubljana

POSKRBELI, DA SO KONVOJI POMOČI IZ TUJINE HITRO PRISPELI NA CILJ

Slovenija je za pomoč pri odpravljanju posledic vodne ujme zaprosila tudi prek mehanizmov EU in NATO. Vso mednarodno pomoč je usklajevala Uprava RS za zaščito in reševanje, ki je bila v stalnem stiku z obema centroma za koordinacijo pomoči v Bruslju. Na prizadeta območja smo tako uspešno pospremili več konvojev mednarodnih enot. Ob tem na cilj nismo pripeljali le materialnih dobrin in pomoči v več oblikah, temveč upanje ljudem v stiski.

V primeru naravne nesreče izjemnih razsežnosti se prevoz tovora izrednih dimenzij izpelje drugače, in sicer se izredni prevoz zaradi intervencije ob prometnih in drugih nesrečah ter izrednih dogodkih opravi brez dovoljenja za izredni prevoz.

Pri prevozih brez dovoljenja za izredni prevoz, pri katerem se prevažajo zelo težki gradbeni stroji, ki presegajo predpisane dimenzije, mora naročnik ali izvajalec predhodno uskladiti pogoje njihovega izvajanja in prevozne poti z Direkcijo Republike Slovenije za infrastrukturo ter pred začetkom izvajanja izrednih prevozov o njih obvestiti policijo na telefonsko številko 113. V teh primerih je vloga policistov še toliko zahtevnejša, ker morajo skrbno načrtovati prevozno pot zaradi varovanja vozišče konstrukcije in predvsem premostitvenih objektov, da bi se onemogočilo dodatno tveganje. Naloga policistov ni samo spremljanje, torej vožnja pred ali za vozilom, ki pelje tovor. Nalog je precej več. Pred vsakim spremstvom morajo policisti preveriti morebitne ovire, zapore cest na načrtovani poti prevoza, stalno komunicirati z vozniki, ki jih spremljajo, in zelo pozorno spremljati promet v neposredni okolici. Pripravljeni morajo biti tudi na nepredvidljive situacije in nenadne ovire na cesti.

Foto: PKP Ljubljana

Policisti konjeniki so s konji lahko dostopali tudi do terena, ki z vozili ni bil dostopen, zato so bili poslani v izredno pomoč pri nalogah policije. Pri tem so sodelovali z občani in zbirali informacije o morebitnem pojavu sumljivih oseb. Pregledovali so tudi nedostopne predele, predvsem ob strugah rek ter potokov, in obveščali o morebitnih naplavljenih vrednejših predmetih.

Foto: Policija

Foto: PU Kranj

Policisti smo na prizadetih območjih zagotavljali tudi organizirano spremstvo konvojev mednarodnih enot. Ker je šlo za konvoje, ki so vključevali tudi tovorna vozila za prevoz težke gradbene mehanizacije, denimo bagre, je bilo policijsko spremstvo za zagotavljanje varnosti vseh udeležencev cestnega prometa, ki se na trasi potovanja konvojev kakor koli srečujejo z njimi, ključnega pomena.

NAJVEČJE TEŽAVE IN SKRBI NA GORENJSKEM POVZROČALI GROZEČI PLAZOVI

Gorenjski operativno-komunikacijski center je prvo obvestilo o prihajajoči ujmi, ki je za seboj pustila veliko opustošenje s poplavami, neprevoznostjo in podrtostjo prometne infrastrukture, zemeljskimi plazovi in še bi lahko naštevali, prejel v soboto, 5. avgusta 2023, dve minuti pred drugo uro zjutraj. Za tem klicem se je do nedelje zvečer, ko se je stanje umirilo, zvrstilo okoli 90 klicev. Največ klicev, okoli 60, je bilo prav v soboto.

Gorenjski policisti so svoje delo nemudoma reorganizirali in takoj začeli usklajeno delovati z vsemi operativnimi službami v sklopu štabov civilne zaščite. Poleg vseh nalog, povezanih s poplavami, so veliko pozornosti namenjali varnosti življenja ljudi in njihovega premoženja. Tako so opravljali zavarovanja določenih območij, preverjali prevoznost cestne infrastrukture, opravljali pogostejšo kontrolo objektov, ki so bili prazni, in pomagali prebivalcem ob evakuacijah.

Največje opustošenje je narava pustila za seboj na škofjeloškem območju, ki ga pokriva Policijska postaja Škofja Loka. Prizadeti so bili tudi drugi kraji na Gorenjskem. Med tistimi, katerih domovi in premoženje so bili uničeni, so bili tudi gorenjski policisti. Toda na srečo nismo obravnavali poškodovanih oseb. Prav tako nihče od policistov v intervencijah ni bil poškodovan.

Besedilo: Policijska uprava Kranj

Foto: PU Kranj

V času evakuacije so policisti zaradi varnosti premoženja in preprečevanja morebitnih vlomov ali drugih kaznivih ravnanj opravljali kontrolo območja in objektov, ki so bili prazni.

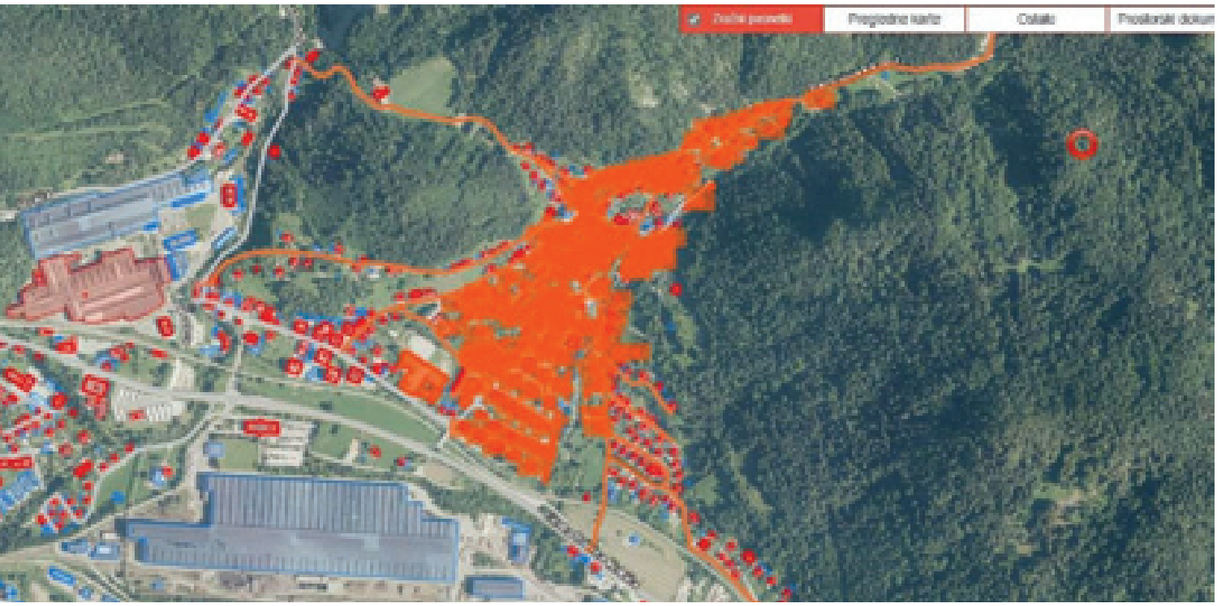

Foto: PU Kranj

V soboto, 5. avgusta 2023, so nekaj pred 4. uro zjutraj gorenjski policisti sprejeli tudi klic o sprožitvi alarma za proženje plazu na predelu zemeljskega plazu Urbas na območju Koroške Bele v Občini Jesenice. Takoj zjutraj se je operativni štab Civilne zaščite Občine Jesenice sestal in sprejel odločitev o evakuaciji okoli 900 prebivalcev z ogroženega območja. Za evakuirane prebivalce je bilo dobro poskrbljeno – od prenočišč, parkirišč, kontaktnih komunikacijskih točk, psihosocialne pomoči in oskrbe ranljivejših skupin do namestitve domačih ljubljenčkov, zdravstvene oskrbe itd. Policisti so pri tem aktivno sodelovali v operativnem štabu, pri zavarovanju vstopnih točk zaprtega območja in nudenju pomoči prebivalcem pri zapuščanju domov.

Foto: PU Kranj

Naloge so izvajali še z drugimi operativnimi službami, kot so gasilci, gorski reševalci, Rdeči križ, prostovoljci in drugi. Delali so uigrano, timsko in z enim samim ciljem: vsem prebivalcem, ki zapuščajo svoje domove, mirno razložiti situacijo in imeti vnaprej pripravljene odgovore na njihova vprašanja.

Foto: PU Kranj

Foto: PU Kranj

CELJSKI POLICISTI TESNO VPETI V AKTIVNOSTI NA POPLAVLJENIH OBMOČJIH

Ob katastrofalnih poplavah, ki so na dobršnem delu Koroške in ponekod na Mozirskem življenje dobesedno ustavile, smo bili policisti ves čas močno vpeti v dogajanje, težka situacija pa nas je še močneje povezala z lokalnim prebivalstvom.

Po začetnem sodelovanju pri reševanju ljudi, evakuacijah, dostavah hrane, vode, sanitetnega materiala in zdravil se je naša pozornost usmerila v zaščito premoženja ljudi na ogroženih območjih, kamor smo dnevno napotovali vse razpoložljive sile. Ob vsem tem smo žal obravnavali tudi tatvine, saj so nepridipravi izkoristili stisko ljudi, ki so v strahu za svoje življenje morali zapustiti svoje domove. Pomoč smo med drugim nudili tudi s spremstvom konvojev. Na Koroško smo tako med drugim pospremili nemški konvoj težke mehanizacije in na Mozirsko konvoj težke mehanizacije iz Ukrajine. Ves čas smo skrbeli za pretočnost prometa in na mnogo različnih načinov pomagali lokalnemu prebivalstvu. Pri čiščenju lokalnih cest v Rečici ob Savinji so nam pomagali tudi kolegi z vodnim topom. Krajani so bili pomoči zelo veseli.

Med drugim smo 8. avgusta na mozirskem koncu reševali življenje majhnega otroka, ki je nujno potreboval medicinsko pomoč. Obupana občanka je namreč ustavila pomočnika načelnika Policijske postaje Mozirje in povedala, da potrebuje nujen prevoz manj kot dveletnega otroka v celjsko bolnišnico, saj je med igro popil nevarno tekočino. Policist se je takoj odzval in občanko z dojenčkom in dečkom, ki je potreboval pomoč, naložil v vozilo. Na srečo je bil policist, ko ga je občanka ustavila, na službeni dolžnosti s terenskim vozilom, zato so do Celja lahko prišli po takrat najkrajši možni poti – po cesti čez Sotensko, ki je bila še zaprta za promet in tudi za intervencijska vozila izjemno težko prevozna, in ga tako pravočasno pripeljali do reševalcev na urgenci.

Čeprav so bile posledice poplav katastrofalne, so solidarnost, požrtvovalnost in srčnost vseh, ki sodelujejo pri sanaciji, vlivali potrebno upanje ljudem. Celjski policisti smo tako po svojih najboljših močeh storili vse, kar smo lahko, za pomoč ljudem.

Besedilo: Milena Trbulin, Policijska uprava Celje

Foto: SOJ MNZ

Na območju Policijske uprave Celje so poplave prizadele območja osmih policijskih postaj. Najhuje je bilo na koroškem, mozirskem, žalskem in laškem območju, kjer je mnogo ljudi moralo na hitro zapustiti svoje domove. Samo na območju PU Celje je bilo evakuiranih več tisoč občanov. Mnogo se jih je že kmalu vrnilo nazaj, mnogi pa se žal niso mogli, saj njihova bivališča niso bila več varna. Ker so prazne hiše in nezavarovano premoženje odlična priložnost za tatove, smo v policiji na vsa prizadeta območja napotili večje število policistov, kriminalistov in ponekod tudi pomožnih policistov, ki so tako podnevi kot ponoči skrbeli za varnost premoženja v ujmi prizadetih ljudi.

Foto: PU Celje

V Operativno-komunikacijskem centru PU Celje smo samo prvi dan poplav prejeli več kot 900 klicev. Naslednje dni so se klici nadaljevali, tako da so bile ves čas na terenu vse razpoložljive patrulje. Policisti so pomagali pri evakuacijah in reševanju ljudi z ogroženih območij, urejali promet, skrbeli za pravočasno zavarovanje poškodovanih delov vozišč in mostov, zapirali nevarne odseke cest, pomagali občanom, ujetim na neprevoznih delih vozišč ... Vse razpoložljive policijske patrulje so bile ves čas tesno vpete v dogajanje. Poplave niso prizanesle niti dvema našima objektoma. Voda je namreč zalila policijski postaji Dravograd in Laško (na fotografiji levo).

Foto: PU Celje

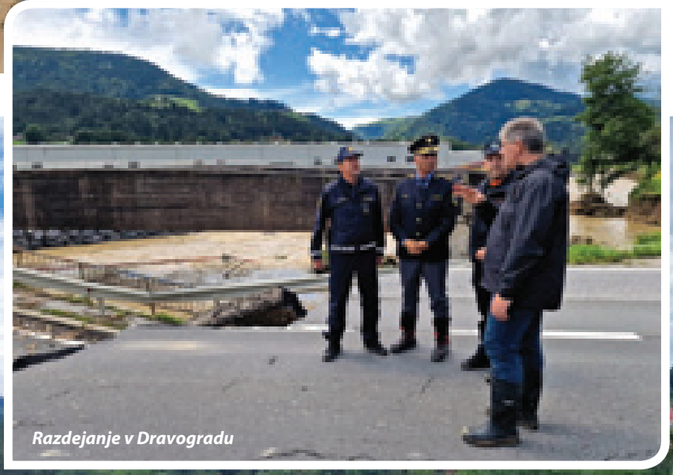

Foto: SOJ MNZ

Razdejanje v Dravogradu

Foto: PU Celje

PESTRO DOGAJANJE NA OBMOČJU POLICIJSKE UPRAVE LJUBLJANA

Na območju Policijske uprave Ljubljana je bilo največ posredovanj na območju Medvod, Šiške, Kamnika, Domžal, Zasavja in Kočevskega. Na vseh območjih so policisti sodelovali z občinami in operativnimi štabi civilne zaščite ter drugimi enotami za reševanje in pomoč. V največji možni meri so poskrbeli za zaporo neprevoznih cest ter pomagali pri evakuaciji in reševanju ljudi iz stavb, vozil in s poplavljenih območij.

Aktivirani so bili policisti več enot, ki so delali ob podpori drugih služb in pomoči enot drugih uprav, Letalske policijske enote, Policijske akademije in pomožne policije. Delovali in sodelovali so usklajeno, in to ne samo med seboj, ampak tudi z drugimi enotami za reševanje, ki so enako kot policija nesebično izvajale svoje naloge.

Delo so opravljali izredno predano, požrtvovalno in nesebično, tudi ko se je stanje že umirjalo in so ljudje še naprej potrebovali pomoč. Med drugim so varovali premoženje ljudi, ki je bilo v veliko primerih brez ustreznega nadzora, reševalnim službam omogočali nemoteno delo ter opravljali druge naloge za zagotovitev javne varnosti. Policisti so obravnavali tudi dva tragična dogodka, v katerih sta umrli dve osebi.

V dogodkih na območju Medvod so bili trije policisti poškodovani, in sicer eden huje (ureznine), dva pa lažje. Ob reševanju ljudi so se poškodovali zaradi udarcev ob plavajoče predmete.

Na območju Kamnika so policisti pomagali v vodi nasedlemu vozilu, voznika in potnike pripeljali na varno ter jim pomagali poiskati nastanitev. Opravili so tudi kontrolo na območju Gmajnice, ker se starejša občanka sorodnikom ni oglasila na telefon. Ugotovili so, da je z njo vse v redu in da ji je mobilni telefon padel v vodo. Hitro so obvestili in pomirili sorodnike. Izvedli so tudi evakuacijo ogroženih ljudi na območju Godiča, Stahovice in Zgornjih Stranj ter pomagali pri zavarovanju premoženja, nato pa izvajali kontrolo evakuiranih objektov. Podnevi in ponoči so tujcem, ki so bili namenjeni čez Černivec ali v Kamniško Bistrico, pomagali pri iskanju nadomestne nastanitve, poleg vsega naštetega pa so komunalnemu podjetju pomagali pri zapori cest in zavarovanju ogroženih mostov.

Tudi na območju Zasavja, Domžal in Kočevja so policisti pomagali tako domačemu prebivalstvu kot številnim tujcem, ki so zapustili območje avtoceste in nato zaradi naraslih rek in zapor cest ostali ujeti na območjih. Prav tako so pomagali udeležencem prireditve na Kočevskem. Poskrbeli so za cestno zaporo in pomagali službam reševanja.

Foto: PU Ljubljana

V Medvodah so policisti med drugim iz poplavljenega objekta s pomočjo žive verige in vlečne vrvi enega po enega rešili dva občana – najprej v bližnji objekt policijske postaje in nato dalje na varno lokacijo. Pomagali so tudi dvema starejšima osebama, ujetima v poplavljenem objektu. Policist je do njiju dostopal prek strehe, eno po eno pospremil do lestve in nato v čoln, da so ju gasilci prepeljali na varno. Med drugim so iz več vozil, ki jih je zajela voda, rešili več oseb ter pomagali pri evakuaciji trgovskega centra, ki je bil v nadaljevanju v celoti poplavljen.

Foto: PU Ljubljana

Foto: PU Ljubljana

Delno je bil poplavljen tudi objekt Policijske postaje Medvode. Ob tem so policisti poskrbeli za varnost objekta, tehnične opreme in vozil. Voda je v celoti zalila kletne prostore. V dneh po poplavah je sledilo čiščenje mulja, kaj hitro pa je bilo tudi vzpostavljeno stanje za operativno delovanje enote.

Foto: PU Ljubljana

Policisti so izvedli evakuacijo ogroženih ljudi na območju Tacna (na fotografiji) in Vikrč ter ob dogovoru s Policijsko akademijo nudili nastanitev občanom, ki so to potrebovali. Pomagali so pri evakuaciji konj v konjeniškem centru v Spodnjih Gameljnah in pri zavarovanju premoženja ter kontroli evakuiranih objektov.

Prijeli več storilcev kaznivih dejanj

V dneh, ko se je intenzivno odpravljala škoda po poplavah, je bilo veliko policistov napotenih na poplavna območja, kjer so še naprej opravljali naloge varovanja premoženja. Sodelovanje z občani je bilo na teh območjih resnično dobro, saj so policisti vsakodnevno prejeli informacije, s katerimi so lahko učinkovito preprečevali kazniva dejanja. Vsekakor pa so bili storilci kaznivih dejanj še kako aktivni tudi na območjih, ki jih poplave niso neposredno prizadele in kjer policisti opravljajo redno delo pri skrbi za javno varnost in preprečevanje kriminalitete.

Nekaj primerov z območja Policijske uprave Ljubljana: neke noči je občan policiste obvestil, da dve osebi poskušata vlomiti v gostinski lokal v Tacnu. Policisti so jima dejanje ob prihodu na kraj preprečili. V istem času so policisti v Grosuplju pri obhodu terena opazili moška, ki sta vlomila v parkirano osebno vozilo in iz njega odtujila gotovino. Pri stanovanjski hiši v Mostah so v zgodnjih jutranjih urah zalotili dva vlomilca, ki sta ravno zapuščala hišo, iz katere sta odtujila kar nekaj nakita, ki pa je bil vrnjen lastnikom. Moščanski policisti so pri svojem delu takoj po obravnavi ropa, pri katerem je storilec z nožem zahteval vrednejše stvari, v neposredni okolici izsledili še mladoletnega storilca. Zatem so pri vlomu v gostinski objekt v centru mesta zalotili dve mladoletnici. Dela jim torej nikakor ni zmanjkalo, ob pomoči občanov pa so lahko bili še ažurnejši in uspešnejši.

Besedilo: Policijska uprava Ljubljana

POPLAVE V GORNJI BISTRICI SO ZAHTEVALE TAKOJŠNJO INTERVENCIJO IN POMOČ POLICISTOV PP MURSKA SOBOTA

Začelo se je v petek, 4. avgusta 2023, z oblaganjem in višanjem nasipa vse od čistilne naprave Beltinci do katastrske občine Gornja Bistrica.

V soboto, nedeljo in ponedeljek, 5., 6. in 7. avgusta, se je posredovanje gasilcev prostovoljnega gasilskega društva in vaščanov Gornje Bistrice preselilo k nasipu v zaselku Osredek, ki smo ga postopoma obložili v razdalji 300 metrov. To pomeni, da smo po naših ocenah za obložitev nasipa porabili približno 10.000 vreč, napolnjenih s peskom (približno 180 m³ peska).

Intervencija je potekala na dveh lokacijah: skupina, sestavljena večinoma iz žensk, je v športno-rekreacijskem centru Jame v Gornji Bistrici polnila vreče s peskom, moški pa so potem s traktorji vreče odvažali v Osredek in jih zlagali na nasip.

Besedilo: Simon Jakšič, Policijska postaja Murska Sobota

Foto: Simon Jakšič

Foto: Simon Jakšič

V intervenciji so vse dni sodelovali tudi policisti PP Murska Sobota Janko Šobak, Jan Kreslin in Simon Jakšič. Pomagali so tudi vaščani naselja Gornja Bistrica.

IDRIJSKI POLICISTI POMAGALI OBVAROVATI ZARADI PLAZOV OGROŽENE STANOVALCE IN NJIHOVE HIŠE

Na začetku avgusta 2023 je tudi Idrijo zajelo močno neurje z izjemnimi padavinami. Zaradi obilice dežja so narasli hudourniki, na več mestih pa je prišlo do proženja zemeljskih plazov. Eden od njih je resno ogrozil idrijsko rudarsko hišo na Bazoviški ulici v Idriji, ki spada med kulturno dediščino Idrije, in še dve sosednji stanovanjski hiši.

Zaradi neposredne nevarnosti za življenje in premoženje v obeh hišah sta bili na pobudo policistov PP Idrija še isti dan iz ogroženih objektov evakuirani dve starejši občanki, ki sta noč preživeli na varnem pri sorodnikih. Ko so se vremenske razmere umirile, zemeljska plazina pa ni več ogrožala objektov, sta se obe stanovalki vrnili v svoji hiši. V vmesnem času so policisti nadzirali plazišče in izpraznjeni hiši pod njim, saj prazne hiše in nezavarovano premoženje pomenijo odlično priložnost za tatove.

Za nas policiste je bila to še ena majhna, a pomembna zgodba o uspehu, ko gre za zagotavljanje varnega in spodbudnega življenjskega prostora. Ravno tako kot dejanska varnost je namreč pomembno tudi to, da se ljudje v svojem okolju počutijo varne, da vedo, da v težkih trenutkih ne bodo ostali sami, in da se vedno lahko zanesejo na nas.

Besedilo: Simon Rosič, Policijska uprava Nova Gorica

Foto: PU Nova Gorica

Foto: PU Nova Gorica

Evakuirani občanki sta izrazili hvaležnost za izjemno hitro odzivnost in požrtvovalnost pristojnih služb v skrbi za zagotovitev njune varnosti. Ena od njiju je poudarila, da je bila zaradi razmer zelo prestrašena in se je bala tako za svoje življenje kot tudi za 300 let staro hišo, saj je že več generacij v lasti njene družine in ima zanjo veliko čustveno vrednost. Obe sta poudarili, kako izjemno skrbni in profesionalni so bili policisti. Kot sta dejali, sta se zaradi hitrega ukrepanja policistov v tistih stresnih in težkih trenutkih kljub grožnji zemeljskega plazu počutili zaščiteno in varno, dogodek pa jima je vlil neizmerno zaupanje v policijo.

SODELAVEC Z URADA ZA INFORMATIKO IN TELEKOMUNIKACIJE KLJUČEN PRI VZPOSTAVITVI KOMUNIKACIJSKIH POVEZAV S PRIZADETIMI OBMOČJI KOROŠKE

Z vidika zagotavljanja delovanja različnih mobilnih omrežij so avgustovske poplave povzročile težave predvsem pri dobavi električne energije do posameznih objektov, v katerih so nameščene bazne postaje (oddajniki) različnih mobilnih omrežij. Bazne postaje imajo za take primere sicer nameščeno tudi akumulatorsko napajanje, ki pa je časovno omejeno s kapaciteto akumulatorjev. V primeru omenjenih poplav je bilo zaradi njihovega obsega naenkrat prizadetih kar nekaj takšnih objektov. Hkrati je bilo razdejanje tolikšno, da je bilo kmalu jasno, da zagotovitev ponovne dobave električne energije iz omrežja ne bo možna v tako kratkem času, da bi akumulatorsko napajanje lahko premostilo izpad omrežne napetosti. Nič drugače ni bilo niti v primeru digitalnega radijskega sistema TETRA, katerega lastnik in upravljalec je Policija.

Foto: Andrej Uršič

Črna na Koroškem po poplavah

V policiji hitro zaznali težave

Policisti z Urada za informatiko in telekomunikacije (UIT), ki skrbimo za nadzor in upravljanje omrežja TETRA, smo dogajanje spremljali iz nadzornega centra TETRA, kjer se delo izvaja po principu 24/7, in tudi prek oddaljenega dostopa policista z UIT, ki je bil v pripravljenosti na domu. Ko je bilo jasno, kolikšen je obseg poplav in kolikšen del omrežja (število baznih postaj) ne bo deloval, ko bo zmanjkalo energije v akumulatorjih, posledično pa tudi, kako veliko območje bo ostalo brez radijskega signala TETRA, ker električno omrežje verjetno ne bo vzpostavljeno dovolj hitro, smo vedeli, da moramo ukrepati.

Policist z UIT, ki je bil v noči na soboto, 5. avgusta 2023, v stalni pripravljenosti na domu, je v soboto v jutranjih urah zaradi lažjega in boljšega nadzora nad omrežjem ter hitrejše priprave na morebitno intervencijo na terenu prispel v policijski nadzorni center TETRA v Ljubljani. V nadzornem centru je bilo opaženo, da so se izpadi posameznih baznih postaj TETRA na območju Koroške zgodili prej, kot so pošle zaloge energije v akumulatorjih teh baznih postaj. Iz prikazanih podatkov je bilo mogoče razbrati, da je najverjetnejši vzrok to, da je začelo primanjkovati energije v akumulatorjih sistema, ki prenaša komunikacijo med baznimi postajami in centralnim delom omrežja. Z drugimi besedami: policisti, pa tudi drugi, ki so na terenu in uporabljajo sistem TETRA, se v tem delu Slovenije med seboj niso mogli več pogovarjati. Kadar koli bi se to zgodilo, bi bilo stanje alarmantno, v času hude vremenske ujme, kot je bila avgustovska, pa je bilo to še toliko bolj problematično. Ko je začela ugašati ena bazna postaja TETRA za drugo, ki bi po naših podatkih morale delati še več ur, so naši strokovnjaki za sistem TETRA torej sklepali, da je težava v najetih vodih.

Velika težava je bila nedostopnost krajev

Družba, ki zagotavlja povezave med baznimi postajami sistema TETRA in centralnim delom omrežja, je bila v soboto že na terenu in je že začela odpravljati težave. Pri

tem je bilo dogovorjeno, da jim zaradi poplav in plazov ter posledično težav z dostopom pomaga Letalska policijska enota s helikopterskim prevozom. Seveda je bil obseg prizadetega območja tako velik, poleg tega pa tudi vreme še vedno tako slabo, da ni bilo mogoče takoj oskrbeti vseh lokacij z agregati in ekipami za njihov priklop. Tako je bil dostop do nekaterih lokacij zelo negotov, saj iz oddaljenega nadzornega centra ni bilo mogoče določiti, kako oziroma ali bo sploh možno tako ali drugače zagotoviti dostop.

Z medsebojnim sodelovanjem je bilo med drugim dogovorjeno tudi glede agregatnega napajanja objektov RTV Črna na Koroškem (v nadaljevanju ravno tako glede objekta na Koprivni), da bi se ponovno vzpostavilo delovanje omrežja. Objekt RTV Črna je sicer ena od stičnih točk za povezavo baznih postaj mobilnega operaterja, ki se nahajajo v dolini. To pomeni, da vse bazne postaje operaterja mobilne telefonije (GSM, LTE) v dolini, ki so povezane prek oddajnika Črna, niso delovale in je posledično prišlo do telekomunikacijskega mrka.

Že ob dogovoru glede zagotovitve agregatnega napajanja objekta RTV Črna s pomočjo ekipe in opreme, pripeljane s helikopterjem, je obstajala velika verjetnost, da zaradi slabega vremena, vključno z meglo, ter velike zasedenosti helikopterjev s prevozi ujetih v ujmi, poškodovanih in drugih, nujno potrebnih pomoči, helikopterski prevoz morda ne bo mogoč. Policisti z UIT so se tako pripravili na alternativno rešitev. Naknadno se je izkazalo, da helikopter kljub večkratnim poskusom tisti dan dejansko ni mogel poleteti do omenjene lokacije, da bi dostavil agregat za električno energijo in ljudi, ki bi poskrbeli za priklop in odpravo težav.

Policist z UIT na Koroško prispel z avstrijske strani

Pripraviti se je bilo torej treba na drugačno pot do omenjene lokacije. Seveda ne gre samo za to, da se pripelješ do lokacije in na objektu pritisneš gumb vklop/izklop. Ničesar, zares ničesar ne smeš pozabiti vzeti s sabo, sploh v takih razmerah, ko se podajaš v precej neznano okolje in so tudi razmere na poti neznane. Pomisliti je treba na vse, kar je potrebno za delo, in še na vse preostalo, kar bi mogoče lahko koristilo na poti. Pomisliti je treba na vse mogoče scenarije. Prvič, imeti je treba zmogljivo vozilo s pogonom na vsa štiri kolesa in

Foto: Andrej Uršič

Foto: Andrej Uršič

Agregati na objektu RTV Črna na Koroškem

ustrezne višine, da bo premagovalo pot, polno ovir. Imeti je treba več agregatov in nekaj deset litrov goriva zanje. Imeti je treba tudi ključe za vrata vseh objektov; kable, žice, vtičnice, klešče in številno drugo orodje ter rezervne dele, potrebne za vzpostavitev delovanja bazne postaje, poleg tega tudi orodje in opremo, ki bi v takih razmerah lahko še kako koristila, denimo radijske postaje TETRA z rezervnimi akumulatorji, motorno žago, lopato in verige. Seveda pa je treba vzeti s sabo tudi vse, kar je potrebno za nekajdnevno prebivanje. Vse to pa mora biti pripravljeno v čim krajšem možnem času. Upoštevajoč vse našteto je bil policist z UIT z avtomobilom že pred prvim neuspelim poskusom prevoza s helikopterjem že na poti proti Črni na Koroškem.

Operativno-komunikacijski center Policijske uprave Celje mu je pred odhodom posredoval kontaktno številko njihovega policista, ki pozna to območje, da ga je po telefonu, kolikor je še bilo signala, z natančnimi in podrobnimi nasveti uspešno usmerjal po neznanem terenu. Med drugim ga je, zaradi večje verjetnosti glede dobre prevoznosti, del poti vodil tudi skozi Avstrijo. Sledila je vožnja po raznih stranskih in gozdnih poteh do lokacije. Pot je bila na posameznih delih še komaj prevozna in grozilo je, da jo bo povodenj zdaj zdaj odnesla in se po njej ne bo mogoče več vrniti.

Neprecenljiva pomoč domačinov

Policist je na poti v bližini Podpece (domačini ta del imenujejo »štenge«) po naključju srečal dva domačina. Izkazalo se je, da je eden od njiju policist s Policijske postaje Mozirje, ki domačega kraja zaradi naravne ujme ni mogel zapustiti, prav tako se zaradi prekinjenih vseh mobilnih omrežij na območju Podpece ni mogel nikomur javiti. S prihodom policista z UIT je bila tako z uporabo radijskih terminalov TETRA, ki jih je slednji pripeljal s seboj, vzpostavljena prva komunikacija mozirskega policista z njegovo policijsko postajo. Digitalni radijski sistem TETRA namreč omogoča tudi komunikacijo s katerim koli javnim telekomunikacijskim omrežjem (PSTN, GSM, LTE, 5G ...).

Skupaj so se odpeljali k objektu RTV Črna in v soboto okrog 19. ure s skupnimi močmi vzpostavili agregatno napajanje bazne postaje sistema TETRA. S tem je bila ponovno zagotovljena pokritost s signalom TETRA na območju Mežice, Črne na Koroškem, Žerjava, Podpece in okoliških krajev. Poskusili so vzpostaviti tudi delovanje javnega mobilnega omrežja GSM in LTE na tem področju, vendar jim je zaradi napake v delovanju prenosnega sistema to uspelo šele v poznih večernih oziroma, dokončno, v zgodnjih jutranjih urah. S tem je bilo prej omenjeno območje ponovno pokrito tudi z mobilnim signalom enega od mobilnih operaterjev.

Toda agregatni sistem deluje na gorivo, ki ga je v agregate treba dolivati na štiri do šest ur. In tako je policist z UIT ostal v neposredni bližini. Domačin,

ki je bil s policistoma pri objektu, mu je prijazno ponudili prenočišče in hrano.

Drugi dan je bila na poti po cesti tudi ekipa družbe, ki skrbi za najete vode. Delavec z UIT jim je šel naproti in ob pomoči celjskega policista, ki mu je že dan prej pomagal, poiskal novo pot, saj prvotna ni bila več prevozna. Tako sta k objektu RTV Črna prišla močnejši agregat in druga oprema, kar pomeni, da je bila oprema policije sproščena. Zaposleni na UIT je z njo s helikopterjem Letalske policijske enote odletel z lokacije RTV Črna na lokacijo RTV Koprivna, ki je pomembna točka za popolno delovanje vseh komunikacijskih sistemov na tem območju. Tudi tukaj je uspešno vzpostavil agregatno napajanje tako bazne postaje TETRA kot tudi bazne postaje družbe, ki zagotavlja javni mobilni signal. S tem je bila vzpostavljena tudi pokritost s signalom TETRA in mobilnim signalom (LTE, GSM) na območju Koprivne.

Policist z UIT je gorivo dolival skrbno in premišljeno. Posamezno opremo je izmenično napajal s tem, kar je imel na voljo. Imel je namreč premalo agregatov in omejeno količino goriva, med objektoma, ki sta vsak na svojem hribu v razdalji približno 15 km zračne linije, pa je nekaj minut helikopterskega leta, ki ga je opravljala Letalska policijska enota. Prek radijskega sistema TETRA, ki je edini deloval na območju obeh hribov, se je usklajeval in dogovarjal s policistom s PP Mozirje glede dodatnega goriva in opreme ter z nadzornim centrom TETRA glede helikopterskega prevoza. Tako je Letalska policijska enota pripeljala še več goriva, toliko, kolikor ga je policist s PP Mozirje v danih razmerah lahko dobil, in dodaten agregat, ki ga je ravno tako uspelo pridobiti policistu s PP Mozirje, saj je bil eden premalo za delovanje vseh omenjenih baznih postaj hkrati. S prevozom je v pomoč pri prenosu dodatnih agregatov in goriva po pobočju prispel tudi policist s PP Mozirje. Tako sta s skupnimi močmi prenesla opremo od mesta pristanka do objekta.

Vmes se je s pomočjo domačinov določila nova, zasilna prevozna pot do objekta Koprivna (in sicer Jezersko–Železna Kapla (Avstrija)–Koprivna), po kateri se je v ponedeljek proti večeru uspelo prebiti tudi ekipi družbe, ki skrbi za najete vode.

Toda nekaj je še manjkalo: prebivalec tega naselja, ki živi relativno blizu objekta RTV Koprivna in ki je ravno tako prevzel del odgovornosti za dolivanje goriva, še vedno ni imel mobilnega signala, ker njegovemu mobilnemu operaterju še ni uspelo vzpostaviti delovanja baznih postaj na tem področju. Policist z UIT se je posvetil tej težavi in z več prilagoditvami na objektu mu je naposled le uspelo zagotoviti napajanje bazne postaje mobilnega omrežja še drugega mobilnega operaterja. Seveda je bila to za bližnjega soseda in za vse v okolici s tem izbranim operaterjem po petih dnevih telekomunikacijskega mrka velika pridobitev.

Konec dober, vse dobro

Napajanje z agregati v takih primerih poteka tako dolgo, dokler se ponovno ne vzpostavi električno omrežje. To je bilo najprej vzpostavljeno na objektu Črna, v sredo, 9. avgusta, sredi dneva pa še na objektu Koprivna. Odisejada se je z vzpostavitvijo električnega napajanja naposled zaključila, pa še to v naglici, saj je zaradi prihajajočega novega vala slabega vremena helikopterski prevoz pohitel in je bilo zato treba v naglici vse priklopiti nazaj na omrežje, pospraviti in znositi opremo na mesto pristanka.

Po petih dneh je bila tako intervencija na objektih Koprivna in Črna na Koroškem zaključena. Omrežje TETRA je namreč po ponovnem priklopu na omrežno napetost lahko spet delovalo samodejno. Celotna intervencija je pokazala, kako zelo pomembna sta komunikacija in sodelovanje med posameznimi ljudmi, med katerimi lahko vsak s svojim znanjem in poznavanjem določenega področja, spretnosti, opreme itd. prispeva svoj delež in se tako s skupnimi močmi doseže zastavljeni cilj. Brez medsebojnega sodelovanja in pomoči bi bilo za dosego takšnega cilja potrebnega bistveno več časa ali pa bi ga bilo celo nemogoče doseči.

Besedilo: Andrej Uršič,
Sektor za operativno-tehnične sisteme UIT GPU

Foto: Andrej Uršič

DAN, KO SO MEDVODE ŽAL UPRAVIČILE SVOJE IME

Na območju avgustovskih obsežnih poplav ima svoje prostore tudi Policijska postaja Medvode. Policisti, ki so bili tistega dne prisotni na delovnem mestu, so se pogumno spopadli z nevarno situacijo in nesebično pomagali ljudem ter tako zaščitili njihovo življenje in premoženje, kar je pravzaprav ključna naloga policije.

Foto: mag. Nataša Podhraški

Arhiv medvoške policijske postaje je bil nepopravljivo uničen. Na steni se pozna črta, do koder je segala voda.

Pri tem so tudi sami utrpeli škodo, saj je poplavilo kletne prostore postaje. Na srečo so pravočasno zaznali grozečo nevarnost in iz nje odstranili vozila in ključno delovno opremo. Tako so škodo omejili na kar najmanjšo možno mero. Kljub temu so žal ostali brez arhiva, ki je bil skoraj v celoti uničen. Umazana voda, ki je sprva drla iz kanalizacije, dokler se ji ni pridružila podivjana Sora, in mulj sta namreč zgledno urejeno dokumentacijo, ki priča o preteklem delu policijske postaje, spremenila v kup blatnih in smrdečih zvezkov. Poskus listanja po mokrih dokumentih, ki se pri tem nehote trgajo, razkriva le popackane zapise. Toda nič ne de, povedo policisti, pomembno je, da jim je skupaj s civilno zaščito in gasilci uspelo zavarovati ljudi in preprečiti najhujše. Da so se pri tem tudi sami poškodovali, ne skrivajo, a tudi ne opominjajo preveč na to, saj se jim to v primerjavi z razsežnostjo katastrofe zdi še najmanjša težava.

Foto: Tina Jereb

Policisti so iz bloka rešili dva otroka, ki sta ostala ujeta v stanovanju, medtem ko je bila njuna mama v službi v medvoškem zdravstvenem domu.

Policijsko postajo sem obiskala v dneh po tem, ko je bilo najhujše že mimo in so svoje delovanje lahko ponovno usmerili k svojemu osnovnemu delu – skrbi za varnost ljudi in premoženja ter preostalim policijskim nalogam. Kot občanka taiste občine sem tudi sama občutila trenutke nemoči in strahu zaradi burnega dogajanja v naravi, zato sem o tem, kako je njihovo delo potekalo tega usodnega petka, še toliko podrobneje preverila pri tistih, ki so bili na ta dan še kako vpeti v skrb za ljudi. V nadaljnjih odstavkih boste lahko prebrali, kako so se odločali v teh izjemno stresnih trenutkih, kako so ravnali in kaj vse je bilo treba storiti za pomoč ljudem.

Dejstvo je namreč, da so bile Medvode močno poplavljene v svojem središču, to je pred sotočjem Save in Sore, pa tudi po strugi Save navzdol proti Ljubljani in višje gor pred sotočjem, kjer se je obsežno razlivala Sora. Pri tem je odneslo del ceste v naselju Rakovnik, poplavilo železniški podvoz proti temu naselju, poškodovalo most v središču Medvod, na veliko žalost nadobudnih medvoških nogometašev povsem poplavilo nogometno igrišče (kako muhasta je usoda narave, pove dejstvo, da se nogometni klub imenuje NK Jezero), ki je samevalo še tedne po dogodku, povsem zalilo pritličje trgovskega centra, kjer imajo svoje prostore raznolike trgovine (med njimi denimo trgovina z živili, pekarna, optika in prodajalna čevljev), in prostore medvoške občine. Vodi nista ubežala niti lokalna prodajalna sladoleda, ki je na veliko veselje sladkosnedov že kmalu ponovno odprla svoja vrata, in picerija z odličnimi picami, ki je situacijo po začetnem šoku videla kot priložnost, da svoje prostore uredi še bolje kot prej. V dneh po umiku voda so tako na teh območjih pridno brneli delovni stroji, saj so se ljudje takoj lotili obnove poškodovanih objektov, pa tudi na policijski postaji so tri tedne po poplavah še vedno delovali razvlažilniki zraka. Vlaga se je namreč zažrla v vse pore kletnih prostorov. Na srečo je v dneh po poplavah toplo sonce pomagalo sušiti mokre stene in polniti srca ljudi z upanjem na lepše dni.

Foto: Tina Jereb

Deroča voda je odnesla dobršen del lokalne ceste, ki vodi iz Goričan mimo Rakovnika v Škofjo Loko.

Iz ust policistov je bilo slišati tudi mnogo pohvalnih besed o sodelovanju z gasilci in civilno zaščito. Povedali so, da se je ponovno pokazalo, da Slovenci znamo sodelovati z roko v roki in stopiti skupaj, kadar je to potrebno. Obenem so izrazili obžalovanje, da se morajo zgoditi tako drastični dogodki, da se pokaže medsebojna solidarnost in stopi na plano vsa razsežnost človečnosti v polnem pomenu besede.

Foto: Občina Medvode

Središče Medvod, kjer se združita Sava in Sora, je bilo močno poplavljeno. Okrogla stavba na sliki je medvoška knjižnica, desno od nje je občinska stavba. Ker hram lepe besede leži neposredno na sotočju Save in Sore, je med poplavami za krajši čas deloval kot otoček.

Stanko Ivanič: »Šlo je za reševanje življenja in premoženja ljudi!«

Stanko Ivanič na Policijski postaji Medvode opravlja delo dežurnega policista. Je izkušen in zanesljiv član ekipe, na katerega se lahko vsakdo obrne po pomoč. Usodnega dne je tako kot običajno nastopil službo ob sedmih, ko se je stanje na terenu že začelo kazati kot precej nevarno. O dogajanju tega dne sem tako najprej povprašala prav njega, saj je bil kot dežurni dobro seznanjen s situacijo.

Kdo je bil prvi, ki je opazil, da reka nevarno narašča? Lahko opišete dogajanje?

V službo sem prišel šele 15 minut do sedmih in takrat je bila voda že visoka. S pogledom proti mostu (op. a.: iz prostora dežurnega policista se odpira pogled proti mostu čez Soro, malo preden se ta združi s Savo) sem hitro zaznal, da se voda dviguje. Zaenkrat je bila reka Sora še pod mostom, ampak ...

Ko sem stopil v službene prostore, sem ugotovil, da manjka ekipa. Vodja enote (op. a.: zaradi letnega dopusta načelnika policijske postaje Klemna Jurjevčiča je naloge vodje takrat opravljal Antonio Jeseničnik) je bil že odsoten, na terenu. Takoj sem stopil ven na cesto in preveril, kakšno je stanje. Ko sem prišel do mostu (op. a.: gre za stranski most v neposredni bližini postaje, ne za glavni most na relaciji Ljubljana–Kranj) in videl višino reke ter ugotovil, da še kar narašča in da so že prve veje zataknjene ob most, sem sprevidel, da obstaja nevarnost, da se bo most slej ko prej podrl. Takoj sem se lotil zapirati cesto čezenj, čeprav še nisem bil v uniformi. Domačini so me seveda prepoznali – imam namreč srečo, da živim in delam v Medvodah. Most sem zaprl kar s prometnim znakom STOP, ki je bil tam sicer zaradi drugega namena (op. a.: poletne prireditve), potem pa sem hitro stekel v stavbo še po znak STOP POLICIJA in na obeh straneh mostu zaprl cesto.

Ura je bila že pol osmih. Šele takrat sem se potem vrnil noter, preoblekel in sedel za svoje delovno mesto. Pri tem sem nenehno opazoval višino vode.

Foto: mag. Nataša Podhraški

Stanko Ivanič, Policijska postaja Medvode

Skozi okno dobro vidite zunanje dogajanje, kajne?

Hm, ja. Tudi moja pozornost je morala biti usmerjena tako. Spomnim se dogodka iz preteklosti, zgodbe iz leta 1990 ... Kaj se lahko zgodi, ko Sora naraste. Vedel sem tudi, da imamo tu parkirana svoja osebna in službena vozila, nezavarovana oziroma na mestu, kjer so lahko ogrožena, tako da sem takoj vsem naročil, naj mi izročijo ključe svojih vozil, če bi jih bilo treba umakniti. Na žalost se je to res zgodilo.

Torej ste zaradi izkušenj iz preteklosti hitro zaznali, da to ni navaden naliv, in pomislili na najhujše?

Tako je. Spomnil sem se leta 1990 in dogodka pred časom, pred nekaj leti, ne spomnim se točno leta, ko je Sora tekla proti Gorenjski, v obratno smer! Takrat se je pač raven Save dvignila in se Sora ni mogla izliti vanjo. No, če se vrnem, v tem trenutku je Sora še odtekala. Kljub temu sem pomislil na najhujše, kar se lahko zgodi, in informacijo prenesel fantom. Takrat sem imel tudi že na voljo ekipo, ki je vozila odpeljala na varno.

Vam je uspelo rešiti vsa vozila?

Na žalost nam enega izmed vozil ni uspelo rešiti. V začetni fazi smo ga sicer postavili na varno mesto, a se je raven vode tako dvignila, da je vozilo poplavilo. Gre za naše najstarejše vozilo. Na srečo je že bilo predvideno za odpis.

Kdaj so policisti odšli na teren? Že preden ste prišli na delo?

Takoj ko je vodja enote zjutraj prišel v službo, pred šesto uro, je videl, da voda ni na primerni višini, in aktiviral vse fante, da so šli na teren, saj je vse kazalo, da bo šlo za reševanje življenj in premoženja ljudi.

V središču Medvod je bilo nogometno igrišče zalito med prvimi, kajne?

Tega ne morem potrditi, ker ga iz svoje smeri ne vidim in tudi ni bilo prave informacije o tem. Ampak ko sem videl, da je voda pod mostom na najvišji ravni in bo v kratkem šla čez cestišče, mi je bilo kot domačinu povsem jasno, da mora biti nogometno igrišče pod vodo.

Kdaj so se začeli prvi klici domačinov?

Domačine bi rad pohvalil. Zelo malo klicev smo prejeli. Očitno so se ljudje zavedali stanja oziroma kdor živi ob sotočju Sore in Save, ve, kaj se lahko zgodi. Leta 1990 je voda že pokazala vso svojo moč, tako da so bili ljudje tokrat pripravljeni. Nekateri so se že sami evakuirali.

Poplavilo je tudi kletne prostore vaše policijske postaje. Koliko škode ste utrpeli?

Spodnji del stavbe, tj. zaklonišče, garaža, arhiv in centralna kurjava, je bil popolnoma pod vodo. Na srečo smo pravočasno umaknili vozila in seveda orožje. To je nepoškodovano. Bilo je tudi pravilno shranjeno, tako da ga voda ni dosegla. Arhiv pa je povsem uničen. Do stropa je bil moker, listi so blatni in zlepljeni. Zdi se, da bo treba menjati tudi kurjavo.

Po prvih fotografijah sodeč je bil dostop do policijske postaje nemogoč. Na eni izmed fotografij je videti dva policista, ki sta se navezala na vrv, da sta lahko prečkala deročo vodo. Kaj sta pravzaprav počela?

Najprej je prišla na plano podtalnica na dovozu v našo garažo in nam poplavila spodnje prostore. To je bilo, še preden je bila cesta pod vodo. Glede fotografije pa je bilo tako: ko sem bil v sobi dežurnega, sem skozi okno opazil, da sta v sosednji stavbi dve osebi. Ker se je bližala ura, ko naj bi se raven vode še dvignila, je bilo treba poskrbeti zanju. Pogovarjali smo se skozi okno in ponudil sem jima pomoč pri reševanju. Naš vodja enote in njegov pomočnik sta nemudoma skočila po vrv in začela pomagati. Cesta je bila namreč že povsem pod vodo. Naša soseda se še nista povsem zavedala, v kakšni nevarnosti sta, saj sta bila zadovoljna, da je njuno stanovanje suho, in sta mirno sedela, dokler jima nisem povedal, da prihaja ura, ko naj bi se raven vode kritično dvignila. Takrat sta dojela, da je vrag vzel šalo.

Okoli desete ure ste morali zapreti tudi glavno cesto med Ljubljano in Kranjem. Kako pa so se znašli ljudje, ki so ravno takrat hoteli prečkati most? So bili zaskrbljeni in so iskali druge poti?

Ja, res je. Policist, ki je bil na kraju, je ugotovil, da je voda postala tako nevarna, da bi se lahko podrl tudi most, tako da smo cesto iz varnostnih razlogov zaprli. Ljudje so poskušali najti nadomestne poti. Vse skupaj je bilo že tako napeto, živčno, da smo hoteli zaprositi za pomoč sosednjo policijsko upravo in bi tako že v Kranju preusmerili promet. Ker pa je bila tudi Gorenjska že v izrednem stanju, nam žal niso mogli ponuditi pomoči.

Za zaporo mostu sta poskrbela dva policista. Eden je spodaj pri mostu obračal vozila nazaj proti Ljubljani, drugi pa je na klancu pri rondoju preusmerjal v drugo smer.

Kako ste se zaposleni počutili v tej situaciji? Tudi vi ste namreč morali priti na delo in se potem nekako vrniti domov, kajne?

Skozi leta se naučiš, da smo vsi samo ljudje. Vse naše delo je temeljilo na pomoči sočloveku. Nismo se obremenjevali s tem, kako bomo šli domov. Na srečo so vsi normalno in pravočasno prišli v službo, nekateri sicer z malenkostnimi zapleti, a jim je uspelo. Res pa je policist, ki je delo nastopil ob enajstih in se je pripeljal z Vrhnike, naprej mislil, da se po radiu šalijo glede izrednega stanja v Medvodah, saj pri njem doma ni bilo nič posebnega. Ko pa se je pripeljal do ravnine pri Staneži čah, je videl, kaj se dogaja s tokom Save, in ugotovil, da informacije držijo. No, v policijsko stavbo je lahko stopil skozi okno z

Foto: Dušan Krmelj

Policisti v akciji. Brez čolnov in medsebojnega sodelovanja tokrat ne bi šlo.

zadnje strani stavbe, z glavne ceste, moker do pasu.

Pri intervencijah ste uporabili tudi čolne.

Res je. Na srečo je naša civilna zaščita zelo dobro opremljena in izšolana. Ko smo imeli že zaključno reševalno akcijo, smo dobili informacijo, da je v prostorih nasproti policijske postaje še vedno nekdo v stavbi. Dve starejši osebi. Nismo vedeli točno, kje sta. S čolnom so se pripeljali do policijske postaje in še preden smo se lotili reševanja, je bilo treba čoln primerno privezati, ker je bila Sora tako deroča, da bi ga kljub motorju lahko odneslo. Tako je bil izziv že to, da smo poskrbeli za varnost reševalcev.

Kot je bilo videti, ste odlično sodelovali z gasilci in civilno zaščito.

Tako je. Fant, ki pomaga naši enoti, je bil v štabu civilne zaščite. Komunikacija je bila tako neposredna, imeli smo prave informacije. Pohvalil bi civilno zaščito. Seveda bi bil še kakšen več zelo dobrodošel, a uspelo nam je opraviti naše delo!

Tokrat je torej poplavljala Sora. To je bila največja težava. Kaj pa Sava? Vas je tudi ta reka skrbela?

Jah, iz štaba civilne zaščite je prišla informacija, da naj bi ob dvanajstih na medvoški hidroelektrarni še bolj dvignili zapornice, ker je bil dotok vode tako močan, da je že ogrožal samo hidroelektrarno. Ob omenjeni uri naj bi se torej tok še bolj sprostil in pričakovalo se je (po ocenah elektrarne), da se bo gladina vode dvignila še za dodatna dva metra. Če bi se to res zgodilo, bi bila soba dežurnega policista poplavljena. Središče Medvod bi bilo še bolj poškodovano, občinska stavba bi bila povsem zalita, da o knjižnici, ki je neposredno na sotočju rek, sploh ne govorim. A na srečo se to ni zgodilo. Tako je voda zalila le kletne prostore knjižnice in občine, v slednji je nastala velika škoda. A za zdaj so se posvetili pomoči občanom, zase bodo poskrbeli pozneje.

Močno je poplavilo tudi trgovski center, ki je umeščen pod višino mostu, ki povezuje Ljubljano s Kranjem. Vse trgovine in poslovni prostori v spodnjem nadstropju so bili povsem pod vodo. Pa številna stanovanja ob strugi.

Kakšna pa je bila vaša uniforma po koncu dneva?

(Smeh.) Predvsem mokra in blatna. Na srečo so vse zveze ostale na suhem, tako da škode pri tehničnih sredstvih tako rekoč ni. Uniforme pa se bodo oprale in posušile.

Nam lahko zaupate še kakšno zanimivo zgodbo s terena?

Zanimivo je, denimo, da je morala pri enem izmed reševanj 75-letna gospa sploh prvič v življenju splezati na streho, da smo jo lahko rešili. Po strehi je morala na drugo stran objekta, tam pa jo je čakala lestev. Naš vodja enote jo je ves čas spodbujal, kljub temu da je bil tudi sam poškodovan. Pred tem sta namreč v neposredni bližini z gasilcem iz stanovanjskega objekta reševala občana, pri tem pa sta z roko segla v vodo, v kateri je bilo polomljeno steklo. Voda je bila kalna in sta žal tvegala takšne poškodbe.

Foto: mag. Nataša Podhraški

Tudi na Policijski postaji Medvode so posamezni policisti pripadniki Posebne policijske enote. Takole so poskušali očistiti in posušiti poplavljeno policijsko opremo.

Tistega dne je bilo prisotnega veliko adrenalina in ko sem končal službo, sem bil neizmerno zadovoljen, ker sem vedel, da so vsi občani tu, na varnem, da nimamo nobenega umrlega, telesne poškodbe, ki so nastale, pa se bodo prej ko slej zacelile. Pomembno je le, da smo vsi ostali živi in zdravi.

Milan Kojadinović: »Stanje je bilo pravzaprav zastrašujoče«

Milan Kojadinović, policist na Policijski postaji Medvode, je imel 4. avgusta prosti dan. Ko je iz medijev izvedel za kritično stanje na območju medvoške policijske postaje, je samoiniciativno poklical v službo in ponudil svojo pomoč. Namestnik načelnika Antonio Jeseničnik, ki je tedaj opravljal vlogo vodje enote, je njegovo pobudo hvaležno sprejel. Tako je bil Milan med policisti, ki so z intervencijami na terenu reševali življenja. Bil je tudi eden izmed tistih, ki so zaprli most na glavni cesti iz Kranja proti Ljubljani.

Kaj vas je pričakalo na območju medvoške občine tega dne, ko vam uradno pravzaprav ne bi bilo treba v službo, vaša odločitev za pomoč pa je bila več kot dobrodošla in zaželena?

Odpravil sem se okoli osmih. Pri nas doma ni niti deževalo, ko pa sem prišel do Medna in se spustil proti Medvodam, sem sprevidel, da je stanje tukaj pravzaprav zastrašujoče. Voda je bila povsod, z leve, desne. Vse je bilo pod vodo, hiše, vozila. Le cesta še ni bila poplavljena, je pa bila gneča na njej. S pomočjo gasilcev sem hitro prispel do postaje. Ta je bila prav tako že delno pod vodo.

Kako ste potem vstopili v delovne prostore?

Po vodi. Sploh nisem mogel do uniforme, tako da sem šel pomagat kar v civilnih oblačilih. V svojem avtomobilu sem imel le zgornji del delovne uniforme, vsaj to sem lahko oblekel.

Kam ste odhiteli pomagat?

Najprej sem šel na policijsko postajo in se seznanil s stanjem. Nato sem prevzel urejanje prometa. Vsega je bilo preveč. Povsod je bilo treba pomagati. Takoj sem šel pogledat glavni most čez Soro in zaradi nevarnosti smo se ga odločili zapreti. Urediti je bilo treba tudi prometno signalizacijo; ker je cesta zelo prometna, je takoj prišlo do gneče. Spremeniti je bilo treba celoten prometni režim in pri tem nam je pomagal OKC. Vse skupaj smo hitro uredili s pomočjo gasilcev. Ljudje na cesti so tudi sami videli, kakšno je stanje, tako da ni bilo težav z njimi.

Policisti smo vedeli, kaj moramo storiti, tako da smo vse uredili tako, da smo preprečili kakršen koli neljubi dogodek. Niti ene težave ni bilo, zaradi katere bi prišlo do prometne nesreče na kraju. Promet smo kar najbolj omejili.

Ko je bilo to urejeno, smo ugotovili, da so nekateri občani, ki živijo v stanovanjski hiši nasproti naše postaje, ostali ujeti v stavbi. Ne vem, ali so se prepozno odločili odpraviti, ampak takrat je voda že močno narasla in smo se odločili za njihovo čimprejšnjo evakuacijo. Z Antoniem sva se navezala na vrv. V prvo nama ni uspelo, v drugo pa sva spravila moža in ženo na varno na našo stran.

Voda je bila tako deroča, da sta za evakuacijo potrebovala vrv, kajne?

Ja, res. Nisi mogel hoditi. Voda je drla in nama segala čez pas. Tudi naju bi odneslo glede na to, da je pred tem odneslo sosedovega clia. Težko je to opisati, če ne doživiš.

Vas je bilo kaj strah?

Takrat ne, po resnici. V tistem trenutku smo se kar brezglavo lotili reševanja. Ko zdaj razmišljam, šele vidim, v kakšnem obsegu je to bilo. Voda je zelo hitro naraščala. Ko sem prišel, mi je segala do superg, ob odhodu na teren je že bila do bokov in kar naenkrat čez pas.

Kdo izmed vas je reševal ljudi s čolnom? Ste bili tudi vi na čolnu?

Ne, bil je sodelavec Antonio. Dobil sem informacijo, da je v Sori (op. a.: kraj blizu Medvod) hudournik tako narasel, da je odnesel del ceste. Sam sem šel tja, Antonio pa je rekel, da sta še dve osebi ujeti nasproti v hiši. Mimo so prišli gasilci z reševalnim čolnom in Antonio je skupaj z gasilci prevzel to reševanje, sam pa sem šel na drugi konec, kjer je bilo treba preprečiti dostop vozil. Proti Goričanam namreč neki voznik ni upošteval prometne signalizacije in je s kombijem zapeljal v podvoz. Ves kombi je zalilo, samo streha je še ostala zunaj, tako da smo šli še tja pomagat. Dogodki so se kar naenkrat začeli kopičiti, a smo se dobro organizirali in sinhrono delovali.

Foto: Dušan Krmelj

Marica je odločno kljubovala visoki vodi in hitela na pomoč.

Delovali ste v sodelovanju z gasilci in civilno zaščito.

Ja, res je. V takih dogodkih je ta povezava, torej civilna zaščita, reševalci, gasilci in mi, policija, ključna. Lahko rečem, da sem bil ... zelo srečen. Ja, to je pravi izraz. Srečen, ker to tako odlično deluje. Ljudje morda nimajo takega občutka oziroma v kaosu tega ni videti, a vsi smo vedeli, kaj mora kdo storiti. Z majhnim številom policistov je bilo tako ob pomoči drugih služb opravljenega ogromno dela.

Kdaj ste lahko začeli sproščati promet?

Popoldne. Okoli štirih šele. In to le na glavni cesti Ljubljana–Kranj, ostale ceste so bile polne mulja in še neprevozne.

Kdo pa je vam pomagal pri čiščenju vode iz zalitih kletnih prostorov?

Civilna zaščita in gasilci, res bi se jim zahvalil, so nemudoma pristopili k sanaciji in začeli izčrpavati vodo z ogromnimi črpalkami. A težava je bila blato. Ogromno ga je bilo. Bolj si ga potiskal ven, bolj se je vračalo nazaj noter. Zdaj pa nas čaka sanacija. Sušenje, razkuževanje ...

Kako ste ljudem, ki jih je poplava zelo prizadela, poskušali dopovedati, da je življenje pomembnejše od materialnih dobrin in da se morajo umakniti na varno ter pustiti svoje premoženje na milost in nemilost vodi?

Ljudje, naši sosedje tukaj, so, kolikor sem lahko videl po ulici, reševali, kar se je še dalo rešiti. Zato so se še vračali. S pogovorom smo jih poskusili prepričati, da to ni pametno. Ko je nato odneslo del brežine v bližini, so videli, da je konec šale. Potem so upoštevali navodila in pomagali. Razumeli so, da bo narava naredila svoje. Reševati je bilo treba tudi mačke, pse. Ena mačka je ostala ujeta in jo je zalilo, a se je, kot kaže, umaknila nekam višje in preživela. Na srečo ni bilo žrtev.

Se je med reševalnimi akcijami zgodilo kaj zanimivega, nenavadnega?

Morda bi povedal le to, da je škoda, da mora priti do takšnih nesreč, naravnih katastrof, da se vidi, kako smo vsi v skupnosti povezani. Dobesedno vsi so priskočili na pomoč in upoštevali navodila. Niti ene težave ni bilo. To me je zelo pozitivno presenetilo, kljub temu da vem, da je določenim ljudem hudo, ker so izgubili veliko ali celo vse. Ta pozitivni občutek je bil res prisoten tudi pozneje, ko smo prišli v nočno izmeno in skupaj zagrabili lopate. Ljudje, ki jih poznaš, in tisti, ki jih ne. Ni se gledalo, kdo je kdo. Če je bila potrebna pomoč, jih je bilo naenkrat 20 naokrog. Ni bilo pomembno, kdo je s kom skregan. Dobro poznam te ljudi okrog nas. Vsi smo delali.

Torej se je pokazala nesebičnost v polnem pomenu te besede?

Točno tako. Res škoda, da mora priti do takšne katastrofe, da se to pokaže.

Robert Drolc: »To je bil hudournik!«

Robert Drolc je v policiji zaposlen že skoraj vse življenje. Je karierni policist, ki se počasi spogleduje z upokojitvijo. To pomeni, da je v teku svoje delovne dobe doživel že marsikaj in se spopadel z mnogo različnimi situacijami. Na dan poplav, ki so ohromile medvoško občino, je bil dragocen član delovnega tima, ki se je pogumno zoperstavil naravi in pomagal rešiti, kar je bilo še mogoče rešiti.

Kdaj ste opazili, da ne gre za običajno deževje? Vas je hitro zaskrbelo?

To sem opazil že na poti v službo, ko se je zdelo, da voda v Hrašah (op. a.: vas na poti iz Vodic proti Medvodam) stoji že na klancu. To se doslej ni dogajalo. Vode je bilo toliko, da je bil tak seveda le občutek. Do službe sem sicer prišel dokaj normalno za močne nalive. V službi je vodja Jeseničnik takoj po odpravi opazil, da voda že prodira v garažo. Hitro smo ugotovili, da kanalete ne požirajo vode in da je bolje, da garažna vrata za njihovo zaščito kar odpremo, ker bo voda v vsakem primeru dosegla svojo višino in jih pri tem uničila. Voda je prihajala iz odtokov, kanalet. Zavedali smo se, da je ne bomo mogli zaustaviti.

Že zjutraj se je torej videlo, da bo resna težava. Ta čas je bila Sora že izven struge v Goričanah, potok, ki pride iz Ločnice pri Sori, je tudi že poplavil, tako da je bila vas Sora tudi že pod vodo, zapirali smo nekatere stranske ceste in obračali vozila. Medtem je voda v Vašah že odtekla, obenem pa je poplavilo železniški podvoz. Zdaj po ujmi se vidi, da je poškodovalo kar nekaj metrov ceste z vso pripadajočo infrastrukturo.

Potem se je začelo. Imeli smo kar precej dela, da se je preprečil promet v smeri, kjer so potekala reševanja. Videlo se je, da so ljudje skrajno neodgovorni do sebe in drugih. Nekateri kljub opozorilu niso zapustili objektov, recimo, v trgovini Mercator ljudje kljub opozorilu varnostne službe niso zapustili prostora in so kar tavali notri (op. a.: trgovski center je bil močno poplavljen). Trgovci so se zavedali, da je stanje resno, ko je voda začela poplavljati parkirišče, ljudje pa so kar vztrajali, dokler jih

Foto: Občina Medvode

Sora je svojo strugo izjemno razširila in poplavila celotno območje medvoškega nakupovalnega kompleksa, nogometnega igrišča, tržnice, knjižnice in občinske stavbe. Zaradi nevarnosti so policisti začasno zaprli tudi glavno prevozno žilo med Ljubljano in Gorenjsko, saj je voda segala že skoraj do mostu.

na koncu ni sodelavec Jeseničnik s svojo ekipo na hrbtu nosil ven. Na parkirišču je organiziral živo verigo, da so ljudem pomagali iz deroče vode. Ko je namreč Sora prestopila bregove, je voda najprej čez nogometno igrišče pritekla v bližnji podvoz. Ta je bil v desetih, 15 minutah povsem poplavljen in potem je reka drla po cestah. To je bil hudournik, ni bila voda, ki bi lepo naraščala in bila mirna. Tam je bilo zato dokaj nevarno. Če bi kdo padel in bi ga voda pobrala, bi ga odplavilo v sotočje in potem v Savo.

So bile s Savo tudi že težave ali ste pazili le na višino Sore?

Ah ne, Sava in Sora sta bili kar na približno enaki višini, kljub temu da je v nekem obdobju iz Gorenjske prihajalo bistveno več vode. Mislim, da smo okoli pol dvanajstih prek OKC-ja prejeli obvestilo, da se bo v uri in pol do dveh voda dvignila še za meter in pol do dva, ker naj bi prihajalo še toliko več vode. K sreči se to ni zgodilo. V Škofji Loki je bila tudi že resna težava z odnašanjem mostov. Pri nas je manjkalo še 20 do 30 centimetrov in bi zalilo glavno cesto, potem pa bi se širilo proti Sparu in železniški postaji na drugi strani ceste.

Ko smo videli, da je Sora že pri mostu, smo vsem možnim razpoložljivim policistom, tudi pomožnim, razdelili ključe vozil in ta umaknili na vrh medvoškega klanca. Reševali smo, kar se je pač še dalo rešiti. Predvsem vozila, ker če ostanemo brez njih, ne moremo več pomagati nikomur. Vmes smo opravljali vse intervencijske klice z gasilci in civilno zaščito. Kjer se je pojavila težava, tja smo hiteli pomagat.

Veliko je bilo radovednežev, treba je bilo iti do roba. Tisti, ki niso hoteli zapustiti hiš, tudi ko smo do njih prišli s čolni, niso hoteli ven.

Ste morali veliko ljudi reševati s čolnom?

Tukaj na Cesti komandanta Staneta v neposredni bližini občine in gor proti Donitu je bila kar precej globoka voda, enako pri blokih pred mostom levo. Okoli občine so same starejše hiše in voda jih je začela spodjedati. Odneslo je kar precejšen del dvorišč in dovozov. Kakšna hiša bi se lahko tudi pogreznila ali porušila z ene strani. Zato je bilo treba te ljudi umakniti na varno.

Foto: Dušan Krmelj

Policist Robert Drolc je policijski motor rešil pred uničenjem tako, da je pogumno zapeljal v globoko blatno vodo.

Koliko so bili ljudje pripravljeni poslušati navodila policistov? So razumeli resnost situacije, ko ste prišli do njih?

Ne vem, koliko so dojemali resnost situacije glede na to, da so v nakupovalnem središču še vedno hodili po trgovini, čeprav so stopali po vodi. Potem so le sprevideli, a je bilo že pozno, ker je bilo parkirišče že polno vode. Mislili so, da bodo rešili še vozila, a niso mogli več kaj dosti rešiti. Nekaj vozil je tako ostalo na parkirišču in jih je zalilo.

Kje na območju občine ste pomagali?

Najprej sem bil navsezgodaj zjutraj v Sori. Ko sem se peljal po cesti proti naselju, sem moral skozi železniški podvoz. Z marico sem še ravno lahko peljal skozi, a mi je bilo jasno, da bo v treh do petih minutah neprevozen, ker se je voda zelo hitro nabirala. In res je malo pozneje neki kombi ostal v vodi in so ga šele čez dva ali tri dni potegnili ven. Voznik je bil zelo nesramen do gasilcev in preostalih.

V Rakovniku je bila težava pri eni izmed hiš, ki je na polju. Tu je bilo poplavljeno celotno pritličje, do stropa in še verjetno del nadstropja. Odneslo je tudi avtodom in avto. Pred nekaj dnevi je bil v strugi še en avto, a ne vem, kako bodo prišli do njega in ga odstranili.

Zapreti je bilo treba glavni most, ki povezuje cesto med Ljubljano in

Foto: Andrej Šedej

Razdejanje v poplavljenem podvozu na cesti iz Medvod proti Škofji Loki. Voznik kombija, ki ni pravilno presodil višine vode, je z vozilom obtičal v podvozu.

Kranjem. Zaprta je bila tudi Donova cesta, to je vzporedna cesta z glavno cesto, ker je bil podvoz zalit. Kar naenkrat je tam nastala kolona. Šli smo pogledat in videli, da je ogromno tujcev z avtodomi in prikolicami. Lepo so vklopili navigacijo in šli po stranskih ulicah, kjer pa ni bilo mogoče niti obrniti. Počasi smo jih preusmerili nazaj gor in jim pokazali, kam iti, ker sami niso vedeli. Lahko bi spet vklopili navigacijo, a jim to ne bi pomagalo. Tam so res ozke ulice in se že dva osebna avta težko srečata. Edina pot je bila nazaj gor in čez Zbilje in Smlednik proti Ljubljani. Ampak tujcu težko razložiš. Imajo navigacijo in ji sledijo, ta pa jih ponovno pelje svojo pot.

Pri glavnem mostu čez Soro je malo manjkalo, da voda ni šla čezenj. Morali smo ga preventivno zapreti. Par centimetrov in bi se voda prelila. Nekaj časa se je dalo priti skozi Vaše in mimo papirnice, potem še tu ne ... Še na več mestih je bilo tako. Kdor ne pozna teh krajev, je naredil najbolje, če se je obrnil nazaj domov.

Vse se je zgodilo zelo hitro. Ko se je voda prelila čez nogometno igrišče in začela teči proti podvozu, je bilo v nekaj minutah vse poplavljeno. Malo pred tem trenutkom sem umaknil tudi svoj avto, takoj za tem pa smo odpeljali še vsa naša službena in osebna vozila. Peljali smo jih na klanec, lastnik lokalnega podjetja nam je namreč odstopil parkirišče za ograjo. Na koncu sem odpeljal gor še motor.

Pri reševanju motorja ste se precej zmočili, kajne?

Res je. Moral sem kar zakorakati v vodo. Bila mi je že čez kolena. Takoj zatem sem odpeljal še terensko vozilo znamke Toyota. Malo višje je, zato ga nisem odpeljal prej, a je bil zdaj skrajni čas. Tudi na postajo smo lahko šli tako, da smo lezli skozi okno na zadnji strani, drugače ni šlo. Postavili smo lestev in odmaknili ograjo, da smo lahko z glavne ceste prišli do naše hiše. Po vodi, seveda.

Vas je kaj zeblo? Uniforma se je kar dodobra zmočila, kajne? Pa tehnična oprema, zveze?

V navalu adrenalina ne čutiš ničesar. Samo delaš. Ko je pa mimo, pa hitro vse slečeš in oblečeš suha oblačila in čevlje. Oblačila in obutev se že operejo in posušijo, to ni težava. Vidim pa, da vsi ne razmišljajo tako. Ponovno bo nastalo veliko nepotrebnih odpadkov, ker ljudje vidijo priložnost za zamenjavo izdelkov z novimi.

Zveze se na srečo niso zmočile in smo lahko nemoteno komunicirali med potekom intervencij, se je pa malo zmočil moj telefon, ki sem ga imel v notranjem žepu, in je potreboval nekaj časa, da je ponovno začel sodelovati z menoj. Zdaj spet dela brez težav.

Bi nam zaupali kakšno iskrico? Je kdo kaj zanimivega pripomnil?

Iskrilo se je kar ves čas. Ko je Sora čez breg vdrla na Seškovo cesto (op. a.: to je cesta, na kateri ima sedež tudi medvoška policija) in pol metra visoka drla proti Ljubljani, je bilo precej nevarno. Pa vendar ... Pri svojih 56 letih sem že marsikaj doživel in se pač prilagajaš situaciji. Ampak včasih pa ne moreš razumeti, kako razmišljajo ljudje. Denimo, gre v avto z majhnim otrokom in točno proti središču, kjer je zaprto. Kar rine in rine na vse kriplje in ti pove, da mora iti v Hofer, ker nima hrane doma. Kakšen starš pa si, da nimaš hrane doma vsaj za kakšen teden in danes rineš v trgovino z otrokom v avtu, čeprav ti vse govori, da je poplavljeno na vseh koncih, kar pa še ni, pa še lahko bo?! Nekaterih ljudi res ne razumem.

Kako bi z nekaj besedami zaobjeli dogajanje tega dne?

V takih situacijah delaš vse instinktivno, nagonsko, kot se ti zdi prav. Odmisliš morebitno nevarnost. Kdor ni bil zraven, si ne more predstavljati. Po vojni so tako vsi generali. Danes je Sora ponovno prijetna, mirna, lahko pa je tudi zelo nevarna. V petek je šlo zares in reševali smo življenja ljudi ter premoženje, tako policijsko kot od občanov.

Vsaka stvar seveda prinese tudi nekaj dobrega. Tako so se spletle dodatne vezi med ljudmi, med nami in občani. Pravzaprav so se ponovno spletle vezi, ki so nekoč že obstajale. Spomnim se še, kako je slovenski narod držal s policijo in teritorialno obrambo, ko so med osamosvojitveno vojno na ceste prišli tanki. Zdaj bo seveda življenje ponovno teklo dalje in se bo to manj čutilo. Menim, da bi morali vzdrževati te povezave. Zdi se mi, da pri mladih ni nobene volje po povezovanju z ljudmi, kljub temu da je bilo zdaj veliko dokazov o pomenu sodelovanja. Na srečo smo imeli tudi nekaj mladih na praksi, da smo jim lahko pokazali, kako je, ko veš, kam se obrniti, kaj povedati, o čem se pogovarjati in kaj vprašati. Vedno je pomembno imeti stik z ljudmi. Brez tega ne moreš opravljati policijskega dela. Ljudje te morajo poznati tudi, ko nimaš na sebi uniforme. To pomeni, da imaš z njimi pristen stik.

Besedilo: mag. Nataša Podhraški, Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU

Z REŠEVANJEM LJUDI V OKOLICI POLICIJSKE AKADEMIJE POKAZALI MEDSOSEDSKO SOLIDARNOST

Poplava je močno prizadela tudi prebivalce v okolici Policijske akademije, najhuje neposredno na obeh bregovih Save. Gladina vode je po nenehnih nalivih bliskovito naraščala in nepričakovano zastrašujoče zalila dovozne poti, ceste, kleti in garaže. Ko so se ljudje zavedeli svoje ogroženosti, so takoj poiskali zatočišče. V pol ure se je tako k nam na PA zgrnila kolona okoliških vozil – mi pa smo odprli vrata in vsem omogočili parkiranje vozil na naših parkiriščih.

Foto: Žiga Planinec

Deroča Sava pri Tacenskem mostu

Foto: Žiga Planinec

Domačini – k nam se jih je v prvih urah zateklo okrog sto – so bili mokri in prezebli, nekateri brez vsega. Začutili smo odgovornost in poskrbeli zanje. V dveh skupnih prostorih smo jim ponudili tople napitke in brisače. Sproti smo jih tudi obveščali o dogajanju. Nekateri so zapustili odprte, nezaklenjene domove in jih je bilo strah za premoženje. Njihove zgodbe so bile zaznamovane z občutki strahu, negotovosti in upanja, da se bodo lahko čim prej vrnili domov, Sava pa je še naprej naraščala, kar je še povečalo našo in njihovo skrb za domove. O lastnikih zapuščenih domov smo sproti obvestili OKC GPU in PP Ljubljana Šiška ter evakuiranim ponudili psihosocialno pomoč.

Foto: Žiga Planinec

Porušena nedavno prenovljena brv čez Savo

Pomagali smo vsi!

Na PA so bili v rednem delovnem času od prvih aktivnosti dalje vključeni zaposleni Manuel Vesel, vodja Centra za raziskovanje in socialne veščine (CRSV), Cvetka Lumbar, vodja Sektorja za varovanje in podporo (SVP), policijski inšpektorji Marko Fric, SVP, Andrej Jug in Jernej Gosenar, oba Višja policijska šola (VPŠ), Žiga Planinec, CRSV, Egidij Glavič, Center za izpopolnjevanje in usposabljanje (CIU), Damir Mulalić, CIU, in višji policist Andrej Brglez, SVP. Usklajeno s PP Ljubljana Šiška smo pomagali pri evakuiranju in zavarovanju nevarnih in zalitih delov okoliških cestišč ter pri izvleki poplavljenih vozil, zavarovali smo tudi prehod legendarne tacenske brvi, ki jo je v večernih urah povsem podrla razbesnela Sava.

Voda se je razlivala že vse do nas. Na varno smo parkirali tudi naša službena vozila – za to so poskrbeli Damjan Skinder, Gregor Oražem in Erik Perušek. Skupaj z vzdrževalno službo Direktorata za logistiko (DL; veliko prizadevanje Gregorja Drnovška, Francija Jekovca in Toneta Horvata) smo pregledovali območje, odpravljali posledice neurja in polomljeno vejevje, čistili pretočne kanale in brežine ter reševali celo zbegane živali. Tudi nam je hudourniška voda s Šmarne gore preplavila kleti, Sava pa zalila prometni poligon.

Foto: Erik Perušek

Poplavljen poligon varne vožnje

Foto: Marko Fric

Predsednica republike na obisku na Policijski akademiji

V uresničevanje načrta dejavnosti ob poplavah vključeni številni zaposleni

Poveljnik Civilne zaščite (CZ) Republike Slovenije je izdal Sklep o aktiviranju Državnega načrta zaščite in reševanja ob poplavah, na podlagi tega sklepa pa je MNZ izdalo Sklep o aktiviranju Načrta dejavnosti MNZ ob poplavah. V operativni štab je bil imenovan tudi predstavnik Policije, s katerim smo na PA usklajevali aktivnosti, po urah in dnevno obveščali OKC GPU in PP Šiška ter operativno sodelovali pri evakuaciji s PGD Tacen in PGD Medvode. Pisno smo prejeli odredbe poveljstev CZ Ljubljana in Medvode, ki sta za Policijsko akademijo izdali tudi odredbi za zagotavljanje bivanja in prehrane evakuiranim s poplavljenih območij obeh občin. Namestitvene kapacitete smo načrtovali v Sektorju za varovanje in podporo PA (Gregor Oražem), sobe so pripravile zaposlene z DL MNZ (Zvonka Matečko, Silva Cerar in Sadika Muratagič). Organizacijo prehrane je prevzela vodja oddelka Monika Kovše iz DL MNZ.

Visoki obisk na Policijski akademiji

Že prvi dan so v opoldanskih urah PA obiskali minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar, minister za obrambo Marjan Šarec, generalni direktor policije mag. Senad Jušić in vodja kabineta ministra Nataša Hvala Ivančič ter v tem težkem in nepredvidljivem času izrazili popolno podporo ogroženim prebivalcem. Pohvalili so prizadevanja in aktivnosti zaposlenih na PA in DL MNZ.

V nedeljo, 6. avgusta 2023, je PA obiskala tudi predsednica države dr. Nataša Pirc Musar. Spremljali so jo mag. Robert Ferenc, namestnik generalnega direktorja policije, državna sekretarka Tina Heferle in mag. Nataša Dolenc, svetovalka predsednice RS za nacionalno varnost. Predsednica države se je želela srečati in pogovoriti z bivajočimi na PA, pa tudi z zaposlenimi, ki so na PA oskrbovali ogrožene v poplavah.

Obiski ministrov in predsednice so vsem prinesli dodatno spodbudo. Evakuirani so občutili, da njihove težave niso prezrte in da so predstavniki vlade prisluhnili njihovim potrebam. Občutili so, da jim bodo pomagali pri premagovanju težav.

Solidarnostna mreža okrepila občutek skupnosti

Na PA smo v štirih tednih, od 4. do 30. avgusta 2023, zagotovili bivanje 43 osebam. Skupaj je bilo pri nas izvedenih 231 nočitev. Od 1. do 18. septembra 2023 so bile na zaprosilo Civilne zaščite Medvode nastanjene še tri družine (osem oseb) in ena evakuirana oseba z Mestne občine Ljubljana.

Solidarnost in sodelovanje sta bila v tem času ključni vrednoti skupnosti, ki se je znala odzvati na krizo in si medsebojno pomagati. Gasilci PGD Tacen in Zgornje Pirniče so z obsežno akcijo očistili naš prometni poligon, odstranili vejevje in naplavine ter sprali blato in mulj. Mestna občina Ljubljana nam je prečistila kanale in uredila njihove brežine ob dovozni cesti.

Na PA je solidarnostna mreža okrepila občutek skupnosti in vzpostavila močno vez med ljudmi, ki so se skupaj spopadali s poplavno katastrofo. Za okoliške krajane so aktivirani policisti, še posebno dežurni policisti službe varovanja, postali dokaz sočutja in poguma. Pripravljenost, da odpremo svoja vrata, ponudimo zavetje in poslušamo zgodbe ljudi ter navsezadnje ukrepamo, je bila več kot samo profesionalna dolžnost. Bila je izkazana človečnost, ki se je dotaknila src tistih, ki so bili prizadeti.

Besedilo: Cvetka Lumbar,
Sektor za varovanje in podporo PA GPU

Foto: Marko Fric

Predsednica države se je osebju Policijske akademije iskreno zahvalila za požrtvovalno pomoč ljudem v stiski.

Foto: Marko Fric

Foto: Policijska akademija

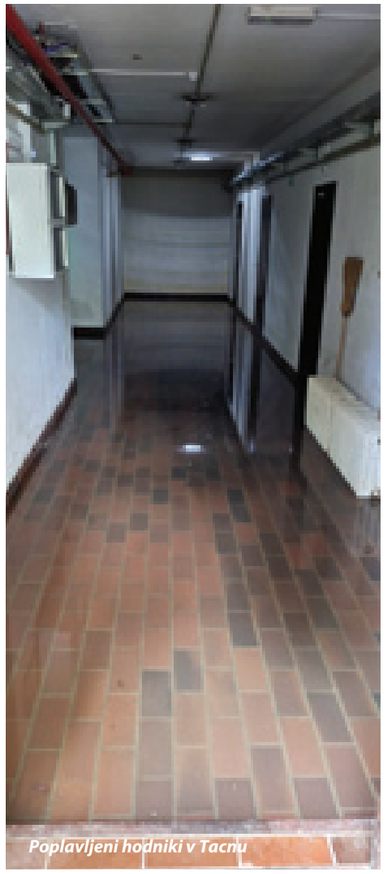

Poplavljeni hodniki v Tacnu

Foto: Cvetka Lumbar

Čiščenje poligona varne vožnje na Policijski akademiji

SVOJO VLOGO UČINKOVITO ODIGRAL TUDI DIREKTORAT ZA LOGISTIKO

Sektor za investicije in upravljanje zgradb na Direktoratu za logistiko se je odzval že isti dan ob naraščanju voda in v naslednjih dveh dneh z zagotavljanjem prisotnosti sodelavcev na lokaciji Policijske akademije v Tacnu, saj so bili v objektu Dom II nameščeni občani, katerih prebivališča so bila uničena zaradi poplav. Zagotavljali smo sprotno pripravljanje posteljnine in brisač, čiščenje sob, sanitarij, tuširnice in hodnikov ter pripravili še morebitne dodatne kapacitete, če bi bilo treba namestiti še dodatno prizadete. V prvih dneh po poplavah so bili na operativni ravni opravljeni ogled škode objektov v Tacnu ter takojšnji ukrepi za izsuševanje kletnih prostorov.

Foto: PU Ljubljana

Zaradi poplav je na številnih policijskih objektih nastala velika materialna škoda.

Foto: SVUZ DL MNZ

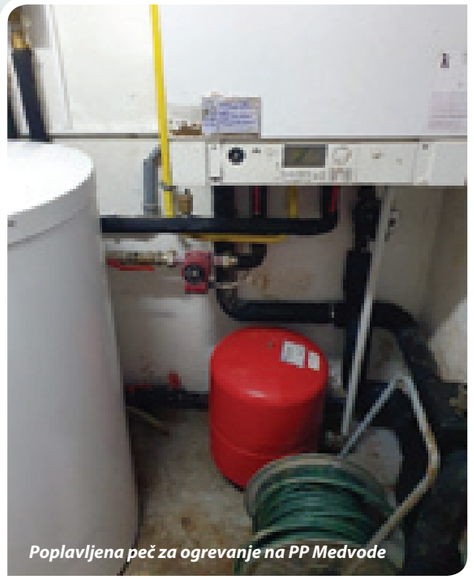

Poplavljena peč za ogrevanje na PP Medvode

Ključna naloga sektorja v naslednjih dneh in tednih je bila koordinacijska vloga pri zbiranju podatkov o škodi, ki je nastala na posameznih objektih Policije, za potrebe prijave Upravi RS za zaščito in reševanje, posredovanje podatkov Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj o škodi in intervencijskih stroških, posredovanje podatkov za pripravo vloge in izvajanje Solidarnostnega sklada EU (MDS SSEU) ter poročanje Sektorju za varnostno načrtovanje in Direktoratu za policijo in druge varnostne naloge MNZ, kamor smo poslali ovrednotene intervencijske stroške na objektih Policije zaradi poplav.

Po prejetih podatkih o škodi smo takoj pristopili k aktivnostim, pri čemer je bila poleg naročila pohištvene opreme za zamenjavo uničene kot najnujnejša prepoznana zamenjava peči za ogrevanje na Policijski postaji Medvode, ki je bila poplavljena. Takoj smo pristopili k izdelavi tehnične rešitve in priprave vseh potrebnih dokumentov za izvedbo postopkov javnega naročila in sklenitev pravne podlage s ciljem, da se menjava peči izvede še pred zimskimi meseci, najpozneje do konca oktobra.

Sektor za nastanitev in prehrano je zagotovil prehrano na območju Policijske akademije (kuhinja Tacen) prebivalcem Mestne občine Ljubljana in Občine Medvode, ki so bili evakuirani iz svojih domov, ter nekaj policistom, ki so sodelovali ob poplavah.

Zaradi nastanitve oseb, ki so ostale brez svojih domov, se je v sektorju pripravil nabor 27 primernih službenih stanovanj za vselitev po vsej Sloveniji, pri čemer je večina stanovanj v severovzhodnem delu države. Stanovanja se bodo glede na izkazano zanimanje in potrebe predala v uporabo Stanovanjskemu skladu RS skladno s sprejetim zakonom o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov. Vse aktivnosti glede dodelitve stanovanj v uporabo prebivalcem, ki so jih prizadele poplave, sicer vodi Ministrstvo za solidarno prihodnost.

Ob izjemnih avgustovskih dogodkih smo, tako kot že v preteklih situacijah (epidemija novega koronavirusa in migrantska kriza), ponovno potrdili, da vsak sodelavec s svojim strokovnim znanjem in obenem vsi skupaj zmoremo opraviti tudi najzahtevnejše naloge v kratkih časovnih rokih, ko je policiji treba zagotoviti pogoje za izvajanje njihovih nalog.

Besedilo: Alenka Lamovec Aličič, Sektor za investicije in upravljanje zgradb DL MNZ, in Borut Kermolj, Sektor za nastanitev in prehrano DL MNZ

Foto: Robert Matis

DAN SOLIDARNOSTI NA PPIU MURSKA SOBOTA

Policisti Policijske postaje za izravnalne ukrepe Murska Sobota smo se že pred določitvijo dneva solidarnosti odločili, da bomo kot prostovoljci odšli pomagat pri odpravljanju posledic zaradi poplav v Savinjski dolini.

K organizaciji je pristopila tudi sindikalna skupina PPIU Murska Sobota in tako je 14. avgusta 2023 enajst policistov skupaj s tremi prostovoljci z dvema kombijema odšlo v Nazarje.

Na zbirni točki je bilo določeno, katere objekte lahko očistimo skupaj z domačini. Tega dne je bilo na kraju ogromno ljudi. Vsi smo zavzeto pomagali domačinom, ki jih je ujma res zelo prizadela. Obenem smo se vsi prisotni zavedali, da je to komaj prva faza dolgotrajnih sanacij in da bodo domačini še več mesecev potrebovali našo pomoč in pomoč države, da bodo lahko spet normalno zaživeli.

Besedilo: Robert Matis, Policijska postaja za izravnalne ukrepe Murska Sobota

Foto: Robert Matis

POLICISTI NA MARIBORSKEM KONCU POLICIJSKE UNIFORME ZAMENJALI ZA GASILSKE

Policijska uprava Maribor je bila ena izmed tistih, ki jih poplave in plazovi niso neposredno prizadeli, a to ne pomeni, da tam zaposleni niso prispevali po svojih najboljših močeh in priskočili na pomoč vsem, ki so nujno potrebovali pridne roke in dobro srce. Tako so v svojem prostem času namesto počitka in sproščujočih poletnih aktivnosti zavihali rokave in se med drugim odeli tudi v delovna oblačila gasilcev.

Besedilo: Anita Kovačič Čelofiga, Policijska uprava Maribor

Foto: PU Maribor

Foto: Ivica Janjac

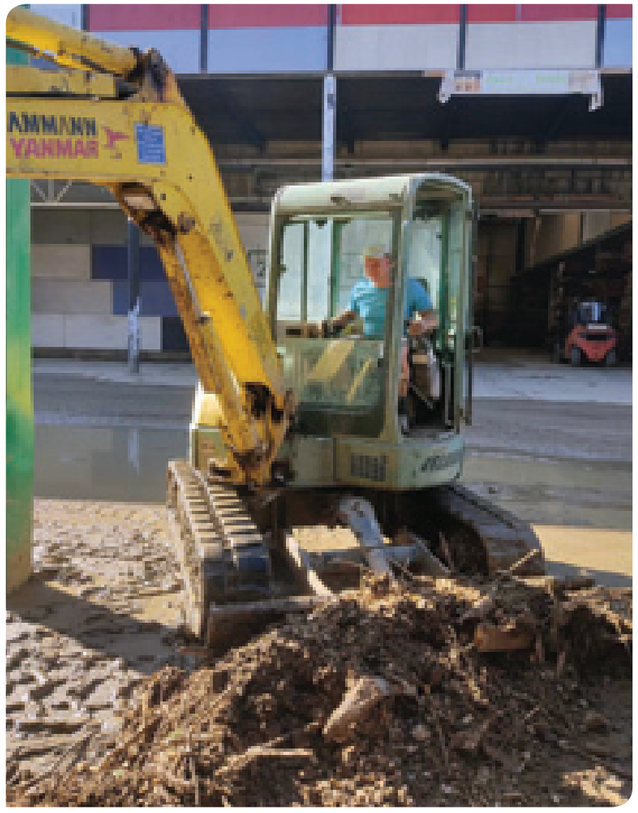

ROKAVE ZAVIHALI TUDI METLIŠKI POLICISTI

Pri odpravi posledic poplav so sodelovali tudi metliški policisti. Sedem policistov PP Metlika in vodja Službe za operativno podporo PU Novo mesto so se odpravili v Nazarje, kjer je bilo med ujmo huje prizadeto tudi eno izmed podjetij. Fantje so priskočili na pomoč utrujenim zaposlenim, ki so že vse od poplav in nanosa velikih količin materiala odstranjevali posledice divjanja narave. Kot se za prave Belokranjce spodobi, so na delovno akcijo poleg pridnih rok prinesli tudi veliko dobre volje. Zaposleni v podjetju so bili izjemno hvaležni, saj si niso predstavljali, kako bi zmogli brez pomoči. Zavzetost prostovoljcev jim je dala nov zagon. Delovno akcijo so zaključili z druženjem, ob katerem so se stkala nova prijateljstva.

Besedilo: Ivica Janjac, Služba za operativno podporo PU Novo mesto

Foto: Ivica Janjac

Foto: Ivica Janjac

Foto: Ivica Janjac

Zagnani prostovoljci iz PU Novo mesto pri delovni akciji v Nazarjah

Foto: PU Nova Gorica

Policist PP Tolmin Mitja Miklavčič je s Turističnim društvom Čezsoča priskočil na pomoč kolegici policistki Mireli Ćorić v Laškem. Z njimi so bili tudi kolegi s Postaje prometne policije Ljubljana in Generalne policijske uprave, vsi skupaj pa so vsaj deloma očistili in sanirali stanovanje, ki se je znašlo v objemu blata in poplavne vode.

ZAPOSLENI NA PU NOVA GORICA POKAZALI NESEBIČNOST IN SOLIDARNOST

Lani se je Slovenija znašla pred eno največjih preizkušenj v svoji zgodovini, ko so dve tretjini države prizadele hude poplave. Kot že velikokrat doslej se je ponovno pokazalo, da imamo Slovenci veliko srce. Tudi številni zaposleni na Policijski upravi Nova Gorica so pokazali zvrhano mero solidarnosti in na različne načine priskočili na pomoč prizadetim. V naslednjih odstavkih navajamo le nekaj takih zgodb.

Kandidat za policista na Višji policijski šoli Jernej Švab, ki trenutno opravlja prakso na PP Tolmin, je kot član prostovoljnega gasilskega društva Tolmin v okolici Luč pomagal pri čiščenju strug vodotokov, garaž in kleti ter odstranjevanju različnega nanesenega materiala.

Policist PP Tolmin Damjan Manfreda je kot član GRS Tolmin na zaprosilo GRS Škofja Loka pomagal na območju doline Sopotnice pri Škofji Loki. Njihova naloga je bila obisk zaselkov, ki so bili še popolnoma odrezani od sveta, z namenom pridobivanja informacij, kaj najbolj potrebujejo. Pri tem so organizirali tudi helikopterski prevoz mlade družine v dolino.

Kriminalistka Sektorja kriminalistične policije PU Nova Gorica Sara Kodermac se je prek družbenega omrežja Facebook pridružila skupini prostovoljcev iz Vipavske doline. Tako se je zbralo 17 dobrih ljudi, večinoma med seboj neznancev. Odpravili so se v Občino Mozirje, kjer je pet družin hvaležno sprejelo njihovo pomoč. Sara je poudarila, da je bilo dela in škode zelo veliko. Kako zelo so ljudje potrebovali pomoč in kako srčni in skromni ljudje so to, je razvidno iz SMS-sporočila, ki so ga po akciji prejeli od gospoda, ki so mu pomagali: »Hvala, ker ste. Hvala za vse. Nikoli vas ne bomo pozabili. Pridemo k vam v drugih okoliščinah. Carji ste.«

Besedilo: Simon Rosič,
Služba direktorja PU Nova Gorica

Foto: PU Nova Gorica

Kandidat za policista Jernej Švab

Policist Damjan Manfreda je odšel pomagat na območje Škofje Loke.

Foto: PU Nova Gorica

Ekipa prostovoljcev, ki se ji je pridružila kriminalistka Sara Kodermac

TUDI PRIMORCI POPRIJELI ZA LOPATE IN POMAGALI LJUDEM V STISKI

Za ilustracijo, kako srčno in požrtvovalno so se na stiske prebivalcev na nekaterih najbolj prizadetih območjih Slovenije odzvali tudi zaposleni na Policijski upravi Koper, si lahko v nadaljevanju preberete dve izkušnji.

»Ko so poplave na začetku avgusta v nekaterih delih Slovenije uničile domove in odnesle vse, v kar so ljudje vlagali vse življenje, tudi spomine, ki jih ni mogoče nadomestiti, sem si želela pomagati. Zato sem si pri očetu sposodila lopato in se priključila skupini prostovoljcev iz domačega kraja, ki se je z avtobusom odpravila v Mozirje. Ob prihodu so nam organizatorji akcije za nalogo določili čiščenje bregov reke in polj. Pobrali smo veliko naplavljenih smeti in drugega odpadnega materiala ter žagali in odstranjevali veje. Poskrbljeno je bilo za toplo malico in osvežitev s sladoledom, saj je tisti dan res pripekalo. Utrujeni, a zadovoljni, da smo lahko pomagali, smo se v poznopopoldanskih urah odpravili proti domu.

Lani so naše območje zajeli obsežni požari in na pomoč so nam priskočili prostovoljni gasilci iz celotne Slovenije. Že takrat se je pokazala enotnost in solidarnost prebivalcev naše države. Hvaležna sem, da sem bila letos tudi sama del te verige dobrih ljudi in sem lahko pomagala tistim, ki so preteklo leto pomagali nam.«

Besedilo: Ana Slavec, Sektor kriminalistične policije PU Koper

Foto: Peter Kolenc

Foto: Peter Kolenc

»Na dan solidarnosti, 14. avgusta, sem se v skupini 18 prostovoljcev, ki smo se prek Občine Divača in civilne zaščite prijavili za prostovoljno delo na poplavnem območju, udeležil delovne akcije. V skladu z načrtom civilne zaščite smo bili napoteni na območje Ljubnega ob Savinji. Po jutranji registraciji v Okonini smo bili razporejeni na delo v zaselek Struge v Občini Luče, v kraj, ki je bil med poplavami eden najbolj prizadetih. Ob prihodu v Struge nas je sprejel koordinator in nas napotil k ljudem, ki so potrebovali pomoč pri odstranjevanju naplavin okoli hiše. Vtisov ob prihodu na kraj ni mogoče strniti v nekaj stavkov. Na eni strani popolno uničenje zaselka, po sredi katerega je bil namesto regionalne ceste 15 metrov širok in nekaj metrov globok jarek, na drugi pa hvaležnost prebivalcev, ki so med poplavo v slabe pol ure ostali brez vsega. Tudi zvečer, po končanem delu, so se vtisi močno mešali – od hvaležnosti prebivalcev za naš trud do zavedanja, da je bilo opravljeno enodnevno delo le kaplja v morju,« je svoje vtise o tem kasneje zapisal Peter Kolenc iz Sektorja kriminalistične policije PU Koper.

Foto: Ana Slavec

V GOTENIŠKEM VADBENEM CENTRU PONOSNI NA SVOJEGA SODELAVCA

Izjemno ponosni smo na svojega sodelavca Antona Tomšiča, ki se je odzval klicu na pomoč sodelavcu Harizu Račiću, ki mu je poplava, medtem ko je nič hudega sluteč z družino preživljal letni dopust, uničila stanovanje in osebni avtomobil.

O nesreči sodelavca je bila seznanjena Policijska akademija, prav tako pa tudi Sektor za oskrbo Gotenica, zato so se na različnih mestih začela zbirati finančna sredstva, ki so mu bila izročena ob prvi primerni priložnosti. Toda Anton Tomšič se s tem ni zadovoljil in je v svojem domačem okolju začel humanitarne aktivnosti, ki so prekosile vse dotedanje. Že v nekaj dneh je Harizu pripeljal nov pralni stroj in mu zagotovil večjo količino hrane, predvsem pitne vode, nekaj doniranega denarja sovaščanov in pripomočkov za osebno higieno. Vse to mu je tudi osebno dostavil. Priskrbel mu je tudi rabljeno hladilno omaro in sušilni stroj. Poleg tega je navezal stik z Andrejem Janežičem iz Dvora pri Žužemberku in posledica tega je bila, da je slednji policistu daroval rabljen osebni avtomobil. Donator je policistu v nadaljevanju uredil tudi tehnični pregled vozila, registracijo in prepis vozila, za povrh pa mu natočil še poln rezervoar goriva.

Anton se pri tem ni ustavil. Kmalu je navezal stik s Florijanom Štularjem, uslužbencem Direktorata za logistiko MNZ, ki mu je poplava prav tako uničila domovanje. Anton mu je skupaj s sodelavcem Dušanom Zoretom priskočil na pomoč pri odpravi posledic. Ob pomoči drugih je oškodovanemu zagotovil nekaj najnujnejših potrebščin, predvsem vode, in manjšo vsoto denarja. V nadaljevanju mu je dostavil tudi prikolico drv, saj mu je voda odnesla več kot polovico drv za zimovanje. Poskrbel je tudi za to, da je bil Florijanu podarjen osebni avtomobil, zanj pa je plačal prepis, saj je družini Štular povodenj uničila oba osebna avtomobila.

Vodja Centra za izpopolnjevanje in usposabljanje na Policijski akademiji Peter Kotar in vodja Vadbenega centra Vinka Beznika Gotenica Borut Nemanič sta se Antonu Tomšiču in donatorju Andreju Janežiču zahvalila za vso opravljeno delo in izkazano pomoč.

Antona je pri njegovih dobrodelnih dejanjih vodilo prepričanje, da mora pomoč takoj priti do osebe, ki jo potrebuje, to pa je malo težje, če poteka prek posrednikov in različnih institucij. Njegovo ravnanje izkazuje nesebično humanitarno pomoč, ki nam je lahko vzor in navdih, kaj pomeni kolegialna pomoč takrat, ko jo nekdo potrebuje. Tako v goteniškem vadbenem centru kot na celotni Policijski akademiji smo izjemno ponosni nanj.

Besedilo: Borut Nemanič, Vadbeni center Vinka Beznika Gotenica PA GPU

Foto: VCVB Gotenica

Anton Tomšič je samoiniciativno in nesebično pomagal sodelavcu Harizu Račiću ...

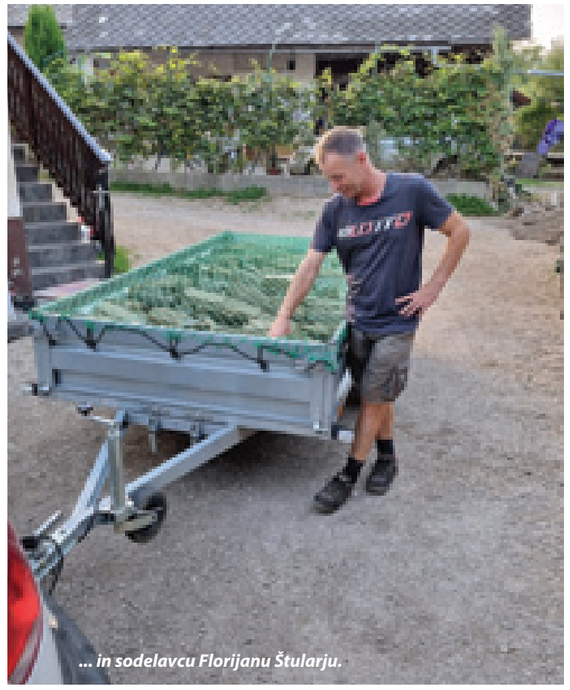

Foto: VCVB Gotenica

... in sodelavcu Florijanu Štularju.

KLICNI CENTER 114 UPRAVIČIL SVOJ POMEN

Ko je vlada na začetku septembra lani ustanavljala klicni center za pomoč oškodovanim v poplavah, sem med drugimi pripadniki policije tudi sam prejel predlog za vključitev v to skupino.

Na intenzivnem, samo enodnevnem usposabljanju se nas je s številnih ministrstev in iz drugih državnih ustanov zbralo okrog 60. Predstavljeni način dela je nekatere nagovoril bolj, druge manj, od 6. septembra dalje pa je šlo zares. Približno 15 nas je vsak dan sprejemalo klice z najrazličnejšimi vprašanji. Najprej je bila to osnovna informacija o evidentiranju škode, načinu izpolnjevanja potrebne dokumentacije in možnosti konkretne pomoči (denimo sušilne naprave, krma za živino in začasna nastanitev), nato pa je bilo zanimanje čedalje bolj usmerjeno; ljudje so se zanimali za obračun porabe električne energije, vire materialne in finančne pomoči in za čimprejšnjo sanacijo objektov, cest in vodotokov. Posebna težava so bili plazovi, ki so ogrožali posamezne hiše ali kar cela naselja.

Pri vsej pestrosti zastavljenih vprašanj se je izkazovala zlasti velika potreba po pogovoru. Telefonski pogovori so bili daljši, trajali so tudi pol ure in več, sogovorniki (predvsem starejši) pa so izražali veliko hvaležnost za izkazano pozornost, za to, da smo poslušali njihove tegobe. Nekateri od sodelavcev v klicnem centru so spoznali, da jih tak način dela zelo obremenjuje in ne zmorejo več opravljati te naloge. Vsakdo od nas je namreč ob delu v klicnem centru ohranil še svoje poklicno delo v matični službi, kjer je tempo dela prav tako zahteval celega človeka.

Klici so prešli tudi v obiske in pogovor z oškodovanimi

Iz vladne službe za obnovo smo prejeli zaprosilo, da opravimo obisk in pogovor s tistimi oškodovanci, ki so utrpeli največjo škodo. V 15 občinah je bilo teh družin več kot 80 in vsako izmed njih smo obiskali ter se z njimi pogovorili. Tako smo zbrali zelo pomembne informacije, ki so pomagale pri določanju obsega in dinamike pomoči pri obnovitvenih delih. V zadnjem mesecu preteklega leta smo na pobudo državne tehnične pisarne in službe za obnovo opravili tudi pogovore z vsemi gospodinjstvi, ki bodo morala svoje objekte zapustiti in se preseliti drugam. Pogovori so obsegali ne le obvestilo o selitvi, ampak tudi predstavitev postopka za vrednotenje objekta in možnosti izbire glede preselitve. Vsakega lastnika smo zaprosili tudi za njegove predloge in navedbo prednostnih želja (to so bili zlasti šolski okoliš, infrastruktura in zaposlitveni pogoji). Na podlagi tega je bil na začetku leta 2024 objavljen seznam objektov, iz katerih se bo treba izseliti.

Tudi to je bila dodatna naloga in med njenim izvajanjem je delo klicnega centra potekalo z vso intenzivnostjo. Do konca leta 2023 smo odgovorili na več kot 5000 telefonskih vprašanj, za vsaj polovico odgovorov pa je bilo treba pridobiti strokovne informacije iz enega ali več resorjev.

Delo v klicnem centru še ni končano

Naše delo bo z nezmanjšano intenzivnostjo potekalo tudi (vsaj) v prvi polovici leta 2024. Dosedanje izkušnje so namreč pokazale, da je prav med pripadniki policije (in tudi vojske) veščina tovrstnega dela najbolj prisotna, zato se klicni center odločevalcem na MNZ in v Policiji zahvaljuje za razumevanje in podporo pri usmerjanju strokovno usposobljenih in primerno pripravljenih pripadnikov k temu delu.

V tem času smo naleteli na nešteto dogodkov in zgodb, ki so se nam neizbrisno vtisnili v spomin, nekateri s pretresljivo vsebino, drugi spet kot dokaz iznajdljivosti in volje do življenja. Kar pogosto je pogovoru sledila tudi iskrena zahvala ali vsaj pogled, ki je to izražal.

Sodelavci centra otroke, prizadete v ujmi, razveselili z obiskom Miklavža

S sodelavci v klicnem centru smo se odločili, da bi otrokom iz tistih vasi, ki jih je ujma najbolj prizadela, polepšali katerega izmed dolgih zimskih večerov, in kaj bi lahko bilo primerneje za to kot obdarovanje svetega Miklavža. Zbrali smo nekaj priboljškov, od dobrih ljudi pridobili drobna darilca in pripravili primerno igrico, s katero smo nagovorili otroke v treh farah Zgornje Savinjske doline. V treh večerih se je tako zbralo okrog 270 otrok. Iskrice v očeh in nasmejani otroški obrazi so zares nekaj najlepšega in to nam je vlilo dodatne motivacije za naše delo ter poplačalo ves naš trud.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil službam MNZ in Policije, ki so prav tako prispevale za Miklavžev koš. Naslednje besede naj bodo moje sporočilo notranji in zunanji javnosti: dobro je delati dobro in največ ima tisti, ki zmore dajati!

Besedilo: Janez Jona Vene, Center za raziskovanje in socialne veščine PA GPU

Foto: Janez Jona Vene

S HUMANITARNIM PROJEKTOM DAM ZA DOM POKAZALI SOLIDARNOST DO SODELAVCEV, PRIZADETIH V POPLAVAH

Poplave so za seboj pustile razdejanje neslutenih razsežnosti, ki ni prizaneslo niti zaposlenim na Ministrstvu za notranje zadeve, v Policiji in na Inšpektoratu RS za notranje zadeve. Več deset naših sodelavk in sodelavcev je utrpelo veliko premoženjsko škodo, mnogi so tako rekoč ostali brez vsega, kar so dolga leta gradili.

Foto: SOJ MNZ

Zato smo se v Policiji, na notranjem ministrstvu in inšpektoratu povezali s Policijskim sindikatom Slovenije in Sindikatom policistov Slovenije ter Mednarodno policijsko zvezo – IPO, Sekcija Slovenija, Zvezo policijskih in veteranskih društev Sever, Zvezo klubov upokojenih delavcev Ministrstva za notranje zadeve Maksa Perca Slovenije, Društvom kriminalistov Slovenije, Združenjem policijskih šefov Slovenije, Dobrodelnim društvom Modra družina in Motorističnim klubom Blue Knights Slovenia I ter pripravili humanitarni projekt z naslovom Dam za dom, pri katerem smo sodelovali z eno najbolj prepoznavnih človekoljubnih organizacij pri nas, tj. Zvezo prijateljev mladine Slovenije.

Ob začetku projekta sta se minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar in generalni direktor policije mag. Senad Jušić sestala s predstavniki obeh policijskih sindikatov in sedmih stanovskih organizacij. S tem projektom smo se prvič v zgodovini povezali vsi in s tem pokazali enotnost in veliko srce. K sodelovanju smo povabili vse zaposlene, da so lahko prostovoljno prispevali po svojih najboljših močeh. Tako smo prizadetim sodelavkam in sodelavcem pomagali obnoviti tisto, kar je ujma odnesla, in jim hkrati sporočili, da v teh težkih razmerah niso sami. Dvomesečno zbiranje finančne pomoči je obrodilo sadove – na transakcijskem računu Zveze prijateljev mladine Slovenije se je za ta namen zbralo 42.808,28 evra. Sredstva smo nato razdelili med naše sodelavce in vsaj malo omilili njihovo stisko.

Besedilo: Služba za odnose z javnostmi MNZ

Foto: LPE

KAJ SMO SPOZNALI MED POPLAVNO PREIZKUŠNJO, KI NAS JE PONOVNO IN ŠE MOČNEJE POVEZALA

Katastrofalna ujma, ki je povzročila toliko škode in skrbi, je torej kljub vsemu slabemu, kar se je zgodilo, vendarle prinesla tudi nekaj pozitivnega. Razkrila je, kako pomembno je medsebojno sodelovanje, pomoč. Kako pomemben je pristen stik s človekom. Kako pomembno se je zanesti na drugo osebo. Ta občutek povezanosti in združenosti za višji cilj, o katerem so govorili številni povprašani policisti, je namreč nekoč že obstajal, a se je v naglici sodobnega življenja razblinil in odrinjen nekje v zadnji kotiček naše zavesti čakal, da ponovno privre na plano. Ne pustimo, da ponovno zdrsne v pozabo, ampak ga ohranimo pri sebi!

PREISKOVANJE KORUPCIJSKIH KAZNIVIH DEJANJ

UČINKOVITO ZATIRANJE KORUPCIJE

MORA BITI V FINANČNEM INTERESU SLOVENIJE IN EVROPSKE UNIJE

DR. DAVID SMOLEJ

Korupcija je pojav, ki spremlja zgodovino človeštva, saj nobena družba nikoli ni bila imuna proti korupcijskim dejanjem, kot so podkupovanje, klientelizem in nepotizem. Razlike so bile vedno le v stopnji njihove sprejemljivosti in zaznavanju, kaj se šteje za koruptivno in kaj ne. V nadaljevanju bomo razložili definicijo korupcije in razvoj korupcijskih kaznivih dejanj v novejši zgodovini. Predstavili bomo tudi aktivnosti slovenske policije na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja korupcijskih kaznivih dejanj, ki spada med naša prednostna delovna področja prav zaradi velike posredne in neposredne gospodarske škode, ki jo ta dejanja povzročajo, poleg tega pa tudi spodkopavajo verodostojnost in ugled javnih institucij in tako škodijo družbi kot celoti. Zdaj, v popoplavnem obdobju, v času velikih infrastrukturnih projektov države, ki sami po sebi pomenijo veliko tveganje za korupcijo, mora biti delo policije še bolj proaktivno.

Foto: Depositphotos

UVOD

Beseda korupcija se v Sloveniji in svetu pogosto uporablja, saj je boj proti korupciji pomemben element političnih razprav in družbene ozaveščenosti. Zgodovina korupcije sega v obdobje antike, ko so se pojavili primeri korupcije med vladarji, uradniki in vojskovodji. Tudi Rimsko cesarstvo ni bilo imuno proti koruptivnim praksam, v srednjem veku pa so bili predvsem fevdalni sistemi povezani s koruptivnimi praksami, pri katerih so se vladarji in plemiči okoriščali na račun drugih.

Zaradi različne kulture, zgodovine in praks je percepcija korupcije v različnih državah različna, v nekaterih je ta bolj sprejemljiva, v drugih manj in se spreminja z različnimi časovnimi obdobji. Zato Vargas-Hernandez (2009) trdi, da je lahko dejanje v nekem okolju ocenjeno

Foto: Andraž Šegš

»Učinkovito preiskovanje korupcijskih kaznivih dejanj in hiter kazenski postopek dajeta javnosti najmočnejše sporočilo, da sistem deluje transparentno in učinkovito ter da deluje pravna država,« je minister Boštjan Poklukar poudaril na okrogli mizi z naslovom Korupcijska tveganja pri izvajanju ukrepov za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov, ki smo jo v Policiji organizirali decembra 2023.

kot koruptivno, v drugem okolju pa normalno in sprejemljivo. Tako lahko rečemo, da stopnjo deviantnosti korupcije regulira družba, ki sprejemljivost nekega dejanja določa glede na okoliščine in moralo v družbi, kar, kot pravi Genaux (2004), ustreza izvornemu pomenu korupcije iz obdobja antike.

DEFINICIJA KORUPCIJE

Pravni viri, kot sta Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (2011) in Resolucija o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji (2004), korupcijo opredeljujejo kot vsako »kršitev dolžnega ravnanja uradnih oziroma odgovornih oseb v javnem ali zasebnem sektorju, kot tudi ravnanje oseb, ki so pobudniki kršitev, ali oseb, ki se s kršitvijo lahko okoristijo, zaradi neposredno ali posredno obljubljene, ponujene ali dane oziroma zahtevane, sprejete ali pričakovane koristi zase ali za drugega«. Podobno korupcijo definirata Shleifer in Vishny (1993), in sicer jo opredeljujeta kot izkoriščanje vladnih uslužbencev in premoženja za osebni dobiček.

Definicijo korupcije najdemo tudi v različnih mednarodnih pogodbah. Na primer Civilnopravna konvencija o korupciji (Civil Law Convenction on Corruption, 1999) korupcijo definira kot zahtevanje, ponujanje, dajanje ali sprejemanje nedovoljene koristi ali obljube, ki vpliva na dolžno ravnanje prejemnika podkupnine.

PRAVNA IN INSTITUCIONALNA UREJENOST KORUPCIJE V SLOVENIJI

V Sloveniji smo prvi sistemski zakon s področja korupcije dobili leta 2004. Gre za Zakon o preprečevanju korupcije (2004)[1], posledica tega pa je bila tudi ustanovitev Komisije za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju: KPK) v vlogi neodvisnega in samostojnega državnega organa.

Glavna naloga KPK je preventivna. Njene glavne zadolžitve so tako zaščita prijaviteljev, ugotavljanje nasprotja interesov, nezdružljivosti funkcij, dolžnosti prijave premoženjskega stanja in lobiranja, priprava podlag za krepitev integritete, analiza podatkov o stanju korupcije v Sloveniji in drugo.

KPK nima izvršilnih pooblastil v smislu preiskovanja kaznivih dejanj korupcije, če pa ugotovi sume kaznivih dejanj, zadeve odstopi policiji ali tožilstvu.

Standardi o ugotovljenih sumih kaznivih dejanj pri KPK so nižji, kot so standardi policije za podajo kazenske ovadbe, zato prihaja do velikih razlik med številom primerov, ki jih KPK letno pošlje policiji, in številom primerov, ki jih policija v obliki kazenskih ovadb pošlje tožilstvu. Zaradi preventivne vloge, ki jo na področju korupcije opravlja KPK, lahko rečemo, da ta obravnava korupcijo v t. i. širšem smislu, pri čemer je policija pristojna za obravnavo korupcije v ožjem smislu, kar pomeni obravnavo korupcijskih kaznivih dejanj, inkriminiranih v Kazenskem zakoniku (2012).

[1] Danes je to Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije.

Foto: Depositphotos

PODROČJA JAVNEGA ŽIVLJENJA V SLOVENIJI, KJER SO TVEGANJA ZA KORUPCIJO NAJVEČJA

V zadnjem obdobju so bila največja korupcijska tveganja zaznana na področju javnih pooblastil, bančnega sistema, zdravstva skupaj s farmacevtskimi omrežji, energetike, voznikov, javnih naročil, sistema upravljanja gospodarskih družb s kapitalskimi naložbami države, načrtnega neupravičenega izrabljanja evropskih sredstev in drugod.

RAZVOJ KORUPCIJSKIH KAZNIVIH DEJANJ V SLOVENSKEM PROSTORU IN SLOVENSKI KAZENSKI ZAKONODAJI

V Kazenskem zakoniku (2012) ne najdemo besede korupcija, najdemo pa različna kazniva dejanja, ki jih uvrščamo v korupcijska kazniva dejanja. Omenili smo že, ima korupcija dolgo zgodovino, zato tudi korupcijska kazniva dejanja v kazenski zakonodaji niso nekaj, kar bi implementirali z vstopom v EU ali podpisom katere od mednarodnih pogodb, ampak so svoje mesto v kazenski zakonodaji našla že precej prej.

Za potrebe tega prispevka pregled začenjamo s povojnim jugoslovanskim Kazenskim zakonikom iz leta 1951, ki je zakonodajo na tem področju postavil na evropsko raven. Takratni zakon je vseboval pet korupcijskih kaznivih dejanj, in sicer: kršitev proste odločitve volivcev, zloraba uradnega položaja ali pravic, nezakonito posredovanje, jemanje podkupnine in dajanje podkupnine.

Leta 1977 je Slovenija s Kazenskim zakonikom SR Slovenije prvič dobila svoj kazenski zakonik, v katerem sta bili dodani še dve korupcijski kaznivi dejanji, in sicer neupravičeno sprejemanje daril in dajanje daril. V nasprotju z republiškim zakonom pa v zveznem Kazenskem zakoniku SFRJ (1976) najdemo le dve korupcijski kaznivi dejanji (zloraba uradnega položaja in jemanje podkupnine), ki sta bili po 281. členu Ustave SFRJ izrecno v pristojnosti federacije (Bavcon et al., 2011; Bavcon, 1976).

Leta 1994 je bila sprejeta nova slovenska kazenska zakonodaja, ki pri korupcijskih kaznivih dejanjih ni prinesla veliko sprememb, dodano je bilo le kaznivo dejanje sprejemanja podkupnine pri volitvah. Večje razlike se pojavijo pri predpisanih kaznih, ki so bile z novim zakonom milejše. S poznejšimi novelami so bile uvedene spremembe, ki se nanašajo na inkriminiranost pridobitve tudi nepremoženjske koristi, kaznivost nepravega vnaprejšnjega podkupovanja, kaznivost v primeru, če uradna oseba ne opravi dejanja, ki bi ga morala opraviti, ipd. (Novela KZ-A, 1999).

Spremembe KZ-B (2004) se navezujejo na kaznivost sprejema ponudbe ali obljube nedovoljene koristi pri kaznivih dejanjih nedovoljenega sprejemanja daril in sprejemanja daril za nezakonito posredovanje. Besedi neupravičeno in nesorazmerno darilo sta bili zamenjani s splošnim izrazom nedovoljeno darilo. Poznejše spremembe se navezujejo še na določene spremembe sankcij, oblike kaznivih dejanj in druge redakcijske popravke. Glede na trenutno zakonodajo lahko rečemo, da imamo v Kazenskem zakoniku opredeljenih osem korupcijskih kaznivih dejanj, in sicer:

- kršitev proste odločitve volivcev (151. člen),
- sprejemanje podkupnine pri volitvah (157. člen),
- nedovoljeno sprejemanje daril (241. člen),
- nedovoljeno dajanje daril (242. člen),
- jemanje podkupnine (261. člen),
- dajanje podkupnine (262. člen),
- sprejemanje koristi za nezakonito posredovanje (263. člen) in
- dajanje daril za nezakonito posredovanje (264. člen),

ter dve kaznivi dejanji z elementi korupcije:

- zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic (157. člen) in
- zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti (240. člen).

Preiskovanje korupcijskih kaznivih dejanj pogosto preseže meje države, zato se srečamo z mednarodnim elementom, ki zaradi različne urejenosti kazenske zakonodaje v državah članicah EU privede do barier in oteženega preiskovanja.

Dejstvo je, da proti korupciji ni imuna nobena država, zato tudi EU temu področju namenja posebno pozornost. Tako je Evropska komisija maja 2023 predstavila vrsto predlogov za nove in okrepljene protikorupcijske ukrepe tako na nacionalni ravni kot na ravni EU. Med drugim je objavila predlog nove direktive za boj proti korupciji, ki bi v EU poenotila pravila na področju boja proti korupciji. To bo pomenilo, da se bodo kazniva dejanja korupcije na ravni EU na podlagi te direktive po sprejetju in implementaciji v nacionalno zakonodajo poenotila. Predlog direktive vključuje tudi nekatera nova kazniva dejanja korupcije, kot je denimo neupravičeno bogatenje s korupcijo.

AKTIVNOSTI SLOVENSKE POLICIJE NA PODROČJU BOJA ZOPER KORUPCIJO

Slovenska policija si že več let prizadeva s svojimi pooblastili učinkovito delovati na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja korupcijskih kaznivih dejanj, ki so posledica netransparentnosti in slabe integritete tako v javnem kot tudi v zasebnem sektorju. Predvsem v javnem sektorju imata integriteta in transparentnost javnih uslužbencev pomembno vlogo, da se uspešno odkrivajo/prijavljajo kazniva dejanja in s tem vzpostavlja trajnostna ničelna toleranca do korupcije in drugih odklonskih dejanj.

Zato je ena od ključnih prioritet krepitev medinstitucionalnega sodelovanja predvsem z organi, ki so glede na pretekle izkušnje bolj izpostavljeni korupcijskim tveganjem. Krepitev medinstitucionalnega sodelovanja poteka prek skupnih izobraževanj in sestankov. Boj proti korupciji spada tudi v kontekst varovanja finančnih interesov Slovenije in EU, saj se s korupcijskimi dejanji pogosto omogoča izvršitev drugih kaznivih dejanj, izkrivlja konkurenca in zmanjšuje zaupanje v pravno državo.

V času gospodarske rasti se posledično srečujemo z okrepljenimi investicijami v državnem in gospodarskem sektorju, kjer se korupcija uporablja za lažje izvrševanje različnih kaznivih dejanj tako zoper gospodarstvo kot tudi zoper uradno dolžnost in javna pooblastila. V dosedanjih preiskavah, predvsem v okviru preiskave drugih kaznivih dejanj, je bilo ugotovljeno, da je zlasti v gospodarskem in javnem sektorju veliko primerov korupcijskih ravnanj, za katera je značilen prodor korupcijskih praks na različna področja.

STATISTIČNI PODATKI OMOGOČAJO LE DELNI VPOGLED V PROBLEMATIKO

Slovenska policija je v letu 2023 obravnavala 107 korupcijskih kaznivih dejanj, največ zoper uradno dolžnost, javna pooblastila in sredstva. Podatki za desetletno povprečje kažejo, da policija povprečno letno obravnava 145 kaznivih dejanj.

V letu 2023 je obravnavala 92 kaznivih dejanj z elementi korupcije, desetletno povprečje pa znaša 85.

Preiskovanje in dokazovanje korupcijskih kaznivih dejanj je kompleksno, preiskava posameznega primera pa lahko traja tudi več let. Zato nam prikaz obravnavanih kaznivih dejanj v enem letu ne da pravega prikaza stanja na tem področju in je bolj verodostojen podatek povprečje desetih let.

Prav tako le statistični podatki ne pokažejo realnega stanja oziroma uspešnosti policije pri preiskovanju korupcije. Poleg statistike je namreč pomembna okoliščina tudi vsebina obravnavanih primerov. Pri tem se lahko poudari, da so bili v zadnjem obdobju obravnavani tudi težji primeri korupcije, denimo na področju javnih naročil, upravljanja javnega premoženja in gospodarskega poslovanja v gradbeni dejavnosti, pri čemer so bili za preiskavo med drugim uporabljeni tudi prikriti preiskovalni ukrepi, ki tako po zahtevnosti izvajanja kot po intenzivnosti posega v človekove pravice spadajo med najtežja policijska pooblastila.

ZARADI SPECIFIČNOSTI KORUPCIJE STA NJENO ODKRIVANJE IN PREISKOVANJE ŠE POSEBNO ZAHTEVNI

Zaradi naglo spreminjajočih se okolij so osumljenci med seboj velikokrat povezani tudi v mednarodnem prostoru, po drugi strani pa svoje operacije izvajajo relativno neodvisno ali celo izolirano, kar pomeni oteženo odkrivanje korupcijskih kaznivih dejanj.

Korupcijska kazniva dejanja so posebna predvsem v tem, da med akterji nimamo tako imenovane žrtve oziroma oškodovanca, kot je značilno za druga kazniva dejanja. Vsi udeleženci pridobijo korist. Denimo dajalec podkupnine dobi neko storitev javnega uslužbenca, ta pa s podkupnino pridobi boljši materialni položaj, zaradi česar nihče nima interesa za prijavo policiji ali drugim organom. Na drugi strani izven kroga akterjev korupcija povzroča materialno škodo državi, gospodarskim družbam in posameznikom.

Zato mora policija delovati proaktivno in sama odkrivati korupcijska kazniva dejanja. To potrjuje tudi podatek, da je v letu 2023 policija z lastno dejavnostjo odkrila približno 95 odstotkov vseh evidentiranih korupcijskih kaznivih dejanj. Kot smo že omenili, korupcijska dejanja potekajo v precej zaprtem krogu, zato se v večini primerov za zbiranje dokazov uporabljajo prikriti preiskovalni ukrepi, ki so pogosto edino učinkovito orodje za zbiranje dokazov v predkazenskem postopku.

Tudi minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar je v skladu s svojo politično zavezo 21. februarja 2023 podpisal usmeritve in obvezna navodila Policiji za prednostno obravnavo korupcijskih kaznivih dejanj. Iz usmeritev izhaja, da naj policija takoj okrepi aktivnosti za odkrivanje kaznivih dejanj z elementi korupcije in njihovih storilcev na vseh organizacijskih ravneh. Tako se izvajajo tudi preventivne aktivnosti in aktivnosti za popolnitev prostih delovnih mest v enotah, ki preiskujejo korupcijo. V okviru izdaje usmeritev in obveznih navodil je bil poudarjen zlasti pomen učinkovitega proaktivnega dela policije in odkrivanja tveganj na področjih, kot so večje investicijske naložbe in projekti.

Foto: osebni arhiv avtorja

V triletnem projektu Podpora EU za vladavino prava (angl. The EU Support to the Rule of Law), ki ga za doseganje reform na področju notranjih zadev v Severni Makedoniji financira Evropska unija, aktivno sodeluje tudi slovenska policija. Eden ključnih stebrov makedonskega približevanja standardom EU v boju proti organiziranemu kriminalu je prav učinkovito preprečevanje in odkrivanje korupcije. Nosilci projektnih protikorupcijskih aktivnosti iz slovenske policije so Robert Šplajt, vodja komponente 2 (drugi z leve), mag. Mojca Kuzmički, dolgoročna strokovnjakinja za korupcijo in pranje denarja (prva z desne), in dr. David Smolej, kratkoročni strokovnjak za področje korupcije (drugi z desne), na fotografiji na enem od sestankov s predstavniki makedonske policije.

Zato je policija že izvedla določene preventivne aktivnosti, ki bi lahko vodile v proaktivno odkrivanje korupcijskih kaznivih dejanj. Ena od takih nedavnih aktivnosti je bila organizacija okrogle mize na temo korupcijskih tveganj pri obnovi po poplavah in plazovih iz avgusta 2023, za kar bo namenjenih več milijard evrov sredstev, prav tako pa policija aktivno sodeluje pri izvajanju delavnic za ozaveščanje in prepoznavo korupcijskih tveganj in kaznivih dejanj v okviru porabe sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Veliko finančnih sredstev ter stik javnega in zasebnega sektorja, ki bo ključen pri izvedbi obnove po poplavah in plazovih, zato samo po sebi pomeni veliko korupcijsko tveganje.

SKLEP

Ugotovili smo, da korupcija ni pojav, ki bi se začel pojavljati v obdobju moderne zgodovine, ampak ima svoje korenine v času antike. Pristopi preiskovanja in inkriminacija določenih vedenj so se z leti spreminjali in se še vedno spreminjajo, na to pa imata velik vpliv predvsem družba in njena percepcija legitimnosti določenih oblik vedenja. Za slovensko policijo je to eno od prioritetnih področij dela, saj ima korupcija posredne in neposredne negativne učinke na družbo in njeno blaginjo. Z veliko strateškimi aktivnostmi so bila opredeljena področja tveganja za korupcijo, ki pa se z leti spreminjajo.

Eno od trenutno najbolj težavnih področij so zagotovo veliki infrastrukturni projekti, kamor uvrščamo tudi obnovo po poplavah. Taktika in metodika delovanja policije se prilagajata spreminjajočim se trendom delovanja storilcev. Na podlagi ugotovljenih pomanjkljivosti v zakonodaji podajamo predloge za spremembe. Dobre prakse delovanja pridobivamo tudi od kolegov iz tujine in hkrati svoje znanje delimo z drugimi deležniki. Trenutno denimo slovenska policija aktivno sodeluje pri podpori Severni Makedoniji pri njenem približevanju standardom EU, pri katerih je protikorupcijski okvir eden od ključnih stebrov. Na področju boja proti korupciji je tako pomembno zavedanje, da smo le z okrepljenim sodelovanjem, dobrim znanjem in ustreznim številom preiskovalcev lahko še uspešnejši.

Foto: osebni arhiv avtorja

Slovenski veleposlanik v Skopju Gregor Presker, dolgoročna strokovnjakinja mag. Mojca Kuzmički in kratkoročni strokovnjak dr. David Smolej

VIRI IN LITERATURA

1. Bavcon, L., Šelih, A., Korošec, D., Ambrož, M., in Filipčič, K. (2011). Kazensko pravo. Splošni del (5. izd.), Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
2. Bavcon, L. (1976). Nekatere značilnosti kazenskega zakona SFRJ. Kazenski zakon Socialistične federativne republike Jugoslavije. Ljubljana: ČZ Uradni list SRS 1976, str. 15–42.
3. Civil Law Convenction on Corruption. (1999). Strasbourg: Group of States Against Corruption. Pridobljeno na http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/173.htm.
4. Genaux, M. (2004). Social science and the evolving concept of corruption. Crime, law and Social Change, 42 (1), 13–24. Pridobljeno na http://link.springer.com/article/10.1023%2FB%3ACRIS.0000041034.66031.02#page-1.
5. Kazenski zakonik. (2012). Uradni list RS (50/12).
6. Resolucija o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji. (2004). Uradni list RS (85/04).
7. Shleifer, M., in Vishny, R. W. (1993). Corruption. Quarterly Journal of Economics 108 (39), 599–617.
8. Vargas-Hermandez, J. G. (2009). The Multiple Faces Of Corruption: Typology, Forms and Levels. Pridobljeno na http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1413976.
9. Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije. (2011). Uradni list RS (69/11).

Besedilo: dr. David Smolej, Oddelek za korupcijo v Sektorju za gospodarsko kriminaliteto UKP GPU

PREISKOVANJE PRANJA DENARJA

SVETOVNA TRGOVINA Z DIAMANTI – PRILOŽNOST ZA KRIMINALCE, IZZIV ZA PREISKOVALCE

DR. BOJAN GERŠAK

Trgovina z diamanti je precej kompleksen globalni fenomen. Njene značilnosti in pojavne oblike se lahko zelo razlikujejo, saj obsegajo tako rudarjenje v afriških državah in brušenje v Aziji kot trgovanje v Evropi, ZDA in na Bližnjem vzhodu. Za trgovino z diamanti (ta na letni ravni znaša skoraj 300 milijard ameriških dolarjev) so značilne zelo velike transakcije, s čimer se ponuja veliko priložnosti za kriminalna dejanja. Diamanti so tako tudi sredstvo za izvrševanje kaznivega dejanja pranja denarja.

Foto: Depositphotos

Prispevek je razdeljen na tri vsebinska poglavja. V prvem želimo bolje osvetliti način delovanja trgovine z diamanti, da bi bolje razumeli njeno ranljivost v povezavi s pranjem denarja. Za ta namen je treba razumeti, kakšni so postopki pridobivanja diamantov, kako deluje ta edinstveni trg, kdo so ključni igralci ipd.

V drugem poglavju je poudarek predvsem na prikazu ranljivosti trga diamantov z vidika pranja denarja in kazalnikov, ki nakazujejo, da bi pri prodaji ali nakupu diamantov lahko šlo za to kaznivo dejanje. V zadnjem poglavju, kjer je tudi težišče članka, se osredotočamo na oblike prenosa denarja pri pranju denarja, na kazniva dejanja v povezavi s pranjem denarja ter na vlogo uradov za preprečevanje pranja denarja v povezavi z gotovinskimi in negotovinskimi transakcijami, vključno s spoštovanjem 40 standardov FATF, medvladne projektne skupine za finančno ukrepanje (angl. Financial Action Task Force). Prikazujemo tudi tehniki trade base in hawala kot najpogostejša in hkrati najuporabnejša načina prenosa denarja v povezavi s pranjem denarja. Pri tem izpostavljamo tudi kazalnike in ranljivosti posameznih sistemov pri nakupu in prodaji diamantov v povezavi s pranjem denarja.

Foto: Depositphotos

Rudnik diamantov v Bocvani, Južna Afrika

1 KAKO DELUJE TRGOVINA Z DIAMANTI?

Pranje denarja v povezavi s preprodajo diamantov je v strokovni literaturi redko omenjeno, čeprav so raziskave s področja trgovanja z diamanti pokazale, da je ta segment zelo ranljiv in tvegan, ko govorimo o kaznivem dejanju pranja denarja.

Diamanti oziroma trgovanje z njimi se lahko uporablja v vseh fazah pranja denarja (plasiranje sredstev, prikrivanje izvora denarja in integracija). Po mnenju Even-Zohar (2007b) je prav slednje izziv za zasebni in javni sektor (t. i. zavezance), ko si zastavljamo vprašanje, kako biti kar se da učinkoviti pri preprečevanju pranja denarja v povezavi z diamanti.

Ko iščemo povezavo med pranjem denarja in diamanti, se moramo namreč zavedati, da se je mednarodna trgovina z diamanti v zadnjih desetletjih spremenila. Zaznati je, da je na to področje vstopilo več manjših trgovcev, distribucijski kanali so postali precej raznoliki in pojavljajo se nova trgovska središča. Rezanje in poliranje diamantov se izvajata v različnih delih sveta. Še vedno prevladujejo gotovinske transakcije, čedalje pomembnejšo vlogo pa ima svetovni splet.

Vse te spremembe tako na področju rudarjenja (surovi diamanti – brušeni diamanti – nakit) kot na področju prodaje končnemu kupcu kažejo na to, da je trgovanje z diamanti nadnacionalni globalni proces, kar pa lahko precej otežuje proces preiskovanja kaznivega dejanja pranja denarja, saj zajema večje število držav in jurisdikcij. Robinson (2003) pri tem poudarja, da se kot plačilo lahko uporabljajo tudi diamanti, in ne le fiat valuta, to pa onemogoča sledljivost in povečuje anonimnost transakcij.

Naslednja povezava med diamanti in pranjem denarja je, da vključuje velike vsote denarja. Ross (2008), Robinson (2003) in Even-Zohar (2007a) navajajo, da ni nič nenavadnega, da trgovina z diamanti lahko doseže več deset milijonov evrov, kar povečuje stopnjo tveganja za izvrševanje kaznivih dejanj. Vse navedeno nakazuje, da je treba pri organih preprečevanja, odkrivanja in pregona pranja denarja krepiti ozaveščenost in strokovno znanje.

1.1 Postopek pridobivanja diamantov

Da bi razumeli ranljivost trgovine z diamanti, je potrebno razumevanje postopka pridobivanja diamantov. Postopek proizvodnje (rudarjenje) in prenosa v prodajo vključuje več stopenj, prikazanih na sliki 1.

Slika 1: Postopek pridobivanja in prodaje diamantov
(Vir: World Diamond Council, 2013)

FATF, medvladna projektna skupina za finančno ukrepanje, v svojem poročilu glede uporabe novih plačilnih metod pri pranju denarja (2010) navaja, da sta rudarjenje in proizvodnja segment industrije, ki je značilen za južno, srednjo in zahodno Afriko, Rusijo, Avstralijo in Kanado. Segment brušenja in poliranja diamantov je značilen za Kitajsko in Indijo. Segment borznega trgovanja z diamanti pa je v domeni Belgije, ZDA, Izraela in Združenih arabskih emiratov. Dostop do borznega trgovanja se izvaja v zelo zaprtem – omejenem krogu ljudi. Gre za fizične osebe, ki se s tovrstnim poslom ukvarjajo že vrsto let, posli pa se prenašajo z družine na družino.

Plačilne metode po mnenju Siegel (2009) po večini temeljijo na gotovinskem poslovanju, kljub temu pa to ni edini način plačevanja; uporablja se tudi kartično poslovanje prek bančnih računov, kar velja zlasti pri različnih spletnih nakupih. FATF (2003) v svojem poročilu glede tipologij pranja denarja navaja še, da so znani tudi primeri nakupa/prodaje prek digitalnega zapisa oziroma virtualne valute. Slednje je poleg omenjenih dveh metod prav tako možnost za pranje denarja, predvsem v smislu menjav med fiat in virtualno valuto, menjav med eno ali več virtualnimi valutami in prenosa med virtualnimi valutami med različnimi računi.

Omenjeno poročilo (FATF, 2003) še navaja, da dodatno stopnjo anonimnosti povzroča tudi visoka stopnja zaupanja v diamantni industriji. Pri tovrstnih poslih se namreč ne sklepajo pogodbe. Milijonski posli se zapečatijo s stiskom roke, obstajajo pa kodeksi ravnanja v primeru interne arbitraže. V praksi se za poslovanje uporabljajo tudi t. i. memo transakcije – gre za primere, ko prihaja do izposoje diamantov ali mešanja diamantov z drugimi diamanti. V takšnih primerih lahko oseba, ki ima v izposoji diamante, te tudi proda, v nadaljevanju pa lastniku plača po memo dogovoru. Pri tovrstnem poslovanju se pojavi vprašanje, kdo kot zavezanec poroča Uradu RS za preprečevanje pranja denarja (v nadaljevanju: Urad), prodajalec ali lastnik.[1] Področje za manipulacije, davčne utaje in pranje denarja, kot navaja Ross (2008), povzroča tudi način štetja in vrednotenja po kosu ali teži diamantov. Tako denimo lahko en karat[2] diamanta zajema dragi kamen ali pa 100 dragih kamnov po 0,01 karata.

2 RANLJIVOSTI NA PODROČJU TRGOVANJA Z DIAMANTI

Celotna diamantna industrija, od rudarjenja do končnega kupca, zajema velik del sveta. Ranljivost na stopnji rudarjenja (t. i. surovi diamanti) je odvisna od ravni nadzora, ki ga vzpostavljajo nacionalni organi. V to kategorijo ranljivosti, kot je zapisal Siegel (2009), spadajo predvsem t. i. nezakoniti rudniki, mešanje nezakonito pridobljenih diamantov z zakonito pridobljenimi diamanti in kraja. Dodatna ranljivost so t. i. Kimberley potrdila, ki se zahtevajo le pri uvozu in izvozu. Takšno potrdilo ni potrebno pri trgovanju s surovimi diamanti in to pomeni še dodatno tveganje za pranje denarja.

[1] 17. člen Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-2)
[2] Karat je osnovna enota za izražanje teže dragega kamna.

Foto: Depositphotos

Postopek pridobivanja diamantov, brušenja in prodaje končnim kupcem je zelo dolg, zapleten in zajema več držav in kontinentov. Rudarjenje in proizvodnja sta značilna za južno, srednjo in zahodno Afriko, Rusijo, Avstralijo in Kanado. Diamante brusijo in polirajo predvsem na Kitajskem in v Indiji. Borzno trgovanje z diamanti je v domeni Belgije, ZDA, Izraela in Združenih arabskih emiratov. Na fotografiji je rudnik diamantov v Jakutiji, Rusija.

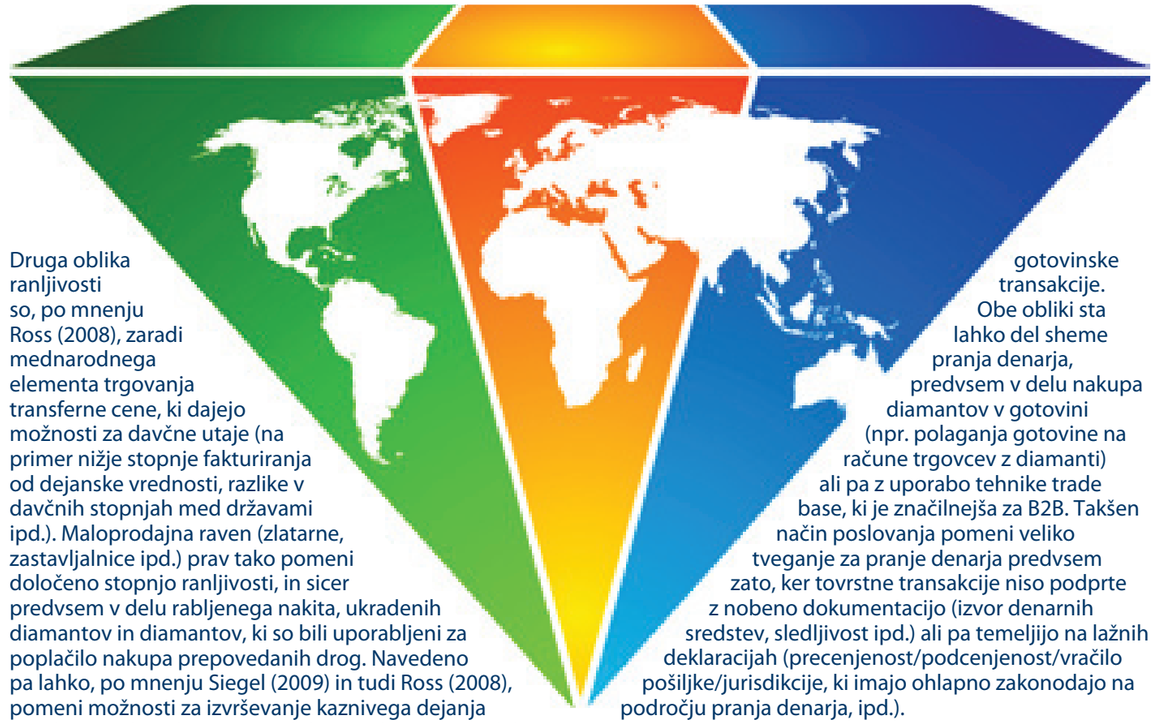

Druga oblika ranljivosti so, po mnenju Ross (2008), zaradi mednarodnega elementa trgovanja transferne cene, ki dajejo možnosti za davčne utaje (na primer nižje stopnje fakturiranja od dejanske vrednosti, razlike v davčnih stopnjah med državami ipd.). Maloprodajna raven (zlatarne, zastavljalnice ipd.) prav tako pomeni določeno stopnjo ranljivosti, in sicer predvsem v delu rabljenega nakita, ukradenih diamantov in diamantov, ki so bili uporabljeni za poplačilo nakupa prepovedanih drog. Navedeno pa lahko, po mnenju Siegel (2009) in tudi Ross (2008), pomeni možnosti za izvrševanje kaznivega dejanja pranja denarja, saj maloprodajni trgovci lahko kupujejo brušene diamante od domačih/tujih veletrgovcev. Pri tem evidence o strankah, poslovnih razmerjih in transakcijah lahko pomenijo težave – predvsem glede ugotavljanja identitete dejanskih lastnikov podjetja in tega, ali so posredovani podatki resnični.

Tretja raven ranljivosti je svetovni splet. Spletno trgovanje omogoča tako nakupe B2B[3] kot tudi B2C[4]. Pri tem je zagotovljena velika stopnja anonimnosti (zakrivanje IP-naslova, registracije prek TOR-omrežja, lažna identiteta, plačilo prek virtualne valute, ponarejene spletne strani ipd.). Poleg navedenega so prisotne še spletne goljufije, ko stranka kupi diamante prek spletne platforme, ne dobi pa kupljenega blaga. Obstajajo tudi spletne strani, ki ukradene diamante ponujajo v prodajo proti plačilu v virtualnih valutah. Navedeno je značilno predvsem za temni splet oziroma darknet.

2.1 Kazalniki nakupa/prodaje diamantov v povezavi s pranjem denarja

Pri nakupu in prodaji diamantov po mnenju De Beers (2013) obstaja veliko različnih možnosti, in sicer: trgovski centri, borza diamantov, sejmi dragih kamnov, internetne platforme, zlatarne, zastavljalnice itd. Vsaka od naštetih ima svoje kazalnike, na podlagi katerih so podvržene pranju denarja. Skupni kazalnik vsem je po mnenju Siegel (2009) uporaba gotovinskega poslovanja.

Gotovinsko poslovanje je treba razdeliti na dva dela. Prvi se nanaša na vele- in drugi na maloprodajo. Pri veletrgovcih (B2B) se gotovinsko poslovanje uporablja manj pogosto, na maloprodajni ravni pa so v prednosti gotovinske transakcije. Obe obliki sta lahko del sheme pranja denarja, predvsem v delu nakupa diamantov v gotovini (npr. polaganja gotovine na račune trgovcev z diamanti) ali pa z uporabo tehnike trade base, ki je značilnejša za B2B. Takšen način poslovanja pomeni veliko tveganje za pranje denarja predvsem zato, ker tovrstne transakcije niso podprte z nobeno dokumentacijo (izvor denarnih sredstev, sledljivost ipd.) ali pa temeljijo na lažnih deklaracijah (precenjenost/podcenjenost/vračilo pošiljke/jurisdikcije, ki imajo ohlapno zakonodajo na področju pranja denarja, ipd.).

Poleg navedenega so na BBC (2012) zapisali, da tveganje pomenijo tudi proizvodnja diamantov v državi, kjer je ta omejena; trgovanje med državami, ki niso del verige v samem procesu proizvodnje in obdelave diamantov; znatno povečanje poslovanja trgovca kljub zmanjšanemu povpraševanju; nenavaden način plačila, denimo potovalni čeki; datum plačila z zamikom; depoziti v tujini, ki jim sledijo pretvorba v lokalno valuto in gotovinski dvigi; ni ekonomske utemeljitve za določeno transakcijo; krožne transakcije; takoj po odprtju računa sledijo velike transakcije; trgovanje s podjetji v offshore območjih; poravnava fakture z nepovezanim podjetjem; dolgoročna posojila, pri katerih ni razvidno odplačilo posojila; predčasno poplačilo kredita; uporaba bančnega računa v imenu dobrodelne organizacije; pogoste spremembe imena podjetja ipd.

Ko govorimo o pranju denarja v povezavi z diamanti, je treba vedeti, da se lahko hkrati uporablja več tehnik. Tako denimo poznamo tehniko pranja denarja, pri kateri se diamanti uporabljajo kot valuta; uporabljajo se lahko tudi kot hranilec vrednosti premoženja, pridobljenega iz predhodnega kaznivega dejanja; možna je tudi uporaba tehnike TBML (angl. trade based money laundering) in/ali hawala. Ne glede na to, katera tehnika se uporablja, je skupni imenovalec to, da so v proces pranja denarja vključene velike količine denarja.

3 OBLIKE PRENOSA DENARJA PRI PRANJU DENARJA

Načine prenosa finančnih sredstev lahko razdelimo na formalne in neformalne. Za formalne je značilno, da se izvajajo z uporabo legitimnega bančnega poslovanja, za neformalne pa je značilen predvsem neobstoj fizičnih dokazov (za seboj puščajo izredno malo ali celo nobenih

[3] Business to business
[4] Business to customer

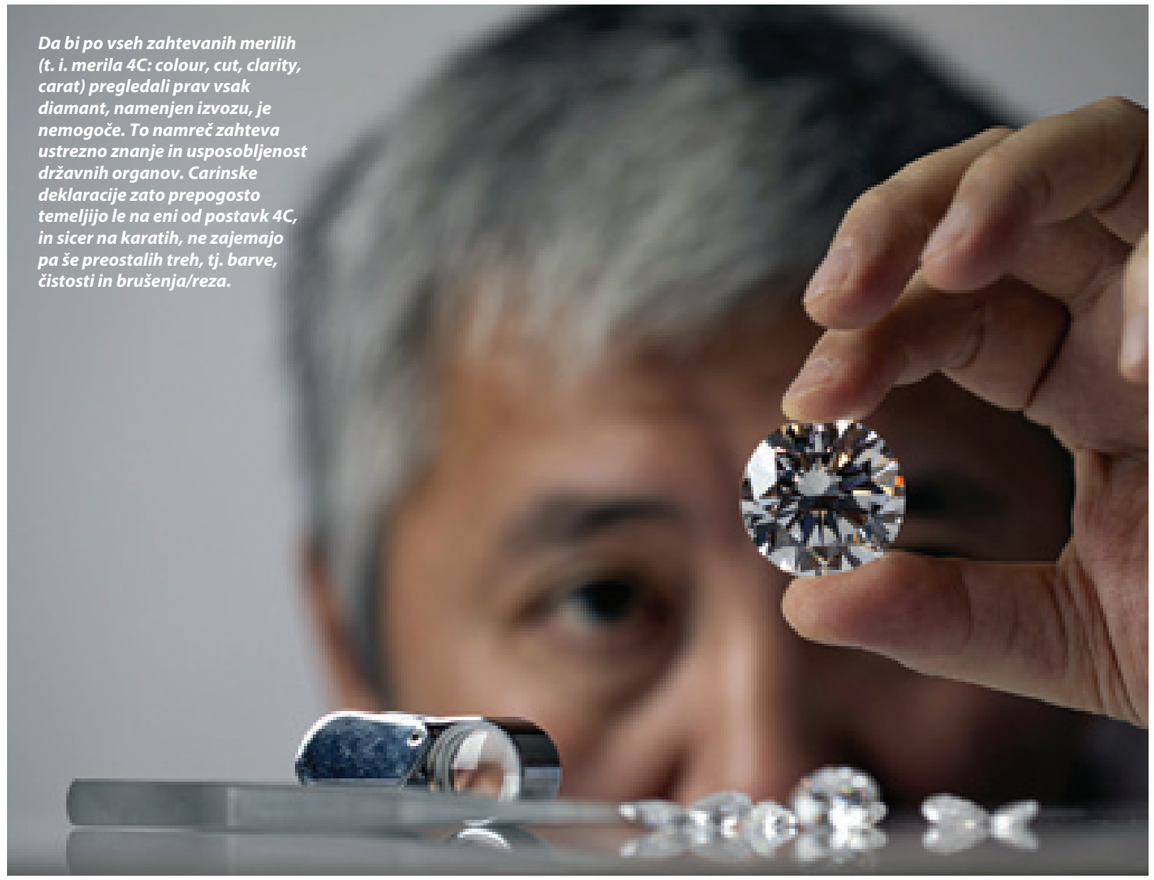

Foto: Depositphotos

Da bi po vseh zahtevanih merilih (t. i. merila 4C: colour, cut, clarity, carat) pregledali prav vsak diamant, namenjen izvozu, je nemogoče. To namreč zahteva ustrezno znanje in usposobljenost državnih organov. Carinske deklaracije zato prepogosto temeljijo le na eni od postavk 4C, in sicer na karatih, ne zajemajo pa še preostalih treh, tj. barve, čistosti in brušenja/reza.

sledi), ki bi preiskovalce lahko vodili k izvoru oziroma porabi sredstev. Mednarodni denarni sklad Svetovne banke tovrsten finančni sistem definira kot vzporedni bančni sistem v odnosu do konvencionalnih bančnih kanalov.

Nekateri raziskovalci, denimo Nelson, Collins in Gant (2002), so pokazali, da se dragi kamni, kot so diamanti, ne uporabljajo samo za izvrševanje kaznivega dejanja pranja denarja, davčne utaje ali financiranja terorizma, ampak tudi kot sredstvo za poplačilo (kot nadomestna valuta) med različnimi kriminalnimi združbami za blago in/ali storitev. Ta način poslovanja se lahko uporablja tudi kot ena izmed oblik za premikanje, shranjevanje in ohranjanje vrednosti premoženja, pridobljenega s kaznivimi dejanji.

Razlikovati je treba med izvrševanjem kaznivega dejanja pranja denarja z diamanti in pridobivanjem premoženjske koristi z diamanti. Prva dejavnost se nanaša na pranje denarja/premoženja, pridobljenega z izvrševanjem kaznivega dejanja. Pri tem se pojavljajo različne faze pranja denarja (denimo plasiranje sredstev, prikrivanje izvora denarja in integracija). Druga oblika se nanaša na dejavnost, pri kateri so diamanti nezakonito pridobljeni (ukradeni, oblika plačila ipd.); v tem primeru gre za premikanje, shranjevanje in ohranjanje vrednosti premoženja, pridobljenega s kaznivimi dejanji.

Grožnja zaradi pranja denarja zajema tako tiste, ki so vključeni v proces rudarjenja, kot tudi posrednike in kupce. Diamanti so likvidno in prenosljivo sredstvo, ki ohranja vrednost tudi v majhnih količinah, na katere inflacija nima učinka. Ko govorimo o pranju denarja, so diamanti še posebno zanimivi, in to predvsem zaradi svojih posebnosti (kot prikazuje slika 2).

Slika 2: Ranljivost diamantov za pranje denarja
(Vir: World Diamond Council, 2013)

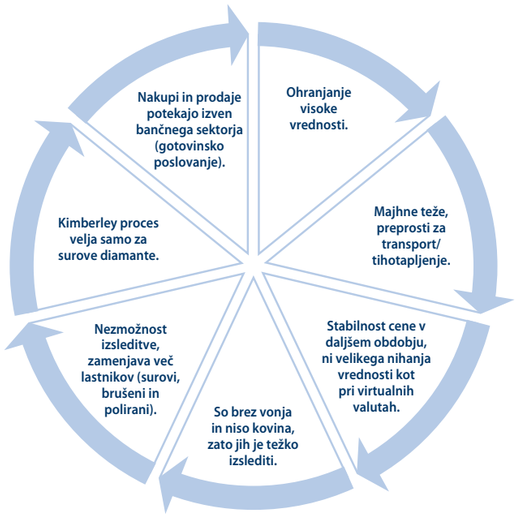

3.1 Formalni načini prenosa denarja v trgovskem poslovanju

FATF v svojem poročilu (Money Laundering and Terrorist Financing through Trade in Diamonds, 2013) navaja, da poznamo tri osnovne modele za prenos denarja: (1) prek finančnih sistemov; (2) s prenosi gotovine in (3) prek gospodarskega poslovanja, t. i. trade based money laundering (v nadaljevanju: TBML).

Prav slednje se pogosto uporablja kot ena izmed tehnik pranja denarja, ki temelji na gospodarskem poslovanju. Gre za zelo privlačen način pranja denarja. Uporablja se za izvrševanje različnih oblik kaznivega dejanja, najpogosteje za davčne utaje in pranje denarja. Značilnost te tehnike pranja denarja je predvsem v tem, da se plačilo za blago/storitev meša v okvirih rednega poslovanja družbe, denimo, prihaja do ponavljajočega se izdajanja računov, lažnih navedb na specifikacijah, fakture (precenjenost/podcenjenost) ne ustrezajo pošiljki blaga itd.

Poudariti je treba, da je tehnika TBML povezana z določenimi tveganji, kot so: (1) enormne količine denarnega toka, (2) menjalni sistemi – različne valute, (3) denar se meša z legalnimi in nelegalnimi posli ter (4) omejeno število virov na strani države (carina, organi preprečevanja, odkrivanja in pregona).

Tehnika TBML se lahko uporablja tudi z drugimi načini pranja denarja. Mednarodni menjalni sistemi se lahko uporabljajo za: (1) prenos davčnih obveznosti iz ene jurisdikcije v drugo; (2) prenos denarja iz ene države v drugo in (3) razlike med cenami glede uvoza – izvoza blaga ter marže.

Slika 3: Osnovni način pranja denarja s tehniko TBML
(Vir: Money Laundering and Terrorist Financing through Trade in Diamonds, 2013)

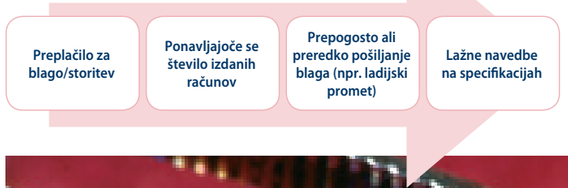

Po drugi strani Nelson, Collins in Gant (2002) v svoji raziskavi navajajo, da vsakega diamanta, ki je namenjen izvozu, ni mogoče pregledati po merilih 4C (angl. Colour, Cut, Clarity, Carat oziroma barva, rez/brus, čistost in karat). V izogib cenovnim manipulacijam to zahteva ustrezna znanja in usposobljenost tudi pri državnih organih. Prepogosto se namreč pojavljajo primeri, ko carinske deklaracije temeljijo le na eni postavki 4C, in sicer na karatih, ne zajemajo pa preostalih, tj. barve, čistosti in brušenja. Kadar deklaracija temelji le na karatih, to pomeni, da pristojni organi lahko samo stehtajo diamante. V takšnih primerih lahko pride do velikih odstopanj od dejanske vrednosti diamanta. Tako se lahko zgodi, da se diamanti izvažajo iz ene države v drugo po bistveno nižji vrednosti, nato pa se v nadaljevanju na diamantnih borzah z njimi trguje po bistveno višjih cenah. Navedeno nakazuje tudi na kaznivo dejanje davčne utaje.

Primer davčne utaje je razviden s slike 4.

Slika 4: Primer davčne utaje pri nakupu diamantov s tehniko TBML
(Vir: World Federation of Diamond Bourses, 2013)

Foto: Depositphotos

Dostop do borznega trgovanja se izvaja v zelo zaprtem, omejenem krogu ljudi. Gre za fizične osebe, ki se s tem ukvarjajo že vrsto let, posli se prenašajo z družine na družino, temeljijo pa na visoki stopnji zaupnosti in ustnih dogovorih, kar preiskovalcem dodatno otežuje delo. Tu se namreč ne sklepajo pogodbe, ampak se milijonski posli zapečatijo (le) s stiskom roke.

Raziskave (IMF, 2010) so pokazale, da so, kadar se transakcije ne izvajajo v gotovini, temveč z drugimi plačilnimi sredstvi v povezavi z gospodarskim poslovanjem, pri pranju denarja pogostejše tehnike TBML. Zlorabe se izvajajo na različne načine: uporablja se večje število izdanih računov za isto storitev/blago ali večje število finančnih institucij. Obstajajo tudi t. i. kazalniki, na katere morajo biti organi preprečevanja, odkrivanja in pregona še posebno pozorni (glej sliko 5).

Slika 5: Kazalniki pranja denarja z uporabo tehnike TBML
(Vir: IMF, 2010)

Na sliki 5 je prikazano, da se pri tehniki pranja denarja v povezavi z diamanti v proces vključujejo države, ki nimajo ustrezno urejene zakonodaje s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. To jim omogoča, da trgovci z diamanti ne poročajo Uradu v primeru zaznanih sumljivih transakcij, niti jim ni treba opraviti skrbnega pregleda stranke ter tako identificirati potencialnih oseb, ki so vpletene v proces pranja denarja in/ali financiranja terorizma.

3.2 Preprečevanje pranja denarja pri poslovanju z diamanti

Na področju trgovanja z diamanti ima pri preprečevanju pranja denarja poleg organov odkrivanja in pregona ključno vlogo tudi Urad. Njegova vloga se nanaša predvsem na gotovinske in negotovinske transakcije.

V 74. členu Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-2, 2022) so opredeljene omejitve gotovinskega poslovanja osebe, ki opravlja gospodarsko dejavnost. Višina plačila in izplačila v gotovini ne sme presegati 5.000 evrov. To je izjemno pomembno, saj raziskave (IDEX, 2012 in Kimberley Process, 2013) kažejo, da več kot polovica vseh plačil/izplačil, vezanih na poslovanje z diamanti, poteka v gotovini. Poleg navedenega je treba omeniti še 75. člen ZPPDFT-2 (2022), ki govori o obveznem sporočanju gotovinskih transakcij in nakazil v države z visokim tveganjem. Zavezanci[5] Uradu sporočajo o vsaki gotovinski in negotovinski[6] transakciji, ki presega 15.000 evrov, ter o prenosih gotovine v vrednosti 10.000 evrov ali več čez mejo Evropske unije[7].

Poleg Urada ima pomembno vlogo na navedenem področju tudi Projektna skupina za finančno ukrepanje (v nadaljevanju: 40 FATF[8]), ki deluje pod okriljem Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (v nadaljevanju: OECD). V sklopu 40 FATF priporočil bi omenili naslednja: R22[9], R23[10], R28[11] in R32[12].

Po ZPPDFT-2 (2022) morajo zavezanci za področje pranja denarja in financiranje terorizma voditi evidence o strankah, poslovnih razmerjih in transakcijah[13]. Poslovna praksa glede trgovanja z diamanti temelji na zaupanju in ustnih dogovorih, kar pomeni, da se pogosto zgodi, da so evidence nepopolne, nedosledne ali pa jih sploh ni. Znani so primeri vodenja lažnih evidenc in računov. Vse to otežuje delo organov preprečevanja, odkrivanja in pregona pranja denarja v povezavi z dragimi kamni. Uporabnost zakonov in mednarodnih priporočil je ustrezna v primeru ustrezne usposobljenosti in veščin. Spretnosti za vrednotenje diamantov so precej redke in drage. Večina organov odkrivanja in pregona nima potrebnega znanja za identifikacijo diamantov, kaj šele za oceno njihove dejanske vrednosti. Obenem so velik izziv za preiskovalce tudi sami dokazi, saj vemo, da v večini primerov ni ustrezne listinske dokumentacije. Stopnja tajnosti velja tudi v primerih, ko pride do spora med preprodajalci diamantov, kar še dodatno otežuje delo preiskovalcev.

3.3 Oblike kaznivih dejanj v povezavi z diamanti

Trgovanje z diamanti je povezano z različnimi predhodnimi kaznivimi dejanji. V svetovnem merilu so v številčni prednosti, kot navaja Robinson (2003), kazniva dejanja s področja organizirane kriminalitete (prepovedane droge, trgovina z ljudmi, trgovina z orožjem in terorizem) in kazniva dejanja s področja gospodarske kriminalitete (davčne utaje in korupcija) v povezavi z nadaljevalnimi kaznivimi dejanji pranja denarja.

Pri izvrševanju kaznivih dejanj so lahko diamanti sredstvo za poplačilo ali pa sredstvo, s katerim se pere denar.

5 4. člen ZPPDFT-2
6 Na račune fizičnih in pravnih oseb s stalnim ali začasnim prebivališčem ali sedežem v državah, v zvezi s katerimi obstaja visoko ali povečano tveganje za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma (podrobneje 75. člen ZPPDFT-2)
7 V skladu s 130.c členom ZPPDFT-2 morajo carinski organi najpozneje v treh dneh Uradu sporočiti podatke o prijavi vnosa ali iznosa gotovine v vrednosti 10.000 evrov ali več pri vstopu v Evropsko unijo ali izstopu iz nje.
8 FATF je izoblikoval 40 priporočil ter devet specialnih priporočil, ki se nanašajo na celoten segment boja zoper pranje denarja in financiranje terorizma. Več o tem je na voljo na spletni strani https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/Recommendations/FATF%20Recommendations%202012.pdf.coredownload.inline.pdf.
9 Govori o skrbnem pregledu stranke in vodenju evidenc pri trgovcih plemenitih kovin, dragih kamnov in izdelkov iz njih.
10 Zajema področje opravljanja gotovinske transakcije s stranko.
11 Zavezanci morajo izdelati oceno tveganja za pranje denarja in financiranje terorizma – vzpostavitev politik, kontrol in postopkov za učinkovito ublažitev in obvladovanje tveganj pranja denarja in financiranja terorizma.
12 Govori o čezmejnem prenosu gotovine.
13 Podrobneje v 149. in 150. členu ZPPDFT-2.

Diamanti so likvidno in prenosljivo sredstvo, ki ohranja vrednost tudi v majhnih količinah, na katere inflacija nima učinka. Prefinjene sheme pranja denarja zato uporabljajo tako posamezniki kot veletrgovci in organizirane kriminalne združbe, saj se zavedajo, da so cene diamantov stabilne in zagotavljajo varnost v daljšem časovnem obdobju. To jim omogoča skrivanje in ohranjanje premoženjske koristi, pridobljene z izvrševanjem kaznivih dejanj.

Foto: Depositphotos

Raziskave (INDEX, 2012) so pokazale, da so se pred uveljavitvijo t. i. Kimberley potrdil[14] diamanti izvažali v okviru iz številnih afriških državljanskih vojn. Tako so financirali uporniške ali vladne sile za pridobivanje orožja (Kimberley Process, 2013). Za trgovino z diamanti je značilno predvsem to, da vse skupaj temelji na zaupanju. To pomeni, da veljajo ustni dogovori in da so redki primeri sledljivosti z listinsko dokumentacijo.

Poleg navedenega je za tovrstno trgovanje značilno visoko razmerje med vrednostjo in maso diamanta. Po mnenju Tacy (2008) to pomeni, da se lahko več milijonov evrov vredni diamanti dokaj preprosto prevažajo (zakonito ali nezakonito). Najpogostejša predhodna kazniva dejanja so davčne utaje, ropi, tihotapstvo, prepovedane droge in krivolov. Time (2012) ugotavlja, da prefinjene sheme pranja denarja uporabljajo tako posamezniki kot veletrgovci ter organizirane kriminalne združbe, saj se zavedajo, da so cene diamantov stabilne in zagotavljajo varnost v daljšem časovnem obdobju. Tako jim je omogočeno skrivanje in ohranjanje premoženjske koristi, pridobljene z izvrševanjem kaznivih dejanj. Postopek pridobivanja diamantov, brušenja in prodaje končnim kupcem je zelo dolg in zapleten, zajema pa več držav in kontinentov.

3.4 Neformalni način prenosa denarja prek sistema hawala

FATF v svojem poročilu (The Role of Hawala and other similar service providers in Money laundering and Terrorist financing, 2013) navaja, da večina neformalnih sistemov za prenos denarja temelji na pomanjkanju zapisov in dokumentacije. Ti sistemi so zelo učinkoviti, saj obstaja zelo malo dokazov, ki bi lahko nakazovali na njihovo delovanje, ali pa jih sploh ni. V redkih primerih se za prenos denarja uporablja telefonsko bančništvo ali internet, saj se s tem pušča sled. Prav zaradi pomanjkanja sledljivosti je izjemno težko določiti, kolikšen del prenosa denarja poteka prek sistema hawala zaradi preprodaje diamantov in pranja denarja.

Gre za zelo skrivnosten sistem delovanja, ki omogoča visoko stopnjo anonimnosti – hitro se namreč lahko izbrišejo vse sledi, če te sploh obstajajo. Pri tovrstnem sistemu poslovanje poteka brez odvečnih vprašanj, denimo glede izvora denarnih sredstev in identitete osebe, namena transakcije, kot to opredeljuje ZPPDFT-2 (2022). Vse, kar je potrebno, sta telefonski klic in koda. Po končanem prenosu se vsi dokumenti, kode in reference uničijo. Tako ni nobene sledi, ki bi organom pregona dala dokazila o izvajanju nelegalnih aktivnosti.

Tudi sami stroški vodenja navedenih sistemov so razmeroma majhni. Tovrstni prenosi denarja potekajo v zelo kratkem časovnem obdobju (nekaj urah), kar je pri uradnih bančnih sistemih pri mednarodnih transakcijah praktično neizvedljivo. Navedeni sistemi pogosto potekajo vzporedno z legalnimi posli, ki jih posamezniki izvajajo v okviru svoje dejavnosti (vodenje trgovine ipd.). Prenosi denarja se lahko kombinirajo z zlatom, diamanti ali drugimi dobrinami.

[14] Gre za certificiranje diamantov. Njihov cilj je preprečiti pretok diamantov s konfliktnih vojnih območij, hkrati pa pomagati pri zaščiti zakonite trgovine z diamanti (https://www.kimberleyprocess.com/en/faq).

Proces prenosa denarja je prikazan na sliki 6.

Slika 6: Potek prenosa denarja po sistemu hawala
(Vir: El-Qorchi, the hawala system, 2010)

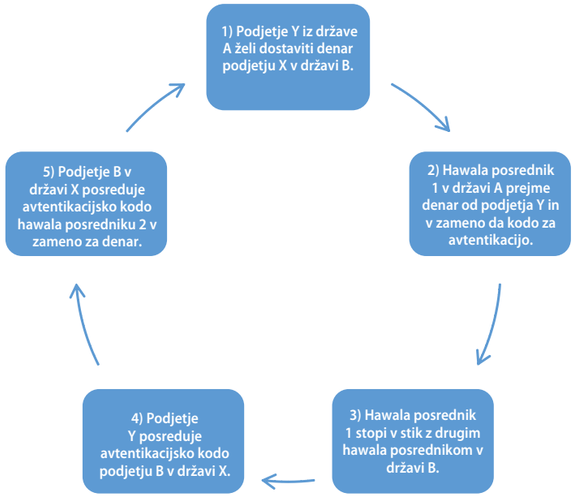

Hawala posrednika 1 in 2 sta poplačana tako, da zaračunata provizijo naročniku. Poravnava dolga se lahko zgodi na različne načine, denimo finančne, z dobrinami ali storitvami ali pa prek obratnega sistema hawala, prek istih ali različnih posrednikov. Značilnost, zaradi katere je sistem hawala učinkovit za pranje denarja, je, da je denar zakonito pridobljen.

Kot je zapisal El-Qorchi (2010), so ti sistemi pogosto organizirani v razpršena omrežja ali povezani z osebnimi zvezami z namenom prikritja denarne transakcije. Tovrstni prenosi denarja potekajo tako, da naročnik dostavi denar posredniku in mu sporoči, komu je namenjen. V nadaljevanju posrednik stopi v stik z drugim posrednikom, ki denar dostavi naročniku. Tako prvi kot drugi posrednik s prenosom denarja zaračunata provizijo. Tak način prenosa denarja temelji na zaupanju, družinskih vezeh, etičnih skupinah, jezikovni pripadnosti ali poslovnih zvezah.

Ti sistemi se ne uporabljajo le pri plačilu za diamante, temveč tudi pri financiranju terorizma, plačevanju za migracijske poti ipd. Med najbolj znanimi oblikami tovrstnega prenosa denarja so sistemi hawala[15] in black market peso exchange[16]. Sistem hawala temelji na

[15] Beseda izvira iz Indije in pomeni spremeniti in transformirati. Opredeljena je kot račun za izmenjavo ali kot zaupnica.

[16] Ustvarjen je bil kot način čezmejnega prenosa denarja. Deluje podobno kot sistem hawala. Sam proces se začne z dolarji, pridobljenimi od prodaje drog v ZDA. Prekupčevalec z drogo mora ta denar uporabiti za plačilo dobavitelju v Kolumbiji, vendar za to ne more uporabiti finančnih institucij za mednarodni prehod denarja, ne da bi njegova dejavnost pritegnila pozornost oblasti. Prekupčevalec tako uporablja posrednika, ki ta denar vloži v neko nebančno podjetje. Posrednik nato v partnerskem podjetju v Kolumbiji uredi, da dobavitelj v Kolumbiji dobi denar v lokalni valuti. Pri tem mu zaračuna večji menjalniški odstotek kot v uradnem menjalniškem tečaju. Tako se uspešno izvede prenos denarja do dobavitelja brez fizičnega premika. Da denarni tok ostane uravnotežen, posrednik od kolumbijskega uvoznika kupi lokalno valuto ter se tako izogne plačilu davka in z dolarji plačuje svojim dobaviteljem v ZDA ali kateri drugi državi (FATF, 2000).

zaupanju med posrednikom in naročnikom ter na široki uporabi zvez in poznanstev. Povečini se uporablja v Združenih arabskih emiratih, zlasti v Dubaju kot enem izmed središč trgovanja z diamanti. FATF opredeljuje, da ga uporabljajo tako multinacionalke kot tudi majhna lokalna podjetja in teroristične skupine.

SKLEP

Razkritja in analize, ki so bile predstavljene v tem članku, prikazujejo, da je trgovina z diamanti izjemno kompleksna in mnogovrstna. Prav zato je privlačna tarča za pranje denarja. S spreminjajočimi se globalnimi trendi, razvojem tehnologije in pojavom novih trgovskih poti postajajo mehanizmi, ki omogočajo preprečevanje in odkrivanje pranja denarja, še toliko pomembnejši. Vsi udeleženci na trgu diamantov, od rudnikov do končnih prodajalcev, morajo biti neprestano v skladu z najvišjimi standardi preglednosti in regulative, da bi zagotovili integriteto celotne industrije.

Kot ugotavlja strokovna literatura, so diamanti s svojo visoko vrednostjo in majhnostjo lahko izkoriščeni v vseh fazah procesa pranja denarja. To dejstvo poudarja nujnost nadaljnjega razvoja učinkovitih orodij in metod za boj proti tej obliki kriminala, ki ne samo da uničuje gospodarske temelje družb, ampak tudi ogroža pravni red in verodostojnost finančnih sistemov po vsem svetu.

Za dosego tega cilja so potrebni tesno mednarodno sodelovanje in izmenjava informacij, izboljšanje zakonodaje na nacionalni in mednarodni ravni, pa tudi izobraževanje in usposabljanje ključnih akterjev v industriji. Nenehno moramo stremeti k izboljšanju in izpopolnjevanju obstoječih mehanizmov nadzora ter uvajanju novih tehnoloških rešitev, ki bodo olajšale identifikacijo in preprečevanje sumljivih transakcij.

Samo s skupnimi prizadevanji in odločno zavezo transparentnosti in odgovornosti lahko zagotovimo, da sijaj diamantov ne bo zatemnjen s senco pranja denarja in da bo ta čudoviti naravni vir še naprej pomenil simbol čistosti in večne lepote.

LITERATURA

1. BBC (2012). South Africa holds diamond smuggler who swallowed 220 gems. BBC, London, United Kingdom, pridobljeno na www.bbc.co.uk/news/world-africa-20330080.
2. De Beers (2013). Beneficiation program. Pridobljeno na www.debeersgroup.com/en/Operations/Sales/AboutBeneficiation.
3. Even-Zohar, C. (2004). Diamond Industry Strategies to Combat Money Laundering and Financing of Terrorism. ABN AMRO, 1919 str.
4. Even-Zohar, C. (2007a). From Mine to Mistress - Corporate Strategies and Government Policies in the International Diamond Industry. Mining Communications Ltd, 943 str.
5. Even-Zohar, C. (2007b). Diamond mining in the world, policies and strategies of the diamond mining countries. Hebrew edition, Tacy Ltd., 395 str.
6. FATF (2003). Report on Money Laundering Typologies 2002–2003. Pridobljeno na www.fatfgafi.org/documents/documents/moneylaunderingtypologies2002-2003.htm.
7. FATF (2010). Money Laundering Using New Payment Methods. Pridobljeno na www.fatfgafi.org/media/fatf/documents/reports/ML%20using%20New%20Payment%20Methods.pdf.
8. FATF (2012). 40 Recommendations. Pridobljeno na www.fatf-gafi.org/recommendations.
9. IMF (2010). IMF Project to Help Africa Crack Down on Illicit Diamond Trade. IMF Survey Magazine, Washington, United States, pridobljeno na www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2010/new031210a.htm.
10. International Diamond Exchange (2005). Dallas Diamond Dealer Arrested on Laundering Charges, IDEX Online. Pridobljeno na www.idexonline.com/portal_FullNews.asp?id=24507.
11. International Diamond Exchange (2012). 100 on Trial as Monstrey Case Arrives at Antwerp Court. IDEX online, pridobljeno na www.idexonline.com/portal_FullNews.asp?id=36774.
12. Kimberley Process (2012). Annual Global Summary: 2012 Production, Imports, Exports and KPC Counts. Pridobljeno na https://kimberleyprocessstatistics.org/static/pdfs/public_statistics/2012/2012GlobalSummary.pdf.
13. Lallemand, A. (2012). L'Anvers du diamant. Lannoo Editions, Belgium, 160 str.
14. Nelson, D.; Collins, L. & Gant, F. (2002). The Stolen Property Market in the Australian Capital Territory. Australian Institute of Criminology for the ACT Department of Justice and Community Safety; pridobljeno na www.aic.gov.au/publications/previous%20series/other/41- 60/the%20stolen%20property%20market%20in%20the%20australian%20capital%20territory.html.
15. Robinson, J. (2003). The Sink: How the real world works - Terror, Crime and Dirty Money. McClelland & Stewart Ltd, Toronto, Canada, 288 str.
16. Ross, K. (2008). The Fifth C: The criminal use of diamonds. Universe-Indigo, 200 p. Siegel, D. (2009). The Mazzel Ritual: Culture, Customs and Crime in the Diamond Trade. Springer, 244 str.
17. World Federation of Diamond Bourses (2013). Listing Bourses. Pridobljeno na www.wfdb.com/index.php?option=com_content&view=category&id=9&Itemid=17.

Besedilo: dr. Bojan Geršak,
Sektor za gospodarsko kriminaliteto UKP GPU

ZAGOTAVLJANJE USTREZNEGA PRAVNEGA VARSTVA V POLICIJI

KAKO IZBOLJŠATI PRAVNO POMOČ POLICISTOM?

ANTONIO JESENIČNIK

Učinkovita pravna pomoč v predkazenskem, kazenskem ali pravdnem postopku je ključnega pomena za ugodno rešitev postopka za vsakogar, ki se znajde v tem procesu. Policisti v Republiki Sloveniji smo vsakodnevno izpostavljeni različnim konfliktnim situacijam in dogodkom, zato je pomembno, da smo deležni ustreznega pravnega varstva.

Foto: Depositphotos

Tudi sam sem se v letu 2006 znašel v situaciji, ko sem potreboval pravno pomoč, in to zaradi naloge, ki sem jo po oceni policije opravil v skladu s predpisi, torej zakonito in strokovno. Navedeni primer je bil v obliki članka že objavljen v reviji Varnost,[1] letnik 60, št. 1, pod naslovom Pravna pomoč policistom je učinkovita.

Na podlagi večjega števila izkazanih potreb policistov po pravni pomoči je Policija že v letu 2003 predlagala sprejetje Pravilnika o zagotavljanju pravne pomoči policistom v zvezi z opravljanjem uradnih nalog in posameznikom v zvezi z dano pomočjo policiji, ki ga je minister za notranje zadeve istega leta tudi sprejel. Pravilnik je bil nato dopolnjen in spremenjen v letih 2008, 2009 in 2013; med drugim se je v letu 2009 preimenoval v Pravilnik o zagotavljanju pravne pomoči policistom (v nadaljevanju: Pravilnik). V Policiji je bil v letu 2021 s spremembo ZODPol (Uradni list RS, št. 172/21) dodan tudi nov 31.a člen, ki je vzpostavil pravno podlago za vodenje več notranjevarnostnih evidenc, med drugim za evidenco vlog policistov za pravno pomoč.

S področjem pravne pomoči policistom sem se ukvarjal tudi v svojem magistrskem delu leta 2022. V sklopu naloge sem si zastavil dve raziskovalni vprašanji:

1. Je obstoječa pravna pomoč policistom sistemsko opredeljena in ali je dana zadostitev?
2. Je pravna pomoč policistom pravočasna?

[1] Jeseničnik, 2012, str. 11–13.

Foto: mag. Nina Djordjević

KAJ KAŽEJO STATISTIČNI PODATKI?

Za potrebe raziskave sem s pomočjo Policijske akademije GPU pridobil statistične podatke za obdobje od leta 2003 do 2020, torej od sprejetja prvega pravilnika pa vse do leta 2020. Z dokumentom[2] je PA GPU posredovala naslednje podatke:

- število vloženih zahtevkov policistov (po letih),
- število vloženih zahtevkov drugih oseb (po letih),
- število odobrenih zahtevkov policistov (po letih),
- število odobrenih zahtevkov drugih oseb (po letih),
- denarna sredstva, ki so bila porabljena za pravno pomoč policistom (od leta 2003 do 2007 v tolarjih, od leta 2007 do 2020 v evrih),
- denarna sredstva, ki so bila porabljena za pravno pomoč drugim osebam (od leta 2003 do 2007 v tolarjih, od leta 2007 do 2020 v evrih).

Leto	Vložena zaprosila*	Odobrena zaprosila**	Finančna obremenitev***
2003	/	/	3.581.440,43 SIT
2004	/	/	4.399.880,77 SIT
2005	/	/	9.273.826,06 SIT
2006	52	50	9.409.215,74 SIT
2007	33	27	39.253,91 EUR
2008	107	102	16.785,98 EUR
2009	113	107	58.008,33 EUR
2010	88	78	47.137,87 EUR
2011	76	59	42.245,30 EUR
2012	37	30	40.662,72 EUR
2013	37	36	26.534,67 EUR
2014	27	22	21.074,55 EUR
2015	7	5	17.301,98 EUR
2016	21	21	11.833,47 EUR
2017	17	12	12.964,77 EUR
2018	18	15	11.186,79 EUR
2019	16	13	18.965,45 EUR
2020	15	9	13.014,28 EUR

* Podatki za obdobje od leta 2003 do vključno 2005 se niso vodili kot statistični podatek.
** Podatki za obdobje od leta 2003 do vključno 2005 se niso vodili kot statistični podatek.
*** Pridržek Urada za finance in računovodstvo Ministrstva za notranje zadeve: *»Iz vrste odhodka odredb za plačilo – nakazilo ni dosledno razvidno, ali je bilo plačilo izvršeno izključno za namen pravne pomoči.«*

[2] Odgovor Policije št. 630-175/2020/23 (262-02) z dne 21. 1. 2021 in odgovor Policije št. 630-175/2020/31 (262-02) z dne 18. 2. 2021.

Podatki o porabljenih denarnih sredstvih za predmetni namen (zadnji stolpec preglednice 1) so vezani na pridržek Urada za finance in računovodstvo Ministrstva za notranje zadeve, in sicer: *»Iz vrste odhodka odredb za plačilo – nakazilo ni dosledno razvidno, ali je bilo plačilo izvršeno izključno za namen pravne pomoči.«*

V ZADNJIH 15 LETIH PODANIH VEČ KOT 600 ZAPROSIL ZA PRAVNO POMOČ

Za potrebe raziskave je na moje zaprosilo višji samostojni policijski inšpektor Robert Skok, zaposlen v Sektorju za notranje preiskave in integriteto SGDP GPU in zadolžen za področje pravne pomoči policistom, zbral podatke o številu vloženih in zavrnjenih zaprosil za pravno pomoč po ravneh (podatki za celotno Slovenijo).

Iz statističnih podatkov izhaja, da je večina vloženih zaprosil policistom odobrena. Na podlagi podatkov lahko povzamemo, da je zadostitev podana, saj je od leta 2006 do 2020 povprečno število podanih vlog policistov na leto 44, povprečno število zavrnjenih vlog v navedenem obdobju na leto pa je pet.

Policija dejansko zagotavlja pravno pomoč policistom, saj je le malo vlog zavrnjenih. Od vseh 664 podanih vlog v navedenem časovnem obdobju za dodelitev pravne pomoči je bilo zavrnjenih le 79, kar znaša 12-odstotni delež. Iz navedenega izhaja, da je policija zagotovila pravno pomoč policistom v kar 88-odstotnem deležu podanih vlog.

NAJVEČ VLOG ZA PRAVNO POMOČ JE NA LOKALNI RAVNI

Največ vlog policistov je bilo podanih in odobrenih na lokalni ravni, torej na policijskih postajah, kar je pričakovano, saj je Pravilnik dejansko namenjen policistom, ki vsakodnevno izvajajo policijske naloge. Logičen sklep je, da se policisti na policijskih postajah največkrat znajdejo v predkazenskih, kazenskih in pravdnih postopkih, kar se odraža v številu podanih vlog. Ključna je hitra in učinkovita pravna pomoč.

[3] Kovačič, 2016, str. 2–8.

Podatki o številu vloženih in zavrnjenih zaprosil za pravno pomoč po ravneh
(podatki za celotno Slovenijo 2006–2020)

Leto	Vložena zaprosila	GPU	PU	PP	Zavrnjena zaprosila
2006	52	4	3	45	2 PP
2007	33	3	2	28	1 PU 5 PP
2008	107	3	9	95	7 PP
2009	113	1	11	101	1 GPU 2 PU 3 PP
2010	88	6	5	77	1 PU 9 PP
2011	76	4	8	64	1 GPU 2 PU 14 PP
2012	37	/	3	34	7 PP
2013	37	/	3	34	1 PU
2014	27	3	3	21	1 GPU 2 PU 2 PP
2015	7	1	1	5	1 GPU 1 PP
2016	21	1	3	17	/
2017	17	2	3	12	2 GPU 1 PU 2 PP
2018	18	3	4	11	1 PU 2 PP
2019	16	1	3	12	1 PU 2 PP
2020	15	7	1	7	4 GPU 1 PU

V PRAKSI GRE PRAVNA POMOČ SKOZI RAZLIČNE FAZE

Pravno pomoč v praksi je kot primer dobre prakse predstavil samostojni policijski inšpektor Peter Kovačič iz Službe direktorja PU Ljubljana, in sicer v obliki prijave za izbor dobre prakse v policiji v letu 2016. Omenjeni pri tem povzema stopnje izvajanja formalne in neformalne pravne pomoči policistom in navaja pozitivne učinke.

Aktivnosti izvajanja formalne pravne pomoči policistom:

1. faza: zaznava
2. faza: zbiranje dokumentacije in ocena dejstev
3. faza: pisna vloga in začetek postopka za zagotovitev pravne pomoči
4. faza: podaja ocene skladnosti naloge s predpisi
5. faza: izvajanje pravne pomoči pred obravnavo oziroma zaslišanjem
6. faza: izvajanje pravne pomoči po obravnavi oziroma zaslišanju

Neformalni vidik zagotavljanja pravne pomoči policistom:

1. stopnja: zaznava
2. stopnja: pridobitev in preučitev dokumentacije
3. stopnja: sestanek oziroma pogovor z vabljeno osebo pred obravnavo
4. stopnja: sestanek oziroma pogovor z vabljeno osebo po obravnavi

Z opisanimi fazami bi morale biti seznanjene vse policijske vodje in s tem bi moralo biti zagotovljeno kontinuirano izvajanje vseh postopkov. Aktivnosti vodje enot, ki so navedene v prejšnjih odstavkih, se večinoma navezujejo na nudenje pomoči policistom, ki vsakodnevno opravljajo uradne naloge. Preostale uslužbence v Policiji (strokovno-tehnično osebje in drugi uslužbenci, ki nimajo statusa policistov) je treba zaščititi v okviru pravne pomoči, ki jim je zagotovljena na podlagi Zakona o javnih uslužbencih.

POSTOPKOVNIK ZA IZVAJANJE PRAVNE POMOČI BI BIL DOBRODOŠEL ŽE NA POLICIJSKIH POSTAJAH

Omenjene faze bi zahtevale pripravo postopkovnika, ki bi ga bilo možno izvajati že na lokalni ravni, torej na policijskih postajah, glavni izvajalec pa bi bil vodja enote ali oseba, ki jo je ta pooblastil oziroma ki ga nadomešča. Ta bi moral imeti več strokovnega znanja glede izvajanja pravne pomoči policistom, skozi celoten postopek pa bi moral imeti vlogo organizatorja in povezovalca med policistom, odvetnikom, pred državnimi in sodnimi organi. Pričakuje se, da policist zaupa najprej svojemu vodji, saj je njegov neposredno nadrejeni in je z njim v službi v nenehnem stiku glede izvajanja policijskih nalog.

POMEMBEN DEJAVNIK ZAGOTAVLJANJA PRAVNE POMOČI JE HITROST

V mojem primeru leta 2006 mi je bila zagotovljena pravočasna pravna pomoč. Kljub temu da je bil v zadevi že razpisan narok, sem sodišče pisno zaprosil, naj ga preloži do odločitve o vlogi za pravno pomoč. Sodišče je temu sledilo, saj sem ustrezno utemeljil razloge za preložitev.

Policijska sindikata sta v zvezi z vprašanjem pravočasnosti zagotavljanja pravne pomoči nasprotnega mnenja, saj ocenjujeta, da Pravilnik ne rešuje dejanske problematike zagotavljanja pravne pomoči policistom, ker pri seštevku vseh rokov, v katerih mora delodajalec odločiti o upravičenosti do pravne pomoči, hitro pridemo do roka okoli desetih dni.

V praksi se pojavi težava, ko Specializirano državno tožilstvo vabi policiste po policijski zakonodaji in delodajalec ne more tako hitro zagotoviti odvetnika. Sindikata menita, da bi moral Pravilnik vsebovati določbe, ki bi omogočale, da policistu, ki poda vlogo v roku in v skladu s Pravilnikom, pripada plačana pravna pomoč za prvo zaslišanje ali narok, tudi če delodajalec še ni odločil o podani vlogi.

ALI JE PRAV, DA O SKLADNOSTI IZVEDENE NALOGE POLICISTA ŠE PRED SODIŠČEM ODLOČA KOMISIJA ZNOTRAJ POLICIJE?

Na zagovoru magistrskega dela je izr. prof. dr. Janez Čebulj podal zanimivo razlago. Meni namreč, da je komisija, ki odloča o skladnosti izvedene naloge s predpisi, torej zakonitosti in strokovnosti, nepotrebna. O zakonitosti izvedene policijske naloge po njegovem mnenju lahko odloča samo sodišče. V primerih, ko že komisija ugotovi, da je bila naloga izvedena neskladno s predpisi, policista v nadaljevanju postopka pred sodiščem postavlja v neenak položaj.

S tem so lahko policistu kršene naslednje ustavne pravice:

- enako varstvo pravic,
- pravna jamstva v kazenskem postopku (možnost opredeljevanja do dokazov – učinkovita obramba) in
- domneva nedolžnosti.

Če na sodišču zoper policista teče kazenski postopek in ko sodnik preuči

Foto: Depositphotos

dokumentacijo, iz katere izhaja, da je policist nalogo izvedel neskladno s predpisi, kar je predhodno ugotovila komisija v Policiji, torej njegov delodajalec, že to dejstvo policista zagotovo postavi v neenak položaj. Sodnik, ki se seznani z ugotovitvami komisije, iz katerih izhajajo nepravilnosti v konkretni policijski nalogi, si namreč ustvari svoje mnenje, še preden policist poda svoj zagovor. Z načinom, ki je trenutno v veljavi, se po njegovem mnenju prejudicira zakonitost izvedene policijske naloge oziroma nadaljnji razvoj postopka, ki bo potekal na sodišču.

PRAVNA POMOČ BI MORALA BITI AVTOMATIČNO ZAGOTOVLJENA VSAKEMU POLICISTU

Dr. Čebulj meni, da bi morala biti pravna pomoč po avtomatizmu zagotovljena vsakemu policistu, ki se zaradi izvedene policijske naloge znajde v predkazenskem, kazenskem ali pravdnem postopku.

V tem primeru bi imel pravico do povračila škode vsak, ki mu jo v zvezi z opravljanjem službe ali kakšne druge dejavnosti državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil s svojim protipravnim ravnanjem stori oseba ali organ, ki tako službo ali dejavnost opravlja, kar določa 26. člen Ustave RS. V teh postopkih je država tista, ki bi morala prevzeti breme in policistu zagotoviti pravno pomoč. Ta pomoč bi se zagotovila prek Državnega odvetništva z dodelitvijo državnega odvetnika. Seveda bi morali biti državni odvetniki specializirani za posamezna področja, za kar bi morala poskrbeti država.

Kljub temu dr. Čebulj meni, da komisija pride v poštev naknadno, če bi sodišče ugotovilo, da policistovo ravnanje ni bilo nezakonito in da zato posledično ni storil kaznivega dejanja. Šele po pravnomočnosti takšne sodne odločitve bi komisija lahko preverila, ali je ravnanje, ki sicer ni nezakonito, kako drugače v neskladju s standardi policijskega ravnanja, in če je, ali je to podlaga za disciplinski postopek ali kateri drugi delovnopravni ukrep. Komisija lahko pride v poštev tudi že na začetku, če ni razloga za začetek kazenskega postopka. Če pa naknadno vseeno pride do njega (na predlog oškodovane/prizadete osebe), bi se pa ta postopek (postopek pred komisijo) moral prekiniti, dokler sodni postopek ni pravnomočno končan.

POTREBOVALI BI POSEBEJ USPOSOBLJENE ZAPOSLENE, KI BI POLICISTU POMAGALI DO PRAVNE POMOČI

Svoje mnenje je na zagovoru mag. dela podal tudi izr. prof. dr. Tomaž Čas. Glede zagotavljanja pravne pomoči policistom je povedal, da bi po postopkovniku morale biti vsaj na regionalni (policijska uprava) in državni ravni (Generalna policijska uprava) posebej usposobljene osebe, ki bi policista usmerjale in mu nudile pomoč, ko bi se izkazala potreba po pravni pomoči. Ta pomoč bi obsegala pomoč pri podaji zahtevka, nasvete, priporočila glede izbire izvajalca pravne pomoči (odvetnika glede na področje) in usmerjanje ves čas postopka. Te osebe, zaposlene v policiji, bi morale imeti opravljen pravosodni izpit, saj je v teh postopkih nujno potrebno ne le poglobljeno pravno znanje, temveč tudi znanje, ki se pridobi z opravljenim pravosodnim izpitom.

Foto: Boštjan Petrič

SKLEP: ZAGOTAVLJANJE TRENUTNO SICER ZADOSTNE PRAVNE POMOČI BI BILO MOGOČE VENDARLE ŠE IZBOLJŠATI

V sklopu magistrske naloge sem ugotovil, da trenutni Pravilnik, ki zagotavlja pravno pomoč policistom, ni najboljši. Mogoče ga je izboljšati z že navedenim postopkovnikom izvajanja formalne pravne pomoči policistom, ki bo policista po korakih vodil, ko se znajde v predkazenskem, kazenskem ali pravdnem postopku. S prenovljenim postopkovnikom oziroma dopolnjenim pravilnikom bi se lahko zagotovil učinkovitejši sistem uveljavljanja pravne pomoči in s tem višji standard pri zagotavljanju pravne pomoči policistom.

Podprl sem idejo postopkovnika in ugotovil, da je trenutna pravna pomoč policistom sistemsko opredeljena, govorimo lahko tudi o zadostitvi policistov, vendar se uspešnost rešitve kaže v pozitivnih povratnih informacijah uporabnikov in njihovem čustvenem dojemanju izkazane pomoči. Seveda lahko o največji zadostitvi govorimo takrat, ko policist doseže uspeh pred sodnimi ali državnimi organi. Dejanski uspeh izvajanja pomoči policistom bi se pokazal po uvedbi postopkovnika.

VIRI

1. Jeseničnik, A. (2012). Pravna pomoč policistom je učinkovita. Revija Varnost, let. 60, št. 1, str. 11–13.
2. Kovačič, P. (2016). Pravna pomoč v praksi, prijava za dobro prakso v Policiji, str. 2–8 (osebni arhiv).

Besedilo: Antonio Jeseničnik, mag. jav. upr., Policijska postaja Medvode

PREISKOVANJE PROMETNIH NESREČ S POMOČJO ELEKTRONSKIH ZAPISOVALNIKOV V VOZILIH

»ČRNA SKRINJICA«

V AVTOMOBILIH KORISTNA TUDI ZA POLICIJO

MARTIN SOBAN

Policija in drugi pristojni organi si nenehno prizadevajo izboljšati varnost v cestnem prometu, zlasti zmanjšati število prometnih nesreč. Za ponazoritev: v obdobju 2017–2022 je na slovenskih cestah izgubilo življenje 574 ljudi, 4.878 udeležencev prometnih nesreč pa je bilo hudo telesno poškodovanih. Kot njihovi povzročitelji statistično izrazito izstopajo vozniki osebnih avtomobilov. Zato je rešitev, kakršna je zapisovalnik podatkov, ki preiskovalcem – predvsem v nekaterih primerih hudih prometnih nesreč – pomaga razkriti, kaj se je dogajalo z vozilom v trenutku pred trčenjem in po njem, zagotovo nadvse dobrodošla.

Foto: Depositphotos

Na področju prometne varnosti deluje tudi Evropska unija. Evropski svet in parlament sta 27. novembra 2019 sprejela Uredbo o zahtevah za homologacijo motornih vozil in njihovih priklopnikov ter sistemov, sestavnih delov in samostojnih tehničnih enot, namenjenih za taka vozila, v zvezi z njihovo splošno varnostjo in zaščito potnikov v vozilu ter izpostavljenih udeležencev v cestnem prometu (Uredba EU 2019/2144).

V Uredbi zakonodajalec predvideva uveljavitev nekaterih sodobnejših sistemov v vozilih cestnega prometa, med njimi tudi zapisovalnike podatkov o dogodku (angl. event data recorders – EDR).

To so naprave, neposredno povezane z modulom zračnih blazin in drugimi aktivnimi sistemi v vozilu prek kontrole enote motorja (angl. engine control unit – ECU). Uredba 2019/2144 zapisovalnike opredeljuje kot »sistem, katerega namen je izključno beleženje in shranjevanje ključnih, s trkom povezanih parametrov in informacij v kratkem obdobju pred, med trkom ter takoj po njem«.

PODATKI SE V NAPRAVI BELEŽIJO VES ČAS, SHRANIJO PA ŠELE OB SPROŽITVI ZRAČNIH BLAZIN

Beleženje podatkov poteka ves čas, saj modul deluje po načelu delovanja elektronsko izbrisljivega pomnilnika, shranjevanje podatkov pa se začne ob sproženju zračnih blazin oziroma njihovega sistema. Rezultat so shranjeni parametri oziroma podatki v določenem časovnem intervalu. Natančneje: gre za pridobitev podatkov o dogajanju v vozilu pet sekund pred trčenjem in beleženje parametrov po trčenju.

Slika 1: Modul zapisovalnika podatkov o dogodku
(Vir: EDR data in modern litigation, 2018)

Parametre oziroma podatke, o katerih govorimo, lahko razdelimo na sklop podatkov, ki se beležijo pred trčenjem, in sklop podatkov, ki se beležijo po njem. Slednji so namenjeni predvsem razumevanju, kaj se je dogajalo z vozilom po trčenju, npr. med prevračanjem, zanašanjem.

Podatki, ki se beležijo pred trčenjem, so hitrost vozila, temperatura motorja ob trku, obrati motorja, pritisk vhodnega zraka, napetost akumulatorja, položaj menjalnika (samo za avtomatske menjalnike), položaj sedeža (samo za električno nastavljive sedeže), zasedenost sedežev, številka šasije vozila, število prevoženih kilometrov vozila, čas nastanka dogodka, uporaba varnostnega pasu, čas začetka zaviranja, kot zavijanja krmila, podatki o uporabi sklopke, podatki o aktivnih varnostnih sistemih, kot so ESP, ABS, asistenca pri zaviranju itd., podatki o napakah pri aktivnih varnostnih sistemih, status luči, zavorne luči, smernikov, hupe in spremembe sile pospeškov v vozilu (iz sistema elektronske stabilnosti vozila).

Na podlagi naštetega lahko trdimo, da se beležijo vsi podatki iz elektronskih sistemov in diagnostike vozila, ki so prek centralnega vodila povezani v centralni računalnik vozila. Beleženje navedenih parametrov se razlikuje glede na znamko in model vozila ter v posameznih primerih tudi glede na opremo (avtomatski menjalnik, aktivni varnostni sistemi, električno nastavljivi sedeži itd.).

Zapisovalniki podatkov o dogodku beležijo tudi podatke o dogajanju v vozilu po trčenju, in sicer spremembe hitrosti v vozilu. Izražene vrednosti o prečni ali vzdolžni spremembi hitrosti v vozilu zapisovalnik beleži na posameznih stebričkih vozila (A, B in C).

METODE PRIDOBIVANJA PODATKOV IZ ZAPISOVALNIKOV V VOZILIH

Dostop do podatkov, ki jih beleži zapisovalnik, je možen le na podlagi ustrezne tehnične opreme. Trenutno je na trgu najbolj razširjeno orodje Bosch CDR 900, ki ga podpira večina proizvajalcev vozil. Celotno funkcionalno orodje sestavlja večje število enot programske opreme, vmesnika, različni adapterji, napajalni kabel, vmesniško vodilo in različne dodatne enote, kot so zunanja napajalna enota, enota za brezžično povezovanje z računalnikom, USB-priključki in podaljški kablov.

Slika 2: Orodje Bosch CDR 900
(Vir: Crash data group – Bosch CDR 900, 2020)

Na voljo je več metod pridobivanja podatkov. Najustreznejša je priključitev prek priključka diagnostike vozila (angl. on board diagnostics – OBD). Signalna veriga poteka v naslednjem vrstnem redu: računalnik s programsko opremo je z USB-kablom povezan z vmesnikom CDR. Slednji je nato povezan z vozilom, natančneje s priključkom OBD z vmesniškim vodilom. Kadar je vozilo brez lastne energije, mora preiskovalec uporabiti lasten vir energije – zunanjo napajalno enoto.

Slika 3: Zavarovanje podatkov prek priključka diagnostike vozila
(Vir: Event data recorder imaging, b. d.)

Pomembno je, da preiskovalci pri zavarovanju podatkov predhodno preverijo stanje vozila in predvsem morebitne poškodbe ali nepravilnosti glede napetosti vozila. Ob ekstenzivnih poškodbah vozila, kot so fizična deformiranost, nedostopnost OBD-priključka, poškodbe zaradi ognja ali vode, lahko uporabijo drugo metodo.

Druga metoda temelji na zavarovanju podatkov neposredno iz modula zapisovalnika podatkov o dogodku. V programski opremi lahko preiskovalci pridobijo lokacijo modula glede na znamko in tip vozila ali na podlagi številke šasije. Zavarovanje poteka podobno kot v prej opisani metodi, razlika je le v uporabi ustreznih adapterjev, ki omogočijo neposredno povezavo tehnične opreme z modulom. Alternativna možnost druge metode je, da preiskovalci oziroma policisti na kraju zavarujejo modul tako, da ga odstranijo iz vozila. Pri takšni manipulaciji modula je zelo pomembno, da je vozilo brez lastne energije in da se iz modula odstranijo vsi priključki. Sicer lahko pride do sprožitve zračnih blazin, če te še niso sprožene, ali do uničenja podatkov zaradi prepisovanja podatkov ob ponovnem beleženju dogodka.

Tretjo metodo preiskovalci priporočajo ob fizičnih deformacijah, poškodbah modula zapisovalnika zaradi ognja ali vode. V opisanem primeru je treba modul pravilno odstraniti iz vozila in nato razgraditi. Iz modula se pridobi pomnilniška enota, iz katere se prenesejo podatki. Ti so zapisani v šestnajstiški binarni obliki in jih je treba obdelati, da iz njih dobimo berljive podatke. Pri uporabi te metode preiskovalci dodajajo možnost vključevanja proizvajalcev vozil v proces. Pri uporabi tretje metode lahko zaradi poškodb modula v končnem izpisu podatkov manjkajo nekateri parametri ali podatki določenih časovnih intervalov.

Slika 4: Prikaz neposredne priključitve orodja na modul zapisovalnika *(Vir: Vehicle black box analysis, 2020)*

Foto: Katja Kos

Preiskovalci zavarovane in prenesene podatke pridobijo v obliki PDF-dokumenta, iz katerega je razvidno, kdo in kdaj je prenesel podatke. V nogi dokumenta je tudi celoten zapis podatkov v šestnajstiški obliki, ki se uporablja kot kontrolni zapis za preprečevanje manipuliranja podatkov. Beleženi podatki iz zapisovalnika so prikazani v obliki tabel in grafov.

Slika 5: Prikaz podatkov pred trkom vozila v tabeli (od leve proti desni – čas, hitrost vozila, uporaba stopala za plin, zaviranje, zavijanje krmila, aktivnost ABS-sistema in aktivnost sistema za elektronsko stabilnost vozila) *(Vir: Peters, 2018)*

Time (sec)	Speed, Vehicle Indicated (MPH [km/h])	Accelerator Pedal, % Full (%)	Service Brake (On, Off)	Steering Input (%)	ABS Activity	Stability Control Status
-5.0	43.5 (70.0)	100.0	Off	0.0	Off	On
-4.5	47.8 (77.0)	100.0	Off	0.0	Off	On
-4.0	52.2 (84.0)	100.0	Off	2.0	Off	On
-3.5	55.9 (90.0)	100.0	Off	3.0	Off	On
-3.0	58.4 (94.0)	100.0	Off	3.0	Off	On
-2.5	61.5 (99.0)	100.0	Off	11.0	Off	Engaged
-2.0	62.8 (101.0)	100.0	Off	6.0	Off	Engaged
-1.5	65.2 (105.0)	100.0	Off	-9.0	Off	Engaged
-1.0	67.1 (108.0)	100.0	Off	-8.0	Off	Engaged
-0.5	69.6 (112.0)	100.0	Off	-9.0	Off	Engaged
0.0	70.2 (113.0)	100.0	Off	-13.0	Off	Engaged

UPORABNI DODATNI DOKAZ V KAZENSKEM ALI PREKRŠKOVNEM POSTOPKU

Preiskovalci lahko podatke uporabijo za različne namene. Nekatere metode pridobivanja dokazov ali ugotavljanja dejstev prometne nesreče so izračun kota delovanja sile na vozilo (kot trčenja vozila), izračun hitrosti vozila ob trčenju, izračun prevožene poti, izračun prevožene bočne poti vozila in izračun hitrosti, za katerega nimamo podatkov ob trčenju.

Pomembna metoda preiskovanja je izdelava diagramov, na katerih se prikažeta pot vozila, torej razdalja prevožene poti na podlagi časovnih intervalov, in poljubni parameter, s katerim se nakazuje na določena dejstva. Pri izdelavi diagramov lahko preiskovalci uporabijo skico ali satelitske posnetke ceste. Diagrami, analize in mnenja preiskovalcev so lahko uporabljeni kot dokaz v kazenskem ali prekrškovnem postopku, nakazujejo pa lahko tudi na stopnjo odgovornosti povzročitelja.

UPORABA PRIDOBLJENIH PODATKOV NA PRIMERU PROMETNE NESREČE

Za boljše razumevanje pravilne uporabe podatkov iz zapisovalnika podatkov o dogodku bomo v nadaljevanju predstavili primer prometne nesreče II. kategorije zaradi čelnega trčenja vozil A in B.

Izjavi udeležencev prometne nesreče sta si bili nasprotujoči. Voznik vozila A je trdil, da je voznik vozila B peljal po nasprotnem pasu oziroma čez polno sredinsko črto. Voznik vozila B je trdil nasprotno. Fizičnih sledi na kraju prometne nesreče ni bilo veliko, manjkale so sledi, ki bi nakazovale na vožnjo vozila B čez sredinsko črto. Preiskovalec je na podlagi podatkov iz zapisovalnika analiziral vožnjo voznika vozila B z diagramom prevožene poti in stopnje stopalke za plin ter stopalke zaviranja. Ugotovil je, da je voznik vozila B pred trčenjem močno pospeševal in pozno začel zavirati. Preiskovalec je diagramu dodal vrednost uporabe krmila vozila. Analiza vožnje je pokazala, da je bil voznik vozila B najverjetneje v manevru prehitevanja. Ugotovitev potrjujejo tudi izpisani podatki delovanja bočne sile pospeška, ki nakazujejo na nagibanje vozila (v levo in desno smer). Analiza za zdaj še ni odgovorila na vprašanje odgovornosti voznika ali pokazala na vožnjo po nasprotni strani vozišča.

V nadaljevanju je preiskovalec uporabil podatke o delovanju sile pospeška na vozilo (prečno in vzdolžno delovanje sile), podatke o drsenju vozila (v levo in desno stran) in uporabi krmila vozila, oboje izraženo v stopinjah. Z analizo omenjenih podatkov je preiskovalec lahko izračunal bočno pot vozila glede na časovni interval in kumulativno vrednost bočne poti vozila B. Vozna pasova

Slika 6: Primer uporabe diagrama, ki prikazuje pot vozila, pospeševanja, zaviranja, spremembe hitrosti in zavijanja krmila *(Vir: Peters, 2019)*

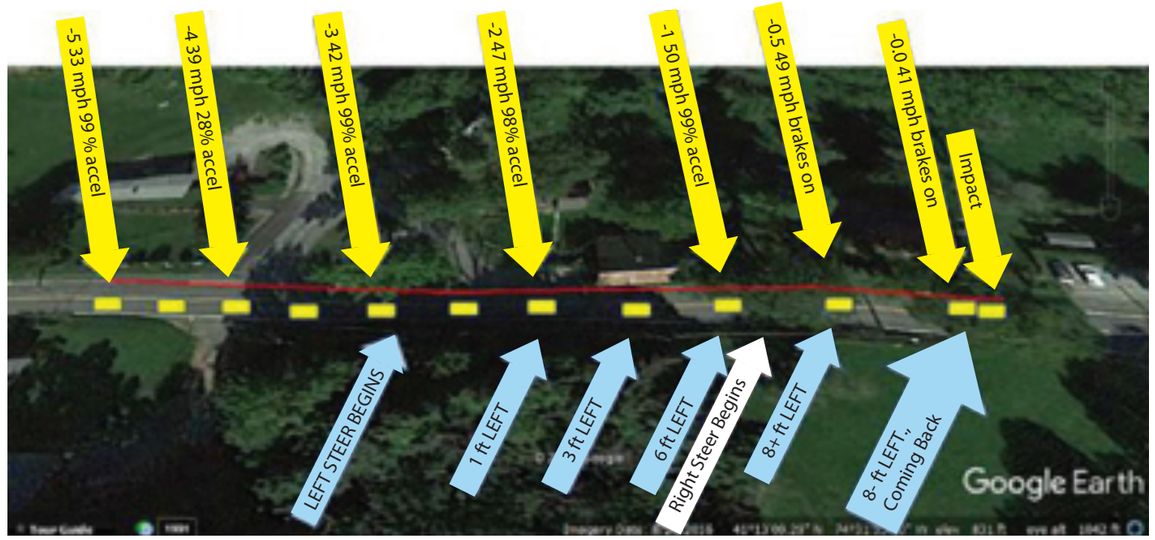

sta bila široka 3,6 m, vozili A in B pa 1,8 m. Ob upoštevanju teh dejavnikov je preiskovalec predvidel, da sta obe vozili približno po sredini svojega voznega pasu. S pomočjo diagrama prevožene poti in prevožene bočne poti vozila B je ugotovil, da je vozilo B na podlagi izračuna bočne poti glede na delovanje bočne sile pospeška zavilo v levo stran 2,4 m, na podlagi izračuna vrednosti drsenja vozila pa 2,74 m. Ob upoštevanju povprečja glede na izračuna je preiskovalec menil, da je bilo vozilo B med trčenjem najmanj 0,6 m na nasprotnem pasu.

Slika 7: Graf prevožene bočne poti vozila B glede na časovne intervale pred trčenjem (modra krivulja prikazuje izračunano pot na podlagi delovanja sile pospeška, oranžna pa izračun glede na vrednost zanašanja vozila) (*Vir: Ruth, 2019*)

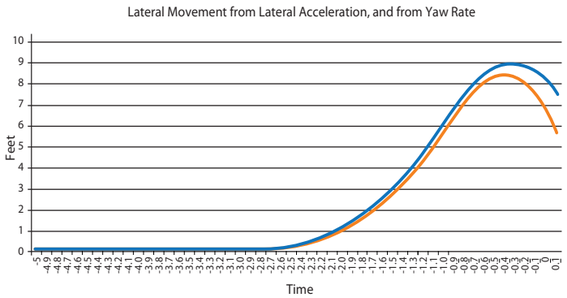

Njegova končna ugotovitev o prometni nesreči je bila, da je voznik vozila B začel prehitevati vozilo pred seboj. V intervalnem času – 0,8 sekunde pred trčenjem je opazil nasproti prihajajoče vozilo A, na kar nakazuje pozno zaviranje in zavijanje v desno (podatki o uporabi krmila). Voznik vozila B se ni umaknil na zadostno razdaljo od sredinske črte, zato je prišlo do čelnega trčenja. Preiskovalec ugotavlja tudi, da voznik vozila B ni prehitel vozila, ki ga je nameraval prehiteti, saj bi bilo v tem primeru, glede na končni položaj in fizične sledi drsenja vozila B, v prometni nesreči udeleženo še tretje vozilo.

Slika 8: Parametri vozila pred trčenjem (hitrost vozila, število obratov motorja, uporaba stopalke za plin in zaviranje)

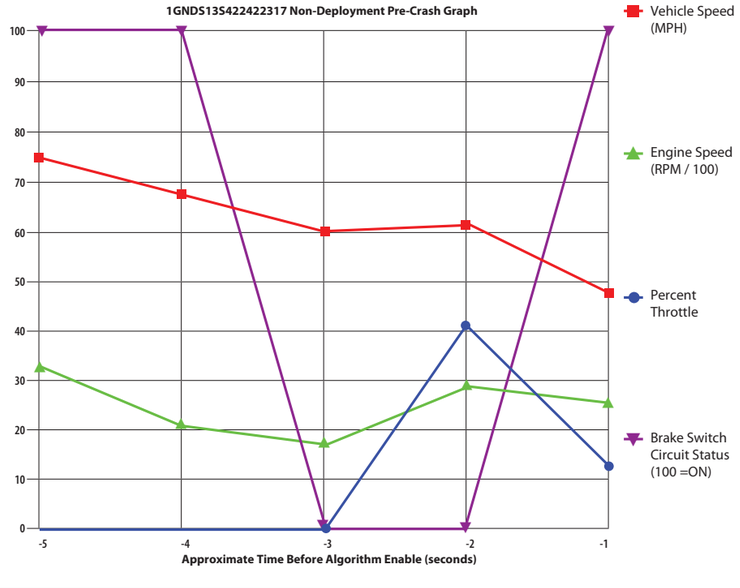

Na podlagi tega je sklepal, da je tretje vozilo odpeljalo s kraja prometne nesreče, ne da bi voznik pomagal poškodovanim.

PODATKI IZ ZAPISOVALNIKOV SO LAHKO KORISTNI PREDVSEM PRI REKONSTRUKCIJAH HUDIH PROMETNIH NESREČ

Univerzalne metode za preiskovanje prometnih nesreč kljub zmogljivosti naprave žal ni. Pomembno se je zavedati, da sam podatek, ki ga beleži modul, ni informacija. Uporabnosti modula tudi ne vidimo pri preiskovanju vseh prometnih nesreč, temveč samo v prometnih nesrečah s hudimi telesnimi poškodbami, smrtjo, v primerih pomanjkanja fizičnih sledi in nepojasnjenih okoliščin ali dejstev vzroka prometne nesreče. Preiskovalec mora ustrezno oceniti položaj in dejavnike, pomembne za preiskovanje prometne nesreče.

Uporaba podatkov iz zapisovalnikov je nedvomno lahko zelo koristna predvsem pri rekonstrukcijah prometnih nesreč. Njene prednosti vidimo tudi pri obravnavi prometnih nesreč s pobegom, ko zapisovalnik beleži čas in datum trčenja, pri obravnavi zbitja pešca ali kolesarja, ko nam podatki nudijo možnosti dokazovanja kršitve omejitev hitrosti, ugotavljanje reakcijskega časa, zavorne poti in splošne analize vožnje voznika. Kadar je vozilo uporabljeno kot predmet izvršitve kaznivega dejanja, bi se lahko podatki uporabili pri dokazovanju namena glede na analizo voznikove vožnje – pospeševanje, zaviranje in zavijanje krmila.

Ob fingiranih nesrečah lahko preiskovalci uporabijo podatke o času trčenja, zavijanju vozila, namernem pospeševanju in delovanju sile na vozilo (kot trčenja) v primerjavi s fizičnimi poškodbami na vozilu. Pomembni so tudi podatki o statusu zračnih blazin in varnostnih pasov. Uporabnost vidimo tudi v množičnih prometnih nesrečah. V primerih naletov se lahko uporabijo podatki o hitrosti vozil, zaviranju, reakcijskem času in predvsem podatki o vzdolžnih spremembah hitrosti vozila.

Na podlagi teh podatkov, predvsem vzdolžne spremembe hitrosti vozila, lahko preiskovalci natančno določijo vozilo, ki je mirovalo, in vozilo, ki se je zaletelo v drugo vozilo, ter tako odgovorijo na vprašanje, katero vozilo je bilo potisnjeno v sprednje vozilo.

KAJ BO NA PODROČJU PREISKOVANJA PROMETNIH NESREČ PRINESLA PRIHODNOST?

Novosti na področju preiskovanja prometnih nesreč je veliko, npr. uporaba laserskega skenerja in brezpilotnih letalnikov. Ena izmed njih bo v prihodnosti tudi zapisovalnik podatkov o dogodkih, ki omogoča drugačen vpogled v potek prometne nesreče.

Na področju uporabe zapisovalnikov podatkov o dogodku

Foto: Depositphotos

Članek avtorja Martina Sobana je povzetek njegovega diplomskega dela Elektronski zapisovalniki podatkov v vozilih cestnega prometa ob nastanku prometne nesreče, ki je nastalo na Višji policijski šoli pod mentorstvom Petra Kotarja in Tomaža Koželja. Diplomsko delo je bilo izbrano kot najboljše v študijskem letu 2019/2020.

v policiji se odpira več vprašanj, npr. ali bo imela policija lastne strokovnjake za analiziranje in obdelavo podatkov iz zapisovalnikov ali bo to domena sodnih izvedencev.[1] Nejasnosti so tudi na področju zavarovanja podatkov. Bodo lahko policisti tisti, ki na kraju zavarujejo podatke iz zapisovalnikov, ali bodo za to potrebni zunanji sodelavci?

Ne glede na določbe točke d četrtega odstavka 6. člena Uredbe, da lahko nacionalni organi pridobivajo podatke iz zapisovalnikov za preiskovanje in analizo prometnih nesreč, informacijski pooblaščenec meni, da je trenutna zakonodaja v Republiki Sloveniji neustrezna. Glede na njegov odgovor menimo, da je treba dopolniti 111. člen Zakona o pravilih cestnega prometa, ki govori o zavarovanju dokazov ob prometni nesreči.

Vprašanje, na katero bomo lahko odgovorili v prihodnosti, je, kakšna bo sodna praksa uporabe dokazov, pridobljenih iz analize podatkov iz zapisovalnikov podatkov o dogodku v kazenskem ali prekrškovnem postopku oziroma na sodišču.

VIRI

1. EDR data in modern litigation (2018). Pridobljeno 19. 10. 2020 na https://www.strausmeyers.com/articles/2018/11/14/edr-data-in-modern-litigation.
2. Vehicle black box analysis (2020). Pridobljeno 19. 10. 2020 na https://forensicaccident.com/?p=55.
3. Ruth, R. (2019). Case Studies Using EDR Information. Pridobljeno 27. 3. 2020 na https://iptm.unf.edu/uploadedFiles/summit/handouts/Ruth-Case-Studies-Using-EDR-Information-Handout.pdf.
4. Event data recorder imaging (b. d.). Pridobljeno 22. 10. 2020 na http://www.smprecon.com/data-downloads-blackboxes.
5. Peters, J. P. (2018). Crash data retrieval (CDR). Pridobljeno 28. 12. 2019 na https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjHrdOanNjmAhVdAhAIHdP3CoYQFjAAegQIAxAC&url=http%3A%2F%2Fbbars.bg%2Fstorage%2Fpdf%2FKonference%2520Acciretech%2F05%2520EUDARTS-JP%2520Peters.pdf&usg=AOvVaw1KjQk7BG-yp0Lc4bUxP6tq.

Besedilo: Martin Soban, Policijska postaja Kranj

[1] Obstoječa praksa v policiji, kot so pojasnili v Upravi uniformirane policije, je, da je pregled in analiza EDR-podatkov v pristojnosti zapriseženega sodnega izvedenca. V primeru prometne nesreče lahko policist skladno z Zakonom o kazenskem postopku zaseže vozilo in pridobi odredbo za hišno preiskavo. V fazi hišne preiskave se s pomočjo strokovne osebe lahko zaseže EDR ali pridobi zapis podatkov. V nadaljevanju se zapriseženemu sodnemu izvedencu odredita izvedeniški pregled in izdelava poročila.

POGREŠANE OSEBE IN DEMENCA

»ISKALI SMO VAS. TU SMO. VSE BO V REDU«

NEŽA MIKLIČ

Policija se ob prijavi, obravnavi in iskanju pogrešanih oseb čedalje pogosteje srečuje s primeri pogrešanih oseb z demenco. V prispevku bomo pojasnili, katere informacije naj policisti pridobijo od prijavitelja in drugih, ki z osebo z demenco živijo, zanjo skrbijo ali jo poznajo, da bo iskalna akcija hitrejša in uspešnejša. Navedli bomo prve znake, po katerih bi policisti osebo z demenco lahko prepoznali v množici drugih, in podali konkretne nasvete, kako naj policisti pristopijo do osebe z demenco, kako naj z njo vzpostavijo »zlati most« komunikacije in katera vprašanja naj zastavijo, da bodo nanje prejeli odgovore in tako potrdili identiteto najdene pogrešane osebe z demenco.

Foto: Depositphotos

TEŽAVA GLOBALNE DRUŽBE

Število oseb z demenco zelo hitro narašča in ta bolezen postaja čedalje večja zdravstvena, socialna in finančna težava globalne družbe. Na svetu je več kot 50 milijonov oseb, bolnikov z demenco, v Evropi je takšnih že več kot devet milijonov.[1] V letu 2018 je bilo v Sloveniji približno 33.000 diagnosticiranih oseb z demenco.[2] Raziskava Inštituta za merjenje in vrednotenje zdravja (Institute of Health Metrics and Evaluation) je pokazala, da je v letu 2022 v Sloveniji živelo že 43.000 ljudi z demenco, do leta 2050 pa naj bi se njihovo število povzpelo na 85.000. Več kot 90 odstotkov teh oseb živi doma, zanje pa najpogosteje skrbijo zakonci in odrasli otroci.[3]

[1] Hočevar, 2023
[2] Demenci prijazne točke, 2018, str. 3
[3] https://www.zdravniskazbornica.si/informacije-publikacije-in-analize/obvestila/2022/09/20/%C5%A1tevilo-oseb-z-demenco-na-svetu-se-bo-do-leta-2050-podvojilo, 23. 7. 2023

»DEMENCA JE TISTO, KO NE VEŠ, KDO IN KJE SI, KDO SO LJUDJE OKOLI TEBE«

Kaj je demenca, nazorno prikazuje misel zdaj že pokojnega romanista, književnika, prevajalca, urednika, publicista, politika, poslanca in diplomata Jaše Zlobca, ki je tudi sam zbolel za to boleznijo. »Je tisto, ko ne veš: ne kdo si, ne kje si, ne kdo so ljudje okoli tebe.« *(Jaša L. Zlobec)*[4]

Demenca je kronična napredujoča bolezen, ki jo povzroči propadanje možganskih celic, pomembnih za spomin, mišljenje, orientacijo, razumevanje, računske in učne sposobnosti, sposobnosti govornega izražanja ter presojo.[5] Kognitivne okvare zajemajo motnje spomina, koncentracije, jezika, izvršnih funkcij in vizualno-specialnih sposobnosti.[6]

Razvoj bolezni delimo na tri stadije: zgodnji, srednji in pozni. Meje med njimi niso ostre, saj so simptomi odvisni od vsakega posameznika. Pojavljajo se na duševni, psihični in telesni ravni, spremembe pa lahko zaznamo na področju razpoloženja, čustvovanja in vedenja.[7]

Najprej in najbolj je prizadet kratkoročni spomin, kar pomeni, da oseba ni več sposobna oblikovati novih spominov in se učiti.[8] Istočasne funkcijske okvare se pri osebi z demenco kažejo pri opravljanju vsakdanjih življenjskih opravil, kot so hranjenje, skrb za osebno higieno, oblačenje, opravljanje potrebe, skrb za gospodinjska opravila, nakupovanje, skrb za finance, vožnjo itd.[9] Dolgoročni spomin ostane najdlje neprizadet. Upadanje kognitivnih funkcij se kaže do te mere, da oseba ni več zmožna skrbeti zase.

ŽIVLJENJE Z DEMENCO V FILMIH

Kar nekaj filmov prikazuje življenje oseb z demenco, s čimer nam omogočajo lažje razumevanje, kakšne vrste bolezen je demenca in kako se vedejo osebe z demenco, npr. Daleč od nje (Away from her), Beležnica (The Notebook), Še vedno Alice (Still Alice), Iris (biografija), Oče (The father) in Sanremo (slovenski film).

Demenca ni ozdravljiva, z zdravili jo je mogoče le upočasniti. Pojavnost bolezni je enaka med spoloma, razširjenost pa je občutno večja pri ženskah, verjetno kot posledica njihove daljše življenjske dobe. Vzrok za nastanek demence še ni odkrit; najpomembnejši dejavnik je starost, čeprav narašča število bolnikov, ki zbolijo pred 65. letom. Dejavniki tveganja so še zmanjšana miselna aktivnost, socialna izključenost in nižja izobrazba.[10]

OSEBA Z DEMENCO KOT POGREŠANA OSEBA

Na podlagi določb 4. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol)[11] je policiji naložena splošna naloga varovanja življenja in osebne varnosti ljudi in iskanja oseb, za katere ni nujno, da so povezane s kaznivim dejanjem.

Policija začne izvajati aktivnosti, ko je pogrešana oseba z demenco prijavljena kot pogrešana in ima policija s samo prijavo zakonske pogoje za izvedbo aktivnosti.

[4] www.spomincica.si
[5] Demenci prijazne točke, 2018, str. 10
[6] Ošlak in Musil, 2017
[7] Puljak et al., 2005
[8] Demenci prijazne točke, str.10
[9] Ošlak in Musil, 2017
[10] Demenci prijazne točke, str. 10
[11] http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6314

Foto: Depositphotos

VSAKO POZABLJANJE ŠE NI DEMENCA

O demenci govorimo takrat, ko so prvi znaki tako pogosti, da motijo posameznikovo vsakdanje življenje. Kateri znaki kažejo na možnost, da ima oseba demenco?

- Oseba se ni več sposobna učiti in oblikovati novih spominov,
- pozablja nedavno pridobljene informacije,
- sproti pozablja, kaj je naredila,
- težave ima pri vsakodnevnih opravilih (npr. oblačenju, osebni higieni, kuhanju po že usvojenih receptih, uporabi denarja ipd.)
- ves čas izgublja predmete ali jih shranjuje na neobičajnih mestih.

Novonastajajoči kriminalistični terminološki slovar[12] pogrešano osebo opredeljuje kot osebo, ki se po svoji volji ali proti njej izven svojih običajnih življenjskih navad nepričakovano ali nenadno oddalji od svojega okolja in pri kateri obstaja nejasnost glede njenega duševnega in fizičnega stanja. Kot pogrešano osebo torej policija obravnava tisto osebo, ki je iz znanih ali neznanih vzrokov odsotna iz določenega okolja in je policija o tem obveščena ali to sama zazna ter za njeno izsleditev izvede določene ukrepe.[13]

Posebna skrb za ljudi, ki potrebujejo pomoč policije, je še natančneje opredeljena v določbi 13. člena ZNPPol,[14] ki policiji nalaga posebno obzirno ravnanje z osebami, ki potrebujejo dodatno pozornost, pomoč in skrb. To so otroci, mladoletniki, starejši, invalidne osebe, nosečnice in žrtve nasilja v družini. Demenca ni del staranja, temveč je napredujoča bolezen. Osebe z demenco se prav zaradi bolezni čedalje pogosteje znajdejo v stiski, izgubijo, ne prepoznajo okolice, v kateri živijo, ali ne najdejo poti domov.[15]

OBVESTILO O POGREŠANI OSEBI

»Policisti smo bili obveščeni, da je sinoči od doma peš odšla 87-letna Rozalija Sivec iz Malega Dola pri Komnu. Gre za osebo, potrebno pomoči. Pogrešana je vitke postave, ima krajše sive lase in nosi očala. Ob odhodu je bila oblečena v svetlo modro trenirko in rjave čevlje. Vse, ki bi jo opazili ali kar koli vedeli o njenem izginotju, prosimo, da o tem obvestijo najbližjo policijsko postajo ali pokličejo na telefonsko število 113 oziroma anonimni telefon policije 080 1200.«

Navedeni (izmišljeni) primer obvestila prikazuje, kako policisti v primerih nenadnega izginotja posameznikov obveščamo ljudi in javnost prosimo, naj nam pomaga pri iskanju. Običajno objavimo tudi njihovo fotografijo, vse v upanju, da bi pogrešane osebe čim prej našli.

PRVE INFORMACIJE O POGREŠANI OSEBI Z DEMENCO, KI JIH JE TREBA ZBRATI

Pogrešanje osebe lahko prijavi vsakdo, ne glede na to, ali prijavitelj izvira iz družinskega, delovnega ali širšega socialnega okolja te osebe. Bistveni element pri tem je nepojasnjena odsotnost osebe iz njenega okolja in sposobnost prijavitelja, da ob prijavi poda pomembne podatke.[16]

Policisti so pri sprejemu prijave pogrešane osebe z demenco tako pod časovnim kot tudi zahtevnim čustvenim pritiskom prijaviteljev, največkrat svojcev, ki se jim zdi, da policija predolgo čaka ter preveč in prepodrobno izprašuje, namesto da bi ukrepala in nemudoma začela iskanje. Toda čas iskanja osebe se bo skrajšal ob pravilno izvedenem strukturiranem pogovoru policista, ki ima znanje o pogrešanih osebah ter vedenje o demenci kot bolezni. Dobra priprava je namreč ključ do uspeha in čas je na strani policije, kadar ta že na začetku pridobi prave informacije, zaradi katerih se lahko pripravi na iskalno akcijo, saj točno ve, koga išče, kje naj išče in kaj lahko pričakuje.

Policisti naj od prijavitelja ali oseb, ki imajo informacije o osebi z demenco, pridobijo zelo konkretne podatke:

- osnovne osebne podatke osebe z demenco (ime, priimek, datum rojstva, morebiten nadimek, spol in državljanstvo);
- podatke glede prebivališča (naslov trenutnega prebivališča, morebitna pretekla začasna ali stalna prebivališča, predvsem pa naslove krajev, kjer je oseba z demenco odraščala);
- osebne podatke in telefonske številke oseb, s katerimi je pogrešana oseba z demenco živela, so se z njo družili in zanjo skrbeli;
- čas (ura, od kdaj je oseba z demenco pogrešana);
- kraj (kje je bila oseba z demenco nazadnje opažena, v katero smer in s čim je odšla oziroma katere oblike prevoza običajno uporablja);
- s kom je bila oseba z demenco nazadnje opažena, podatke o tej osebi in kaj ji je morebiti povedala;
- ali je v preteklosti že odšla in je bilo prijavljeno pogrešanje ter kje oziroma kako je bila oseba najdena.

Policistom naj prijavitelj že takoj poda natančen opis pogrešane osebe z demenco. Zelo priporočljiva je aktualna ali vsaj novejša fotografija. Informacije o osebnem opisu pogrešane osebe naj zajemajo še:

- posebnosti obleke, obutve, morebitnih pokrival in predmetov (npr. dežnik);
- morebitne fizične lastnosti (npr. posebnosti pri hoji, uporaba pripomočkov, morebiten nakit, tetovaže, znamenja ali druge telesne posebnosti) osebe z demenco.

PRIJAVI SLEDI PREGLED PREBIVALIŠČA POGREŠANE OSEBE IN OKOLICE, ŠE ZLASTI KRAJEV, KI BI LAHKO BILI NEVARNI

Po sprejemu prijave pogrešane osebe z demenco naj policisti natančno pregledajo:

- prostor, kjer pogrešana oseba z demenco prebiva – lahko se je kam umaknila, skrila, tam onemogla; ob tem naj ocenijo, ali kaj manjka oziroma, nasprotno, kaj je pogrešana oseba z demenco pustila za seboj, ter na podlagi tega poskušajo ugotoviti, kam in s čim je lahko odšla (npr. uporaba avtomobila, avtobusa, zdravila, ki jih je pustila, manjkajoči pripomočki za hojo);

Naj ne zavede uporaba pripomočkov, kot so palice in bergle, ali podatek, da se oseba težko giblje. Različni psihološki procesi vplivajo na to, da se oseba z demenco drugače vede in predvsem hitreje giblje oziroma premika, kot bi pričakovali.

[12] Od leta 2016 dalje je v pripravi kriminalistični terminološki slovar.
[13] Miklič, 2016
[14] Prav tam
[15] Demenci prijazne točke, str. 18
[16] Miklič, 2016

Foto: Depositphotos

Pri osebah z demenco ostaja dolgoročni spomin najdlje neprizadet in posledično rade govorijo o dogodkih iz svoje preteklosti. V spominih se vračajo v čas, ko so bile otroci ali mladi, in na kraje, kjer so odraščale. Oseba z demenco se lahko »odpravi domov« tudi fizično, čeprav je to več deset kilometrov stran od mesta, kje trenutno živi.

- celotno bližnjo okolico, tudi večkrat, saj je oseba z demenco lahko padla, onemogla in se ne more odzvati;
- še zlasti t. i. nevarne kraje (voda, prometna cesta, jaški, kanali ipd.);
- kraje in območja, kamor pogrešana oseba z demenco redno ali zelo rada zahaja (npr. lokali, območja, kjer se redno sprehaja);
- kraje, ki osebi z demenco zelo veliko pomenijo ali imajo zanjo poseben čustveni pomen (npr. kraj, kjer je v preteklosti izvajala dejavnost, hodila v službo, se rekreirala, obiskovala prijatelje ali znance ali kjer je pokopana zanjo pomembna oseba).

Policisti naj policiste z drugih območij zaprosijo za pregled območij, kjer je pogrešana oseba z demenco preživela svoje otroštvo in mladost, če je to na drugem območju, kot je trenutni kraj njenega prebivanja. Pri tem naj o pogrešani osebi poizvedujejo pri ljudeh, ki jih bodo ob tem srečevali.

Policisti naj prijavitelju svetujejo:

- naj nekdo, če je le mogoče, ostane doma oziroma tam, kjer pogrešana oseba z demenco biva, če bi se morda sama vrnila nazaj;
- naj pri preostalih družinskih članih, sorodnikih in znancih poizve, ali je pogrešana oseba morebiti pri njih oziroma imajo informacije o tem, kje bi lahko bila, in naj se z njimi dogovori, da policijo pokličejo takoj, ko pogrešana oseba z demenco morebiti pride k njim.

Če so policisti že na začetku ustrezno opravili pogovor s prijaviteljem, so jim vse pridobljene informacije v veliko pomoč pri iskanju osebe z demenco, saj so z njimi med drugim pridobili tudi:

- osebne podatke oseb, s katerimi bodo lahko v nadaljevanju opravili informativne pogovore;
- poimenovanja lokacij, kjer bi se oseba z demenco lahko nahajala ali kamor bi se lahko odpravila;
- seznam in podatke naprav, katerih uporaba bo omogočala lažjo najdbo, saj so to že hkrati podatki, na podlagi katerih bi lahko policija sistematično zastavila iskalno akcijo.

INFORMACIJE O ZDRAVSTVENEM STANJU OSEBE

Pri obravnavi pogrešane osebe z demenco so za policiste izjemnega pomena predvsem informacije o bolezenskem stanju osebe, o fazi demence, če je ta diagnosticirana, predvsem pa o posebnostih vedenja in ravnanja osebe z demenco, ki bodo policistom omogočale lažjo identifikacijo in v nadaljevanju ustrezno vzpostavitev komunikacije z njo.

Za osebe z demenco je značilno, da so prostorsko dezorientirane (tavajo), vizualno izstopajo, nihajo v razpoloženju ali/in se vedejo družbeno nesprejemljivo ter imajo težave z govorom in izražanjem.

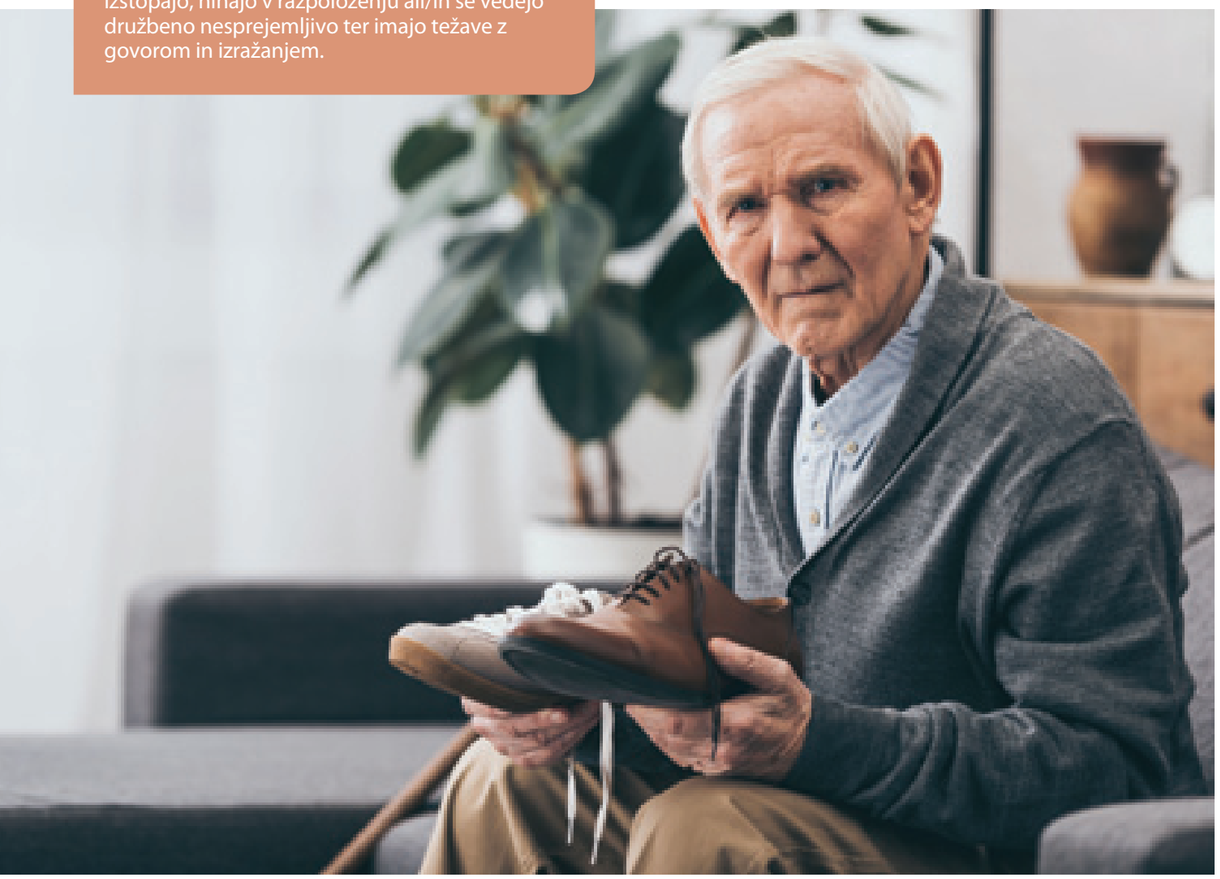

Foto: Depositphotos

Foto: Depositphotos

Policiste naj zanima zlasti:

- kakšne zdravstvene težave ima pogrešana oseba;
- ali ima pogrešana oseba diagnosticirano demenco;
- v kateri fazi je demenca;
- kako se demenca odraža pri vedenju in ravnanju osebe in na katere posebnosti in podrobnosti naj bodo policisti pozorni pri iskanju ter najdbi osebe z demenco.

ZNAKI, PO KATERIH LAHKO POLICISTI PREPOZNAJO OSEBO Z DEMENCO

Prostorska dezorientiranost[17]

Zaradi bolezni imajo osebe z demenco naslednje težave:

- ne prepoznajo okolice, v kateri živijo,
- ker se ne znajdejo v prostoru ali okolju, delujejo dezorientirane in zdi se, kot da tavajo,
- posledično se izgubijo, ne najdejo poti domov, niti ne vedo, kaj delajo tam,
- pozabljajo, kje so in kako so prišle tja.

Tavanje v prostoru ali kraju se pojavi zaradi:

- stresa in strahu, ker se je oseba z demenco znašla na neznanem kraju;
- hrupa v okolici ali situacije, ki je oseba z demenco ni sposobna razumeti;

ali ker

- oseba z demenco nekaj ali nekoga išče in se je izgubila;
- se dolgočasi in išče, s čim bi se zaposlila;
- išče stranišče, hrano, izhod ipd.;
- izvaja rutino iz preteklosti (odhod v službo, po opravkih ipd.).

Vizualna podoba[18]

Osebe z demenco običajno izstopajo po svojih oblačilih:

- pogosto so neustrezno oblečene in/ali obute glede na vremenske razmere, letni čas ali okolje, v katerem se znajdejo;
- lahko so pomanjkljivo oblečene ali celo gole.

Nihanje v razpoloženju[19]

Osebe z demenco izrazito čustveno nihajo in naglo menjavajo razpoloženje. Svoje vedenje spreminjajo brez vidnih zunanjih razlogov.

Lahko se neustrezno čustveno odzivajo ali kažejo navidezno odsotnost čustvenega izraza, kar je še posebno zahtevno za druge, okolico.

V svojem čustvenem stanju:

- delujejo prestrašeno, zmedeno, negotovo, sumničavo ali potrto;
- se hitro vznemirijo;
- lahko jih je vidno strah, predvsem kadar se znajdejo v okolju ali prostoru, ki ga ne poznajo ali ne prepoznajo, so se izgubile ipd.

[17] Demenci prijazne točke, str. 18

[18] Demenci prijazne točke, str. 18

[19] Demenci prijazne točke, str. 29

Družbenih vrednot in pravil ne prepoznajo in ne razumejo, zato ne vedo, da je kar koli narobe ali nesprejemljivo. Osebe z demenco največkrat napačno presodijo situacije oziroma napačno razumejo dogodke, povedano ali slišano[20] in posledično se lahko zaradi tega neustrezno vedejo.

Njihovo obnašanje je v nasprotju z družbeno postavljeni pravili ustreznega vedenja in ravnanja glede na situacijo in okolje; druge lahko celo žalijo in ponižujejo ter delujejo napadalno. Pomembno je, da vemo, da osebe z demenco niso hudobne, četudi se tako vedejo in ravnajo. Spremembe njihovega vedenja so posledica upada kognitivnih funkcij zaradi bolezni.

Težave z govorom in izražanjem[21]

Osebe z demenco imajo težave z govorom in izražanjem:

- govor se jim zatika;
- težko najdejo pravo besedo;
- zdi se, kakor da ne znajo, ne zmorejo razložiti, kaj želijo;
- se napačno izražajo ali napačno uporabljajo besede;
- nenehno ponavljajo ista vprašanja;
- sredi pogovora obmolknejo;
- težko sledijo pogovoru.

Osebe z demenco imajo težave pri reševanju težav in načrtovanju, pa tudi težave s koncentracijo.

KAKŠEN NAJ BO PRVI PRISTOP POLICISTA DO NAJDENE OSEBE

Osebe z demenco običajno pri sebi nimajo dokumentov,[22] svojih bližnjih pa največkrat ne bodo prepoznale.

Kadar policisti najdejo osebo, ki po osebnem opisu in drugih okoliščinah ustreza prijavljeni pogrešani osebi z demenco, naj ne uporabljajo svetlobnih in zvočnih signalov na vozilu. Do pogrešane osebe naj pristopa le eden od policistov, drugi pa naj začasno ostanejo v ozadju.

Policist naj se osebi z demenco približuje počasi in mirno, in če razmere omogočajo, naj se ji približa od spredaj. Kadar to ni mogoče, naj se ji približa tako, da ga ta sliši in se obrne proti njemu. Kadar oseba z demenco leži ali sedi, naj se policist skloni ali počepne obnjo in se tako zniža na višino njenega obraza oziroma telesa, pri tem pa še vedno upošteva osebni prostor osebe (ne preblizu). Osebo z demenco naj gleda v obraz, oči. Na svojem obrazu naj ima »mehak« izraz, ki se avtomatično ustvari, ko se nasmehnemo.

Vse kretnje policista naj bodo počasne in umirjene. Osebi z demenco naj nikakor nepričakovano in nenadno ne položi svoje roke na njen hrbet ali jo prime za roko v želji, da bi tako pridobil njeno pozornost. Prav te geste bodo namreč osebo z demenco lahko tako zelo negativno presenetile, prestrašile in dodatno zmedle, da se bo odzvala družbeno nesprejemljivo – napadalno in agresivno. Povsem mogoče je, da bo policista začela žaliti ali poniževati. Ob tem je pomembno zavedanje, da je takšno vedenje osebe z demenco posledica upada njenih kognitivnih funkcij zaradi bolezni.

Svojega vedenja in ravnanja namreč ne more niti nadzorovati niti ga ne razume, zato ga ne more načrtno izzvati. Ravnanje osebe z demenco zato ne more biti napad na policista. Te osebe morda res ne razumejo, kdo so, kje so, kdo so ljudje okoli njih ali kaj se pravzaprav dogaja, zato pa izjemno močno občutijo okolico in ljudi in se na vedenja in ravnanja drugih intuitivno odzivajo. Odziv osebe z demenco je vedno odziv njenega psihofizičnega stanja, zato so zelo pomembni sam pristop, vzpostavitev tako imenovanega zlatega mostu komunikacije ter verbalna in neverbalna komunikacija policista.

Ko policist pristopa do osebe z demenco, naj z njo tudi že govori. Govori naj počasi in umirjeno ter le malo glasneje (naj ne vpije). Uporablja naj zelo preproste, jasne in razumljive povedi, med povedmi pa naj bodo premori. Tako bo s svojim pristopom osebo z demenco pomiril.

Preveri naj zdravstveno stanje osebe z demenco, ki je lahko iz različnih objektivnih in subjektivnih razlogov slabo in oseba morebiti ne bo mogla komunicirati ter bo prednostno potrebovala nujno zdravstveno oskrbo.

Svetujemo, da ob najdbi pogrešane osebe z demenco:

- izklopite vse zvočne in svetlobne signale;
- k njej pristopi le en policist;
- z osebo začnete govoriti že med pristopanjem do nje;
- govorite umirjeno in počasi;
- imate na obrazu »mehak« izraz;
- k osebi pristopite od spredaj (če je to le mogoče);
- se spustite do osebe (če leži ali kleči, se sklonite k njej ali pokleknete poleg) in hkrati upoštevate njen osebni prostor;
- osebo gledate v obraz, oči;
- so vaše kretnje umirjene, počasne;
- ne položite rok na njen hrbet in je nepričakovano ne primete za roke.

NEKATERE POSEBNOSTI PRI KOMUNIKACIJI POLICISTA Z OSEBO Z DEMENCO

V primeru, ko je oseba zmožna komunicirati, za pogovor z osebo z demenco veljajo nekatere posebnosti, ki jih je smiselno upoštevati, da bo komunikacija uspešna in postopek policije strokoven.

Ker je policist že ob sprejemu prijave izvedel za ime ali vzdevek osebe z demenco, naj jo pokliče po njenem imenu.

Govori naj počasi, z mirnim tonom glasu in premori. Pove naj ji, »da smo jo iskali«, »da smo veseli, da smo jo našli« in »da bo z njo vse v redu«. Nikakor naj ne uporablja besedne zveze »pomirite se«, saj bo to avtomatično sprožilo negativen odziv.

[20] https://edemenca.si/hudobno-vedenje-osebe-z-demenco/
[21] Demenci prijazne točke, str. 28
[22] Demenci prijazne točke, str. 18

Policist naj uporablja kratke in preproste povedi:

- »Franc, iskal sem te.«
- »Vesel sem, da sem te našel.«
- »Vse bo v redu.«
- »Ostal bom tu.«
- »Te zebe?«
- »Pokril te bom z odejo.«
- »Boš pil?«
- »Zate imam vodo.«

Policist naj z osebo govori spoštljivo, kot z drugo odraslo in sebi enakovredno osebo in nikakor ne z raznimi pomanjševalnicami (npr. kot z otrokom).[23] Pokroviteljski ton glasu bo, nasprotno, na osebo deloval negativno. Besedna sporočila policista naj bodo pozitivna.

Policist naj se osebi z demenco predstavi le s svojim imenom. Pove naj, kdo je in kje sta.

Osebo z demenco naj opazuje. Če opazi, da želi spregovoriti, naj se zaveda, da ima ta oseba težave z govorom; lahko se zdi, da ne zna ali zmore razložiti, kaj želi, zato naj bo potrpežljiv, naj počaka in osebi da dovolj časa, da pove, spregovori. Lahko ji ponudi možnosti drugačnega izražanja oziroma jo spodbudi, da kaj pove na drugačen način (npr. »pokaži mi«). Predvsem naj ne govori in odgovarja namesto nje.[24] V pogovoru naj pritrdi njenim navedbam, četudi povedano ni točno ali ni vedno točno. Humor vedno pomaga.

OSEBAM Z DEMENCO NIKOLI NE POSTAVLJAMO VPRAŠANJ ODPRTEGA TIPA

Kadar policist osebo z demenco sprašuje, naj vedno postavi le eno vprašanje naenkrat. Vprašanje naj bo kratko, neposredno in preprosto. Policist naj bo potrpežljiv in osebi ponudi dovolj časa, da ta lahko odgovori.

Pravila izvedbe preiskovalnega intervjuja po načelu kognitivnega in forenzičnega intervjuja od policistov zahtevajo postavljanje t. i. odprtih vprašanj,[25] vendar pa pri pogovoru z osebo z demenco velja izjema. Njim nikoli ne postavljamo vprašanj odprtega tipa, saj nanje ne bodo znale ali zmogle odgovoriti.

Za pogovor z osebo z demenco naj policist že takoj uporabi t. i. usmerjena vprašanja. To je tip vprašanj, ki jih policist med policijsko ali kriminalistično preiskavo zastavlja šele, ko na odprti tip vprašanj že pridobi informacije oziroma podatke, ki jih je treba dopolniti, tudi preveriti.[26]

Primer št. 1

Oseba z demenco policistu na njegovo odprto vprašanje »Povejte mi kaj o sebi?« ne bo znala ali zmogla odgovoriti.

Na vprašanje, na katero bi morebiti zmogla odgovoriti, je tako imenovano usmerjeno vprašanje, ki je kratko in ciljno usmerjeno, denimo »Kako vam je ime?«. Lahko se zgodi, da oseba z demenco tudi na usmerjena vprašanja ne bo zmogla ali znala odgovoriti, kar nam pove, da mora biti vprašanje zanjo še bolj zaprto. V takšnih primerih naj policist zastavi najožje in s preiskovalnega vidika tako imenovano zaprto vprašanje, ki se ga v preiskavah sicer uporablja po premisleku in čim manjkrat, vendar pa je pri osebah z demenco učinkovito.

Kriminalistični terminološki slovar namreč zaprto vprašanje opredeljuje kot vprašanje preiskovalca, v katerem ta osebi ponudi omejen izbor kratkih odgovorov, s katerim postavlja osebo v pasivno vlogo in ji ne omogoča pojasnjevanja ali razlage, npr. »Da ali ne?«, »Ste ali niste?«. Kot navedeno, gre pri preiskovalnem intervjuju za tip vprašanja, ki naj se zastavlja redko, previdno in le v primerih, ko je pred tem policist od osebe s postavljanjem odprtih vprašanj pridobil informacije, ki jih je treba preveriti. Nasprotno pa bo prav takšen tip vprašanja učinkovit pri pogovoru z osebo z demenco.

Policist naj bo neposreden, saj njegov namen ni pridobiti nove informacije, temveč ugotoviti identiteto. Zastavi naj vprašanje, kot je denimo »Ste Franc?« ali »Vam je ime Franc?«.

Primer št. 2

Oseba z demenco ne bo znala ali zmogla odgovoriti na vprašanje odprtega tipa, kot je »Mi poveste, kako se pišete?«, bo pa morebiti zmogla ali znala odgovoriti na usmerjeno vprašanje »Se pišete Novak?«. Na to vprašanje bo namreč lahko odgovorila z da ali ne.

Četudi na to vprašanje oseba ne bo zmogla ali znala dogovoriti, naj policist poskusi s skrajno obliko, zaprtim vprašanjem, denimo »Novak?«.

Kadar bo policist menil, da oseba odgovarja instinktivno, ne nujno pravilno, lahko razumevanje preveri tako, da osebo pokliče z drugim imenom ali priimkom in tako pridobi informacijo, ali ga oseba res razume.

Primer št. 3

Izogibati se je torej treba odprtim vprašanjem, kot je npr. »Mi poveste kaj o svoji ženi?«. Policist naj raje uporabi usmerjeno vprašanje »Kako je ime vaši ženi?«, in če ne dobi odziva, naj se usmeri v skrajno obliko zaprtega tipa vprašanja: »Ana – je tako ime vaši ženi?« ali »Ženi je ime Ana?«, pa tudi »Sinu je ime Luka?«.

Potem naj preveri razumljivost še z drugim zaprtim usmerjenim vprašanjem: »Drugemu sinu je ime Tim?«. Če sinu ni ime Tim in oseba z demenco odgovori z ne, je policist z odgovorom ravnokar ugotovil, da ga oseba z demenco razume. Razumevanje se torej preveri z uporabo drugih podatkov.

[23] https://www.spomincica.si/wp-content/uploads/2017/07/SPOMINCICA-Zlozenka-Komunikacija-297x210mm-2016.pdf
[24] https://www.spomincica.si/wp-content/uploads/2017/07/SPOMINCICA-Zlozenka-Komunikacija-297x210mm-2016.pdf
[25] Kriminalistični terminološki slovar odprto vprašanje opredeljuje kot »najpomembnejše in najpogostejše vprašanje preiskovalca, ki se osebi postavi na začetku razgovora ali intervjuja ali med njim in ki osebi omogoča, da o posameznem dogodku ali dejanju prosto pripoveduje, ga razlaga ali tolmači s svojimi besedami, brez pritiska preiskovalca«.
[26] Kriminalistični terminološki slovar pojasnilno vprašanje opredeljuje z dvema pomenoma, in sicer: 1. vprašanje, oblikovano z namenom odprave morebitnega nesporazuma med preiskovalcem in osebo, ki uporablja specifično terminologijo, ki je preiskovalec ne pozna, ali drugo besedišče, ki preiskovalcu ni razumljivo; 2. vprašanje, oblikovano z namenom razjasnitve situacije, kadar obstaja neskladje med izpovedjo osebe in drugimi osebnimi dokazi ali materialnimi dokazi.

Foto: Depositphotos

OSEBE Z DEMENCO NE PUŠČAJMO SAME

Policist naj oseb z demenco ne izprašuje o datumu, uri ali poimenovanju letnega časa[27], saj zaradi upada intelektualnih funkcij, nezmožnosti presoje in organizacije ne bodo zmogle ali znale odgovoriti. Ne zavedajo se, da njim čas teče drugače.

Za osebe z demenco je zelo značilno neskončno ponavljanje istih vprašanj.[28] Pomembno je, da policist razume, da je to posledica bolezni. Ostane naj miren, z osebo z demenco naj se nikakor ne prepira, naj ne navaja, kolikokrat in kdaj vse mu je na vprašanje že odgovorila, saj oseba z demenco ne ve, da to počne, zelo pa čuti vedenje in ravnanje policista. Policist naj v takšnih primerih preusmeri pozornost na drugo tematiko, npr. na poklic, ki ga je oseba z demenco opravljala, na hobi, ki ga je imela zelo rada (pomembni so podatki ob prijavi), oziroma na tematiko, za katero ima informacije, da je osebi z demenco blizu. Njena preteklost je namreč policistova realnost.

Morebitnim televizijskim ekipam (luči, kamere in ljudje) naj se prepreči dostop do osebe z demenco. Poročanje medijev o delu policije na področju obravnave pogrešanih oseb je izjemnega pomena, vendar le zaradi ozaveščanja širše javnosti, nikakor pa ne s poseganjem v človekovo osebnost in zasebnost. Snemanje najdene pogrešane osebe z demenco ni oblika ozaveščanja.

Policist naj osebe z demenco ne pušča same. Poišče naj miren in tih prostor in se z njo umakne tja.[29] Eden izmed načinov, ki umirja stanje osebe z demenco, ki je prestrašena, je, da se ji predvaja glasba, ki jo rada posluša (pomembni so podatki ob prijavi). Glasba znanstveno potrjeno umirja in blagodejno vpliva na ljudi, pri osebah z demenco pa predvajanje določenih skladb deluje umirjajoče. Pri osebah, kjer je bolezen že v skrajni fazi in je oseba popolnoma odvisna od drugih, celo prikliče v spomin prijetna občutja in jim polepša čas.

NASVETI ZA SVOJCE

Svojci, ki skrbijo za osebo z demenco, policijo pogosto prosijo tudi za nasvete, kako ravnati. Policija lahko svetuje naslednje:

- osebi z demenco naj omejijo ali preprečijo vožnjo s kolesom, motorjem ali avtomobilom, ki zaradi slabše presoje v prometu kot posledice oslabljenih veščin ni več varna; to pa ne preprečuje drugih aktivnosti, ki so za osebo z demenco zelo pomembne, npr. hoja, sprehodi in lažje oblike telovadbe;
- na vidna mesta prebivališča naj napišejo ključne telefonske številke pomoči;
- na liste papirja naj napišejo ključne osebe ter njihove telefonske številke in jih dajo osebi z demenco v njena oblačila (v več žepov oblačil, v denarnico);
- na vidna mesta prebivališča naj postavijo predmete iz otroštva in mladosti osebe z demenco (spominke, albume s fotografijami ipd.);
- oddaje o živalstvu in rastlinstvu so zelo priporočljive, osebam z demenco naj se predvaja glasba, ki jo rade poslušajo;
- hišni ljubljenčki so zelo priporočljivi, predvsem v fazi, ko za žival še lahko skrbijo;
- kozarec z vodo naj postavijo na vidno mesto v rdeče obarvan krog, saj je za osebe z demenco zelo značilno, da zaužijejo premalo tekočine in so pogosto tudi podhranjene;
- če svojci menijo, da oseba s postavljeno diagnozo demence ne zna več ravnati z denarjem, naj se po pomoč pri reševanju obrnejo na pristojni center za socialno delo.

DEMENCI PRIJAZNE TOČKE

V letu 2019 je policija v sodelovanju z združenjem Spominčica – Alzheimer Slovenija na sedežu notranjega ministrstva na Štefanovi ulici 2 v Ljubljani odprla prvo demenci prijazno točko (DPT) v okviru Ministrstva za notranje zadeve in Policije ter se s tem pridružila mreži demenci prijaznih točk, odprtih v državnih organih in institucijah.

DPT je točka, ki je namenjena tako osebam z demenco, svojcem in vsem zaposlenim (policistom, trgovcem, bančnim in poštnim uslužbencem, farmacevtom, gasilcem ...) kot tudi vsem drugim v lokalni skupnosti, saj je pomembno, da tudi sosedje prepoznajo osebe z demenco in jim pomagajo. Na DPT se lahko obrnejo po informacije, predvsem pa se seznanijo z načini in postopki usmerjanja oseb z demenco, ki se izgubijo in ne najdejo poti domov. DPT pomeni, da imajo tam zaposleni (v našem primeru policisti) potrebno znanje in informacije o demenci. Vedo, kakšni so prvi znaki in kako jih prepoznati, kako komunicirati z osebami z demenco, kako jim pomagati, če se izgubijo in ne vedo, kje so, kdo so in kako najti pot domov.

Tudi zato je izobraževanje in usposabljanje policistov tako zelo pomembno, saj le znanje in vedenje opredeli DPT kot koristno in prav zato je združenje Spominčica – Alzheimer Slovenija za policiste in zaposlene na MNZ že izvedlo več usposabljanj[30] ter v letu 2022 policijo še dodatno povabilo k izvedbi pilotne raziskave, na podlagi katere bodo pripravili dodatna usposabljanja za razvoj znanja in večin za osebe, ki iščejo pogrešane osebe.

---

[27] Demenci prijazne točke, str. 29
[28] Demenci prijazne točke, str. 29 in 31
[29] Demenci prijazne točke, str. 40
[30] https://www.policija.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnost/sporocila-za-javnost-gpue/101673-v-slovenski-policiji-smo-se-vkljucili-v-mrezo-demenci-prijaznih-tock, 21. 8. 2023
[31] Demenci prijazna točka, naslovnica

POMEN OZAVEŠČENOSTI O DEMENCI KOT BOLEZNI

Oseba z demenco žal ne more biti nikoli več takšna, kot je bila, preden je zbolela. Spremenila se je značajsko in vedenjsko, dela in izraža se drugače in sprejeti jo moramo takšno, kot je ta trenutek.

»Bolnikovega sveta – osebe z demenco verjetno ne moremo v celoti dojeti. Ko poskušamo razumeti njegovo realnost, lažje razumemo tudi odzive, ki se na koncu izkažejo za logične in vsaj deloma predvidljive glede na to, kaj doživlja. S sprejemanjem njihove realnosti pomanjkljivih zmožnosti in napak je na koncu vsem lažje – osebam z demenco in vsem, ki smo z njimi v stiku.«
Dr. Aleš Kogoj, dr. med., spec. psihiatrije[31]

Znanje in vedenje o demenci kot bolezni, vedenju in obnašanju obolele osebe, delovanju »spremenjenih« možganov, prepoznavanju znakov demence (vizualnih, prostorskih in govornih), ustreznem pristopu policista, ki zajema pravilno neverbalno in verbalno komunikacijo, vedenju o najprimernejšem tipu vprašanj in načinu postavljanja vprašanj bo olajšalo stik ter omogočalo odnos tako osebi z demenco kot tudi njenim svojcem in policistu, ki osebo z demenco išče, najde in pripelje nazaj v njeno varno okolje, četudi mora to storiti večkrat. Bistvena naloga policije namreč ostaja pomoč ljudem.

VIRI

1. Frangež, D. (ur.) (2016). Kriminalistični terminološki slovar (delovna verzija, v pripravi od leta 2016 dalje).
2. Hočevar, B. (2023). Zmotno razmišljanje, da je to samo breme starejših. Demenca. Med nameni vladne strategije za obvladovanje bolezni je vzpostavitev registra in nacionalnega centra. Delo (Aktualno), 4, sobota, 15. 7. 2023.
3. Miklič, D. (2016). Prvi ukrepi ob sprejemu prijave pogrešane osebe. Kriminalistička teorija i praksa. Pridobljeno 15. 3. 2022 na http://www.criminalisticassociation.org/projekti/casopis-kriminalisticka-teorija-i-praksa/peti-broj-casopisa-kriminalisticka-teorija-i-praksa.
4. Miklič, N. (2023). Pristop in komunikacija policije z najdeno pogrešano osebo z demenco. 24. Dnevi varstvoslovja, 13. in 14. junij 2023, Podčetrtek.
5. Ošlak, K., in Musil, B. (2017). Odnos do demence in stigma demence. Javno zdravje. 1: 74–83.
6. Puljak, A., Perko, G., Mihok, D., Radošević, H., in Tomek Roksandić, S. (2005), Alzheimerova bolest kao gerontološki javnozdravstveni problem. Medicus, 14, 2: 229–235.
7. Zdravniška zbornica Slovenije, Novosti in obvestila, Število oseb z demenco na svetu se bo do leta 2050 podvojilo. Pridobljeno 15. 5. 2023 na https://www.zdravniskazbornica.si/informacije-publikacije-in-analize/obvestila/2022/09/20/%C5%A1tevilo-oseb-z-demenco-na-svetu-se-bo-do-leta-2050-podvojilo.
8. Zakon o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr., 10/17, 46/19 – odl. US, 47/19 in 153/21 – odl. US). Pridobljeno 15. 8. 2023 na http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6314.
9. Lukić Zlobec, Š. (ur.) (2018). Demenci prijazne točke: vzpostavitev mreže demenci prijaznih točk: v okviru oblikovanja demenci prijazne družbe. Ljubljana. Spominčica – Alzheimer Slovenija – Slovensko združenje za pomoč pri demenci.
10. https://www.spomincica.si/?page_id=166, 15. 2. 2023
11. https://edemenca.si/hudobno-vedenje-osebe-z-demenco/, 23. 2. 2023
12. https://www.policija.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnost/sporocila-za-javnost-gpue/101673-v-slovenski-policiji-smo-se-vkljucili-v-mrezo-demenci-prijaznih-tock, 21. 8. 2023
13. https://www.spomincica.si/wp-content/uploads/2017/07/SPOMINCICA-Zlozenka-Komunikacija-297x210mm-2016.pdf, 30. 3. 2023

Besedilo: Neža Miklič, Višja policijska šola PA GPU

Foto: Uroš Podlogar

Pri iskanju pogrešanih oseb, še zlasti na težko prehodnih terenih, so v veliko pomoč tako posebej izurjeni službeni psi kot policijski helikopter.

Foto: Depositphotos

Pogled na evropsko četrt v Bruslju, kjer so evropske institucije, drugi evropski uradi, večina predstavništev držav članic Evropske unije idr. Prva stavba na levi je stavba Europa, ki je sedež Evropskega sveta in Sveta Evropske unije. Nahaja se na Wetstraat/Rue de la Loi v evropski četrti v Bruslju. Njena značilnost je večnadstropna konstrukcija v obliki luči, v kateri so sejne sobe. Nasproti je palača Berlaymont, kjer je sedež Evropske komisije, vključno s pisarnami predsednice Evropske komisije in kolegija komisarjev.

Foto: Depositphotos

Stavba Evropskega parlamenta v Bruslju

SPOZNAJTE SVETOVALCE NA STALNEM PREDSTAVNIŠTVU SLOVENIJE PRI EU V BRUSLJU

»ODLIČNA IZKUŠNJA TAKO V POKLICNEM KOT V ZASEBNEM ŽIVLJENJU!«

Tokratno mednarodno obarvano temo v Varnosti namenjamo Bruslju, prestolnici Evropske unije, kjer službujejo tudi naši kolegi. Od leta 2004, ko je imela Slovenija takrat še misijo pri EU, do danes se je v vlogi svetovalca za pravosodje in notranje zadeve zvrstilo več kot 20 naših sodelavcev z ministrstva in iz policije. Nekateri od njih se v nadaljevanju tudi predstavljajo.

Naši svetovalci na Stalnem predstavništvu Republike Slovenije pri EU v Bruslju (v nadaljevanju: SPBR) delujejo na različnih področjih: policijsko sodelovanje, boj proti terorizmu, migracije in mednarodna zaščita, schengenske zadeve, vizumska politika ipd. Povabili smo jih k sodelovanju, k razmisleku o pomenu dela na področju evropskih zadev in o življenju v Bruslju. Tako bi vam radi približali evropske vsebine in morda koga navdušili, da se prijavi na katerega od razpisov za delo na SPBR v Bruslju.

Ključne naloge svetovalcev na SPBR

Delo svetovalcev na SPBR je zelo zahtevno in dinamično, da je dobro opravljeno, pa je potrebne veliko samostojnosti in proaktivnosti. Ključna naloga svetovalcev je pridobivanje informacij o stališčih institucij in agencij EU kot tudi drugih držav članic EU ter uvrstitev Slovenije v skupino podobno mislečih držav članic ob hkratnem upoštevanju stališč o določenem dosjeju, ki ga je potrdila Vlada RS ali Državni zbor RS.

Zaradi dostopa do informacij, poznavanja institucij, postopkov in pristojnosti se od svetovalcev pričakujejo tudi predlogi, kako čim učinkoviteje uveljavljati nacionalna stališča in interese pri drugih državah članicah in institucijah EU, še posebno v hitro odvijajočih se medinstitucionalnih pogajanjih.

Delo med drugim vključuje spremljanje pogajanj in preostalih dejavnosti v Evropskem parlamentu, podporo

ŽELITE SPREMLJATI EVROPSKE VSEBINE?

Vas zanimajo evropske vsebine in pomen dela na SPBR? Novičke iz Bruslja lahko spremljate na intranetu policije, v rubriki EU in mednarodno sodelovanje.

stalnemu predstavniku na zasedanjih Coreper, spremljanje stališč držav članic EU in natančno poročanje o dogodkih, zasedanjih in pogajanjih. Pri tem je zelo pomembna dobra in sprotna komunikacija s prestolnico.

Delo svetovalcev zahteva poznavanje ne le lastnega specifičnega področja dela, ampak tudi pozorno spremljanje oblikovanja politik na drugih področjih. Pogosto se politike drugih področij pomembno prepletajo in vplivajo druga na drugo.

Ena od pomembnih nalog svetovalcev je tudi spremljanje aktivnosti zasebnega sektorja, še posebno na področju digitalnih storitev. Bruselj je vozlišče mednarodnega trga, kjer se zaradi prisotnosti institucij EU izvaja močno lobiranje, še posebno pri sprejetju EU-zakonodaje, ki lahko vpliva na podjetja.

Besedilo: Služba za odnose z javnostmi in Služba za evropske zadeve in mednarodno sodelovanje MNZ

Foto: SPBR

Trenutna ekipa na SPBR (z leve): Nina Tovornik, Nika Prislan, Rudolf Kaniški in Anita Lorbek, zaradi odsotnosti na fotografiji manjka Marko Bečan.

Andrej Grošelj: »To je bilo eno zanimivejših obdobij dela in življenja«

Andrej Grošelj je bil prvi svetovalec za področje pravosodja in notranjih zadev na SPBR. Delo, takrat še v okviru misije Republike Slovenije pri EU, je začel januarja 2004, še pred formalnim članstvom Slovenije v EU, in sicer kot edini udeleženec usposabljanja MNZ Fast Stream. Takrat je namreč pri misiji deloval le en diplomat, ki je pokrival celotno področje pravosodja in notranjih zadev, zato je bila kadrovska okrepitev tega področja izjemnega pomena. Od septembra 2004 dalje je Andrej v Bruslju deloval kot prvi svetovalec za pravosodje in notranje zadeve.

V njegovem spominu to ostaja kot eno zanimivejših obdobij dela in življenja v Bruslju, poleg prvega predsedovanja Slovenije Svetu EU. »Sistem EU-koordinacije se je šele vzpostavljal in preverjal v praksi. Takrat je bilo veliko priložnosti za razprave in izmenjavo izkušenj, velikokrat tudi zvečer, po koncu zasedanj delovnih skupin in drugih sestankov, ob vrčku piva s kolegi z notranjega (MNZ) in zunanjega ministrstva ter iz policije.«

»Kmalu se mi je pridružila Suzana,« se začetkov popolnjevanja naše ekipe v Bruslju spominja Andrej. Skupaj s kolegico z Ministrstva za pravosodje (MP) so sestavljali ekipo za področje pravosodja in notranjih zadev. V tistem obdobju je bilo na področju evropskih zadev veliko sodelovanja med MNZ in MP, tako v Bruslju kot v Ljubljani. Relativno kmalu po vstopu v EU je bilo jasno, da bo Slovenija kot nova članica prva predsedovala Svetu EU. »Z gotovostjo lahko trdim, da smo bili na MNZ in v policiji daleč najbolje pripravljeni na ta izziv – prvi smo organizirali seminar za priprave na predsedovanje, kamor smo povabili predstavnike sekretariata Sveta EU, Evropske komisije in nekaterih držav članic, ki so že imele tovrstne izkušnje.«

Nekaj mesecev pred predsedovanjem je bilo kar intenzivnih in živčnih, saj še niso vedeli, o vsebini katerih dosjejev se bo treba pogajati v okviru Sveta EU, prav tako pa še ni bilo popolnoma jasno, kako bodo delovali kot celota – ne le MNZ, ampak celoten sistem EU-koordinacije, od strokovnjakov v posamezni delovni skupini, SPBR do kabineta ministra in kabineta predsednika vlade. »Ko se danes ozrem nazaj na tistih šest mesecev predsedovanja, lahko rečem, da je bila to zagotovo najboljša izkušnja v 20-letni karieri na področju EU. Naše predsedovanje so primerjali z irskim iz leta 2004. Slednje velja za dobro pripravljeno in osredotočeno in takšno je bilo tudi naše. Z delom smo želeli vsej Evropi dokazati, da smo vredni zaupanja, in to nam je uspelo.«

Po Andrejevih besedah je predsedovanje krizno upravljanje. Tudi če si še tako dober v načrtovanju, vedno sledi presenečenje. V tistem času je bil to zelo političen dosje glede vizumske vzajemnosti z ZDA. »Bistveno je, da ekipa sodeluje in si zaupa.« S kolegi, s katerimi je takrat delal na SPBR, so se po koncu mandata razšli kot veliki prijatelji, z večino pa je še vedno v stikih.

O tem, ali človeku ugaja življenje v Bruslju, pravi, da obstajata le dve možnosti: ali ti je všeč ali pa ga sovražiš. Njemu in njegovi družini je bilo v Bruslju zelo všeč in so tam živeli kar 12 let. Na vprašanje, ali še verjame v EU, odgovarja, da je ta odgovor preprost: definitivno, sicer v EU (na različnih delovnih mestih, med drugim SPBR, Evropska služba za zunanje delovanje (angl. The European External Action Service – EEAS), misija EU v BiH in Europol) ne bi vztrajal že 20 let. Doda, da bi potrebovali spremembe pri institucionalnem vidiku, če želimo v teh geopolitičnih razmerah kot EU imeti pomembno vlogo. Meni tudi, da EU nikoli ni bila pripravljena na spremembe v kriznih obdobjih, ki pa se zadnjih deset let na žalost vrstijo druga za drugo. »Kljub temu za Slovenijo ni druge alternative. Prav tako za Evropo ni druge alternative,« sklene Grošelj.

Suzana Ivanović: »Ekipa mora znati delati, mora pa se znati tudi zabavati«

Tudi Suzana Ivanović je na SPBR prišla med prvimi, leto dni za Andrejem Grošljem. Skupaj sta bila med ključnimi osebami, zaslužnimi za uspešno izvedbo prvega predsedovanja Slovenije Svetu EU na področju pravosodja in notranjih zadev. Od takrat do danes je preteklo že dobrih 15 let in v vsem tem času je Suzana nepogrešljiv člen EU in mednarodnega sodelovanja na slovenskem notranjem ministrstvu. Kot izjemno izkušena sodelavka na tem področju je bila tudi vodja ekipe na ministrstvu in v policiji za drugo predsedovanje Slovenije Svetu EU v drugi polovici leta 2021. S Suzano sva dolgoletni sodelavki na ministrstvu, zato se v pogovoru seveda nisva vikali (op. a. Mirjane Vertič Gotal).

Foto: Mirjana Vertič Gotal

Suzana Ivanović in Andrej Grošelj na lanskem srečanju držav Salzburškega foruma, ki ga je gostila Slovenija na Brdu pri Kranju. Sta dobra prijatelja in kolega pri EU-vsebinah.

Kako te je pot pripeljala v Bruselj?

»Nikoli ne bom pozabila, kako me je ena izmed prijateljic ob moji prijavi na MNZ za službo za mednarodno sodelovanje vprašala, zakaj sem to storila. Odgovorila sem ji, da bo Slovenija enkrat prišla v EU in da bom mogoče kdaj šla v Bruselj. To je bilo leta 1998, ko je bil Bruselj za nas nekaj povsem nepredstavljivega.

Razvoj dogodkov je sčasoma pripeljal do tega, da sem res odšla v Bruselj. Ko se je ekipa v Bruslju še oblikovala (Andrej je bil že svetovalec za policijsko sodelovanje), to je bilo leta 2004, sem januarja 2005 dopolnila ekipo. Z Andrejem sva takoj začela priprave za predsedovanje v prvi polovici leta 2008 in tudi v Ljubljani začela širiti zavedanje o pomenu predsedovanja Svetu EU.

Nekaj časa sva bila z Andrejem sama za celotno področje notranjih zadev, potem pa smo ekipo razširili na štiri svetovalce leta 2006, leta 2007 pa smo popolnili ekipo na 12 svetovalcev za notranje zadeve ter tri ali štiri svetovalce za pravosodje. Tako smo predsedovanje Slovenije v Bruslju pričakali s 16-člansko ekipo.«

Kakšni so tvoji spomini na prvo predsedovanje?

»Pripravljali smo se na pogajanja o direktivi o vračanju, 15. januarja pa so me nenapovedano doletela pogajanja o vizumski vzajemnosti z ZDA. Danes se temu smejim, takrat pa sem zaradi tega dosjeja po koncu predsedovanja žal zbolela. Pogajanja v Svetu o mandatu za pogajanja z ZDA so bila zapletena, odnosi med državami članicami napeti, odnosi s prestolnico zaradi nerazumevanja pristojnosti med institucijami pa še bolj. Takrat je bilo tudi drugače glede pristojnosti; zdaj imamo Lizbonsko pogodbo in so pristojnosti precej enoznačne, takrat pa smo imeli prvi in tretji steber. Vsebina je bila včasih, ko je šlo za izmenjavo podatkov, zabrisana med obema stebroma, o pristojnosti pa se Svet in Komisija nista popolnoma strinjala. Sestanki na ravni svetovalcev so bili zelo pestri – večkrat smo se pogovarjali, kako bi pogajanja o za določene države zelo občutljivi vsebini sploh zapeljali. Do aprila smo jih nato uspešno zaključili, tako uspešno, da so nam naši kolegi v Svetu celo ploskali. To je bila res velika stvar.

Drugo področje, kjer smo pustili neizbrisen pečat, je bilo ukinitev vizumske obveznosti za države Zahodnega Balkana. Skupaj s kolegi z zunanjega ministrstva, ki so takrat predsedovali delovni skupini za Zahodni Balkan, nam je z argumenti in jasnimi statističnimi podatki o migracijah, ponarejenih dokumentih in varnosti dokumentov uspelo države članice prepričati, da so podprle t. i. visa free režim za vse države Zahodnega Balkana, razen za Kosovo, ki se je takrat šele osamosvojilo. Pri tem so bili koristni stiki s kolegi v državah Zahodnega Balkana, s katerimi smo se spoznali in povezali v okviru procesa Brdo, in smo tako zelo hitro prišli do vseh podatkov, ki smo jih vključili v dokument Sveta in z njimi seznanili vse države članice in pristojne institucije.«

Kako bi opisala pomen dela na SPBR?

»Če pogledamo od prvega predsedovanja do zdaj, ko je preteklo 15 let, je to bila evolucija evropskih zadev v hiši. Ekipa se je dograjevala in postopoma nam je uspelo izboljšati zavedanje v hiši, da je to pomemben del našega dela. Predvsem z vidika, da to ni neko nepotrebno mednarodno sodelovanje, ampak naše redno delo. V Bruslju nam krojijo zakonodajo in politiko, ki jo moramo potem izvajati doma. Če nismo aktivni v Bruslju, doma to zelo težko izvajamo ali pa je zakonodaja sprejeta tako, da nam ruši ne samo nacionalne zakonodaje, ampak celoten sistem. Zato je potreben močen angažma, da dosežeš izboljšave in si pri tem ne zrušiš vsega, kar deluje doma. Sploh zato, ker je treba vedeti, da EU sestavlja 27 različnih stališč, interesov. Včasih smo se našli po skupinah in sestavljali neke podobno misleče, zdaj pa je tega čedalje manj in zdi se mi, da države brezkompromisno zasledujejo le svoje nacionalne interese.«

Da nacionalne ideje zagovarjaš in jih postaviš v kontekst na bruseljskem parketu, nujno potrebuješ dobre svetovalce, kajne? Skozi kakšno sito morajo kandidati?

»Tako je. Zmotno velja prepričanje na MNZ, da se že vnaprej ve, kdo bo šel gor, kot rečemo. Seveda imajo svetovalci, ki so bili v Bruslju že dlje časa, prednost in vedno znova pridejo v ožji krog izbora, vendar tudi zanje veljajo zakonske omejitve glede dolžine napotitve. Zgodi se, da se prijavijo taki, ki jim je odhod v tujino nekakšen izhod, pri tem pa niti ne vedo, kam gredo in kaj naj bi delali, ali pa dejansko ljudje niso motivirani za delo v

Bruslju, ki pogosto velja za slabo plačano in zelo zahtevno, brez pravega urnika. Seveda so dobrodošli tudi tisti, ki nimajo veliko izkušenj na področju EU-sodelovanja. Ampak prav je, da se zavedajo, da ne bodo kar izbrani za Bruselj, ampak se morajo res pripraviti. Se pravi, tudi posamezniki, ki ne delajo na področju evropskih zadev, se lahko tako dobro pripravijo, da so na koncu na intervjuju izbrani za napotitev v Bruselj.

Skozi prste se ne gleda nikomur, zato je včasih boljša odločitev, da se ne izbere nikogar, kot da se v Bruselj napoti neustrezne ljudi. To pomeni, da je treba zelo dobro vedeti, kako EU deluje, kakšni so formalni in neformalni postopki in kakšne so pristojnosti. Osnova za to sta definitivno obe pogodbi – Pogodba o EU in Pogodba o delovanju EU. In če tega temelja ne poznaš, potem res zelo težko dodajaš vsebino.

Ob razpisih za delo svetovalcev v Bruslju opravimo intervjuje, ki so dokaj klasični – od ljudi, ki gredo v Bruselj, vedno zahtevamo isto znanje. En del je dejansko osredotočen na poznavanje institucij, njihovih pristojnosti in na to, kako delujejo, pa tudi na načine, kako doseči svoj interes v teh institucijah, drugi del se nanaša na to, kako doma deluje zadeva, kako se recimo sprejemajo stališča za pogajanja, ki jih ljudje potem zastopajo v Bruslju, tretji del pa je vsebina. Zato na intervjuju vedno dobro pretehtamo, kako dobro poznavanje postopkov in pristojnosti lahko nadomesti vsebino in obratno. Če namreč ne poznaš delovanja in pristojnosti, boš težko vedel, h komu iti, koga poklicati in pri kom lobirati, da boš dosegel svoj interes. Zato apeliram na vse, ki se jim to zdi zanimivo, da se res dobro pripravijo na razgovore. Vedeti morajo, da je razgovor zelo kompleksen in se tudi mi kot komisija nanj zelo dobro pripravimo, kar pomeni, da gre za to veliko časa. Če nekdo pride malo improvizirat ali poskusit, v bistvu zapravlja naš dragoceni čas.«

ČE VAS ZANIMA DELO V BRUSLJU, NE ČAKAJTE NA RAZPIS!

Suzana Ivanović: »Tokratna tema v Varnosti je priložnost za tiste, ki jih zanima delo v Bruslju. Že danes se lahko začnejo pripravljati, ne da čakajo na razpis. Mi delujemo tako, da vsak, ki se želi dobro pripraviti za Bruselj, lahko kadar koli pokliče v SEZMS ali na SPBR in dobi vse potrebne informacije. Te se ne skrivajo, saj nam je v interesu, da se delijo in da čim več ljudi pride do njih. Treba je vedeti, da mogoče prva prijava na razpis ne uspe, že naslednja pa morda ja. Želimo si močne konkurence in možnosti izbora. V Bruselj namreč želimo poslati le najboljše. Sladki problemi so, če lahko med dobrimi ljudmi izbiraš najboljšega.«

Kakšne lastnosti poleg potrebnega znanja še potrebuje svetovalec za delo v Bruslju?

»Svetovalec mora biti komunikativen, nenazadnje pa tudi družaben. Zavedati se mora, da to ni služba od osmih do štirih. Dela se brez pravega urnika, pogosto zvečer in ob koncih tedna, včasih rečemo 24/7. V zadnjih letih smo ekipo razširili na šest svetovalcev, kar pomeni, da načeloma prosti čas ne bi smel več tako zelo trpeti, po drugi strani pa se od njih pričakuje več mreženja in pridobivanja stranskih informacij, ki pomagajo k pravim odločitvam. Vedeti pa je treba, da če želiš doseči svoj interes, biti povezan z ljudmi, doseči, da te ljudje na koncu poslušajo in ti pomagajo, moraš kdaj za to žrtvovati tudi kakšno kosilo, pijačo ali kar ves večer. Zato je to delo za ljudi, ki jim ni težko biti fleksibilen in samoiniciativen, imajo ideje in govorijo tuje jezike. Znanje jezikov je prvi pogoj, da sploh lahko delaš v Bruslju – angleščina na visoki ravni je nujna. Zelo zaželeno je tudi, da oseba vsaj razume francosko, saj so sestanki velikokrat dvojezični in se ne prevajajo. Vsak dodaten jezik je še dodatna varnost, ki pomaga k boljšemu mreženju in pridobivanju zaupanja. Preverjeno pravilo je, da če s človekom lahko v njegovem jeziku kdaj kaj pokramljaš, dosežeš in izveš precej več. Svetovalci morajo imeti veliko širine in tudi poguma. Delo je timsko in zelo pomembno je, da se v Bruslju znajo dobro organizirati in da se zavedajo, da morajo sodelovati. Prav tako morajo razumeti, da so del ekipe tudi strokovnjaki iz prestolnice, kar pomeni, da je sodelovanje večsmerno.«

Kakšne spomine imaš na Bruselj, na življenje v tem mestu?

»Če se vrnem k prvemu predsedovanju. Vedeli smo, da bomo takrat res veliko delali in da bo brez vmesne pavze to obdobje zaradi divjega tempa zelo težko preživeti. Pol leta namreč predseduješ, še vsaj pol leta prej pa se na to intenzivno pripravljaš. Se pravi, eno leto res veliko delaš. Zato smo si določili nekaj mejnikov. Ko si dosegel vrh nekega dogodka, si šel na zabavo, se sprostil in potem spet delal. Zelo pomembno je, da ekipa zna delati in da se zna tudi zabavati.

Na Bruselj imam lepe spomine. Tam sem spoznala veliko ljudi, ki so še danes na različnih položajih v državah članicah ali institucijah EU in s katerimi sem še danes v stiku. Bruselj je zelo zanimivo mesto. Ljudje, ki hodijo tja samo na sestanke, vidijo samo EU-stavbe, ko pa enkrat tam živiš, najdeš marsikaj zanimivega. Jaz sem recimo v Bruslju z družbo hodila smučat na plastiko. Zelo smo se zabavali. Osvajali smo tudi najvišje vrhove Beneluksa. Ali pa smo šli vsak konec tedna hodit po Ardenih in smo si potem tam poiskali gostilne z lokalno hrano. Med tednom smo hodili tudi plezat na umetno steno. Tako spoznaš res veliko različnih ljudi. Ob prihodu iz precej varne Slovenije se niti ne zavedaš, da je stopnja kriminalitete drugod večja. Zato vlomi v avtomobile ali stanovanja niso nobena redkost. Meni so denimo razbili steklo na avtomobilu, ko so vlamljali. Ko sem bila za konec tedna na poti, so mi vlomili v stanovanje in ukradli obleko in obutev. Zato je zelo pomembno zavedanje in samozaščitno ravnanje, da je takih primerov čim manj oziroma da so čim manj boleči.«

Odšla si iz SEZMS in se tja tudi vrnila ...

»Ob vrnitvi sem vedela, kaj mi je doma manjkalo iz Bruslja in kaj mi je v Bruslju manjkalo iz Ljubljane. Ko sem se tako vrnila že leta 2009 kot vodja SEZMS, sem poskušala to združiti tako, da smo imeli čim več od svetovalcev v Bruslju in da so oni v vsakem trenutku od nas dobili vse, kar so potrebovali. Tisti sistem, ki smo ga vzpostavili leta 2009, se je ohranil do danes, seveda s stalnimi izboljšavami. Strokovnjaki so s sklepom ministra imenovani za posamezna delovna področja, da se vsi zavedajo, da je delo v EU njihova dolžnost, in ne nagrada. EU je trdo delo. Ker se zavedam, da se področje ves čas razvija, sem vedno dovzetna za predloge, kaj bi lahko bilo še boljše, in k temu spodbujam tudi sodelavce.«

Kako je bilo v času drugega predsedovanja v drugi polovici leta 2021?

»Svetovalci v Bruslju so se zaradi novega koronavirusa znašli v zelo neugodnem položaju. Kot zelo pametna poteza se je pokazalo, da smo že na začetku ustvarili v Bruslju zelo močno ekipo. Že zato, da je lahko ta ekipa precej hitreje delala, se hitreje odločala in za vsako malenkost ni potrebovala pomoči iz prestolnice. To je bila primarna ideja. In na koncu se je ta močna ekipa v času novega koronavirusa, ko so bile poti omejene, izkazala kot dodana vrednost.«

Katere teme so postale zelo pomembne na prioritetni lestvici, celo na ravni obravnave Evropskega sveta?

»Migracije in terorizem. Zadnja leta ali zadnjih deset let sta to redni temi Evropskega sveta – torej na ravni predsednikov vlad ali predsednikov držav. Tukaj ni nekega velikega napredka v reševanju in upravljanju, je pa čedalje več težav in razlik med državami članicami. In potem se mi zdi, da se na teh področjih pri Evropski komisiji masovno pripravljajo zakonodajni paketi, o katerih se je zelo težko pogajati in jih v praksi pretapljati v nacionalno zakonodajo. To zahteva izredno veliko dela in poznavanja nacionalnih postopkov – da v vsakem trenutku veš, kaj ti lahko škoduje in kaj koristi. Treba se je zavedati, da je včasih politične zaveze zelo težko pretapljati v prakso, in ni rečeno, da bodo te tudi dejansko učinkovite. Žal se migracije v večini držav uporabljajo in tudi zlorabljajo za nacionalno politično agendo, zato so pogajanja v Bruslju toliko težja.«

Foto: SPBR

Trenutna stavba SPBR. V marcu je predvidena selitev na novo lokacijo.

Rudi Kaniški: »Svetovalci v Bruslju smo oči in ušesa prestolnice«

»7. januarja 2024 sem se na SPBR pridružil ekipi svetovalcev za pravosodje in notranje zadeve. Tokrat bo moje delovno področje povezano z zastopanjem interesov naše države pri oblikovanju, upravljanju in izvajanju politik, ki se nanašajo na boj proti organiziranemu kriminalu in terorizmu ter na izmenjavo informacij na področju pravosodja in notranjih zadev.

Ker sem na SPBR že služboval, mi bodo pretekle izkušnje na področju policijskega sodelovanja, schengna, drog, interoperabilnosti in vzpostavljanja velikih IT-sistemov na področju pravosodja in notranjih zadev, Strateškega odbora za priseljevanje, meje in azil (SCIFA) in Stalnega odbora za operativno sodelovanje na področju notranje varnosti (COSI) ter nazadnje upravljanja migracij še kako koristile pri vsakdanjem delu in hitri vključitvi v delovne procese, povezane z novim delovnim področjem. Časa za prilagajanje pravzaprav ni. Da je res tako, nakazuje poln koledar delovnih skupin in odborov belgijskega predsedstva, ki ne dovoljuje premora. Prvega delovnega sestanka svetovalcev sem se namreč udeležil že 8. januarja, torej le dan po prihodu v Bruselj.

Prihod na delo v tujino postavlja uslužbenca pred vrsto osebnih in profesionalnih izzivov, ki jih lahko uspešno premaga le z dobrim in predvsem pravočasnim načrtovanjem vseh aktivnosti. Iz lastnih izkušenj ugotavljam, da je priporočljivo, da se celoten postopek priprav začne že vsaj tri mesece pred prihodom v tujino, po možnosti pa tudi prej. Ob odhodu iz domačega okolja je namreč treba poskrbeti, da so izpolnjene vse potrebne formalnosti, pogodbene in druge obveznosti pa nemoteno tečejo naprej (kot npr. plačevanje položnic za storitve, naročnine, izpolnjevanje davčnih in drugih obveznosti). K temu zdaj veliko pripomore uporaba sodobne tehnologije, ki omogoča spletne storitve, kot so spletno bančništvo, e-uprava ipd. Nepomembni pa niso niti neformalni pogovori s sosedi, ki so lahko velika pomoč pri urejanju zadev v času odsotnosti.

Po drugi strani je treba pravočasno razmišljati o urejanju življenja po prihodu v kraj zaposlitve. Dodaten izziv je novo socialno, kulturno, jezikovno in pravno okolje. Gre za vključevanje v novo družbo, kjer je treba izvesti vse tiste postopke, ki jih je uslužbenec storil ob odhodu iz domačega okolja. Govorimo o najemu stanovanja, odpiranju bančnega računa, zdravstvenem zavarovanju, iskanju osebnega zdravnika, sklepanju novih pogodb za storitve in drugem. Čeprav je angleščina v Bruslju zaradi obsežne mednarodne skupnosti zelo uporabna, je znanje francoskega jezika še kako dobrodošlo, in to ne le za službene, ampak zlasti za osebne potrebe. Poznavanje tega jezika mi zdaj, ko iščem primerno stanovanje za najem, omogoča skoraj neomejen dostop do nepremičninskih agencij ter odprto in jasno komunikacijo glede posameznih faz postopka najema. Hkrati mi omogoča večjo pravno varnost pri sklepanju poslov, saj so najemne (in druge) pogodbe napisane v francoskem ali flamskem jeziku, ki sta poleg nemščine tudi glavna uradna jezika v Belgiji.

Ravno glede najema stanovanja je treba omeniti, da gre v primerjavi z domačim, slovenskim okoljem za mnogo resnejše opravilo, saj se zasebna lastnina v Belgiji po moji oceni in v primerjavi s stanjem doma spoštuje po drugačnih, višjih merilih. Zato sta tako najemodajalec kot lastnik nepremičnine precej bolje zavarovana, kot to velja za Slovenijo. V ta namen je ob najemu treba zagotoviti določena finančna sredstva kot garancijo za pokritje obveznosti in/ali morebitno povzročeno škodo ter predložiti potrdila o zaposlitvi in o dohodku zadnjih treh mesecev. Vlogo najemodajalec preuči in jo lahko kadar koli zavrne. Razmerja med obema strankama so urejena določno in predvidljivo. Res je tudi, da najemodajalci pogosto to privilegirano situacijo izkoriščajo in zlasti ob najemu nepremičnine ne prikazujejo v pravi luči, zato je reševanje težav precej oteženo. Pri tem mislim zlasti na dotrajane električne, vodovodne in druge napeljave, kar se pogosto izkaže šele, ko najemnik stanovanje že uporablja. Ob najemu in odhodu se sicer izvede pregled stanovanja (t. i. état des lieux), ki pa pozneje najemniku ne pomaga kaj dosti in je ta prepuščen dobri volji in razumevanju najemodajalca, da odpravi skrite napake. Naj k temu dodam, da je veliko stanovanj v Bruslju starejših, pogosto izvirajo iz začetka ali sredine prejšnjega stoletja, zato je treba biti pri najemu posebno previden. Velika težava so neizolirana stanovanja (običajno le ena zasteklitev) in opečne fasade, brez dodatne izolacije, saj to pomeni enormne ogrevalne stroške. Ti so v Belgiji veliko večji kot v Sloveniji.

V veliko pomoč pri urejanju osebnih statusnih zadev so tudi strokovne službe SPBR, ki pomagajo urediti mnogo administrativnih zadev (npr. prijava bivališča, pridobitev osebne izkaznice, urejanje zdravstvenega zavarovanja in pregled pogodb).

Istočasno z urejanjem osebnih stvari je treba začeti (kakor hitro je mogoče oziroma takoj) delo na SPBR. Če sem natančen, SPBR je le baza oziroma izhodišče za delo, saj je pravo delovno okolje razdeljeno na več fizičnih krajev v Bruslju. Poleg SPBR veliko aktivnosti poteka v prostorih Sveta EU (t. i. krožišče Schuman), kjer potekajo redni sestanki delovnih skupin, odborov in Sveta EU, zato je treba čez dan opraviti tudi več premikov z enega konca Bruslja na drugega. Zastopanje interesov Slovenije pa ni omejeno le na delo v Svetu EU, saj je treba ohranjati redne stike tudi z drugimi institucijami: s Komisijo, Evropskim parlamentom in državami članicami, od katerih ima vsaka svoje stalno predstavništvo v Bruslju, ter agencijami.

Ravno to pa vpliva na poseben čas dela v Bruslju. Izmenjava informacij, iskanje kompromisov in sklepanje zavezništev namreč zahtevajo ne le miselno, ampak tudi fizično angažiranje vsakega svetovalca na SPBR. Načrtovanje aktivnosti in koordinacija ter organizacija lastnega dela so ključni za delovni uspeh. Posebno pomembni za delo v Bruslju so osebni stiki z vsemi institucijami in svetovalci iz drugih držav članic. Zato so formalna in zlasti neformalna srečanja, kosila in druženja ob kavi *conditio sine qua non* (slov. temeljni pogoj) za delo vsakega svetovalca.

Pri tem svetovalci ne delujemo samostojno, saj nas strokovno usmerja in podpira prestolnica. Poenostavljeno povedano, gre za nenehno izmenjavo informacij in stališč med Brusljem in prestolnico, ki oblikuje in potrjuje nacionalna stališča, ki so nato podlaga za nastopanje tako nacionalnih delegatov kot tudi uslužbencev SPBR. Da bi prestolnica lahko oblikovala ustrezna stališča in da bi jih slovenski predstavniki lahko učinkovito zastopali v institucijah EU, smo ji v pomoč tudi svetovalci na SPBR. Mi smo namreč njene oči in ušesa v Bruslju. V ta namen zbrane informacije brez odlašanja posredujemo pristojnim službam na ministrstvu, za dodatno usklajevanje pa se organizirajo redne videokonference med SPBR in prestolnico.

Posebno mesto pri zastopanju stališč Slovenije v EU imajo sestanki Sveta EU, ki ga sestavljajo pristojni ministri glede na sestavo Sveta, in zasedanja Sveta EU, na katerih so navzoči predsedniki držav ali vlad članic EU. Ti sestanki zahtevajo posebno pripravo in pomenijo vrhunec vseh prizadevanj pri določanju, potrjevanju in izvajanju relevantnih politik EU, določenih v pogodbah EU.

Na koncu bi nekaj besed namenil še posebnosti življenja v Belgiji. Čeprav je Belgija po velikosti malo večja od Slovenije, na njenem ozemlju živi več kot deset milijonov prebivalcev. Od naše države pa se ne razlikuje samo po številu prebivalcev, ampak gre zlasti za raznolikost narodov in narodnosti, ki tu živijo. To še posebno velja za Bruselj, ki je pravi talilni lonec narodov in omogoča relativno uspešno sobivanje ljudi različnih ras, jezikov, nazorov in usmerjenosti. Osebno sem precej fasciniran nad izjemno stopnjo tolerance in svobode, ki se čuti v vsakodnevnem sobivanju v tem milijonskem mestu. Belgijci se mi v tem pogledu zdijo zelo odprti in prijazni do tujcev. V letih bivanja v Belgiji nisem naletel na situacijo, ko bi me zaradi nebelgijskega izvora postavljali v drugorazredni položaj. Vedno so izrazili zanimanje za državo izvora, čeprav so dostikrat mešali Slovenijo in Slovaško. Prijetno presenečen sem bil nad stiki z Belgijci iz flamskega dela.

Mogoče še beseda, dve o delu javne uprave in zdravstvenem sistemu v Belgiji. Če sem imel ob prihodu občutek, da bo javna uprava učinkovitejša od slovenske, sem se pri tem pošteno zmotil. Čakalne vrste so stalnica, uradniki pa si vzamejo veliko časa za obravnavo

Foto: Pixabay

Park Cinquantenaire je velik javni mestni park na 30 hektarjih v vzhodnem delu evropske četrti v Bruslju.

posameznega primera. Napotitev od vrat do vrat je normalen pojav, stvarna in krajevna pristojnost pa sta zelo upoštevani. Kot primerjavo upravnega postopka naj navedem registracijo avtomobila, pri kateri v nasprotju s Slovenijo pridobivanje registrske tablice traja dva do tri dni. Tablice ni mogoče prevzeti na upravnem organu, ampak jo slednji pošlje domov po pošti, in sicer v enem izvodu. Cena je 30 evrov skupaj s prometnim dovoljenjem. Drugo tablico si mora stranka izdelati sama, kar se običajno izvede pri specializiranih obrtnikih, ki natisnejo tablico na posebnih strojih ali stiskalnicah.

Zdravstveni sistem, o katerem je v tem času veliko govora tudi v Sloveniji, se mi zdi v Belgiji zelo učinkovit in na izredno visoki strokovni ravni. Velja za enega najboljših v Evropi. Temelji pretežno na zasebnem zdravstvu, zasebnih ordinacijah, klinikah in bolnišnicah. Čakalnih vrst skoraj ni, specialisti pa pacienta pokličejo tudi domov in poskušajo urediti termin za obisk. Javnega zdravstva pravzaprav skoraj ni, kar pomeni, da so zdravniki tudi sami podvrženi zakonitostim trga. Če kot zdravnik nisi uspešen in strokoven, si obsojen na životarjenje. Pacienti gredo tja, kjer vedo, da bodo za svoje plačilo dobili strokovno storitev. Seveda pa zasebni sistem pomeni, da zdravstvo temelji na neposrednih plačilih zdravnikom (primer: otroški pregled pri pediatru stane 65 evrov, plačaš pa takoj) ter poznejšem zahtevku za povračilo stroškov, v zahtevnejših primerih (bolnišnično zdravljenje) pa na neposrednem plačilu prek zavarovalnic – t. i. tiers payant remboursement, in sicer na podlagi vplačanih mesečnih zavarovalnih premij.

Če povzamem, pri delu in življenju v tujini, konkretno v Belgiji, gre za izjemno osebno in profesionalno izkušnjo, ki razširi obzorje, obogati in utrdi človeka, zato bi jo priporočal vsakomur, ki je pripravljen na ta nekoliko avanturistični korak in izhod iz cone udobja domačega okolja.«

Jana Kulevska Črepinko: »Na SPBR je vladalo odlično delovno vzdušje, tudi zaradi zanesenjaštva mladih diplomatov«

»Na delo in življenje v Bruslju me veže ogromno lepih spominov, zato me je povabilo k članku navdalo z iskrivim navdušenjem. Svoje 18-mesečno službovanje v Bruslju, kjer sem pokrivala zunanjo dimenzijo pravosodja in notranjih zadev (PNZ), sem začela na zimsko nedeljo, 21. januarja 2007, en teden pred svojim 29. rojstnim dnem. Živo se spomnim prvega dne, kako nas je na ponedeljkovo jutro več novopečenih diplomatov (z različnih ministrstev) začelo svojo skupno pot iz Aparthotela, kjer smo bili nastanjeni mesec dni, do SPBR, kjer so nas z dobrodošlico pričakali vodje enot in kolegi.

Dobro delovno vzdušje prvega dne na SPBR je ostalo enako tudi med predsedovanjem in vse do mojega zadnjega dne konec julija 2008. K temu je zagotovo pripomoglo prav zanesenjaštvo mladih diplomatov, ki je bilo vseskozi podprto z izkušnjami in strokovnim vodenjem nadrejenih. Dobro je bilo tudi to, da so si vodje lahko del svoje 18-mesečne ekipe izbrali sami in so tako medse povabili le tiste, za katere so z gotovostjo vedeli, da bodo profesionalno in z entuziazmom, neumorno in kakovostno delali v timu (tudi po poteku delovnega časa in ob koncih tedna).

S kolegi smo se radi družili tudi ob koncih tedna in po službi, kolikor so nam pač dopuščali čas in obveznosti. Veliko smo si pomagali med seboj. S slovenskimi kolegi iz Bruslja imam po 16 letih še vedno stike in dobre odnose; tujina namreč splete posebne vezi, saj si tam bolj ali manj čisto sam in je zato lažje, če se lahko zaneseš na kolege in si medsebojno pomagaš z nasveti, prevozi in drugim.

Moje delo je med drugim vključevalo udeležbo na vseh dogodkih pred slovenskim predsedovanjem, med njim pa načrtovanje in izvedbo približno 50 dogodkov s področja zunanjih odnosov PNZ (odnosi s tretjimi državami, denimo z Rusijo, ZDA, državami evropske sosedske politike, Zahodnega Balkana itd.), vključno z izvedbo ministrskih trojk z ZDA, Rusijo in Ukrajino ter več drugih dogodkov na visoki ravni. V samo načrtovanje dogodkov je spadalo tudi več pripravljalnih sestankov s posamičnimi tretjimi državami, na katerih smo se pogajali o dnevnih rednih in preostalih pomembnih zadevah.

Priprava dogodkov je vključevala tudi več neformalnih srečanj s predstavniki tretjih držav, na katerih smo usklajevali vrsto logističnih

Foto: osebni arhiv Jane Kulevske Črepinko

Jana Kulevska Črepinko: »O dobrem delovnem vzdušju med samim delom v trojki priča tudi fotografija skodelice, ki je nastala na Brdu pri Kranju med portugalskim predsedovanjem, ko je potekala trojka EU – Zahodni Balkan. Skodelico mi je podaril dober kolega s Sekretariata Wouter van de Rijn za moj 30. rojstni dan januarja 2008.«

zadev, denimo (človek si ne bi mislil, ampak tako zelo pomemben) sedežni red pri uradnih kosilih/večerjah ali pa vaja pravilne izgovorjave imen in priimkov ministrov in preostalih visokih uradnikov.

Ravno pri teh neformalnih srečanjih sem lahko občutila tudi kulturne razlike med Američani, Rusi, Ukrajinci, prebivalci držav Zahodnega Balkana ipd. Kljub razlikam v pristopu, navadah in običajih nikoli nisem imela slabe izkušnje v odnosih s tretjimi državami, ampak ravno nasprotno.

Poleg dobrega sodelovanja s tretjimi državami bi posebej izpostavila tudi odlično sodelovanje s kolegi z Generalnega sekretariata Sveta EU, s katerimi sem skupaj z izjemnimi kolegi z Ministrstva za pravosodje in Ministrstva za notranje zadeve pripravila program dela na zunanji dimenziji pravosodja in notranjih zadev (dokument JHA External Relations Multi-Presidency Work Programme 5005/08 LIMITE JAI 1 RELEX 1), ki je bil tudi prvi dokument med slovenskim predsedovanjem Svetu EU na področju pravosodja in notranjih zadev ter tudi zunanjih odnosov (RELEX), kar je še posebno veselilo ravno kolege s Sekretariata Sveta EU.

Vsakdanje življenje in druženje v Bruslju je bilo – kot že omenjeno – vezano predvsem na službo in ljudi, povezane z njo. Veliko sem morala potovati, zato sva bila s takratnim partnerjem (zdaj možem) zelo vesela, da sva se odločila, da v Bruselj odpotujem sama, on pa se mi je pridružil le ob koncih tedna.

S prehrano v Bruslju nisem imela posebnih težav, trgovine so bile vedno polno založene, med tednom pa smo lahko odšli na kosilo v bližnjo menzo evropskih institucij. Res pa sta imela predvsem meso in zelenjava malo slabši okus kot doma. Od slabših stvari v Bruslju bi izpostavila še višjo stopnjo ulične kriminalitete.

Skratka, življenje in delo v Bruslju pomenita eno najlepših poslovnih in osebnih izkušenj mojega življenja, to pa so kmalu zatem dopolnili še poroka in otroka.«

Helena Korošec: »Zaposleni na slovenskem predstavništvu smo se med sabo veliko družili«

»Na SPBR sem bila kot svetovalka za področje migracij, azila in integracije zaposlena med letoma 2006–2010. V Bruslju sem bila po tem obdobju zaradi službenih obveznosti še večkrat.

Ker smo bili prva nova država članica iz paketa širitve EU, ki je predsedovala Svetu EU leta 2008, so bila pričakovanja zelo visoka. Delo na SPBR je bilo življenjska izkušnja za vse, ki smo bili takrat del ekipe svetovalcev za pravosodje in notranje zadeve, in to predvsem zato, ker je bilo treba vsa področja, ki jih je pokrivalo MNZ, organizirati in postaviti na novo oziroma primerno raven, da bo predsedovanje Svetu EU potekalo čim učinkoviteje in čim bolj neovirano.

Vsi, ki smo takrat zastopali to področje, smo se zavedali, da je nujno potrebne veliko volje za skupno sodelovanje, pa tudi veliko prilagajanja in odgovornosti. Čeprav so nas delovne obveznosti in predsedovanje Svetu EU zaposlovali večino časa bivanja v Bruslju, smo si kot ekipa za področje pravosodja in notranjih zadev vzeli tudi čas za skupno sprostitev in bolj neformalna srečanja. Denimo skupni tedenski zajtrki, na katerih smo razpravljali o vsem, razen o službenih obveznostih, rojstnodnevna praznovanja ali skupna zabava po zaključku zasedanja Sveta ministrov in drugo.

Poleg službenih obveznosti je vsak diplomat na SPBR imel tudi zasebno življenje in zasebne obveznosti. Tudi v tem času smo se zaposleni veliko družili med seboj. Zelo dobrodošli so bili nasveti diplomatov SPBR, ki so že nekaj časa prebivali v Bruslju. Predvsem nasveti glede tega, kako najti najugodnejše stanovanje, kako deluje javni prevoz, na kateri lokalni tržnici prodajajo kakovostna živila ali kje prodajajo slovensko hrano in pijačo. Potica, slovensko vino, voda Radenska, pivo Union/Laško itd. so bile nujne sestavine vsakega doma slovenskega diplomata. Ena od rešitev za tiste, ki so pogrešali okus po Sloveniji, je bila nekoč obstoječa restavracija Slovenska hiša blizu trga Jourdan, Etterbeek, kjer se je odvijalo pestro kulturno dogajanje in tudi druga srečanja.

Bruselj je center evropske birokracije in evropske diplomacije, tam so tudi številna predstavništva velikih svetovnih korporacij in univerz itd., je pa tudi področje, bogato z zgodovino, kulturo in umetnostjo. Če je bilo kaj prostega časa, sem ga zelo rada preživela z obiskovanjem muzejev, kulturnih prireditev, galerij, razstav in koncertov ter na izletih po drugih evropskih prestolnicah ali na podeželje Belgije. Bruselj je prestolnica, kjer je mogoče srečati in spoznati veliko novih ljudi in sklepati prijateljstva, ki trajajo še danes. Zelo prijetno pri Bruslju je, da lahko številne parke in športne centre izkoristiš za tek ali športne aktivnosti.

Ena od stvari, ki se v Bruslju vse do danes ni spremenila, je prav gotovo prometni kaos in predeli Bruslja, ki zelo izrazito odražajo vse vidike multikulturnosti urbanega bivanja v sodobnih evropskih prestolnicah.«

David Smolej: »Čeprav odločitev za prijavo ni bila lahka, je bilo delo v Bruslju odlična izkušnja«

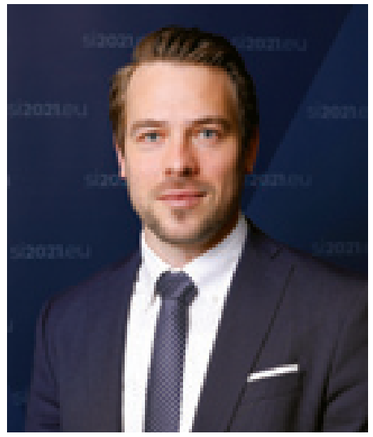

»Na SPBR v Bruslju sem opravljal naloge svetovalca za policijsko sodelovanje. Odločitev za prijavo in odhod v tujino ni bila lahka, ampak po zaključku mandata lahko povem, da je bila to odlična izkušnja in preizkušnja tako v zasebnem kot tudi poklicnem življenju.

Ob prihodu v drugo državo je najpomembneje najti primerno stanovanje v okolju, ki ponuja aktivnosti za dejavnosti izven delovnega časa. Bruselj poleg tipičnega mestnega vrveža ponuja veliko primestnih območij, ki so obdana z gozdovi in jezeri, kar daje tudi dobre pogoje za družinsko življenje. Zelo pomembno je, da si ustvariš socialno mrežo izven delovnega okolja, saj zaradi intenzivnosti delovnih obveznosti potrebuješ trenutke, ki niso povezani s službo. Sam sem bil športno zelo aktiven in sem tako spoznal ljudi z različnih delov sveta.

Posebna in edinstvena izkušnja je bila predsedovanje Slovenije Svetu EU, v okviru katerega je bila moja naloga pogajanje o spremembah uredbe o Europolu. Srečal sem se s popolnoma novo dimenzijo dela – imel sem namreč eno od ključnih vlog pri usklajevanju besedila uredbe med državami članicami EU, Evropskim parlamentom in Evropsko komisijo. Trud je bil poplačan z doseženim pomembnim napredkom v pogajanjih.

Odhod na takšno delovno mesto bi priporočil zaposlenim v policiji z vsaj desetletnimi izkušnjami na različnih ravneh organiziranosti ter poznavanjem policijskega dela in mednarodnega sodelovanja. To omogoča lažje in bolj suvereno opravljanje dela.«

Bojan Geršak: »Naučil sem se spoštovati drugačne perspektive in načine razmišljanja«

»Med službovanjem v Bruslju sem doživel nepozabne trenutke, ki so obogatili tako moje osebno kot tudi profesionalno življenje. Belgija je čudovita država z bogato kulinariko, kulturno raznolikostjo in priložnostmi za sodelovanje s tujimi partnerji, kar je prispevalo k izjemni izkušnji.

Ena izmed najlepših plati Bruslja je nedvomno njegova kulinarična ponudba. Okušanje belgijskih čokolad, vina, piva in raznovrstnih jedi je bilo resnično razvajanje za brbončice. Vonj sveže pečenih vafljev na ulicah mesta je bil vedno nepozaben, ravno tako kot okusni goveji zrezki in krompirček po belgijsko. Bruselj je prava oaza za gurmane. Tudi sam sem se naučil ceniti in uživati v hrani na povsem nov način.

V Bruslju je izjemna tudi kulturna raznolikost. Mesto je dom ljudi z različnih delov sveta, kar pomeni, da sem se vsak dan srečeval z novimi kulturami, tradicijami in jeziki. To je moje razumevanje sveta obogatilo, saj sem se naučil spoštovati različne perspektive in se odprl novim načinom razmišljanja. Obisk muzejev, gledališč, glasbenih prireditev in festivalov je bil vedno navdihujoč, saj sem lahko odkrival umetnost in kulturo z vsega sveta.

Delo s tujimi partnerji v Bruslju je bilo posebna izkušnja. Sodelovanje s kolegi iz različnih držav je bilo izziv, a hkrati priložnost za osebno in poklicno rast. Skupaj smo reševali kompleksne izzive, izmenjevali ideje in gradili mostove med različnimi kulturami. Ta izkušnja me je naučila, kako pomembno je razumevanje in spoštovanje drugačnosti in kako lahko pripomore k boljšemu sodelovanju in uspehu.

Moj čas v Bruslju je bil nepozaben in mi je prinesel neprecenljive izkušnje. Spoznal sem bogato kulinariko, raznolikost kultur in dragoceno sodelovanje s tujimi partnerji. To je bilo obdobje rasti, učenja in raziskovanja, ki mi je ostalo v trajnem spominu. Belgija in Bruselj bosta vedno imela posebno mesto v mojem srcu.«

Nina Tovornik: »Poleg strokovnih kompetenc so za delo svetovalca v Bruslju ključne osebne značilnosti, kot so prilagodljivost, ustvarjalnost in sposobnost timskega dela«

»Če pomislim na vlogo svetovalca, no, seveda, ljudje smo različni, a je tako, da nekateri vse doživljamo intenzivneje. Skozi subjektivna, a rožnata očala je bila zame vloga svetovalca na SPBR poslanstvo oziroma način življenja. To delo res moraš imeti rad, saj ne pozna delovnega časa.

Zelo pestro je, zlasti če pokrivaš eno od občutljivih področij, med katera nedvomno spadajo tudi notranje zadeve, zlasti migracije, širše pa zadnja leta tudi finance, energija, zdravje, okolje in geografsko gledano Zahodni Balkan, Ukrajina, Bližnji vzhod in še kaj. Vse to se pokriva iz Bruslja in Slovenija je vedno del

Foto: SPBR

Izkušnje iz obdobja predsedovanja Slovenije Svetu EU so naprecenljive. Nina Tovornik med sodelovanjem v delovni skupini Azil po zadnjem zasedanju v okviru slovenskega predsedovanja decembra 2021 (na fotografiji tretja z leve).

odločanja. V službi tako preživimo večino časa, zato zelo šteje, da si izjemen posameznik, a hkrati pravi timski igralec. Poleg strokovnih odlik so zato pomembne tudi osebne. Na koncu je rezultat vedno plod dela celotne ekipe.

Svetovalcu nikoli ne zmanjka dela. Vedno je lahko bolje in več, kar je določen pozitivni pritisk. Hkrati je treba znati dati prednost pravim prioritetam. Izredno pomembno je poznati dinamiko v prestolnici in strateške interese države, ki jo zastopaš, in to ne samo za svoje področje, ampak širše. Pomembna je t. i. big picture, širša slika, ker je vse več prepletanja. Zato je delo odgovorno, pomembno je, da vse informacije pravočasno prehajajo in da ima prestolnica na voljo čas in gradivo za sprejetje odločitev, ki jih nato pomagaš zagovarjati in predstavljati ter se pogajati o njih. Zato je pomemben tudi reden stik z vsemi svetovalci drugih držav članic med številnimi zasedanji in sicer. Prav tako so izredno pomembni stiki s kolegi iz samih institucij. In poznavanje tudi njihove širše slike. Za vse to je potrebnega veliko truda, kar vzame tudi veliko časa. Slednji pa neverjetno hitro mine. Vsaj meni, ki mi je delo v mednarodnem okolju dodaten motiv. Prav tako moraš biti izredno prilagodljiv, tudi ustvarjalen v rešitvah, saj smo morali v obdobju novega koronavirusa ali ob vsakokratnem zvišanju stopnje terористične grožnje hitro prilagoditi tudi metode dela. A najbolj neprecenljive so izkušnje iz predsedovanja.

Intenzivno delo in odsotnost od doma vplivata tudi na najbližje. Veliko prilagajanja/razumevanja je potrebnega. Po drugi strani so zato konci tedna rezervirani za družino in res je na izbiro veliko možnosti za kakovostno preživljanje časa, med drugim aktivnosti v številnih parkih, tržnice, nenehno so organizirani različni dogodki, dodatne možnosti pa predstavljajo neposredna bližina Francije, Nemčije in Nizozemske. Tako da so tudi konci tedna precej drugačni od tistih, ki smo jih vajeni v Sloveniji, ko je vse malo bolj umirjeno.

Glede prehrane ima Belgija nekaj tradicionalnih posebnosti: školjke, pomfrit, čokolada, odlični siri in pivo, pestrost pa širi prisotnost vseh tujih kuhinj, najprej francoske in italijanske, pa tudi azijske, arabske in afriške z vsemi različicami. Kulturnih razlik je tudi kar precej. Ponovno bom povsem subjektivno izpostavila tisto, ki je mene najbolj zaznamovala. Potrpežljivost. Življenje v Bruslju te nauči potrpežljivosti. Ne samo v prometu, ampak na vsakem koraku. V trgovini, restavraciji, na stranišču, banki ali upravni enoti. Če pa želiš kar koli popraviti v stanovanju, pa je po navadi potreben kar cel mandat, da se stvari ustrezno uredijo. Z izjemami, seveda.«

Nika Prislan: »Vloga svetovalke je tudi nagrajujoča, saj lahko pomagam oblikovati prihodnost naše celine«

»Spodbudna, dinamična, zahtevna, zanimiva in vznemirljiva so le nekatere izmed besed, ki mi pridejo na misel, ko pomislim na svojo vlogo svetovalke za migracije in mednarodno zaščito na SPBR.

Spodbudna zaradi možnosti prispevanja ter vsakodnevnega izobraževanja o evropski zakonodaji in politiki. Dinamična, ker lahko v istem dnevu sodelujem v delovni skupini, na sestanku svetovalcev za notranje zadeve ali zasedanju stalnih predstavnikov (Coreper), kjer imam priložnost govoriti različne jezike. Zahtevna, ker je v času medinstitucionalnih pogajanj (med Svetom EU in Evropskim parlamentom) treba preučiti pogajalski mandat Evropskega parlamenta ter poglede in stališča 26 držav članic EU v zvezi s tem. Zanimiva, ker lahko prek razprav, z deljenjem trenutnih (npr. migracijskih) situacij ali nacionalnih praks v enem dnevu prepotujem vse države članice EU. Vznemirljiva pa zaradi hitro spreminjajočih se okoliščin, ki lahko v kratkem času spremenijo celoten potek dogodkov.

Prav tako je zelo nagrajujoča, saj imam priložnost predstavljati in okrepiti vlogo Republike Slovenije ter braniti naše interese v EU, pa tudi zato, ker nisem le del evropskih zakonodajnih procesov, ki zadevajo skoraj 450 milijonov prebivalcev EU, ampak ker imam tudi priložnost pomagati oblikovati prihodnost našega kontinenta.

Na vlogo svetovalca ter dela SPBR pri EU vpliva tudi šestmesečno rotirajoče predsedovanje Sveta EU. Smo v zelo zanimivem obdobju, saj se bliža zadnja faza trenutnega zakonodajnega cikla (2019–2024). Evropske volitve so predvidene v obdobju od 6. do 9. junija 2024, zato so evropske institucije in še predvsem Svet EU ter posledično tudi SPBR posebno dinamični, ko se intenzivno iščejo dogovori o odprtih zakonodajnih predlogih in povečuje

Foto: osebni arhiv Nike Prislan

Nika Prislan si ob koncih tedna z družino pogosto vzame čas za izlete po belgijskem podeželju in oglede tamkajšnjih gradov.

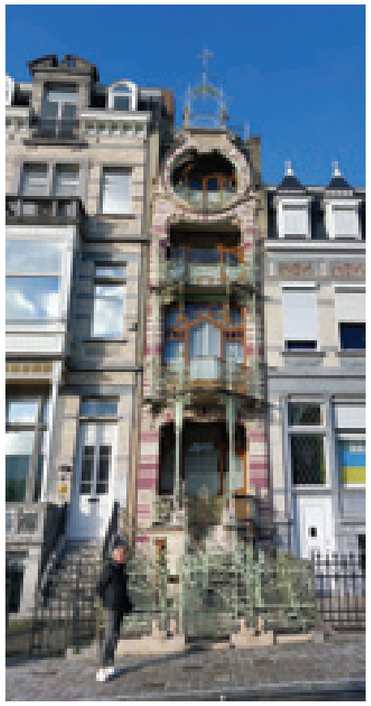

»Lepo je vsak dan začeti s pogledom na eno izmed najlepših bruseljskih stavb v stilu art nouveau,« meni Nika Prislan.

število medinstitucionalnih pogajanj z Evropskim parlamentom. Na področju migracij in mednarodne zaščite je ta dinamika še posebno poudarjena, saj oba sozakonodajalca želita doseči dogovor o vseh zakonodajnih predlogih, ki so del novega pakta o migracijah in azilu pred začetkom volilne kampanje.

Bruselj je brez dvoma zelo dinamično mesto zaradi EU-institucij in vsega dogajanja v povezavi s tem, vendar je zame zelo dinamičen tudi zaradi mednarodnega okolja, arhitekture, zgodovinskih gradov in pestrih vremenskih razmer. Bruseljska evropska in mednarodna skupnost ponuja številne zanimive dejavnosti in izkušnje zame in za mojo družino, 11-mesečno hčer in moža, ki je Španec. Veseli me, da lahko hči dnevno posluša in se uči kar štiri jezike hkrati. Ko hodim v službo, imam tudi priložnost vsak dan začeti s pogledom na eno izmed najboljših primerov arhitekture art nouveau, saj je na moji poti v službo, še bolj pa mi popestrijo dan vremenske spremembe tega mesta, v katerem lahko v istem dnevu doživim vse štiri letne čase. Ob koncih tedna pa uživamo v ogledih belgijskih gradov.«

Marko Bečan: »Pri zastopanju interesov Slovenije moramo biti zelo prepričljivi«

»Trenutno delam kot svetovalec na področju notranje varnosti na SPBR. Glavna naloga SPBR je predstavljanje in zastopanje interesov Slovenije v EU, in sicer na vseh področjih delovanja države.

Svetovalci med drugim zastopamo Slovenijo in predstavljamo stališča Vlade RS in Državnega zbora RS v Svetu EU pri pripravi zakonodajnih in drugih pravnih aktov EU. Državo zastopamo v odborih Evropske komisije in sodelujemo s poslanci Evropskega parlamenta in z drugimi institucijami EU. V Bruslju so naši sogovorniki predstavniki preostalih 26 držav članic EU, s katerimi skupaj sestavljamo Svet EU.

Zelo pomembni so vsakodnevni stiki s predstavniki Evropske komisije in Evropskega parlamenta. Ker je Slovenija ena izmed najmanjših držav EU, je za dosego naših interesov pomembno, da so zastopniki zelo prepričljivi s svojimi argumenti, zato je zelo pomembna veščina svetovalca to, da zna poslušati tako velike kot majhne države in hkrati razumeti interese enih in drugih, pri tem pa vse obravnavati enako.

Da pa naše poslanstvo le ni tako službeno naravnavano, kot je povzeto v prejšnjem odstavku, pričajo naša skupna druženja in popotovanja s kolegi s predstavništva in tujimi svetovalci.

Lani smo se člani podporne delovne skupine Stalnega odbora za operativno sodelovanje na področju notranje varnosti (COSI SG) odločili obiskati regijo, v kateri proizvajajo edinstveno peneče se vino – šampanjec. Obiskali smo majhno mesto Épernay, ki leži v severni francoski regiji Šampanja - Ardeni, podprefektura departmaja Marne, na levem bregu reke Marne. Mestece ima 26.000 prebivalcev in je poznano kot eno glavnih središč proizvodnje šampanjca. Z lokalno turistično pisarno smo se dogovorili

Foto: osebni arhiv Marka Bečana

Foto: osebni arhiv Marka Bečana

Marko Bečan (na fotografiji drugi z leve): »Decembra smo s kolegi obiskali enega od praznično okrašenih božičnih trgov.« Na fotografiji pa je utrinek z novoletne večerje svetovalcev za notranje zadeve v okviru delovne skupine COSI SG v portugalski restavraciji blizu Sveta in Komisije.

za obisk ene od vinskih kleti, kjer smo se seznanili s proizvodnjo žlahtne penine in trenirali brbončice ob pestri degustaciji penin.

Ker pa je le slabih 30 kilometrov vzhodno od Éperneya zgodovinsko mesto Reims, smo se pred vročino zatekli v stolnico Notre-Dame de Reims, ki je znana kot tradicionalna lokacija za kronanje francoskih kraljev. Je pomembna turistična znamenitost, ki jo letno obišče okoli milijon turistov.

V bližnji soseščini Bruslja je tudi mestece Waterloo, kjer je leta 1815 potekala znamenita bitka, v kateri je je bila francoska cesarska vojska pod vodstvom Napoleona premagana v spopadu proti dvema združenima vojskama: prusko vojsko ter združeno vojsko Angležev in njihovih zaveznikov. Vsako leto poteka tudi uprizoritev bitke v živo in je prava atrakcija za ljubitelje zgodovine.

Ti naši skupni izleti nam resnično popestrijo službeno življenje!«

Foto: osebni arhiv Marka Bečana

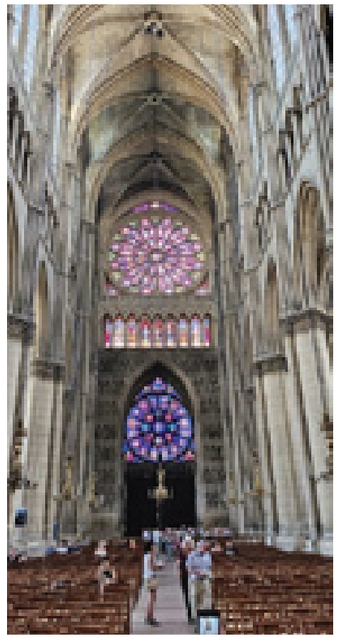

Foto: osebni arhiv Marka Bečana

MEDNARODNO IZOBRAŽEVANJE ZA VODSTVENE DELAVCE V POLICIJI

JOŽE SENICA DIPLOMANT

PRESTIŽNEGA PROGRAMA FBI

Pomočnik generalnega direktorja policije Jože Senica se je lani v Združenih državah Amerike in na Škotskem udeležil izobraževanja za vodstvene delavce v policiji (angl. Executive Leadership Programs), ki ga izvaja Nacionalni izvršilni inštitut (angl. National Executive Institute) v okviru ameriškega Zveznega preiskovalnega urada (angl. Federal Bureau of Investigation – FBI).

Senico, ki v vlogi pomočnika generalnega direktorja policije skrbi za razvoj strategije sodelovanja slovenske policije v okviru EU in na mednarodnem področju, je za udeležbo v programu nominiral pravni ataše FBI, ki deluje na Dunaju in skrbi tudi za sodelovanje s Slovenijo.

Odkar je bil ustanovljen v letu 1976, je program, ki se izvaja v treh enotedenskih ciklih, uspešno zaključilo že več kot 1600 vodstvenih policistov – večinoma iz Združenih držav Amerike, pa tudi iz drugih držav po svetu, v lanskem ciklu so bile to poleg Slovenije na primer še Portugalska, Kanada, Indija, Škotska, Norveška, Avstralija, Gana idr. Vsebino v okviru programa sestavljajo strokovnjaki s področja varnostnih politik in tudi drugih vsebin, ki so pomembne pri vodenju velikih enot. Pogoj za udeležbo v programu so namreč izkušnje pri vodenju kolektivov z vsaj 500 zaposlenimi.

»Vesel in počaščen sem, da sem lahko bil del tega programa. Gre za vsebinsko zelo poln in intenziven program, ki ga je zaznamovalo zelo sproščeno vzdušje med udeleženci. Ti so zelo prijetni in odprti ljudje z veliko izkušenj in znanja, kljub svojim visokim funkcijam pa ostajajo prizemljeni in skromni,« je povedal Jože Senica.

Senica, ki je v okviru tega sodelovanja stkal tesne vezi, bi si želel, da bi se določene vsebine lahko implementirale tudi v okviru različnih ciklov usposabljanj v slovenski policiji. K sodelovanju bi želel pritegniti zlasti strokovnjake, s katerimi bi si lahko izmenjevali dobre prakse in izkušnje. V globalnem svetu je namreč izjemnega pomena sodelovanje z različnimi strukturami in organi pregona po svetu, saj kriminaliteta ne pozna meja. Potekajo pa tudi pogovori, da bi enega tovrstnih ciklov izvedli v Sloveniji.

Besedilo: Služba za odnose z javnostmi MNZ

TEMATSKA PODROČJA V OKVIRU IZOBRAŽEVANJA

- nacionalni in mednarodni politični, gospodarski in družbeni trendi, ki vplivajo na delovanje policije
- etika in integriteta
- učinki pozitivnih ukrepov na politike zaposlovanja in napredovanja
- odnosi z mediji
- delovni odnosi
- prihodnja struktura policijskih organizacij
- financiranje policijskih dejavnosti
- usposabljanje in pravna vprašanja
- delovna razmerja
- vpliv kriminalne dejavnosti na policijo

Foto: FBI

Udeleženci izobraževanja med drugim ciklom na Škotskem

Foto: FBI

Jože Senica je prejel diplomo od pomočnice direktorja FBI Larisse L. Knapp.

Foto: mag. Bojan Kos

USPOSABLJANJE ZA DELO NA VIŠINI V URBANEM OKOLJU

VZPON NA TRBOVELJSKI DIMNIK, NAJVIŠJI V EVROPI

Lani je policija opravila ogromno pomembnega in zahtevnega dela in s svojo vlogo pomembno vplivala na ohranjanje visoke ravni varnosti v Sloveniji. Med policisti, ki so zagotavljali varnost, so bili tudi policisti gorske policijske enote, ki so se lani zelo izkazali pri obravnavi gorskih nesreč in obvladovanju posledic avgustovske naravne nesreče. Samo v poletni sezoni so ti policisti kot člani ekip za helikoptersko reševanje obravnavali 185 gorskih nesreč, med poplavami pa so sodelovali pri reševanju 286 ljudi in desetih živali ter pri prevozih večje količine materiala in opreme.

Foto: mag. Bojan Kos

Policisti gorske enote se za vzdrževanje alpinistične kondicije in strokovne usposobljenosti vsakoletno tudi usposabljajo po različnih tematikah in tako poskušajo preizkusiti čim več situacij, v katerih bi bilo potrebno njihovo posredovanje.

Zato so sredi lanskega leta opravili tudi usposabljanje za delo na višini v urbanem okolju na območju nekdanje Termoelektrarne Trbovlje ter se v okviru pridobivanja izkušenj in novih znanj vzpeli na njen 360 metrov visok dimnik. Gre za najvišjo zgradbo v Sloveniji in najvišji dimnik v Evropi, veljal pa naj bi celo za sedmi najvišji dimnik na svetu. Zasnovan je bil tako, da bi prenesel potres do 10. stopnje po Mercallijevi lestvici.

Za dostop do območja in vzpon na kar 360-metrski objekt morali pridobiti posebno dovoljenje

Termoelektrarna in dimnik ne obratujeta več, dostop do območja pa je tudi zaradi varnosti prepovedan in omejen. Kljub prepovedi so bili v preteklosti zaznani posamezni primeri vdora na območje termoelektrarne

Foto: mag. Bojan Kos

ter izvedeni nedovoljeni in nevarni vzponi na dimnik. Nedovoljeni vzponi zato, ker je vsakršno zadrževanje brez dovoljenja lastnikov na območju prepovedano, nevarni pa zato, ker stare jeklene lestve z okoli 1.300 prečkami, kolikor jih vodi do vrha, niso vzdrževane in so hitro lahko preobremenjene. Občutka izpostavljenosti ne zmanjšuje niti jeklena kletka, s katero so sicer obdane lestve, ker je ta kljub vsemu precej »odprta«.

Policisti gorske enote so sicer vajeni gibanja v feratah in gorah, vzpon na tako visok dimnik pa je bil tudi zanje novost. Zato je bilo pred tem treba uskladiti dinamiko vzpona, da bi čim bolj zmanjšali obremenitev materiala na jekleni konstrukciji, in pripraviti ustrezno opremo, varovala in se dobro ogreti, ker se je bilo v zelo omejenem prostoru treba vzpeti kar 360 metrov.

Vzpon je nevaren že na samem začetku, z višino pa se nevarnost zaradi starosti materialov in čedalje večje izpostavljenosti samo še povečuje in vzpon postaja čedalje bolj tvegan. Drugega varovanja, razen starih prečk, namreč ni. Najnevarneje je na vrhu, kjer varovanja sploh ni. Posebna previdnost je bila potrebna tudi pri spustu, saj zaradi utrujenosti obstaja še večje tveganje za padec z lestve v globino kot pri vzponu. Zato vzpon zagotovo ni primeren za vsakogar.

Obravnava dogodkov na visokih urbanih objektih je specifična in se razlikuje od tiste v gorah

Med usposabljanjem so policisti preverjali različne možnosti dela na višini ter reševanja in obravnave dogodkov na visokih urbanih objektih, ki so zagotovo

zelo specifični in zahtevajo drugačne pristope in tehnike dela. Kljub izjemni izkušnji in novim znanjem so se policisti strinjali, da bi bil vsak padec s katere koli višine najverjetneje usoden, ravno tako pa tudi, da glede na stanje in posebnost konstrukcije obstaja določeno tveganje. Zato vzponi na dimnik niso splošno dovoljeni. V času usposabljanja ga je bilo mogoče opraviti izključno v dogovoru in z dovoljenjem lastnikov, ki ga je policija pridobila pred tem.

Gorska policijska enota je zaradi vseh preteklih aktivnosti in bogatenja izkušenj lahko tudi v letošnjem letu aktivna na področju reševanja in obravnave dogodkov v gorah in na težje dostopnih terenih.

Besedilo: mag. Bojan Kos, Uprava za policijske specialnosti GPU

Foto: mag. Bojan Kos

Usposabljanja so se udeležili policisti gorske enote znotraj Posebne policijske enote (PPE – sestav III), in sicer s policijskih uprav Ljubljana, Kranj in Nova Gorica.

Foto: mag. Bojan Kos

Foto: Zdenka Stern

VZDRŽLJIVOSTNO TEKMOVANJE SLOVENSKE VOJSKE, POLICIJE IN CIVILNE ZAŠČITE

PATRULJNI TEK NA SMUČEH,
PREIZKUS PRIPRAVLJENOSTI IN TEK V SPOMIN

Letos je tradicionalno tekmovanje v patruljnem teku na smučeh, na katerem so se med seboj pomerile ekipe Slovenske vojske, Civilne zaščite in Policije, na pokljuški planoti potekalo v soboto, 13. januarja 2024.

Rudno polje je ta dan preveval športni duh vojakov, policistov, jamarjev, gasilcev in reševalcev, obenem pa je športni dogodek marsikoga spomnil na zgodovinsko bitko Cankarjevega bataljona v Dražgošah in na Pokljuki preminule borce 3. bataljona Prešernove brigade. V spomin na dražgoško bitko, ki je potekala med 9. in 11. januarjem 1942, se približno v tem časovnem okviru vsako leto na območju Gorenjske vrstijo slovesnosti in različni pohodi. Eden izmed tovrstnih spominskih dogodkov je tudi Patruljni tek na smučeh, ki z ekipnim vzdržljivostnim tekmovanjem v zimskih razmerah obuja del slovenske zgodovine iz druge svetovne vojne.

Prvi Patruljni tek na smučeh je potekal leta 1971 v sklopu 14. prireditve Po stezah partizanske Jelovice, s katero so predvsem domačini na skupnem pohodu poudarjali vrednote domoljubja. Patruljni tek na smučeh je z leti postajal čedalje bolj priljubljen.

V organizaciji Slovenske vojske je tekmovanje privabilo tudi policiste, pozneje pa še pripadnike Civilne zaščite. V vmesnem obdobju so v počastitev spomina na drugo svetovno vojno in osamosvojitveno vojno na Patruljnem teku na smučeh sodelovali tudi veterani NOB in vojne za Slovenijo. Danes je Patruljni tek na smučeh za policiste in policistke priložnost za športno udejstvovanje na vojaški način, v stilu bojne pripravljenosti v najbolj mrzlem letnem času, ko zapade sneg.

Tekmovalci se oblečejo v maskirne obleke, obujejo turne smučarske čevlje in na turnih smučeh z bremenom 24 kilogramov na štiričlansko ekipo tečejo na smučeh. Med tekom se ustavljajo na postajah, kjer mečejo bombo na cilj, premagujejo nizke ovire, streljajo z malokalibrsko puško, na nosilih prevažajo ranjenca in del tekmovalne trase premagujejo na smučeh, na katere si prilepijo lavinske kože. Premagovanje proge se časovno meri, prištevajo pa

se pribitki zgrešenih strelov in nepravilno vrženih bomb.

Med ekipami, ki stroga pravila tekmovanja že dobro poznajo, je zaznati borbenost in tekmovalni duh, kar se za tekmovanje, ki spada v program športnih tekmovanj policije, tudi spodobi. Psihofizična pripravljenost tekmovalcev je nujna, toda le to brez tvornega sodelovanja članov v ekipi in načrtovanja poteka tekme ne prinese dobrega rezultata. Moč ekipe se poleg psihofizične pripravljenosti kaže v natančnosti, zbranosti, povezanosti in nenazadnje tudi v fair playu.

Vsako leto je tekmovalna proga postavljena malo drugače, predvsem pa se njena dolžina prilagaja trenutnim snežnim razmeram. Ženske so letos s turnimi smučmi premagovale približno štirikilometrsko progo, moški pa progo, dolgo približno osem kilometrov.

V ženski absolutni kategoriji desetih ekip so iz Policije sodelovale štiri ekipe. Najvišja stopnička v kategoriji Policije je pripadla ekipi Službe generalnega direktorja policije, ki je tudi v absolutni konkurenci zasedla odlično tretje mesto. Na drugo mesto so se uvrstile policistke Centra za varovanje in zaščito in na tretje mesto psihologinje in zaupnice s Policijske akademije.

Največjo vzdržljivost in spretnost v moški konkurenci je pokazala Specialna enota. V policijski konkurenci 14 ekip so specialci prehiteli drugouvrščene predavatelje in kandidate za policiste s Policijske akademije in tretjeuvrščene policiste s Policijske uprave Ljubljana – 1. ekipa. Izkušeno in uigrano 1. ekipo iz Ljubljane, ki se nenehno uvršča na stopničke in kopiči srebrne kolajne na tem tekmovanju, so nekoliko presenetljivo prehiteli sveži obrazi s Policijske akademije, ki se lahko letos ob hitrem teku pohvalijo tudi z najboljšim izplenom streljanja in meta bombe v konkurenci Policije. Vključevanje mladih sodelavcev – kandidatov za policiste v ekipo se je izkazalo za koristno glede na dejstvo, da na policijskih tekmovanjih srečujemo v povprečju čedalje starejše tekmovalce.

Ekipa, v katero se polaga največ upov za absolutno zmago, je pričakovanje tudi izpolnila. Specialna enota je Policiji ponovno prinesla največji pokal – med 32 ekipami se je uvrstila pred ekipo Športne enote in ekipo 132. GORP iz Slovenske vojske.

Na slavnostni podelitvi medalj in pokalov je udeležence in prisotne nagovoril Boštjan Poklukar, minister za notranje zadeve, ki je skupaj z Igorjem Ciperletom, namestnikom generalnega direktorja policije, in preostalimi visokimi predstavniki iz Slovenske vojske in Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje podelil priznanja.

Iskrene čestitke vsem sodelujočim!

Besedilo: Zdenka Stern,
Oddelek vrhunskih športnikov PA GPU

Foto: Zdenka Stern

Absolutni zmagovalci tekmovanja so bili pripadniki Specialne enote na Generalni policijski upravi, med ženskimi policijskimi ekipami pa se je najbolje, s prvim mestom v kategoriji Policije, odrezala ekipa iz Službe generalnega direktorja policije, ki je nato tudi v absolutni konkurenci vseh ženskih tekmovalk zasedla odlično tretje mesto.

Foto: Zdenka Stern

Foto: Zdenka Stern

DRŽAVNO PRVENSTVO POLICIJE V VELESLALOMU 2024

NA STAREM VRHU

SI JE ZMAGO PRISMUČALA EKIPA PU MARIBOR

Program športnih tekmovanj v policiji v letu 2024 obsega 12 tekmovanj, med katerimi sta dve v zimskih športnih disciplinah. Eno od teh je državno prvenstvo v veleslalomu, ki je za uslužbence policije eno najpopularnejših v letu. Udeležba je večinoma množična, z nekaj izjemami približno med 100 in 250 tekmovalci letno.

Na vremensko živahen dan, 18. januarja 2024, je na Starem vrhu potekalo državno prvenstvo policije v veleslalomu. Vreme je ta dan postreglo z dežjem, vetrom in celo s soncem. Večina tekmovalcev, ki se veleslalomskega tekmovanja udeležujejo že več let, je spremenljivih in včasih tudi neugodnih vremenskih razmer na smučiščih vajena.

Državno prvenstvo policije 2024 je potekalo v organizaciji Zveze policijskih veteranskih društev Sever. Izvedeno je bilo na vmesnem delu glavne proge Stari vrh. Sprva naj bi tekmovalna proga potekala na progi Kopa, vendar je osebje smučišča Stari vrh zaradi pomanjkanja naravnega snega in previsokih temperatur umetno zasnežilo le glavno progo ob šestsedežnici. Združenje Sever je organiziralo tudi državno prvenstvo v veleslalomu za svojih 79 članov in članic, ki so startali najprej. Po prestavitvi tekmovalne proge so nastopili predstavniki iz policije. Od sprva prijavljenih 146 uslužbencev je nastopilo 111 tekmovalcev.

Tekmovanje je potekalo v ekipni in posamični konkurenci, za kolajne pa so marsikje odločale desetinke ali celo stotinke sekunde.

Foto: Zdenka Stern

Foto: Zdenka Stern

Foto: Zdenka Stern

Najboljši in najboljše po kategorijah

Kategorija ženske – od 36 do 45 let

1. mesto: Janja Zapušek, Uprava kriminalistične policije GPU
2. mesto: Lucija Lipovšek, PU Novo mesto
3. mesto: Tadeja Simonič, PU Novo mesto

Kategorija ženske – do 35 let

1. mesto: Katja Špiclin, PU Maribor
2. mesto: Nina Kontrec, Center za varovanje in zaščito GPU

Kategorija moški – nad 50 let

1. mesto: Alen Turk, PU Novo mesto
2. mesto: Aleksander Potočnik, PU Kranj
3. mesto: Tomaž Štefanec, PU Murska Sobota

Kategorija moški – od 41 do 50 let

1. mesto: Dejan Ertl, PU Maribor
2. mesto: Aleš Trop, Policijska akademija GPU
3. mesto: Marjan Trampuš, Center za varovanje in zaščito GPU

Kategorija moški – od 31 do 40 let

1. mesto: Miha Volk, PU Ljubljana
2. mesto: Boštjan Nežmah, PU Maribor
3. mesto: Deni Šuligoj, PU Ljubljana

Kategorija moški – do 30 let

1. mesto: Simon Križman, PU Maribor
2. mesto: Dominik Rus, Služba generalnega direktorja policije GPU
3. mesto: Žan Katona, PU Ljubljana

Rezultati – ekipno

V ekipni konkurenci je zmago slavila ekipa s Policijske uprave Maribor z zbranimi 495 točkami, 2. mesto je zasedla ekipa Policijske uprave Ljubljana s 478 točkami in 3. mesto ekipa Policijske akademije Generalne policijske uprave s skupaj 384 točkami. Za las je bron izgubila ekipa Policijske uprave Novo mesto s 383 točkami.

Na slavnostni razglasitvi rezultatov je zbrane nagovoril direktor PU Ljubljana Tomislav Omejec, tudi sam večkratni dobitnik veleslalomskih odličij na državnih policijskih prvenstvih in udeleženec evropskega policijskega prvenstva v smučanju. Skupaj s predstavniki Zveze policijskih veteranskih društev Sever je podelili priznanja najboljšim tekmovalcem in tekmovalkam v kategoriji Policija in kategoriji Sever.

Res je, da merimo športne uspehe, zapišemo rezultate in podelimo odličja, a po koncu tekmovanja si policisti vsak zase ustvarijo spomin na veleslalomski dan, ko so se spoznali in povezali, preverili svojo smučarsko kondicijo in pridobili nove tekmovalne izkušnje.

Besedilo: Zdenka Stern,
Oddelek vrhunskih športnikov PA GPU

Foto: arhiv IJZS

POGOVOR S POLICISTOMA TIMOM IN GORAZDOM TOPLAKOM

OČE IN SIN, ZMAGOVALCA

NA TATAMIJU

Star slovenski pregovor, da jabolko ne pade daleč od drevesa, v njunem primeru še kako drži. Govorimo o Gorazdu in Timu Toplaku, dvojici policistov, ki ju poleg skupnega DNK druži strast do treninga in tekmovanj v ju-jitsuju, ob tem pa sta tudi sodelavca v službi. Oba sta namreč predavatelja na Višji policijski šoli, kjer študente predano učita policijske uporabe borilnih veščin. Najnovejši Timov dosežek, ko je konec novembra osvojil že svoj tretji naslov evropskega prvaka v ju-jitsuju, smo izkoristili za zanimiv pogovor z obema našima sodelavcema in ju tako nekoliko bolje spoznali. Kaj je torej njun recept za uspeh?

Spoštovana, lepo pozdravljena. Ni tako pogosto, da bi imeli čast intervjuvati očeta in sina, oba izjemna športnika. Sta med najboljšimi borci ju-jitsuja v Sloveniji. Eden v aktivni tekmovalni vlogi, drugi v vlogi trenerja. Ob tem sta zaposlena v slovenski policiji. Se v policijski uniformi dobro počutita, jo rada oblečeta?

Tim: Priznam, navadil sem se na uniformo. So določena pravila, kdaj se policijska uniforma nosi, in treba jih je spoštovati. Nimam težav s tem. Uniformo rad oblečem, ko je treba, sicer pa se svobodneje počutim v športnih oblačilih. Zrasel sem namreč v športnih krogih. Šport je od mladih nog del mene. Že v srednji šoli sem obiskoval športni razred, nato sem študiral na Fakulteti za šport in tam je bilo bolj običajno kot kje drugje priti v šolo v trenirki.

Gorazd: Glede na to, da sem že vse življenje športno aktiven, mi je ljub športni slog oblačenja. Najbolje se počutim v trenirki ali kimonu. Ker pa sem zaposlen v policiji, ob primernih trenutkih seveda oblečem tudi uniformo.

Gorazd, v družini ste vi začetnik tega športa. Nam poveste, kako vas je pot pravzaprav zanesla v ju-jitsu? Zdi se, da pri nas vendarle ni tako lahko najti vadbene skupine za ta šport, če primerjamo denimo s karatejem, judom in tekvondojem, ki jih je mogoče trenirati v skoraj vseh malo večjih krajih po Sloveniji.

Gorazd: Malo manj znan šport je, drži, čeprav gre po zapiskih sodeč za borilno veščino, iz katere so se pozneje razvile druge borilne veščine, recimo judo, karate, aikido ... Sam sem nekje pri desetih letih v Mariboru začel trenirati karate, ko pa sem s 14 leti prišel v kadetsko šolo, je bil tukaj ju-jitsu osnova pri predmetu samoobramba. To je bila na območju Jugoslavije in v vseh policijah oziroma milicah po svetu nasploh osnovna borilna veščina. Tako smo imeli v kadetski šoli prvo leto dvakrat tedensko na programu judo, nato pa tri leta ju-jitsu. Ampak kot veščino, ne kot šport.

Pomen ju-jitsuja potrjujejo tudi stari priročniki, ki smo jih imeli v milici, nato pa v policiji. Tako je bilo od nekdaj. Sistem je bil v kadetski šoli tak, da je bil tistemu, ki je imel v četrtem letniku pri samoobrambi oceno vsaj tri, priznan zeleni pas v ju-jitsuju. Tisti, ki smo še dodatno trenirali, pa smo lahko prišli tudi do rjavega pasu, torej smo postali celo mojstrski kandidati.

Trenerji so bili kar policisti predavatelji?

Gorazd: Ja, res je. Predavatelji, kot sva zdaj midva. Učilo me je več predavateljev, denimo v prvem letniku Jože Škraba, pri njem smo vadili predvsem judo, potem Slavko Pulič, pravi, tipični ju-jitsu pa me je učil Miro Deželak, ki je bil vodilna sila za to borilno veščino na kadetski šoli v času, ko sem jo sam obiskoval. Gospod Deželak je imel treninge tudi popoldne. Ogromno smo pretrenirali.

Ju-jitsu ste torej najprej spoznali kot borilno veščino. Kdaj pa ste se podali na športno pot, v ju-jitsu kot tekmovalno borilno disciplino?

Gorazd: Leta 1992 sem navezal stike z mednarodno ju-jitsu zvezo in konec istega leta smo šli na prvi seminar v tujino. A to velja za Slovenijo. Že v času Jugoslavije, okoli leta 1956, so bili seveda začetniki ju-jitsuja pri nas denimo Slavko Kovič, Franc Strmčnik, Peter Žmavc, Miro Deželak, Peter Miklič, Janez Vidmar in drugi. Ne bi rad koga izpustil.

Foto: mag. Nataša Podhraški

Tim, čestitamo za pred kratkim osvojeno zlato odličje, še eno v dolgi vrsti že prejetih medalj. Kot sin mojstra borilnih veščin ste pravi srečnež, saj imate odlične genetske predispozicije. Verjetno pa to ni dovolj, kajne, in morate za svoje uspehe tudi trdo fizično garati. Kje in kako pogosto trenirate? Domnevam, da na blazinah preživite celo več časa kot doma ...

Tim: Treniram skoraj vsak dan, dvakrat dnevno, ob sobotah pa imam običajno en trening. Če so kakšne priprave, tekmovanja, se urnik malo spremeni. Nedelja pa je dan, ko sem prost. Med tednom – kolikor se seveda sploh da, odkar sem zaposlen tukaj, prej sem bil v Oddelku vrhunskih športnikov – je treninge precej zapleteno usklajevati s službo. Kljub temu poskušam opraviti devet, deset treningov tedensko.

Kako utrujajoče je to za vas? Predvidevamo, da so treningi zelo naporni.

Tim: Treningi so res naporni, a rad treniram, zato to zame ni prehuda obremenitev. Mislim, da je utrujenost sestavni del vsakega športa. Tudi v poslovnem svetu in drugje je treba to prestati, če želiš priti na visoko raven. Pride pa seveda tudi dan, ko si morda malo bolj utrujen, zato si potem v nedeljo privoščim kakšno uro spanja več kot sicer med tednom.

Kaj pa če se med tednom zgodi, da ste zelo utrujeni, in se vam zdi, da res potrebujete počitek? Se takrat poslušate? Ali si mislite, da je to pač treba narediti in tudi naredite?

Tim: To je pravzaprav stvar dogovora s trenerjem. Načeloma si vsako noč merim srčni utrip v mirovanju in tako spremljam, v kakšnem stanju je moje telo. Ali le bolj čutim utrujenost ali sem dejansko utrujen. Če pa se res tako zgodi, včasih kakšen trening izpustim. A se zavedam, da biti malo utrujen ni razlog za izpuščanje treningov. Na treningu je zelo pomembna tudi kakovost, tako da se seveda prilagajamo situaciji. Program treningov je sicer določen na začetku sezone, vendar pa se včasih tudi prilagodi drugim obveznostim in obremenitvam.

Kaj pa vi, Gorazd, kot trener menite, da je potrebno, da lahko tekmovalec posega po najvišjih rezultatih? Zagotovo je poleg vsakodnevnih treningov nujnega tudi veliko drugega odrekanja.

Gorazd: Najprej bi poudaril, da je zelo pomembno dejstvo, da sva oče in sin. Gledano v svetovnem merilu, je to zanimivo in pogosto naju sprašujejo, kako nama uspeva

razmejiti odnosa oče – sin in trener – tekmovalec. Timu sem že večkrat rekel, da upam, da razume, kaj pomeni, ko sva na treningu, in kaj, ko sva doma v dnevni sobi. Na to sem ga poskušal navaditi že v osnovni šoli in mislim, da mi je uspelo. Treba je biti dosleden in discipliniran, ne izpuščati treningov. In kar je ključna prednost, poznam ga že od prve minute življenja. Že ko ga zjutraj pogledam, v njegovih očeh in hoji vidim (Tim prikimava, op. a.), kako se počuti. Vem tudi, kaj je bilo prejšnje dni na treningu, kakšen je bil jutranji kondicijski trening, katere mišične skupine so bile obremenjene, kaj je bila posebnost treninga ... No, potem se na samem treningu lahko tudi kakšna serija izpusti, prilagodi. V glavnem, mislim, da je res prednost, da sva toliko skupaj in se zelo dobro poznava.

Kako strogo vodite Timovo vadbo, ste zahteven učitelj?

Gorazd: Po eni strani sem strog, po drugi strani pa, no, tega še nikoli nisem povedal, je to zame tudi velik stres, ker imava drugačen odnos, in vsa ta leta sem pazil, da ne bi uničil odnosa oče – sin. Mislim, da nama je kar uspelo. Je pa tako, da če si pač nečesa želiš, je treba iti na kakšnem tekmovanju tudi čez to, kar je danes običajno – namreč, precej demokratična družba smo postali –, in narediti tako, kot pač zahteva vloga trenerja. Potrebni so red, disciplina, vztrajnost in seveda tudi zelo dobro načrtovan trening. Seveda pa je ključna ustrezna regeneracija, kar marsikdo žal pozabi. Tako je zadnjih 14 dni pred tekmovanjem treba skrbno paziti, da tekmovalec ne pride na tekmovanje utrujen. Biti mora kot tiger, ki je zaprt v kletki. Na tekmovanju pa to kletko odprejo.

In kako vi kot trener poskrbite, da Tim pride na tekmo kot tiger?

Gorazd: Kot rečeno, predvsem število treningov se v zadnjih dveh tednih zmanjšuje, treningi so tudi krajši, sicer intenzivni, a krajši. Skrbno se spremlja tudi srčni utrip. To je na tekmovanjih na višji ravni *modus operandi*. Športniki, ki imajo več denarja, to še malo bolj strokovno počno. Kot je povedal trener Tine Maze, Andrea Massi, treba je imeti občutek, štoparico in oko. Potem so tu še drugi pristopi in meritve, ki jih opravljam, izjemno pomembna pa je tudi športna prehrana, ki jo svetuje strokovnjak. To slednje sva že večkrat poskusila, a sva ugotovila, da je to le neki kalup, ki ga je včasih treba prilagoditi posamezniku, saj ne deluje pri vseh enako. Pri individualnih športih je za dosego res vrhunskega dosežka potreben individualni pristop.

Ne moremo drugega, kot da se strinjamo z vami, zlasti glede na rezultate, ki stojijo sami zase in potrjujejo, da delata dobro in prav in sta očitno našla zmagovalno kombinacijo.

Gorazd: Če lahko dodam ... Ni vse samo lepo. Sestavni del športa so seveda tudi poškodbe in prav tega se najbolj bojimo. Tega seveda ljudje ne vidijo. Poleg številnih drugih malenkosti.

Kako pomembna pa je miselna, psihološka pripravljenost? Pravijo, da je vsaka borilna veščina v svojem bistvu tudi vadba duha. Tim, kako torej trenirate um?

Tim: Res je, na tekmovanju je to res zelo pomembno. Iskreno, nikoli nisem čutil, da bi imel na tem področju kakšne težave. Kratek čas sem sodeloval tudi s športnimi psihologi, rešil nekaj vprašalnikov, na podlagi katerih so mi potem podali nasvete, a so bile te usmeritve dokaj splošne. Na samem tekmovanju se poskušam osredotočiti na svoj nastop, nimam pa nobenih posebnih tehnik. Morda je zanimivo to, da na dan tekmovanja zjutraj, ko se zbudim, izklopim telefon in ga dam očetu. On ima nato telefon do konca dneva, zato da ni nepomembnih motečih dejavnikov. Tudi v dvorani, kjer je prostor za ogrevanje, si vedno poskušam najti miren kotiček, kjer sem sam zase. Za čas tekmovanja prekinem stike s prijatelji in navijači, ki morda pridejo. Sploh zdaj, ko je bilo tekmovanje v

Foto: arhiv JJIF

Foto: arhiv JJIF

Zagrebu, je bilo to še bolj prisotno kot pa takrat, ko smo bili na svetovnem prvenstvu v Mongoliji. V Zagreb je prišlo več prijateljev in navijačev. Vsem sem pred tekmovanjem povedal, da ne želim nič slabega, a da takrat res ne morem komunicirati z njimi. Ko pa je tekmovanje zaključeno, smo spet lahko v enakem odnosu kot sicer. Morda se nisem najbolje izrazil, a tako pač je.

Ne, ne, odlično ste opisali umik, ki ga potrebujete pri pripravi na tekmovanje.

Tim: Na tekmovanju se res umaknem v svoj kot, v katerem sem od začetka do konca tekmovanja. Takrat načeloma komunicirava samo midva z Gorazdom, morda še oseba, ki mi pomaga pri ogrevanju. Z drugimi pa res poskušam prekiniti stik in odmisliti vse, kar ni povezano s samim nastopom.

Tim, ljubezen do ju-jitsuja vam je bila položena že v zibko, kar v športnih družinah niti ni redkost. Po drugi strani ni tako pogosto imeti očeta za trenerja ... Ste imeli kdaj občutek, da se morate zato kaj bolj dokazovati?

Tim: Na blazine sem stopil že zelo majhen, saj sem z Gorazdom pogosto šel na trening, ki ga je on vodil. Tam sem se naučil tudi osnov ju-jitsuja in položil svoj prvi pas v tem športu. Pri približno šestih letih sem začel trenirati gimnastiko in ob vstopu v osnovno šolo še nogomet. Ko nas je življenjska pot zanesla v Celje, sem začel trenirati judo. Star sem bil devet let. Gimnastiko sem prenehal trenirati ob selitvi v Celje, saj tam ni bilo kakovostnega kluba. Zaradi prekrivanja treningov sem se moral odločiti tudi med nogometom

Foto: mag. Nataša Podhraški

Potem ko je Tim Toplak julija v Ulan Batorju, Mongolija, osvojil tretje mesto na svetovnem prvenstvu v ju-jitsuju in nato novembra še naslov evropskega prvaka v ju-jitsuju na tekmovanju v Zagrebu, Hrvaška, ga je skupaj z njegovim trenerjem Gorazdom Toplakom na začetku januarja letos sprejel generalni direktor policije mag. Senad Jušić.

Foto: osebni arhiv Tima Toplaka

Trening ali počitnice?
Tim je vsekakor vedno v svojem elementu!

in judom. Tako sem pri starosti 12 let izbral judo in obenem ju-jitsu, ki ga treniram vse od takrat. Poudaril bi, da me Gorazd nikoli ni silil v trening (op. a.: Gorazd prikimava, da je res tako). Če bi kadar koli rekel, da nočem več trenirati, bi se najbrž malo pogovorila o moji odločitvi, ne bi pa me silil v trening.

Lepo je slišati te besede. Izražajo odlike očeta in hkrati trenerja.

Gorazd: No, če lahko dodam, tu v Ljubljani so bili tudi vremensko slabi dnevi. Takrat smo kot družina šli v kakšno telovadnico in se med igro učili prevale in pogovarjali. Tako so bili športni začetki res v igri. Seveda sem ga poskušal malo usmeriti – kar priporočam tudi drugim staršem – v neki individualni in skupinski šport. Pomembno je, da otrok spozna, kaj mu bolj ustreza: individualni šport, pri katerem si za vse odgovoren sam, torej za uspeh ali neuspeh, ali pa skupinski šport. Moram pa povedati, da je bila že gimnastika pri Timu v osnovni šoli na visoki ravni, takrat so bili prvaki Slovenije do desetega leta, potem pa je prišlo do tega, nekje pri 12 letih, da se je odločil za borilne veščine. Če danes pogledamo, imajo nekateri pri teh letih že pet, šest let treninga za sabo. Pri Timu pa se je takrat, pri 12 letih, vse skupaj časovno prekrilo – judo, nogomet in ju-jitsu. Isti dan ob isti uri trening različnih športov. Kaj narediti? No, tukaj sem mu pustil proste roke. Pa je recimo želel vse obdržati, a to seveda ni šlo. Nekaj časa smo ga celo vozili z enega treninga takoj na drugega, ker je to želel. Potem pa se je sčasoma odločil in izbral borilne veščine.

Gorazd, povejte nam, prosim, ali je lažje ali težje trenirati svojega otroka kot pa ostale varovance vašega kluba? Ste (bili) do njega zahtevnejši? Odlične rezultate je namreč dosegal že v dijaških letih in še prej ...

Gorazd: Vedno sem bil do vseh korekten in zahteven. Red in disciplina sta ključni. Hodil sem tudi k športnim psihologom in poskušal to znanje predajati dalje. Moja pot je že dokaj dolga. 12 let sem bil tudi selektor pri nas in sem delal z vsemi iz Slovenije, s starostnimi skupinami od 15 let dalje. S Timom sem delal enako kot z drugimi, nič drugače. Želel sem, da bi bil tako dober, kot je realno zmožen biti, ne pa zaradi več treningov.

Vam je lažje delati s Timom, ker je vaš sin in ga dobro poznate, ali vam je to v oviro?

Gorazd: Morda po eni strani lažje, ker se poznava, predvsem pri kondicijskem treningu sva lažje določala zahtevnost; pri samih pripravah pa morda težje, ker so bile prisotne tudi poškodbe in potem vedno s strahom gledam, da se ne bi še kaj zgodilo. Vendar pa imam na vsakega tekmovalca enak pogled – za vsakega mi je hudo, če se poškoduje. Dejstvo je, da res vem, kaj se lahko zgodi, ker sem v teh letih videl že mnogo poškodb.

Kaj pa vi pravite, Tim, je prijetno imeti očeta za trenerja?

Tim: Ne vem, midva res že tako dolgo, več kot 15 let, sodelujeva v teh vlogah na visoki ravni, da so nama stvari povsem vsakdanje, in ko kdo postavi takšno vprašanje, težko odgovorim. Kot zanimivost, tudi mene je že vrgel iz telovadnice med treningom. (Smeh.) Tako da je med treningom že prišlo do manjšega konflikta, a ne zato, ker bi bila oče in sin, ampak preprosto zato, ker so treningi naporni in je treba dati veliko od sebe, trener pa mora veliko zahtevati od tekmovalca. Posebnost našega športa je tudi zmanjševanje kilogramov pred tekmovanji. Tako moram v dobrem tednu izgubiti tudi do šest kilogramov. Takrat sem v stresu in bolj razdražljiv.

Tim, kot pravite, pred tekmo precej shujšate v zelo kratkem času. Kako to storite? Številka, ki ste jo navedli, je res velika. Ali potem hitro spet pridobite kilograme? Se morate za to potruditi ali telo naravno popolni težo?

Tim: Najprej naj poudarim, da postopek zmanjševanja oziroma uravnavanja telesne teže na tovrsten način ni najbolj zdrav in priporočljiv. Ta metoda nikakor ni primerna za načrtno izgubo telesne teže. Prav tako je to obdobje, predvsem zadnjih nekaj dni, zelo naporno in neprijetno.

Na tekmovanjih imamo tehtanje en dan pred samim nastopom v popoldanskih urah. Tekmujem v kategoriji do 69 kilogramov, kar pomeni, da ne smem preseči omenjene teže. Če bi na uradno tehtanje prišel s težo 69,1 kilograma, bi bil diskvalificiran.

Res je, v obdobju pred tekmovanjem v približno desetih dneh izgubim okoli šest kilogramov. Gre predvsem za načrtno dehidracijo in izgubo telesne teže na račun vode, ki jo odstranim iz telesa. Obstajajo določeni postopki, ki izvedbo nekoliko olajšajo, denimo water loading. Poleg tega iz prehrane odstranim vso sol in zmanjšam vnos ogljikovih hidratov, saj ti sestavini nase vežeta vodo. V zadnjih dneh vodo odstranim iz telesa tudi s treningi, ki jih opravljam oblečen v tako imenovani savna suit, ali z vročimi kopelmi – voda se dobro odstrani s potenjem.

Po tehtanju je takoj treba poskrbeti predvsem za nadomestitev izgubljene vode in elektrolitov ter v telesu zapolniti zaloge glikogena. Glede na to, da sem zelo žejen in lačen (težava je predvsem žeja), telesno težo pridobim naravno. Infuzije in druge metode so prepovedane – to se obravnava kot doping. Pozoren sem na to, kaj pijem in jem takoj po tehtanju – vodo in hrano je treba vnašati počasi in postopno – in kako za vnos hranil in vode skrbim na tekmovalni dan. Zvečer na dan tekmovanja, torej po samem tekmovanju, imam že normalno telesno težo.

Huh, tole se sliši res naporno in stresno. Morda je zato na mestu naslednje vprašanje: se razumeta med sabo ali imata kdaj tudi slab dan? Najbrž ni ravno preprosto preklapljati med vsemi temi različnimi vlogami: doma, na treningu, v službi ... Ali pa, nasprotno, s tem nimata nobenih težav?

Gorazd: Kot sem že omenil, že zjutraj vidim in vem, kakšen dan ima Tim. Marsikdaj se zadržim, no, vedno pa mi ne uspe. Dejstvo je, da vem, kaj vse je že prestal v teh letih. Vem, koliko truda je potrebnega, da se želje uresničijo. Če ne bi imel tega uvida, mu kdaj ne bi pogledal skozi prste. Vem, da Tim sicer česa tudi ne bi izrekel. V mislih imam predvsem zadnje dni pred tekmovanji, ko je pod stresom.

Sicer pa imava urnik strogo določen. Točno se ve, kdaj se kaj počne. Kdaj je analiza treninga in podobno. Tudi to je namreč trening. Vedno določiva uro in takrat to opraviva. Tudi savne in masaže so sestavni del treninga. To mu celo predpišem. Denimo v soboto dopoldne je savna. To je predpisano v programu. Regeneracija je

izjemno pomemben sestavni del treninga. Zato denimo 12 treningov ne pomeni, da so vsi izvedeni v telovadnici, ampak so različni.

Mislim, da sem že leta 1998, ko je bil policist Tilen Oštir tretji na svetovnem prvenstvu v ju-jitsuju, za Varnost povedal, da menim, da je od 23. do 27. leta najboljše obdobje za doseganje vrhunskih rezultatov. Zdaj je Tim že v teh letih, ko morda ni več najmlajši, a je zato toliko bolj izkušen in je lahko kak trening manj povsem dobrodošel. V 20, 21 letih je namreč opravil toliko treningov in nabral toliko znanja in izkušenj, da lahko kdaj kak trening izpusti. Ko pa pride obdobje, recimo zadnje tri mesece pred tekmovanjem, pa ni več odstopanja. Rad bi povedal, da me ni več strah dovoliti Timu tudi kak dan prosto.

Tim: Mislim, da nama kar dobro gre, sicer nama ne bi tako dolgo uspevalo to, kar nama uspeva. Res pa poskušava razmejiti odnos med treningom in doma. Na treningu delava tako, kot če bi bil nekdo drug moj trener ali če bi Gorazd treniral nekoga drugega, ko pa zaključiva trening, se praviloma doma o tem kaj dosti ne pogovarjava. Če so potrebne analize borb ali kaj podobnega, kar je treba narediti pred tekmovanjem, se dogovoriva, kdaj bova to naredila, in takrat to tudi narediva, v preostalem času pa športa ne vpletava v svoje življenje. Sicer bi se odnos lahko zapletel. Če bi se denimo vsakih 15 minut nečesa spomnila in začela debatirati o športu, ne bi bilo dobro. Med treningom imava tako odnos trenerja in tekmovalca, ves preostali čas pa je normalen odnos očeta in sina.

Tudi na službenem področju dobro sodelujeva. Zelo veliko mi je pomagal, ko sem začel učiti v Tacnu. Večkrat sem prišel po kak nasvet k njemu ali drugim sodelavcem, ki učijo isti predmet, in vsem se moram zahvaliti za pomoč. Vedno so mi vsi pomagali z nasveti ali pa tudi s kakšnim nadomeščanjem. Ko so namreč tekmovanja v tujini, sem lahko odsoten po več dni. Zato vsem hvala za pomoč in razumevanje! Mislim, da se vsi skupaj zelo dobro razumemo in je zato tudi lažje kakovostno izvajati pouk.

Kaj pa o vajinem delu, ki vama pušča zelo malo časa za druge dejavnosti in druženje, meni ženski del Toplakovih? Vaju družinske članice podpirajo? Kako občutijo vaše skupno odrekanje?

Tim: To bi bilo morda kar vprašanje zanje, sicer pa malo za šalo in malo zares, mami smo včasih rekli, da naredi dobre sendviče za tekmo, to je njeno področje, tekmovalni del pa naj prepusti nama. (Smeh.) To je bilo bolj v šali. Če je tekmovanje kje blizu, naju pridejo podpret vse tri – mama, sestra in moja punca. Težko pa je reči, kakšne občutke imajo. Dejstvo je, da so v ta proces vpete že ves ta čas. Sestra je včasih na vrhunski ravni tekmovala v kickboksu in tekvondoju, zdaj pa se je bolj posvetila študiju. Odraščal sem s športom in vsa družina je od nekdaj vključena. Zavedam se, da če me oče in mama ne bi podpirala, ne bi šlo. Tako rekoč ni bilo vikenda, ko ne bi bili na tekmovanju. Včasih sem bil sam, včasih pa sta bila oba z mano. Bilo pa je tudi tako, da sva z očetom šla na tekmo na en konec Slovenije, sestra in mama pa sta bili na tekmovanju, ki ga je imela sestra na povsem drugem koncu Slovenije. Naučili smo se živeti s tem. Brez te podpore, recimo voženj na treninge, ko sem bil mlajši, ne bi šlo. V srednji šoli sem treniral ob šestih zjutraj, pred šolo. Starša sta me peljala na trening, potem pa sta šla dalje v Ljubljano v službo. Če tega ne bi bilo, tudi ne bi dosegel takšnih rezultatov. Dejansko celotna družina živi športen življenjski slog. Podporo sva imela oba s sestro. Tudi na dopustih smo že zjutraj pred zajtrkom šli teč, plavat, trenirat, čeprav tega nisem tako jemal. Ne bi mogel ves dan ležati na plaži, ker mi postane dolgčas. Te športne aktivnosti so bile popestritev dopusta. Če se vrnem k družini, drži, tudi preostali člani so se morali čemu odreči.

Gorazd: Že na začetku, ko sva se z ženo, takrat še punco, spoznala, je vedela, kakšen sem, in me je takšnega tudi vzela. Tudi ko sva dobila otroka, smo športno živeli naprej. Ko se je recimo pripravljalo kosilo, sem vzel Tima in Tejo in šel z njima na igrišče. Treninge smo vedno uskladili in tega nikoli nismo jemali kot odrekanje, ampak kot način življenja. Poleti smo bili tudi po mesec dni v kampu na morju, pozimi smo hodili smučat, a pri nas je to izgledalo tako, da smo najprej preverili, kdaj so treningi in tekmovanja, nato pa smo temu prilagodili dopuste. Nismo pa čutili, da se moramo vsemu odreči, le malo je bilo treba vse skupaj prilagoditi. Res pa je, da mora biti vsa družina, mož in žena, za to. Poudaril bi rad, da je tudi hči Teja imela ogromno vlogo pri tem. Kot je dejal Tim, trenirala je kickboks in tekvondo in ima devet medalj s svetovnih in evropskih prvenstev v članski, mladinski in kadetski kategoriji. Marsikateri trening sta Tim in Teja opravila doma, sama. Z ženo sva bila v službi, Teja pa je Timu pomagala trenirati. Največja navijačica je prav njegova sestra! Je tudi zelo ponosna nanj. Mi res vemo, kaj je vse za temi uspehi.

Gorazd, kandidatom za policiste na Višji policijski šoli že vrsto let predavate v okviru predmeta Policijska uporaba borilnih veščin in psihofizična priprava. Na vaši karierni poti vam sledi tudi Tim. Ste pri delu z mladimi po vašem mnenju uspešni? Vam uspe iz njih izvabiti najboljše? Vas upoštevajo?

Gorazd: Poglejte, 30. leto že teče, kar delam samo v Tacnu. Osem let sem učil na srednji kadetski šoli, približno 20 let v kandidatskem načinu šolanja in zdaj na Višji policijski šoli. Bolj bi se osredotočil na to, kakšni so odzivi, ko srečam nekdanjega dijaka, študenta. Zagotovo bi se našel kdo, ki nima najlepših spominov name, a večinoma dobim odgovor, da sem bil strog in zahteven, a korekten in pravičen. In to mi je najpomembnejše. Da ne delam razlik, ampak vedno od vseh zahtevam enako. Tako je bilo in je še zdaj. Vedno sem se pri ravnatelju tudi zavzel za fante in jim poskušal omogočiti, kar se je dalo v okviru treningov. Naj bo to dodatna prehrana, če smo trenirali tudi popoldne večkrat tedensko, vključevanje raznih služb, odhod domov v četrtek, kar je bila največja nagrada za takratnega kadeta, in podobno. To je bilo možno na podlagi rezultatov na tekmovanjih, ki so se jih udeleževali moji kadeti.

Glede poklica pa upam, da sem jim dal tisto znanje, ki ga potrebujejo pri opravljanju svojega dela. Poleg tega poskušam vključiti tudi zadnja dognanja na področju borilnih veščin, čeprav to ni področje, ki bi se bistveno spreminjalo. Zato res mislim, da sem uspešen pri svojem delu. No, upam, da je tako.

Ali bi kot predavatelja tega izrazito praktičnega predmeta na Policijski akademiji rekla, da lahko trening borilnih veščin prispeva k boljšemu opravljanju policijskega dela?

Gorazd: Vsekakor da. Vendar pa drži tudi to, kar vedno tudi sam povem svojim študentom pri prvi uri: ko mora policist uporabiti znanje, ki ga je pridobil pri našem predmetu, to pomeni, da je bilo vse ostalo več ali manj že izčrpano. Vedno jim rečem, naj poskusijo vse drugo, ko pa ne gre drugače in so izpolnjeni pogoji za uporabo telesne sile v okviru prisilnih sredstev, takrat pa je treba to znati uporabiti zakonito in strokovno, in ko prenehajo razlogi za uporabo, tudi prenehati. K temu stremimo. Ko torej pride do potrebe po uporabi telesne sile, je ta predmet zelo pomemben.

Tim: Povsem se strinjam s tem, res pa je, da ima Gorazd precej več izkušenj.

Potem se najbrž strinjata, da je izjemno pomembna tudi psihofizična kondicija kandidatov.

Tim: Res je. Če se navežem na šport ... Brez ustrezne fizične pripravljenosti tudi tehničnega znanja ne moreš v praksi tako dobro uporabiti oziroma je to mnogo težje. Vse je tudi povezano z močjo. Ko se neka aktivnost v borbi ali pri policijskem delu odvija dve, tri, pet minut, ti lahko pomaga tudi kondicijska pripravljenost. Če si slabo pripravljen, te lahko, kot rečemo, pobere, in je težko nadaljevati.

Gorazd: Menim, da mora biti policist univerzalno psihofizično pripravljen. Ni treba biti strogo usmerjen v neko disciplino, recimo fitnes, maraton, ampak je pomembno, da se dela vse po malem. Vzdržljivost, hitrost in moč, vse v eni osebi. Ne da bi izstopal v določeni motorični sposobnosti, ampak da so vse približno enako zastopane.

Kako je delati v zelenem Tacnu? Kaj imate pri svoji službi najraje?

Tim: Za zdaj sem najraje v telovadnici. Všeč mi je, ko sem na blazinah in izvajam vaje, ki jih ponavljam že vse življenje. Tukaj zdaj predajam to znanje naprej. Seveda imam še druge obveznosti, recimo mentorstva, diplomske naloge. Tudi vse to opravim brez težav, a najraje sem prav na blazinah.

Foto: osebni arhiv Tima Toplaka

Foto: Milan Mit

Foto: osebni arhiv Tima Toplaka

Trening na Tajskem

Gorazd: Bom kar odkrito povedal. Že pred mnogo leti, ko sem se odločil za ta poklic, so me očitno premamile blazine, da sem se odločil priti sem iz Specialne enote, v kateri sem bil zaposlen. Želel sem biti v krogih borilnih veščin in prenašati dalje svoje znanje. Res pa se z leti tudi malo spremenimo. Tako že nekaj časa rad opravim tudi obveznosti, ki ne potekajo v telovadnici. Toda še vedno bi izbral blazine. (Smeh.)

Torej se res vse začne in konča v telovadnici. Nam lahko poveste še kaj o sami borilni veščini, v čem je ju-jitsu specifičen? Kako bi ga predstavili popolnemu laiku, da bi ga navdušili za ta šport?

Gorazd: Ju-jitsu je borilna veščina, ki zajema zelo širok nabor tehnik. Tehnik v smislu udarcev, brc, podiranj, metov, tehnik v parterju oziroma na tleh, kjer so vzvodni prijemi, davljenja in prijemi kontrole, tako da je to borilna veščina, s katero zajameš vse segmente realne borbe, zagotovo pa posamezni drugi borilni športi podrobneje obravnavajo posamezen segment borbe. Ju-jitsu bi zato lahko primerjali z deseterobojem, pri katerem mora biti tekmovalec v vsem zelo dober, a v posameznih disciplinah malenkost slabši kot tisti, ki se specializirajo v eni sami disciplini. Tim si recimo veliko pomaga tudi s treningi karateja, juda in kickboksa in se tako trudi še izboljšati svoje znanje v ju-jitsuju.

Kako pa je s partnerji pri treningu? S kom sploh lahko trenirate, Tim?

Tim: V klubu (op. a.: gre za Ju-jitsu klub Shinto, ki ga vodita Gorazd in Tim) je tudi manjša, zaprta skupina, v kateri načrtno treniramo z namenom doseči rezultate. S temi fanti opravimo veliko treningov. Sicer pa, kot je omenil Gorazd, zaradi kakovosti treninga grem včasih tudi na trening karateja ali kickboksa, kjer se vadi, kot rečemo, prvi del borbe, to so tehnike udarcev in brc. Včasih grem tudi na trening juda, kjer je v ospredju drugi del borbe, in tam treniram z vrhunskimi judoisti. Na srečo imam kar precej športnih poznanstev v Sloveniji, veliko pa je tudi mednarodnih priprav. Tako denimo povabimo tujce k nam v Slovenijo in tudi mi gremo v tujino in se pridružimo vadbi v drugem klubu. Zlasti Nizozemci, Belgijci, Črnogorci in Italijani so tisti, s katerimi veliko sodelujemo.

Kje torej večinoma trenirate?

Gorazd: Tim potrebuje za trening vrhunske tekmovalce. Ne tiste, ki so v klubu tukaj v Ljubljani, ker gre za rekreativno skupino. Dejansko smo aktivirali pet, šest ljudi, ne potrebujemo jih več, no, s temi pa smo trenirali v zaprtem krogu. Nič se nismo oglaševali, rezultati so govorili sami zase. Kot pa je Tim povedal, si tekmovalci na tej ravni tudi pomagajo med sabo. Veliko je priprav, tudi s selektorji omenjenih držav sodelujemo. Lahko pokličem zdaj in bodo prišli pomagat na trening. Moram pa povedati, da so večinoma drugi prišli do naju. Morda ravno zaradi te zanimivosti sin – oče. Trenirala sva tudi s tukajšnjimi študenti, pa pripadniki Specialne enote so nama marsikdaj pri kakšnih zaključnih pripravah priskočili na pomoč. Ob tej priložnosti bi se jim rad zahvalil.

Je torej prednost, da sta zaposlena v policiji? Imata več možnosti za dostop do oseb, ki lahko pomagajo pri samih treningih, kot če bi bila denimo zaposlena kje drugje?

Gorazd: Tako bom rekel, kakor kdaj. Vsi ti ljudje so namreč v operativnih službah. Izjemno pomembni pa so pri zagotavljanju sparing partnerjev. To je težji del. Res je težko dobiti nekoga, ki lahko pomaga na tej ravni. Tako je res sreča, da oba s Timom poznava vrhunske trenerje in prvake, evropske, svetovne, in moram poudariti, da se vsi odzovejo, če je le mogoče. Z veseljem pridejo, midva pa to seveda vračava. Vsi se lahko kaj naučimo drug od drugega in si izmenjamo znanje.

Res je pomembno, kakšen si kot človek. Vsakič znova mi zaigrajo čustva, ko mi je nekdo pripravljen pomagati, ko ga prosim. Včasih pa je tudi tako, da ti nekdo, ki bi ti lahko pomagal in bi to pričakoval od njega, ne pomaga. Imamo prijatelje v življenju in imamo športne prijatelje. Midva imava ogromno športnih prijateljev in nekateri od teh so tudi prerasli v prave prijatelje.

To je nedvomno izjemno dragoceno za vaju oba. Tim, če se vrnemo spet k vam. Za vami je še ena odlična uvrstitev na evropskem prvenstvu. Koliko časa pa vas običajno drži občutek sreče in zanosa, preden se podate novemu izzivu naproti?

Tim: Iskreno, ne prav dolgo. Ob uspehu seveda še vedno praznujem, a ni več tako kot nekoč. Ko sem denimo dosegel vidni uspeh leta 2016, mislim, da je bila to prva članska medalja na evropskem prvenstvu, so bila čustva močnejša, čez čas pa se je nabralo dobrih rezultatov in čustva niso več tako močna, še vedno pa sem vesel dobrega rezultata. Res pa se hitro vrnem v normalno življenje. Po tekmovanju imam navadno dva do tri tedne premora, potem pa ponovno začnem trenirati in nadaljujem po ustaljenem urniku.

Odlično ste nas popeljali do naslednjega vprašanja. Ali lahko našim bralcem povesta še, kaj počneta, kadar nista niti v vlogi vrhunskega borca v ju-jitsuju in trenerja niti v vlogi policista predavatelja? Ali vama preostane kaj časa in energije, da se družita kot običajna oče in sin?

Tim: Tudi moj prosti čas je zaznamovan s športom. Zdaj ko je zima, zelo rad smučam, tudi učim ta šport. Rad imam tudi tek na smučeh. Poleti me med drugim navdušuje gorsko kolesarstvo. V gledališče in opero pa ne hodim. (Smeh.) Nisem niti posebno navdušen bralec, čeprav je res, da sem prebral vse dele Harryja Potterja. V roke sem vzel tudi biografije kakšnih športnikov, a me niso tako navdušile, da bi vztrajal do konca. Z branjem se torej ne morem pohvaliti. (Smeh.) Tudi glasbeno nisem najbolj nadarjen. (Smeh.) No, veliko pa mi pomeni druženje s prijatelji, a je tudi to pogosto povezano z nekim športom, recimo, gremo skupaj smučat, med vožnjo na sedežnici pa se pogovarjamo. Šport je torej tisto, kar me najbolj pritegne. Vedno.

Gorazd: No, tudi sam sem bil nekoč kot Tim, zdaj pa glede na leta in poškodbe, ki so se nabrale, nisem več tako aktiven. Aktivnosti, denimo pozimi rad smučam, so zdaj krajše in manj intenzivne. Glede Tima pa ... Vrhunski šport res vzame ogromno časa. Za zadnjih deset let imam recimo vse njegove dopoldanske in popoldanske treninge shranjene na računalniku. Vse je dokumentirano.

Tim, kje se vidite čez pet, deset ali 15 let? Kakšni so vaši načrti za prihodnost? Je še kaj, kar si želite osvojiti?

Tim: Čisto iskreno, tako daleč naprej ne razmišljam. No, želim si na naslednje svetovne igre. To je največje tekmovanje v našem športu in je tudi največji športni dogodek takoj za olimpijskimi igrami. Udeleženih je namreč 36 različnih vrst športa. Rečemo tudi, da so to olimpijske igre neolimpijskih športov. To tekmovanje bo naslednje leto poleti na Kitajskem in predvsem tam si še želim dobrega rezultata. Svetovne igre so bile tudi leta 2022. Nastopil sem na njih, a ker sem si dva meseca pred tekmovanjem poškodoval koleno, sem šel na tekmo praktično z operacijske mize. Zato vse skupaj ni potekalo tako, kot sem si želel. Bil sem tretji, čeprav sem ciljal na prvo mesto. To je torej še cilj, ki bi ga rad osvojil. Letošnje leto je zelo pomembno zame, ker se kvalificirajo samo štirje najboljši tekmovalci s svetovne lestvice. Pomembno je torej, da se mi uspe uvrstiti na tekmovanje. Toliko v športnem smislu. Na službenem področju si želim, da bi mi uspelo pridobljeno znanje čim uspešneje predajati naprej, zasebno pa si želim, da bi treningi v klubu čim bolj zaživeli. Rad bi, da bi se vpisalo čim več otrok, da bi z njimi lahko začrtal dolgoročnejše cilje. No, lani jeseni se je ponovno oblikovala tudi rekreativna skupina. Upam, da bom nekoč tudi jaz trener uspešnih tekmovalcev.

Na koncu vaju prosimo še za kakšno misel ali nasvet za naše bralce.

Tim: Rad bi se zahvalil vsem, ki so mi pomagali na športni poti. Oni vedo, kdo so, zato imen ne bom izpostavljal.

Gorazd: Upam, da vsem policistom oziroma kandidatom, študentom in prej še kadetom to, kar sem jim pokazal pri svojem predmetu, pomaga in da jih je kdaj tudi ubranilo pred hujšimi poškodbami. Vsem pa polagam na srce, da kadar imajo čas in možnost, kaj pomigajo. Nič vrhunskega ni treba početi, le trikrat tedensko, če imajo čas, naj naredijo kaj zase. Pozabiti ne smejo niti na regeneracijo, morda kot policisti ne toliko na fizično, ampak predvsem na psihično regeneracijo pri tem stresnem delu. Privoščijo si naj tudi savno, velnes in se malo sprostijo. Gredo naj v naravo. Zdaj ko sem že malo starejši, opažam, kako pomembno je vse to, kar sem naštel.

Najlepša hvala, da sta si kljub zelo zasedenemu urniku vzela čas za naš pogovor in nam malo približala življenje vrhunskega športnika in njegovega trenerja ter njune družine. Držimo torej pesti in vama želimo veliko uspeha pri vajinem nadaljnjem delu!

Besedilo: Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU

Foto: mag. Nataša Podhraški

POGOVOR S SVETOVNO PRVAKINJO V KARATEJU, ŠTUDENTKO VIŠJE POLICIJSKE ŠOLE MIHAELO JERINIĆ

»KARATE JE POVSEM OSVOJIL MOJE SRCE«

Konec lanskega novembra nas je presenetila novica, da se je kandidatka drugega letnika Višje policijske šole udeležila svetovnega prvenstva World Fudokan Federation (WFF) v karateju, ki je potekalo v Srbiji, in tam med 2.200 tekmovalci iz 42 držav osvojila kar pet naslovov svetovne prvakinje.

In kdo je to »borbeno« dekle? Sliši na ime Mihaela Jerinić. Prijatelji jo bodo opisali kot pozitivno in vztrajno, v prostem času pa se med drugim intenzivno posveča treningom karateja. Udeležuje se različnih tekmovanj, tudi na mednarodni ravni. Poleg tega da uspešno izpolnjuje svoje študijske obveznosti, na tekmovanjih iz borilnih veščin dosega najboljše rezultate in stopa na najvišje stopničke.

Mihaela, kako bi z nekaj besedami opisali karate? Kaj je osnova tega športa?

Oče (sodobnega) karateja Gičin Funakoši, ki je oblikoval stil šotokan, je nekoč dejal, da je osnova karateja usklajevanje telesa in uma ter njuno razvijanje v duhu in humanosti. Karate pomeni prazna roka, smisel te veščine pa je obramba; prav zato je utemeljen obrambni vidik veščine. Je borilna veščina, ki jo je treba razumeti, da ti počasi zleze globoko pod kožo in postane način življenja.

Karate ni odvisen le od mišične moči in surove sile, ki sta sicer sestavni del tehnike (kate) in njene aplikacije (kumite). Prisiliti se moramo, da ne sledimo nasprotniku, še več, opustiti moramo misel na zmago. Z drugimi besedami, želja po zmagi ne sme poseči vmes med samimi treningi. To je zelo težko sprejemljiv koncept, saj bi vsakdo rad močno udaril, a naučiti se je treba kontrole rok in nog, da predvsem na tekmah ne pride do nepotrebnih poškodb. Vsakdo bi rad zmagal, vendar mora opustiti misel na zmago in se predati. Odstopiti mora od rezultatov in se posvetiti predvsem procesu samemu, vadbi zavoljo vadbe.

Pri kateri starosti ste začeli trenirati karate?

Trenirati sem začela pred 14 leti, marca 2010, ko sem bila stara sedem let. Takoj ko sem stopila na tatami, sem vedela, da bo karate postal del mojega življenja.

Kdo oziroma kaj vas je navdušilo za ta šport?

Za treniranje so me navdušili prijatelji iz osnovne šole, ki so že trenirali v klubu, oče pa je bil tisti, ki me je pri tej odločitvi in želji podprl celo tako, da sva oba skupaj začela trenirati v istem klubu. Od samega začetka treniram v klubu Traditional Karate Institute Rače, ki se je pred tem imenoval DBV TO-TE Rače. Danes imava v njem tudi vsak svojo funkcijo. Oče je tajnik kluba in predsednik disciplinske komisije, jaz pa sem podpredsednica kluba in uradna asistentka trenerja ter obenem druga trenerka v klubu.

Kaj takšen šport poleg krepitve fizične moči in kondicije da človeku v smislu duhovnega razvoja, vpliva na razvoj osebnostnih lastnosti, samozavesti ...?

Karate kot šport lahko zelo dobro vpliva na dvig samozavesti in razvoj vztrajnosti. Ko si zadaš neki cilj,

Foto: osebni arhiv Mihaele Jerinić

ga tudi dosežeš. Name je vplival tako, da sem postala bolj organizirana in vztrajna pri svojem delu, da vsako obveznost, ki jo imam, opravim po svojih najboljših močeh in do nekih določenih rokov, ki si jih sama postavim. Pridobila sem tudi samozavest. Te do 14. leta nisem imela in sem imela s tem precejšnje težave. S karatejem si pomagam, ko sem pod stresom, saj me trening sprosti.

Kateri so vaši večji uspehi na tekmovanjih?

Sem večkratna državna prvakinja v več kategorijah: kata, ko go kumite (borba, kjer ima vsak od

Foto: osebni arhiv Mihaele Jerinić

tekmovalcev po tri napade in deset sekund za izvedbo vsakega napada), JIK kumite (dogovorjena borba, kjer vsak tekmovalec ve, kaj mora napadati in kako se braniti), KIK kumite (enokoračna borba, kjer tudi vsak tekmovalec ve, kaj se napada in kako se braniti), kata duet (kata, ki jo skupaj izvajata dva tekmovalca iz iste reprezentance in morata biti usklajena), fuko go (karate biatlon, kjer se en krog tekmuje v kati, drugi krog pa v borbi).

Zmagala sem na številnih mednarodnih turnirjih in sem nosilka naslova svetovne podprvakinje v kategoriji JIK ekipno na svetovnem prvenstvu WFF leta 2015 v Beogradu in naslova svetovne podprvakinje v kategoriji ko go kumite na svetovnem prvenstvu WFF leta 2017 v Cluju.

Sem tudi evropska prvakinja v kategoriji kata ekipno sport WFF. Tekmovanje je potekalo v Portorožu leta 2018. Na njem sem dosegla tudi drugo mesto v kategoriji kata team WFF, na svetovnem prvenstvu WFF leta 2019 v Nemčiji pa sem dosegla drugo mesto v kategoriji kata ekipno sport, tretje mesto v kategoriji kata ekipno tradicional in tretje mesto v kategoriji kumite sport.

Na evropskem prvenstvu WTKF v Brnu na Češkem sem dosegla drugo mesto v kategoriji kata ekipno in četrto mesto v kategoriji ko go kumite. Na evropskem prvenstvu leta 2021 v Katovicah na Poljskem sem dosegla drugo mesto v kategoriji ko go kumite in tretje mesto v kategorijah kata, fuko go in kumite. Na evropskem prvenstvu v Riminiju leta 2022 sem dosegla prvo mesto v kategoriji kata, drugo mesto v kategoriji kumite in tretje mesto v kategoriji fuko go.

Lani sem na svetovnem prvenstvu WFF v Beogradu med mladinkami U21 osvojila medaljo v vseh stilskih nastopih: dosegla sem prvo mesto v kategorijah kumite, fuko go, kata sport, kumite sport +65 kg in kumite budo, drugo mesto v kategorijah kata tradicional in kata budo ter tretje mesto v kategoriji kata team seniors sport.

Kateri dosežek vam je prinesel največ zadovoljstva?

Največ zadovoljstva mi je prinesel naslov svetovne podprvakinje v disciplini ko go kumite leta 2017 na svetovnem prvenstvu WFF v Cluju, saj sem takrat začela tekmovati med kadetinjami (starimi od 14 do 15 let) in je bil to izjemen dosežek za moj prvi nastop v tej kategoriji. Ponosna sem tudi na zadnji uspeh na svetovnem prvenstvu WFF, ki je potekalo novembra 2023 v Beogradu; tekmovala sem namreč v osmih disciplinah in prišla domov z medaljami iz vseh kategorij. Kljub pomanjkanju treningov v klubu sem nastopila izjemno, spoznala pa sem tudi, da sem osebnostno zrasla in da se na tekmah znam osredotočiti na svoj nastop in res dobro opraviti nalogo.

Kako treninge usklajujete z drugimi obveznostmi, denimo študijem na Višji policijski šoli? Kolikokrat na teden trenirate?

Treninge in obveznosti med tednom usklajujem s študijem tako, da po učenju in izpolnitvi vseh študijskih obveznosti popoldne vsaj dva- do trikrat tedensko izkoristim možnost uporabe šolske borilnice. Na šoli mi namreč omogočajo uporabo borilnice, kar pomeni, da imam ogromno prostora za treniranje. Ob koncih tedna

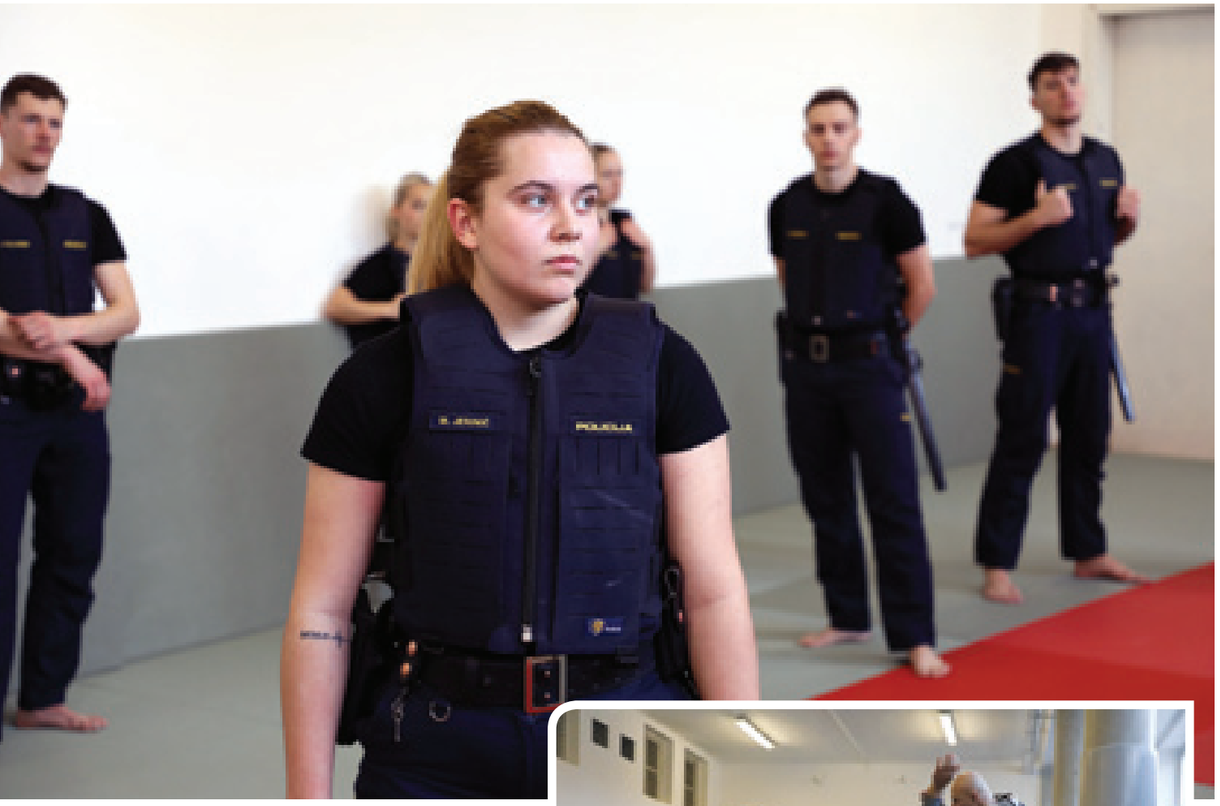

Foto: Andraž Šegš

Foto: Andraž Šegš

Mihaela pri izvajanju vaje skupaj s predavateljem policijske uporabe borilnih veščin Smiljanom Lukmanom na Višji policijski šoli

treniram v klubu; skoraj vsak ali pa vsak drugi konec tedna imamo priprave, na katerih sem vedno prisotna.

Katera oblika tega športa vam je najljubša? Nekaterim karateistom so v največje veselje same borbe, nekateri se bolj navdušujejo nad katami ...

Na začetku treniranja sem bila navdušena samo nad borbami, za izvajanje kat pa nisem imela preveč zanimanja in veselja. Toda moj trener vedno pravi, da nisi pravi karateist, če ne tekmuješ ali treniraš obojega. Pozneje, po 18. letu, sem se navdušila tudi nad katami, tako da so mi zdaj tako kate kot borba v veliko veselje. Vzrok za začetno zavračanje kat je bil, da sem morala, ko sem bila še otrok in sem se še razvijala, izvedbo kate stalno prilagajati svoji rasti, zdaj pa jo lahko prilagodim glede na svojo višino, kar mi ustreza, in s tem tudi dosegam dobre rezultate.

Imate kakšno zanimivo izkušnjo, povezano s karatejem, denimo s treningi ali tekmovanji, samim znanjem karateja, odzivom ljudi, ko izvedo, da ste karateistka?

Zanimivih zgodb s tekmovanj je veliko, saj se na vsaki tekmi zgodi kaj novega ali zanimivega, predvsem pa se sklenejo nova poznanstva in prijateljstva, s tem pa se poveča tudi prepoznavnost v drugih klubih in reprezentancah. Žal se zgodijo tudi poškodbe, porazi itd. Največja nagrada za ves vloženi trud je za športnika seveda zmaga na tekmovanju.

Odzivi ljudi, ko izvedo, da že 14 let treniram karate, so različni. Nekateri takoj naredijo korak nazaj in ohranjajo pogovor na neki razdalji, saj poznajo pomen stopnje pasu in imajo do tega, lahko bi rekla, spoštovanje. Sem nosilka črnega pasu drugi dan. Po drugi strani pa mi nekateri sprva ne verjamejo in slišim tudi kakšen neumesten komentar, da karate ni za ženske. Takšni komentarji se me niti ne dotaknejo niti ne pustim, da bi mi to prišlo do živega.

Ali ste morali znanje karateja kdaj uporabiti tudi v praksi, za svojo lastno obrambo?

Svojega znanja karateja še nisem uporabila v praksi, saj se mi zdi, da na okolico ogromno vpliva že to, da

vedo, da sem nosilka črnega pasu. Sem pa tudi oseba, ki niti ne pomisli, da bi iskala težave samo zato, da bi lahko uporabila svoje znanje karateja.

Kaj vas je spodbudilo k odločitvi, da postanete policistka?

Velik vtis so name naredili policisti s Policijske postaje Rače, ki so se prišli predstavit na našo osnovno šolo. Čeprav sem bila še otrok, takrat sem bila namreč v tretjem razredu, sem bila nad njimi navdušena in so mi ostali v spominu. Spomnim se, da so imeli s seboj celotno opremo, s tem mislim opremo prometne policije, kot so laserski merilnik hitrosti, oprema za skeniranje prometnih nesreč in triopan, ter opremo posebne policijske enote, predstavili so nam tudi svoj službeni avto »marico«. Prišla sta tudi konjenik in vodnik službenega psa.

K dokončni odločitvi, da se vpišem na Višjo policijsko šolo, so pripomogli prijatelji mojega očeta, ki so me spodbujali k sami prijavi in mi podali tudi kakšno informacijo glede študija. Največ pa mi seveda pomeni to, da imam podporo družine.

Kako doživljate študij na Višji policijski šoli? Kaj vam nudi, kaj pogrešate?

Študij tukaj v Tacnu je zame izjemna izkušnja. Smo odličen razred, s sošolci se zelo dobro razumemo. Sklenila sem ogromno novih prijateljstev. Višja policijska šola mi nudi veliko znanja za nadaljnje delo v policiji, nudi pa mi tudi pomoč pri športnih uspehih, saj mi dovoljuje uporabo šolske borilnice. Edina stvar, ki jo pogrešam, so treningi v matičnem klubu, ki pa jih nadoknadim ob koncih tedna, tako da ni prevelikega domotožja.

Foto: osebni arhiv Mihaele Jerinič

Zmagoslavje na najvišji stopnički

Ali je znanje karateja prednost ali slabost pri učenju praktičnega postopka in samoobrambe, kjer prevladujejo prvine ju-jitsuja in juda?

Znanje karateja je pri učenju praktičnega postopka in samoobrambe seveda prednost, saj nekatere tehnike poznam in mi niso tuje, so pa seveda tudi tehnike ali meti, ki jih pri karateju ne izvajamo in se jih učim na novo. Vendar pa tudi to hitro usvojim ravno zaradi predhodnega znanja. Hkrati tako nadgrajujem tudi svojo tehniko.

Ste kdaj pomislili, da bi se preizkusili še v kateri drugi borilni veščini?

V svojih 14 letih treniranja karateja prav nikoli nisem pomislila, da bi se preizkusila v drugi borilni veščini, rada pa jih spremljam in podpiram vsakega, ki trenira katero koli borilno veščino, tudi če ni karate. A zame je karate za zdaj vse, kar potrebujem. Takoj ko sem začela trenirati, sem se našla v tem in je povsem osvojil moje srce. Kljub temu pa sem odprta za pridobivanje znanja iz preostalih borilnih veščin, predvsem samoobrambe.

Opišite nam svoje osebnostne lastnosti. Kako, mislite, vas doživljajo tisti, ki vas poznajo?

Tisti, ki me poznajo, bi o meni povedali, da sem zelo nasmejana oseba, vedno pozitivna, da zelo rada pomagam, da se ne predam kar tako in da si vedno zastavim cilje, od katerih ne odstopam.

Ali vam ob treningih in študiju ostane še kaj prostega časa? Kako ga izkoristite?

Prosti čas obstaja, samo znati se moraš prilagoditi in si narediti nekakšen načrt; tukaj zelo pripomore s karatejem pridobljena disciplina. Med tednom se v prostem času družim s prijatelji v šoli, ob tem pa v šolski borilnici izvedem tudi dva do tri treninge, da si lahko ob koncu tedna brez slabe vesti vzamem malo odmora od treningov in preživim čas z družino, prijatelji in fantom.

Kaj so vaši cilji v policiji? Kakšno karierno pot bi si želeli?

Zanima me delo na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, torej delo kriminalistke, seveda pa je moja največja želja in cilj postati inštruktorica borilnih veščin.

Besedilo: Mateja Lipovac,
Višja policijska šola PA GPU

POGOVOR Z NAŠIM NOVIM POLICIJSKIM GLASBENIM DUETOM

KLAVDIJA IN ŽIGA,

POLICISTA, KI STA NAM S SIMPATIČNO VIDEOVOŠČILNICO POPESTRILA BOŽIČ

Ste si ogledali božično videovoščilnico policije 2023, ki je, glede na vrtoglav doseg (video si je namreč zavrtelo približno milijon ljudi), našla pot tako rekoč v vsak dom v Sloveniji? No, potem veste, da v njej poleg Božička, ki nikakor ne najde prave rime, nastopata dva policista, ki sta dobrega moža v trenutku rešila iz zadrege in s svojim petjem navdušila vse zaposlene v policiji in tudi druge, prebivalce širom po Sloveniji. Voščilnica se je namreč po spletnih in družbenih medijih razširila kot požar! Toda kdo sta pravzaprav naša sodelavca in kako je vzniknila ideja za videovoščilnico? To in še več vam razkrivamo v tokratnem intervjuju z nadarjenima policistoma. Nežnejši del dueta sestavlja Klavdija Trnovšek, ki je kot policistka zaposlena na PP Ljubljana Moste, za tenor in glasbeno spremljavo pa je zaslužen Žiga Bešter, policist na PP Ljubljana Vič, ki je tudi avtor besedila in glasbe za to priložnost nastale božične pesmi.

Video: Andraž Šegš

Klavdija, Žiga, lepo pozdravljena. Decembra sta nas vse navdušila s svojim božičnim duetom. Iz vajinih oči se je lahko razbralo, da v petju in igranju res uživata. Kdaj sta ugotovila, da vama je glasba blizu? Kdaj sta začutila v sebi veselje in ljubezen do melodije?

Klavdija: Vse skupaj se je začelo zelo hitro, že v otroških letih. Ko otrok začne zaznavati, kaj se dogaja okrog njega. Sem iz glasbene družine, moj oče namreč igra harmoniko, brat pa bariton, tako da je bila glasba vedno prisotna v našem domu. Tako sem že pri treh, štirih letih vedela, da mi je glasba všeč. Vedno je bilo v naši hiši veliko petja in plesa. Spomnim se, da so bile takrat še aktualne kasete. No, pri nas so se neprestano vrtele.

Žiga: Moj oče igra kitaro, tako da je bila pri nas doma v kotu vedno ena ali dve kitari. Zaradi očeta sem tudi jaz že zelo zgodaj začel igrati prve akorde. Pa kasete, kot je rekla Klavdija. Imeli smo kasete Dire Straitsov, Claptona in Eaglesov. Tudi jaz sem jih začel poslušati in preigravati.

Malo za šalo, malo zares. Ali sta kdaj pela oziroma pojeta pod tušem?

Klavdija: (Smeh.) Jaz več pojem v avtu, med vožnjo v službo. Glede na to, da se vozim iz Podčetrtka v Ljubljano, je avto moja dnevna soba. Zdaj se je prepevanje pod tušem in v prostoru za glasbo prestavilo v avto.

Žiga: Pod tušem ravno ne pojem, tako kot je rekla Klavdija, ampak v avtu. Pel sem tudi na motorju. Tam imaš glavo pod čelado in te nihče ne sliši. Sicer pa v svoji sobi, v spremstvu kitare.

Slišali smo, da odlično pojeta, in videli, da Žiga vzame v roke tudi kitaro in zabrenka nanjo. Ali sta se tudi formalno glasbeno izobraževala, torej obiskovala glasbeno šolo?

Klavdija: V četrtem razredu osnovne šole sem se vpisala v Glasbeno šolo Rogaška Slatina, smer klarinet. V tem času sem obiskovala šolski orkester glasbene šole, kasneje pa sem se priključila Godbi na pihala Šmarje pri Jelšah ter Pihalnemu orkestru Celje, ki ju je v tistem času vodila odlična, a žal pokojna Gordana Sikošek. V času srednje šole sem obiskovala Vocal BK Studio v Celju, kjer sem se učila solopetja pri profesorju Boštjanu Korošču.

Žiga: Tudi moji glasbeni začetki segajo vse do vpisa v glasbeno šolo v Ljubljani, smer klasična kitara, pozneje, na začetku pubertete pa sem odkril električno kitaro in začel igrati oboje. Veliko sem tudi poslušal drugo glasbo. Le tako namreč dobiš občutek, kaj ti je všeč in kaj ne. Sam sem se nato začel ukvarjati z rockom.

Kam segajo začetki vajinega glasbenega delovanja? Klavdija, tebe smo lahko slišali tudi na prireditvi ob 50. obletnici sistemskega zaposlovanja policistk, nekoč imenovanih miličnice. Ali večkrat nastopaš? Pa ti, Žiga? Sta tudi v kakšni glasbeni skupini, bandu?

Klavdija: V osnovni šoli sem osem let pela v šolskem pevskem zboru. Kot solo vokalistka sem začela nastopati v srednji šoli, kjer so bile zelo pogosto prireditve. Povsod sem bila zraven. Pela sem tudi v okviru Vocal BK Studia, kjer smo imeli nastope. Vsako leto je denimo potekal seminar muzikala, ki sem se ga rada udeležila in tako pridobivala izkušnje na področju gibanja in petja na odru. Ne nastopam sicer več toliko kot prej, kar je posledica moje službe. Bila sem recimo tudi v vokalni skupini Pegazove muze iz Rogaške Slatine. Ta deluje pod vodstvom Kaje Bicskey, ki je vrhunska glasbenica, odlična umetniška vodja in dirigentka, hkrati pa zelo dobra prijateljica. Zdaj je ob delu, ki ga opravljam, nemogoče usklajevati službo, zasebno življenje in glasbo. Sicer pa sem vokalistka, ki poje na prireditvah, kjer je vnaprej dogovorjeno, katere pesmi se bodo izvajale glede na vsebino same prireditve. Sodelujem tudi z Glasbeno šolo Mjuz iz Kozjega, ki jo vodi glasbeni kolega in odličen tonski mojster Matej Jagrič. Zelo uživam, kadar se na odru pridružim učencem in učiteljem glasbene šole, saj rek, da na mladih svet stoji, še kako drži. Na rojstnih dnevih pa ne pojem, no, na kakšno izrecno željo se tudi da kaj dogovoriti.

Žiga: Tam okoli leta 2010 mi je moj dobri prijatelj, slovenski pevec Nejc Lombardo povedal, da mladi band Success iz Kranja išče pevca. Priključil sem se jim in skupaj smo začeli igrati in nastopati na velikih odrih. Denimo Noč v Bitnjah,

Foto: mag. Nataša Podhraški

Pred Policijsko postajo Ljubljana Moste

Kranjska noč, pa po lokalih. Velikokrat smo bili tudi predskupina bandov, kot so Big Foot Mama, Mi2, Dan D, Tabu, Dubioza kolektiv in drugi. Čez čas smo se razšli in je vsak šel svojo pot. Denimo Nace Jordan zdaj igra v skupini Joker Out, a smo še vedno v stikih. Zdaj sem v bandu, v katerem smo starejši moški (vsi skupaj smo se nasmejali, saj v sobi ni bilo videti starejšega moškega, op. a.), no, moški srednjih let in preigravamo zimzelene komade. Včasih zaigramo tudi na rojstnih dnevih in prireditvah.

Na katere svoje glasbene dosežke sta najbolj ponosna? Kaj bi izpostavila?

Klavdija: Vsak nastop je nova izkušnja, nov dosežek, nova kritika. S tem se učiš izboljšati. Glede dosežkov bi izpostavila, da sem sodelovala v prvi oddaji Slovenija ima talent, rada pa bi omenila tudi sodelovanje s Policijskim orkestrom. To slednje je kar konkretna zadeva in bi si jo želela še ponoviti.

Žiga: V čast in veselje mi je, da sem lahko okusil velike slovenske odre in da se je spletlo veliko novih prijateljstev.

Preden preidemo na vajino sodelovanje, nam, prosim, povejta, kako je s tremo pri nastopanju. Vse oči so namreč uprte v vaju. Vaju preplavi pozitivna napetost, adrenalin? Je trema kdaj tudi omejujoča?

Klavdija: Pri meni je trema vedno prisotna. Pod nadzorom jo imam tako, da se res dobro pripravim. Tremo imam zato, ker me je vedno strah, da bi pozabila besedilo. Samo to je težava. Kljub vaji, ponavljanju in učenju besedil me je tega vedno strah. Glede tega, da so vame uprte oči, pa je tako, da več ko je ljudi v dvorani oziroma večji ko je prostor, lažje diham. V majhnih prostorih mi ni prijetno, ne počutim se sproščeno in zdi se mi, da me duši. Zelo uživam, kadar so dvorane velike in nabito polne, trema pa počasi mine s prihodom na oder. Toda vsak nastop je zgodba zase. Tudi če si zelo dobro pripravljen, gre lahko pri ozvočenju kaj narobe ali se zgodi kaj drugega. To so trenutki, ko se moraš znati prilagoditi situaciji. Vedno imam v glavi, kaj pa če se zgodi to ali tisto, kako bom reagirala in izpeljala nastop, da bo čim manj opazno. Vsekakor pa mislim, da je pozitivna trema dobrodošla.

Žiga: Glede treme je pri meni čisto odvisno, ali gre za prireditev, rojstni dan ali zabavo. Pri večji zadevi je na začetku prisotna trema. Takrat začutim bitje srca. A po prvih odpetih taktih počasi mine.

Povejta nam, prosim, malo več o projektu glasbene voščilnice. Ali je to vajin prvi skupni glasbeni projekt? Nam lahko razkrijeta, kako se je pravzaprav vse skupaj začelo? Kdo je dobil to odlično idejo?

Žiga: Pri tem projektu sva se pravzaprav šele spoznala (Klavdija prikimava in potrjuje, op. a.). Povezala pa sta naju Andraž in Polona (Andraž Šegš in Polona Rebernik, sodelavca iz SOJ SGDP GPU, op. a.). Poklicala sta naju in vprašala, ali bi sodelovala pri tem glasbenem projektu. Takoj sem bil za. Strinjal sem se tudi s tem, da bi sodelovala do takrat meni nepoznana policistka Klavdija. Doreči je bilo treba le še, katero pesem bomo izbrali. Ker z Andražem nisva našla pesmi, ki bi omogočala izvirno izvedbo, sem predlagal, da jo bom kar jaz napisal. V tistem času sem bil ravno bolniško odsoten zaradi covida-19. Ko sem v roke prijel kitaro, se mi je v mislih takoj pojavila melodija, ki jo poznate. Malo sem jo še dopolnil, napisal besedilo in v dveh, treh dneh je bila pesem končana. Toda Andraž je bil pobudnik videočestitke in si je tudi zamislil scenarij.

Klavdija: Takrat sva bila oba bolna in na službeno pošto nisva odgovarjala. Ker pa je bil potreben takojšen odgovor, nama je Andraž pisal po Messengerju. No, ko mi je povedal, za kaj gre, sem bila seveda takoj za to in smo začeli sodelovati.

Kako pa je potekalo sodelovanje, katerega rezultat je prinesel toliko veselja vsem nam poslušalcem? Vsi sodelujoči v projektu ste namreč zaposleni v različnih enotah policije. Je bilo težko uskladiti urnike?

Klavdija: Vse je stvar organizacije. Žiga mi je poslal pesem, da sem se jo lahko naučila in dodala še nekaj svojega. Ko sva se z Žigo spoznala, sva takoj začutila zelo pozitivno energijo. Dejstvo je, da se ljudje vedno ne ujamemo, in enako je s pevci. Z Žigo pa, mislim, sva zelo kompatibilna in vedno vlada med nama odlično vzdušje. Tudi ko smo šli snemat v studio in sem dejansko prvič pela pred njim, sem bila zelo sproščena.

Kako pa si ti, Žiga, občutil vajino sodelovanje? Kako si se počutil, ko je tvoje besedilo zapela Klavdija? Nam, poslušalcem, vajina kombinacija zveni naravnost odlično.

Žiga: Klavdija ima zares dober vokal. Zdi se, kot da je prav narejen za to pesem. To se najbolj izrazi pri refrenu. Res upam, da bova sodelovala tudi v prihodnje (Klavdija prikimava in potrjuje, op. a.).

Torej lahko pričakujemo še kakšen vajin duet?

Klavdija in **Žiga** (skoraj soglasno): Ja, seveda.

Foto: Andraž Šegš

Klavdija Trnovšek je z izvedbo pesmi Tiste lepe dni sodelovala tudi na slovesnosti ob 50. obletnici sistemskega zaposlovanja uniformiranih policistk septembra 2023.

Foto: Andraž Šegš

Vožnja na božično »intervencijo« (prizor iz videa)

Žiga, ti si avtor besedila in glasbe. Kje najdeš navdih za svoje pesmi? Kaj pride prej – besedilo ali glasba?

Žiga: To je odvisno od človeka do človeka. Pri meni je najprej glasba, melodija, potem pa na podlagi melodije napišem besedilo. Vsak glasbenik, pisec pa ima kdaj tudi težavo, ko se vse skupaj ustavi in ne pride iz tebe tisto, kar bi si želel, včasih pa ne iščeš, a najdeš. Ta pesem sicer ni moja prva. Pišem po navdihu, to, kar se mi tisti hip porodi v glavi. Ne potrebujem posebnega prostora ali česa drugega.

Kakšni so bili odzivi vajinih prijateljev in znancev, nenazadnje družine?

Žiga: Večinoma so bile samo pohvale, kritik ni bilo. Tistega dne zjutraj, ko je bil objavljen video, sem imel telefon na tiho, ker sem spal – bil sem prost. Ko sem se zbudil, je bilo že zelo veliko sporočil. Toliko, da sem celo dopoldne samo odpisoval in se zahvaljeval. Nisem pričakoval takšnega odziva. Mislil sem, da bodo poklikali video in bo šlo potem mimo. Namesto tega so prišle pohvale, kako lepo sva zapela, kako lepa pesem je. Vse do novega leta so mi prijatelji pošiljali posnetke, kako si ta video vrtijo doma. Vrteli so ga tudi na policijski postaji in povedali, da je stvar res uspela.

Klavdija: Tudi pri meni je bilo enako. Vsi moji bližnji so bili zelo navdušeni nad celotnim videom in duetom, ker – naj tudi jaz omenim – ima Žiga zelo dober vokal in res se mi zdi, da se najina glasova lepo usklajujeta. Odzivi so bili res pozitivni. Tudi jaz sem dobivala videe, kako nenehno vrtijo pesem in uživajo. Tudi s Policijske akademije, od mlajših kolegov je prišel video, da so najino videovoščilnico vrteli na platnu. Po vsem tem postaneš malo ponosen nase.

Kako usklajujeta odgovorno in dinamično delo policista, družinsko življenje in svoje glasbeno delovanje? Je to izziv, vama dobro uspeva?

Klavdija: Pri meni je tako, da za vso mojo kariero stoji moja družina. Imam sedemletnega sina Lazarja, ki je zelo zrel za svoja leta in dobro razume, da mamice kdaj ni doma. Takrat skrb zanj prevzamejo partner in starši. Nikoli ni težav z varstvom. Za to sem jim zelo hvaležna. Če ne bi imela takšne podpore pri družini, ne bi mogla delati v Ljubljani. Prav tako ne bi mogla peti in imeti drugih dejavnosti. Le z organizacijo in podporo družine, predvsem partnerja, ki me razume in podpira, je vse to mogoče združevati.

Žiga: Na glasbo gledam kot na hobi. Prva je seveda policija, služba, glasba pa je moj najljubši hobi. Moja partnerica Ines ve, da mi to zelo veliko pomeni. Podpira me, kadar sem ob svojih prostih dneh kdaj odsoten od doma zaradi glasbe. Takrat ona poskrbi za najinega sina Tristana. Dejansko pa vsa družina nudi oporo. Nenazadnje se že skoraj 30 let ukvarjam z glasbo.

Nam zaupata, kaj vama je pri delu policista/-ke najbolj všeč? Zakaj sta se odločila zanj? Klavdija, ti si še precej sveža policistka, čestitamo!

Klavdija: Hvala. Biti policistka je zelo specifična služba. Všeč mi je predvsem delo z ljudmi, to, da nekomu pomagaš. Zelo mi ustreza ruski turnus, res. Ko končam svoje izmene, sem več dni doma z družino. Lahko se odklopim in kaj postorim. To mi veliko pomeni.

Žiga: To je precej težko vprašanje. Po toliko letih kar malo pozabiš, zakaj si se odločil za to. (Smeh.) Všeč mi je, da nikoli ne veš, kaj te čaka, kam boš šel in s kom se boš pogovarjal. Delo je res zelo razgibano in nepredvidljivo. Včasih vidiš kaj, kar ti še dolgo ostane v mislih in ti pokvari dan. Premlevaš o tem. Lahko pa srečaš osebo, ki ti polepša dan s pohvalo ali te samo lepo pogleda. Enkrat se je zgodilo, da je mož neke gospe doživel infarkt. Ves čas sem bil pri tej gospe in ji pomagal, se z njo pogovarjal, jo tudi objel. To ji je toliko pomenilo, da mi je čez dva tedna na postajo poslala zahvalo, koliko ji je pomenila moja prisotnost. To so tisti trenutki, zaradi katerih smo tukaj.

Video: Andraž Šegš

Božična pravljica

Spet je tu, spet je božični čas,
radost, smeh, veselje v očeh,
sijejo prižgane luči,
v temi plamen gori.

Leto spet obrne se v novi dan,
vse skrbi odnese nam stran,
upanje, utrinek želja,
sanje, mir, snežinke neba.

Božični čas, objemi srca,
praznik dobrega, smisel vsega,
sneg in mraz, darilo neba,
v ulici sliši se glas, nam igra
božična pravljica.

Drevesa sij v daljavi močno blešči,
vse poti, polno ljudi,
odbije zvon, sveta je noč,
polnoči, nazdravljamo vsi.

Božični čas, objemi srca,
praznik dobrega, smisel vsega,
sneg in mraz, darilo neba,
v ulici sliši se glas, nam igra
božična pravljica.

Besedilo in glasba: Žiga Bešter
Back vokal: Klavdija Trnovšek
Snemanje in produkcija: Rok Jamnik

Ali glasba zapolni ves vajin prosti čas ali pa se rada ukvarjata še s čim drugim? Kdo sta torej Klavdija in Žiga, kadar nista policista ali glasbenika?

Klavdija: Pri meni je najprej družina. Največ mi pomeni, da smo lahko skupaj, kolikor nam obveznosti dopuščajo. Ko sem doma, peljem Lazarja v šolo in ta čas izkoristim za tek. Kadar tečem, se sprostim in dam iz sebe stres, saj je pri delu, ki ga opravljamo, pomembno, da nam ne postane rutina. S partnerjem rada grem v savno, s prijateljico na kak sprehod, rada pa se tudi sama podam na bližnji hrib.

Žiga: Igram kitaro (vsi se nasmejimo, op. a.). Res. Igram se tudi s sinom. Veliko mi pomeni, da gremo s partnerico in sinom na izlet, na sprehod. To, da smo skupaj. Obiščemo tudi družino in se imamo lepo. Čas preživljam tudi s svojim bandom La Banda. Skupaj preigravamo komade. Še to, tudi jaz tečem. Za letos sem si zadal cilj, da bom pretekel 2.000 kilometrov. Prvi mesec sem jih pretekel 140, pri čemer en teden nisem tekel zaradi bolezni. Poskušam pa nabrati 40, 50 kilometrov na teden. Poleg tega rad hodim v hribe in se rekreativno ukvarjam z ju-jitsujem. Včasih sem treniral karate, na akademiji pa sem se spoznal z Gorazdom in Timom (Toplakom, op. a.) in začel trenirati z njima. Sem tudi v njunem klubu. Zdaj sicer malo manj treniram zaradi službe in pomanjkanja časa, ampak še vedno.

Kaj pa si želita v prihodnosti? Imata kakšne načrte, upe?

Klavdija: Cilji in upi so, a je treba gledati dolgoročno in široko. Veliko stvari se namreč v življenju lahko spremeni. Glede glasbe si seveda želim še velikokrat stati na odru. Tam je vedno posebna pozitivna energija, ki napolni dušo. Želim si tudi sodelovati s kakšnim bandom ali ansamblom.

Žiga: Prizadevati si za to, da bi z veseljem hodil v službo. To se mi zdi zelo pomembno. In pa glasba. S Klavdijo in še s kom drugim bi rad pripravil kak duet. Predvsem pa bi se rad še naprej ukvarjal z glasbo in morda stopil še stopničko višje in izdal svojo pesem.

Najlepša hvala obema za pogovor. Želimo vama veliko zadovoljstva in veselja na vajini nadaljnji policijski in glasbeni poti. Tovrstnih presenečenj, kot je bila božična videovoščilnica, bomo veseli tudi v prihodnje!

Besedilo: mag. Nataša Podhraški,
Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU

Foto: mag. Nataša Podhraški

POLICIST JAN LEŠČANEC, ZAPRISEŽENI HEAVYMETALEC

»POSLUŠALCI METALA SO NAJBOLJŠA IN NAJZVESTEJŠA PUBLIKA«

Ste že kdaj bili na koncertu heavy metal banda? Ne, niti kot mladostniki? No, priznam, da tudi pri meni to nikoli ni bila prva izbira za glasbeno razvajanje, toda potem ko boste prebrali tale intervju in si ogledali fotografije, si boste morda premislili!

Predstavljamo vam namreč policista Jana Leščanca, Ljubljančana z gromkim glasom in ustvarjalno žilico. Jan se v prostem času, ko ne skrbi za red in varnost prebivalcev medvoške in vodiške občine, prelevi v glasbenika in koncertira po Sloveniji in bližnjih evropskih državah. Več o tem, kako je univerzitetni diplomirani ekonomist leta 2010 obul policijske čevlje in obenem zaplul v glasbene vode, si boste lahko prebrali v naslednjih vrsticah.

Foto: Jadran Tomšič

Jan, sodelavci te poznajo kot policista s PP Medvode, toda v prostem času deluješ na povsem drugem področju – glasbenem. Je glasba že od nekdaj tvoja strast? Kako in kdaj se je začela tvoja glasbena pot?

Odkar pomnim, je glasba moja strast. Sprva sem bil z glasbo povezan samo kot poslušalec, kasneje pa tudi kot ustvarjalec in izvajalec. Od poznega otroštva do približno 18. leta sem poslušal skoraj izključno klasično glasbo. Cele popoldneve in velikokrat noči sem presedel ob prižganem radiu ARS in na svoj kasetofon presnemaval izseke mogočnih tem simfoničnih stvaritev. V obdobju gimnazijskih let sem si čedalje pogosteje iz knjižnice izposojal glasbene CD-je, sprva samo klasiko, kasneje pa sem

Foto: mag. Nataša Podhraški

Jan Leščanec je policist na PP Medvode.

pogosteje eksperimentiral z drugimi zvrstmi popularne glasbe. Čedalje bolj sem se navduševal nad rock in metal glasbo, prelomni trenutek pa se je zgodil, ko sem si zavrtel zgoščenko skupine Iron Maiden. Moja glasbena pot se je začela, ko sem pri 23 letih prvič vzel v roke kitaro (pred tem nisem nikoli igral nobenega inštrumenta). Dve leti se nisem ločil od nje, včasih sem jo igral tudi po osem ur na dan. Sam sem se učil na podlagi lastnih napak in posnemanja najljubših kitaristov. Najpomembnejša prelomnica je bila, ko sem pri 29 letih prvič namensko začel peti. Tisto leto sem soustanovil skupino SkyEye in v relativno kratkem času razvil svoj prepoznavni agresivni stil petja, ki je fizično zelo zahteven in potrebuje močno abdominalno podporo. Močno trebušno prepono sem bržkone nevede razvil v mladosti, ko sem bil športno zelo aktiven.

Kdor te pozna, ve, da nisi gostobeseden sogovorec, ampak se odzivaš preudarno in po potrebi. Heavy metal se nekako zdi precejšnje nasprotje opisanemu ali pa se motim? Nam lahko poveš kaj več o tej glasbeni zvrsti in zakaj te je pritegnila? Kaj je njena posebnost?

V heavy metalu sem našel tisto mogočnost in čustveni naboj, ki sem ju vsa prejšnja leta iskal v klasiki, poleg tega pa še t. i. drive instrumentalne sekcije in epske vokale, torej elemente, ki sem jih pogrešal v klasiki. Če lahko naredim primerjavo s filmskim svetom: dandanes je glasba, predvsem radijski pop, bolj podobna plehkim komedijam, brez pretirane kompleksnosti, globine, teže ... Nič ni narobe, če človeku to ustreza in posluša glasbo v ozadju, medtem ko opravlja preostala opravila. Toda sam glasbo postavljam visoko na svoji prioritetni lestvici in jo običajno aktivno poslušam.

Si član več glasbenih skupin. Lahko poveš kaj o njih? Kakšna je tvoja vloga? In kako se je vse skupaj sploh začelo?

Začelo se je, ko sem bil leta 2010 povabljen kot kitarist v rock skupino Cygnuz B, ki se je kasneje preimenovala v DreamOn. V naslednjih letih sem si nabiral odrske izkušnje in spoznaval samo dinamiko delovanja banda. Veliko smo koncertirali po Sloveniji in med drugim zmagali na natečaju mladih bandov za nastop na Rock Otočcu, kasneje pa se je zgodba zaradi tragičnih dogodkov zaključila.

Trenutno sem kot vokalist dejaven v dveh bandih, sodelujem pa še v številnih drugih glasbenih projektih.

SkyEye je moj matični avtorski band, ki sem ga kot vokalist soustanovil leta 2014 in s katerim bomo v letu 2024 izdali tretji album pod okriljem nemške založbe. V bandu imam vodilno vlogo in za potrebe banda porabim tudi največ svojega ustvarjalnega časa. Glavni fokus je koncertiranje v tujini in obenem ustvarjanje lastne avtorske glasbe.

Iron Maiden tribute bandu Iron Median sem se pridružil v letu 2018, ko me je k sodelovanju povabil vodja Alen Steržaj, ki je kot basist dolgoletni član in soavtor legendarne skupine Big Foot Mama. Band je že pred mojim prihodom veljal za enega izmed najboljših Iron Maiden tribute skupin v Evropi, glede na nedavne pozitivne odzive obiskovalcev koncertov pa lahko potrdim, da s kakovostjo prepričujemo tudi v trenutni zasedbi.

Katera je bila tista pesem, pri kateri si si rekel, to je to?

Hm, nikoli nisem pretirano razmišljal o tem. Iron Maiden – Clairvoyant.

Si tudi avtor besedil. Ta pišeš v angleščini, kajne? Nam lahko opišeš svoj ustvarjalni proces in zaupaš, kje dobivaš navdih?

Res je. Vsa moja besedila so napisana v angleščini. Običajno besedila pišem namensko, in ne spontano, torej si vzamem in vnaprej načrtujem čas za pisanje. Največ

besedil napišem ob šumenju morja, vonju po borovcih in soli ter ob kozarčku piva. (Smeh.)

O čem pripovedujejo tvoje pesmi? Kaj želiš sporočiti svojim poslušalcem?

Navdih za pisanje svojih besedil običajno črpam iz zgodovinskih tem, človeške minljivosti. Moja tematika večkrat zajema problematiko dehumanizacije družbe in posameznika zaradi pretirane digitalizacije. Leta 2018 sem se preroško dotaknil tematike umetne inteligence v skladbi Digital God iz istoimenskega albuma skupine SkyEye.

Kako je potem z uglasbitvijo? In kaj je prej – besedilo ali glasba?

Kadar glasbo in besedilo napišem sam, vedno delam po ustaljenem vzorcu. Najprej napišem glasbo in nato na glasbeno osnovo postavim vokalne linije, pri tem pa dajem velik poudarek besednim zlogom. Nazadnje napišem besedilo.

Kdo pa bdi nad bandi? Kako težko je začeti sodelovanje z založbo?

Nad bandi bdijo menedžment in t. i. booking agenti (za vsak band ločeno). To ne pomeni, da sami člani ne postorimo glavnine dela v povezavi s samim delovanjem banda. Menedžment oziroma booking agent ima ključno vlogo predvsem pri bookingu koncertov in urejanju vseh birokratskih in finančnih podrobnosti v povezavi s tem, sploh če govorimo o koncertiranju v tujini, kjer je konkurenca še toliko večja.

Založbe dandanes v dobi digitalizacije nimajo več takšne vloge, kot so jo imele v preteklosti, ko band brez njih praktično ni mogel obstajati. Danes veliko bandov izdaja albume v samozaložbi, ker je izbira slabe založbe lahko celo finančno pogubna za band. S SkyEye smo imeli srečo, da smo v času novega koronavirusa nastopili na največjem online metalskem festivalu, na katerem smo poželi precej zanimanja tujih agentov in založb. V nadaljevanju smo sami lahko izbrali nemško založbo in ni nam žal. Nadejamo se dolgoročnega sodelovanja.

Koncertirate tudi oziroma predvsem izven Slovenije. Kje? Nastopate v okviru festivalov ali na samostojnih koncertih?

Do zdaj smo nastopali v Nemčiji, Italiji, na Češkem in Hrvaškem. Glavni cilj je nastopanje v Nemčiji, ki je največji in najprimernejši trg za našo zvrst glasbe. V metalu je namreč ogromno različnih zvrsti in podzvrsti. Heavy metal ima, recimo, veliko več skupnega s hard rockom kot z black metalom. Večinoma gre za večje in manjše festivalske nastope.

Lahko poveš kaj o vašem občinstvu? Glede na vrsto glasbe bi morda pričakovali glasno, »divjo« publiko – pa je res tako ali so to le predsodki?

Poslušalci metala so najboljša in najzvestejša publika, seveda tudi divja, ampak absolutno brez namere poškodovati drugega udeleženca koncerta. Bratstvo je temeljna vrednota, občutek zaupanja in pripadnosti pa ljubitelje metala odlikuje kot najmanj nasilno občinstvo, ker že sama glasba deluje kot katalizator negativnih frustracij posameznika. Verjemi, po 13 letih opravljanja varnostnih nalog na dogodkih in kot redni obiskovalec glasbenih dogodkov do potankosti poznam dejavnike tveganja in verjetnost pojava nasilnega vedenja obiskovalcev posameznih glasbenih dogodkov v povezavi z glasbeno zvrstjo. Na metal koncert pride poslušalec uživat v glasbi, ki jo običajno tudi zelo analitično posluša.

Foto: Uroš Kušar

Foto: Klemen Udovič

Predvsem pa ni prostora za nasilneže, ker jih subkultura že sama izloči. Seveda obstajajo tudi izjeme. No, dovolj besedičenja, obiskati je treba metal koncert in se prepričati na lastne oči.

Kako svojo ljubezen do glasbe združuješ z zahtevnim in odgovornim poklicem policista? Imaš na postaji podporo oziroma celo oboževalce?

To je vprašanje za moje sodelavce. (Smeh.) Nisem tip človeka, ki bi pretirano užival v samopromociji, in svojega glasbenega ustvarjanja ne »prodajam« sodelavcem. Gre vendarle za nišno glasbeno zvrst, ki mora sama najti prava ušesa. Sicer pa vsi sodelavci vedo, s čim se ukvarjam, in mi velikokrat namenijo lepo besedo oziroma jih kakšna moja glasbena dogodivščina navda s ponosom in bi se jim na tem mestu rad zahvalil za podporo.

Nam lahko poveš, kako si po končani ekonomski fakulteti zakorakal med policiste? Kaj te je pritegnilo, da si namesto pisarniške mize in poslovne obleke raje izbral in oblekel modro uniformo?

V policiji sem se zaposlil, še preden sem diplomiral. Nekaj let sem namreč odlašal z diplomo, čeprav sem imel preostale študijske obveznosti že pod streho. (Smeh.) V policijo me je privedlo naključje. Prijatelj iz osnovnošolskih let se je leto dni pred menoj zaposlil v policiji in večkrat sem ga obiskal na izobraževanju v Tacnu. Takrat sem se odločil, da tudi sam poskusim. Vznemirljivost, ki jo ponuja policijski poklic, in želja po nudenju pomoči ljudem sta bila glavna dejavnika za mojo odločitev. Moj dolgoročni cilj ob podpisu pogodbe o zaposlitvi pa je bil preiskovanje gospodarske kriminalitete.

Kakšni so tvoji načrti? Kaj si želiš v prihodnosti?

Načrtov je kar precej, zato si želim, da bi mi zdravje še naprej dopuščalo boj na več frontah. (Smeh.) V letu 2024 se bom poleg koncertiranja z obstoječima bandoma tako v Sloveniji kot v tujini posvetil snemanju in izdelavi svojega solo glasbenega albuma, v povojih so tudi drugi projekti. Za sodelavce in sodržavljane pa si želim, da bi skupaj še naprej ustvarjali razmere, ki bodo omogočale kakovostno bivanje v eni izmed najvarnejših držav na svetu.

Jan, najlepša hvala, da si nam omogočil vpogled v glasbeno zvrst, ki ni tako zelo razširjena med poslušalci, in odgrnil tančico skrivnostnosti, ki jo obdaja pri nepoznavalcih. Želimo ti veliko ustvarjalnosti in zadovoljstva!

Smo vas prepričali? Tako zveni heavy metal, kadar ga predstavi ljubitelj in dober poznavalec glasbe. Vas je zamikalo, da bi se odpravili na kakšen koncert? Mene, priznam, je in vsekakor se bom pozanimala, kdaj in kje lahko doživim divje, a obenem prijazno občinstvo heavy metala.

Besedilo: Jan Leščanec, Policijska postaja Medvode, in mag. Nataša Podhraški, Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU

Foto: arhiv Policije

POSLOVILA SE JE KUSTOSINJA MUZEJA SLOVENSKE POLICIJE DARINKA KOLAR OSVALD

OD KRIMINALISTIČNEGA MUZEJA DO MUZEJA SLOVENSKE POLICIJE

Novembra lani se je nenadoma poslovila Darinka Kolar Osvald, dolgoletna kustosinja, muzejska svetovalka in vodja Muzeja slovenske policije, ki je v tej enoti z več kot desetletnim predanim delom pustila izjemno velik strokovni in osebni pečat. Objavljamo zapis, ki nam ga je – umrli kolegici v slovo – poslala njena nekdanja sodelavka, upokojena kustosinja policijskega muzeja mag. Biserka Debeljak.

»Po moji upokojitvi leta 2011 se je na mesto kustosinje in vodje muzeja zaposlila Darinka Kolar Osvald, diplomirana umetnostna zgodovinarka, ki je študij opravljala na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Pred tem je delala na Oddelku za premoženjsko kriminaliteto na Upravi kriminalistične policije znotraj Generalne policijske uprave ter na Interpolu. V začetnih pogovorih o njeni zaposlitvi v muzeju sva poudarili potrebo po aktualizaciji oddelkov, predvsem kriminalističnega oddelka, z novimi primeri kaznivih dejanj, z njihovim odkrivanjem in dokazovanjem krivde storilcev. Z razstavami Aktivnosti policije v boju za samostojno in demokratično Slovenijo iz leta 1994, Uporniki z razlogom – Manevrska struktura narodne zaščite iz leta 2015 in Vojna za samostojno Slovenijo 1991 iz leta 2016 (ob 25-letnici samostojne Slovenije) naj bi v dogovoru z Združenjem Sever gostovali po Sloveniji in ljudi, predvsem mlade, seznanjali, kako je Slovenija leta 1991 postala neodvisna, suverena država.

Vodenje po muzejskih oddelkih na Policijski akademiji, tako za strokovno kot laično javnost, vendar samo za polnoletne obiskovalce, je bilo Darinkina primarna naloga. Pogovori z Združenjem Sever, da bi tudi na terenu postavljali razstave, niso obrodili sadov.

Čas je brisal najina srečanja. V zvezi sva ostali z nasveti po telefonu in občasnimi obiski v njeni pisarni ter s povabili na njena sodelovanja z zunanjimi muzeji. Najin začetni razgovor o aktualizaciji oddelkov Muzeja slovenske policije, tako kriminalističnega oddelka kot oddelka o razvoju varnostnega sistema (Muzej MNZ RS, kot se je imenoval od leta 1991 do 2000, je bil preimenovan ob ponovnem odpiranju muzeja leta 2005 v neustreznih prostorih na Policijski akademiji), se žal ni udejanjil v praksi.

Darinka je ob vabilih na odprtje razstav drugih muzejev večkrat pripravila prispevke o zgodovini slovenske policije od leta 1850 do danes. O zgodovini slovenske policije je predavala tudi študentom Višje policijske šole na Policijski akademiji. Skrbno je dopolnjevala in razstavljala arhivirane tematske razstave strokovnih služb policije in MNZ, ki sem jih pripravljala ob okroglih obletnicah v času svoje redne zaposlitve. Z dopolnitvami za zadnjih deset do 15 let je z njimi gostovala v drugih muzejih. Po lastnem pripovedovanju je v matičnem muzeju pogosto vodila skupine in priznam, da sem bila večkrat presenečena nad osnovnošolskimi obiskovalci. Teh pri mojih obiskih nikoli ni bilo.

Moja naslednica v Muzeju slovenske policije, kot sem jo rada poimenovala, se je lotevala tudi drugih nalog. S sorodnimi muzeji in institucijami je pripravljala okrogle mize in Muzeoforum o etiki v muzejih, predvsem o ravnanju z ostanki živih organizmov. Temi, ki ji je želela priti do dna, je posvetila pozornost že prve dni, ko je prevzela novo službo, artefakte, ki sem jih strokovni javnosti prikazovala leta in leta kot primere kaznivih dejanj, nesreč in suicidov, pa je pokrila s črnim blagom.

Darinka je 7. marca leta 2023 v dvorani Policijske akademije pripravila tudi razstavo ob 50-letnici sistemskega zaposlovanja policistk, nekoč imenovanih miličnice, in sodelovala pri zbiranju gradiva treh spremljevalnih publikacij Kje so ženske?, ki so bile predstavljene 25. septembra istega leta na Brdu.

Veliko skrbi je vsa leta posvečala – in o tem tudi veliko pisala na ustrezne naslove – prostorski in kadrovski problematiki muzeja slovenske policije. V svojih 13 letih dela v muzeju je intenzivno iskala rešitve, kako ponovno vzpostaviti policijski muzej, ki bi bil primerljiv z drugimi muzeji v Sloveniji in muzeji držav, ki jih je obiskala. Že ob 100-letnici policijskega muzeja in 170-letnici policije na Slovenskem leta 2020 je na Kotnikovi ulici v Domu Maksa Perca pripravila srečanje z vodstvom policije in MNZ in pozivala k nujnim ustreznim rešitvam.

Darinka Kolar Osvald, kustosinja in vodja Muzeja slovenske policije, je in ostaja v muzejskih krogih in policijskih vrstah oseba, ki je želela strokovni in laični javnosti pokazati, kako pomemben je prispevek muzejske dejavnosti.

Mag. Biserka Debeljak,

kustosinja in nekdanja vodja Muzeja slovenske policije«

Z NOVIM PRIROČNIKOM DO BOLJŠEGA PREPOZNAVANJA ZNAKOV IN BOLJŠE OBRAVNAVE NASILJA NAD OTROKI

»UPAJ SI VIDETI!«

PRAKTIČNI NAPOTKI ZA RAVNANJE VZGOJITELJEV IN UČITELJEV

V uredništvu rednega profesorja na Pedagoški fakulteti v Ljubljani dr. Janeza Kreka in predavateljice na Višji policijski šoli Neže Miklič je bil junija 2023 izdan priročnik z naslovom Zaščita otroka pred izvenšolskim nasiljem, Prepoznavanje znakov in preprečevanje nasilja nad otroki. Prednostno je namenjen vzgojiteljem in učiteljem pa tudi drugim strokovnjakom, ki se pri svojem delu srečujejo ali obravnavajo primere sumov nasilja ali zlorab otroka v domačem okolju.

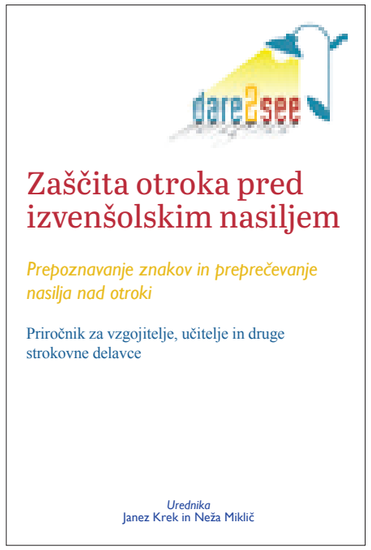

Foto: Depositphotos

Delo z učenci v šoli

Priročnik je nastal v okviru projekta Dare2see, ki ga je sofinancirala Evropska unija z namenom ozaveščanja o pojavih nasilja nad otroki in za njihovo boljše zaznavanje ter preprečevanje nasilja v vzgojno-izobraževalnem sistemu. Vrtec in šola bi morala biti okolje, v katerem so prepoznani znaki nasilja in zlorabe otrok in v katerem v teh primerih pride do ustreznega ukrepanja.

V uvodnem delu lahko preberemo: »Učitelj ali vzgojitelj je v otrokovem življenju lahko ključna ali včasih celo edina oseba, ki zaradi vsakodnevnega stika z otrokom lahko prepozna znake nasilja nad otrokom in ki ima dolžnost, da v tem primeru ukrepa za zaščito otroka pred nadaljnjim nasiljem.« Projekt ima v imenu tudi poziv »Upaj si videti!«, ker je nasilje, ki ga otroci doživljajo v izvenšolskem okolju, v vrtcu in šoli težko videti in prepoznati, ob tem pa ustrezno ukrepanje zahteva tudi pogum in vztrajnost, da bi bilo mogoče doseči spremembe.

Vsebina publikacije, ki so jo ustvarile avtorice, strokovna delavka centra za socialno delo in koordinatorica za obravnavo nasilja v družini Sonja Žugič, vrhovna državna tožilka, tudi članica strokovnega sveta Hiše za otroke Barbara Jenkole Žigante in Neža Miklič, višja policijska inšpektorica, nosilka več študijskih predmetov s področja kriminalistike na Višji policijski šoli ter mednarodno certificirana strokovnjakinja za izvedbo forenzičnega intervjuja z otrokom, bralca vodi čez devet celostno oblikovanih strokovnih prispevkov.

V uvodu podaja temeljne informacije o vrstah in oblikah nasilja nad otrokom, nadaljuje pa s procesi zaznavanja, obravnavanja in komuniciranja z otrokom, ko ta o nasilju ali zlorabi spregovori ali kako drugače nakazuje, da je žrtev nasilja.

Posebno pozornost nameni tehničnim, predvsem pa vsebinskim postopkom podaje prijave in sodelovanja s pristojnimi institucijami, kot sta policija in center za socialno delo. Bralcu predstavi, kaj vse zajema policijsko-kriminalistična preiskava suma kaznivega dejanja, izvršenega nad otrokom, ter podrobno pojasni pomen in obliko izvedbe preiskovalnega pogovora z otrokom.

Nadaljuje s predstavitvijo ukrepov za zaščito otroka ter pojasni postopek in pravice otroka, ko je ta že oškodovanec ali priča v kazenskem postopku, delovanje zaščite otroka pa pride v roke državnega tožilstva in sodišča. Priročnik se vsebinsko zaokroži z informacijami o sodelovanju z mediji, predvsem v smislu zaščite integritete otroka ob hkratnem zavedanju pomena in moči ozaveščanja, ki ga mediji dosegajo.

Publikacija je vsekakor zelo dobrodošla. V elektronski obliki je objavljena na spletni strani policije, v rubriki Publikacije, kandidati za policiste pa lahko do nje dostopajo tudi v spletni učilnici Policijske akademije.

Besedilo: Višja policijska šola PA GPU

Foto: PKP Ljubljana

POLICJA